

ข้อเท็จจริง
คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
ในประเด็น

“หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง
ต้องอยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลหรือไม่”
: กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๒/๒๕๕๖
 - ศาลปกครองมีอำนาจยกทวนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่
- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑-๒๔/๒๕๕๗
 - อำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ บัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างสมบูรณ์

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961198154

7188

วันที่ 26 ส.ค. 2557

เลขทะเบียน 2126825

เลขหมู่ KD
69
K 26825 2557

ข้อเท็จจริง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ในประเด็น

" หน่วยงานทางปกครองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง
ต้องอยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลหรือไม่ "
: กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๒/๒๕๕๖
 - ศาลปกครองมีอำนาจยกทวนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่
- คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑-๒๔/๒๕๕๗
 - จำนางของศาลปกครองตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ บัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องอย่างสมบูรณ์

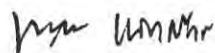
สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

สำนักงานศาลปกครอง

คำนำ

สืบเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗ โดยวินิจฉัยว่า หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองจะต้องเป็น หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล และบทบัญญัติ มาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๔๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ สำนักงาน ศาลปกครองพิจารณาเห็นว่า ประเด็นวินิจฉัยนี้ เกี่ยวข้องโดยตรงกับเขตอำนาจของศาลปกครอง และเป็นประเด็นสำคัญที่มีผลกระทบต่อ การดำเนินงานและการทำหน้าที่ของศาลปกครองในการ ค้ำครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามเจตนารมณ์ของการจัดตั้งศาลปกครอง จึงได้รวบรวม คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ คำสั่งของศาลปกครอง ความเห็นของศาลปกครอง คำให้การของ กกต. และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และโดยที่กรณีนี้มีความซับซ้อนต่อเนื่องกับคำวินิจฉัยของ ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๒/๒๕๔๖ และคดีในศาลปกครองอีกหลายคดี จึงได้จัดทำบทนำเพื่อสรุป ความเป็นมาและแผนผังเพื่อให้เห็นภาพรวมของเรื่อง ผลกระทบ และประเด็นที่จำเป็นต้องมี การพิจารณาในทางวิชาการตามมามากหลายประการ เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจให้ดียิ่งขึ้น และจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มสำหรับเผยแพร่เป็นการทั่วไป

สำนักงานศาลปกครองขอขอบคุณท่านผู้สนใจ ที่ได้ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือ ในการรวบรวมเอกสารทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง และขอขอบคุณ กกต. ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดี ในการยกเลิกชั้นความลับของเอกสารที่เกี่ยวข้อง และอนุญาตให้สำนักงานศาลปกครองนำมา เผยแพร่ต่อไป เพื่อเป็นวิทยาทาน

(นายชาญชัย แสงศักดิ์)

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

มีนาคม ๒๕๔๗

สารบัญ

หน้า

คำนำ

บทนำ

(๑) - (๘)

<p>๑. - สรุปความเป็นมาเกี่ยวกับคดีที่มีการฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๒๔ คดี</p> <p>- แผนผังแสดงขั้นตอน กระบวนวิธีพิจารณาในศาลปกครองและ ศาลรัฐธรรมนูญ กรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๒/๒๕๔๖ และ ๑-๒๔/๒๕๔๗</p>	๑ - ๑๓
<p>๒. การฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลปกครอง ๒๔ คดี</p>	๑๕ - ๑๗
<p>๓. การพิจารณาของศาลปกครอง</p> <p>๓.๑ กรณีนายโกวิท สุรัสวดี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา (คดีหมายเลขดำที่ ๑๖๐๙/๒๕๔๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๗/๒๕๔๔ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔) - คำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี เสนอต่อศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๔ - ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้รับไว้พิจารณา (คำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔) <p>๓.๒ กรณีนายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา (คดีหมายเลขดำที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๓/๒๕๔๔ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๔) - ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้รับไว้พิจารณา (คำร้องที่ ๑๔/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๑๓๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๔) 	<p>๑๙ - ๑๐๓</p> <p>๒๐ - ๙๑</p> <p>๒๐ - ๒๔</p> <p>๒๕ - ๘๓</p> <p>๘๔ - ๙๑</p> <p>๙๒ - ๑๐๓</p> <p>๙๒ - ๙๘</p> <p>๙๙ - ๑๐๓</p>
<p>๔. การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ (กรณีสืบเนื่องจากคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ (กรณีนายโกวิท สุรัสวดี) และนำไปสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖)</p> <p>๔.๑ คำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ (กรณีนายโกวิท สุรัสวดี) ตามคำร้อง กกต. ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕</p>	<p>๑๐๕ - ๑๖๕</p> <p>๑๐๖ - ๑๑๗</p>

<p>๔.๒ ศาลปกครองให้ข้อเท็จจริงกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ (ตามหนังสือของ ศาลปกครองสูงสุด ที่ ศป ๐๐๐๘.๑/๔๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕)</p>	๑๑๘ - ๑๓๗
<p>๔.๓ คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอความเห็นและเสนอข้อมูลเพิ่มเติม (ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (กกต.)๐๑๐๑/๗๕๗๗ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ และหนังสือของศาลรัฐธรรมนูญที่ ศร ๐๐๐๓.๖/ ๘๔๘ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕)</p>	๑๓๘ - ๑๕๒
<p>๔.๔ ศาลปกครองให้ความเห็นเพิ่มเติม (ตามหนังสือของศาลปกครองที่ ศป ๐๐๐๘.๑/๗ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ เรื่องความเห็นเพิ่มเติม กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่)</p>	๑๕๓ - ๑๖๑
<p>๔.๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอความเห็นเกี่ยวกับการให้ความเห็นของ ศาลปกครอง (ตามหนังสือของ กกต. ที่ ลต (กกต.) ๐๖๐๕/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยว่าคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่)</p>	๑๖๒ - ๑๖๕
<p>๕. การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ - คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๒/๒๕๔๖ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ (เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตาม รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๕ วรรค (๓) และสรุปคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖</p>	๑๖๗ - ๑๗๖ ๑๖๘ - ๑๗๖
<p>- การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาลปกครอง และนำไปสู่ การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๔๖</p>	๑๗๗
<p>๖. การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เกี่ยวกับผู้ฟ้องคดี ๒๔ ราย การทำคำให้การ/คำให้การเพิ่มเติมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (เฉพาะบางคดี)</p>	๑๗๘ - ๒๕๘
<p>๗. การดำเนินการของศาลปกครอง เกี่ยวกับผู้ฟ้องคดี ๒๔ ราย ๗.๑ ความเห็นของศาลปกครองกรณีคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (เฉพาะบางคดี)</p>	๒๕๙ - ๒๖๓ ๒๖๐ - ๒๖๑

๗.๒ การส่งคำโต้แย้งของกลุ่มความว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเพื่อพิจารณาวินิจฉัย (เฉพาะบางคดี)	๒๖๒ - ๒๖๓
๘. การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ - คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ ศาลปกครองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่ และสรุปคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗	๒๖๕ - ๓๐๘ ๒๖๖ - ๓๐๘
ภาคผนวก	๓๐๙ - ๓๑๐
- หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด่วนมาก ที่ ลต ๐๖๐๕/๑๑๗๔ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เรื่อง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๓๑๐

บทนำ

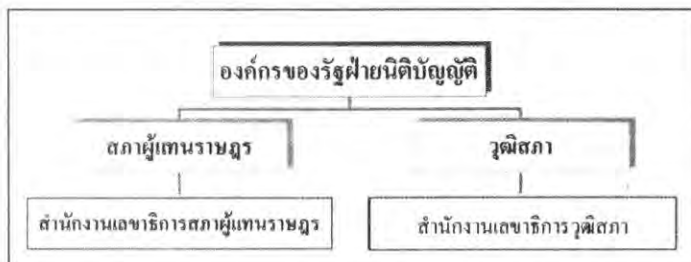
เนื้อหาดังต่อไปนี้เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ประเด็นวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ และประเด็นพิจารณาในทางวิชาการ โดยเป็นเพียงการนำเสนอประเด็นในเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งยังอาจมีอีกหลายประเด็นที่มีได้นำมากล่าวไว้ สำหรับในส่วนที่นำมาเสนอนั้น เพื่อต้องการให้ผู้เกี่ยวข้อง นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่สนใจ จะได้ช่วยกันขบคิดและเสนอความเห็นในทางวิชาการ เพื่อการสรสร้างองค์ความรู้และการจัดระบบกลไกการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเหมาะสมต่อไป

องค์กรตามรัฐธรรมนูญ

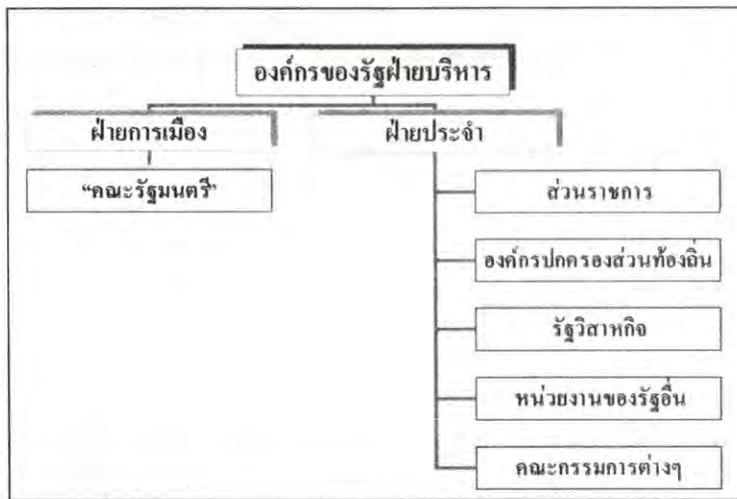
องค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญหรือที่เรียกว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” นั้น อาจจำแนกได้เป็น ๕ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

(๑) องค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการออกกฎหมายระดับพระราชบัญญัติและมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐธรรมนูญ องค์กรของรัฐฝ่ายนิติบัญญัติ ได้แก่ รัฐสภา ซึ่งประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา โดยมีสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาเป็นส่วนราชการมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา และขึ้นตรงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

(๒) องค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร เป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมาย ในการบริหารประเทศและในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ของประชาชน องค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร แบ่งออก เป็น ๒ ระดับ คือ ฝ่ายการเมือง ได้แก่ คณะรัฐมนตรี และฝ่ายประจำ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ รูปแบบ คือ ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐอื่น เช่น องค์กรมหาชน ฯลฯ และคณะกรรมการต่าง ๆ

(๓) องค์กรของรัฐฝ่ายตุลาการ หรือ ศาล มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ปัจจุบันระบบศาลในประเทศไทยแบ่งออกเป็น ๔ ระบบศาลคือ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร ซึ่งศาลทั้ง ๔ ระบบศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยทางตุลาการในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี แต่ศาลมิใช่ “องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ” หรือ “องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ”

(๔) องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ นอกเหนือจากองค์กรของรัฐซึ่งใช้อำนาจอธิปไตย ๓ ด้าน ดังที่กล่าวมาแล้ว รัฐธรรมนูญยังบัญญัติให้มีการจัดตั้งองค์กรของรัฐขึ้นมาอีกประเภทหนึ่ง ที่เรียกกันทั่วไปว่า “องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ” หรือ “องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ” ซึ่งองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระนี้ อาจแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่มคือ **กลุ่มที่ ๑** องค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) และผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา **กลุ่มที่ ๒** องค์กรควบคุมตรวจสอบการเลือกตั้ง ได้แก่

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และกลุ่มที่ ๓ องค์กรอื่น ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์และวิทยุคมนาคม ซึ่งหมายถึง คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.)

(๕) หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีหน่วยราชการที่มีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยราชการดังกล่าวขึ้นตรงต่อประธานของศาลหรือประธานขององค์กรนั้น ๆ หน่วยงานราชการดังกล่าวนี้ ได้แก่ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ซึ่งเรียกว่า “หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ”

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗ วินิจฉัยในประเด็นสำคัญว่า หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองจะต้องเป็นหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๒/๒๕๔๖ วินิจฉัยว่า การที่ กกต. ใช้อำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ เป็นลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

อันมีผลให้การวินิจฉัยชี้ขาดของ กกต. ที่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ มิใช่เป็นการใช้อำนาจทางบริหารหรือทางปกครอง

ประเด็นพิจารณาในทางวิชาการ

จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น จึงอาจสรุปประเด็นในหลักการทางวิชาการ และข้อกฎหมายได้ ดังนี้

๑. เป็นการยอมรับให้มืองค์กรของรัฐใช้อำนาจทางปกครองบังคับเหนือประชาชนได้ฝ่ายเดียวโดยไม่ถูกตรวจสอบจากองค์กรตุลาการ

๒. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ ที่รับรองคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการฟ้ององค์กรของรัฐที่เป็นนิติบุคคลดังกล่าวให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของตน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนี้จะไม่ครอบคลุมถึงการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของ กกต. หรือองค์กรหรือหน่วยงานที่ไม่อยู่ในกำกับดูแลหรือบังคับบัญชาของรัฐบาล แม้ว่าการกระทำหรือการละเว้นการกระทำดังกล่าวจะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายก็ตาม

๓. การส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจของศาลตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญได้ มีปัญหาว่า ศาลจะต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวในระหว่างนั้นหรือไม่ หรือหากศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดไปก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยแล้ว จะเข้าข้อยกเว้นที่บัญญัติไว้ตามมาตรา ๒๖๔ วรรคสาม ที่ว่า มิให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว หรือไม่ หรือหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยในขณะที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ก็อาจเกิดปัญหาว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะใช้ได้กับคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลนั้น ด้วยหรือไม่ ทั้ง ๆ ที่มีใช่เป็นกรณีที่ศาลนั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง แต่อย่างไร

๔. เมื่อพิจารณาลักษณะการใช้อำนาจของ กกต. แล้ว อาจแบ่งออกได้ ดังนี้

๔.๑ การใช้อำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญซึ่งอาจจะเป็นการออกคำสั่งหรือกระทำการอื่นใด

๔.๒ การใช้อำนาจทางปกครอง หรือการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่นที่มีค่าบังคับเสมอด้วยพระราชบัญญัติ โดยแบ่งออกเป็น (๑) การออกกฎหมาย (๒) การออกคำสั่งทางปกครอง และ (๓) การกระทำอื่นใด

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยในคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖ ว่า กรณีที่ กกต. ใช้อำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มิใช่เป็นการใช้อำนาจทางบริหารหรือทางปกครอง การใช้อำนาจดังกล่าวจึงถือเป็นยุติ หมายความว่า การกระทำของ กกต. ที่ใช้อำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ซึ่งอาจเป็นการออกคำสั่งหรือกระทำการอื่นใด ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามถือเป็นยุติ แม้จะมีผู้โต้แย้งว่าการใช้อำนาจดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ศาลปกครองก็ไม่สามารถตรวจสอบได้

และก็จะหมายความรวมถึงศาลรัฐธรรมนูญ และศาลยุติธรรมด้วยเช่นเดียวกัน และจากคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า หน่วยงานทางปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองจะต้องเป็นหน่วยงานที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล จึงมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยต่อมาก็คือ “รัฐบาล” นั้น มีความหมายหรือขอบเขตแคไหนเพียงใด ซึ่งอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

(๑) “รัฐบาล” ในความหมายอย่างแคบ หมายถึง คณะรัฐมนตรี เท่านั้น ดังนั้น หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง จึงหมายถึงเฉพาะหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของคณะรัฐมนตรีเท่านั้น และหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลขององค์กร/หน่วยงาน/บุคคลอื่น มิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของคณะรัฐมนตรี หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นก็มิอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง หน่วยงานที่มีได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของคณะรัฐมนตรี หรืออยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลขององค์กร/หน่วยงาน/บุคคลอื่น เช่น องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ หน่วยงานอิสระอื่นที่มีได้สังกัดองค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร ได้แก่ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งเป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานวุฒิสภา แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ องค์กรเอกชนอื่นที่ใช้อำนาจทางปกครอง เช่น องค์กรวิชาชีพต่าง ๆ สถาบันการศึกษาเอกชน ซึ่งโดยปกติแล้วองค์กรเหล่านี้มิได้อยู่ในกำกับดูแลหรือบังคับบัญชาของรัฐบาลอยู่แล้ว หากเป็นเช่นนั้น หน่วยงานหรือองค์กรที่ใช้อำนาจทางปกครองบังคับฝ่ายเดียวเหนือประชาชนและไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองจะมีเป็นจำนวนมาก ซึ่งก็แปลความได้ว่าสิทธิและหน้าที่ของประชาชนที่กฎหมายรับรองไว้ก็จะได้รับการคุ้มครองโดยศาลปกครองน้อยลงตามไปด้วย

(๒) “รัฐบาล” ในความหมายอย่างกว้าง อันมีความหมายเป็นสองนัยคือ หมายถึง ๑) “รัฐ” ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประเทศชาติ และ ๒) คณะบุคคลซึ่งปกครองประเทศโดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในอันที่จะดำเนินนโยบายของประเทศ ได้แก่ คณะรัฐมนตรีในฐานะที่บริหารกิจการในนามของรัฐ ดังนั้น “รัฐบาล” ในความหมายอย่างกว้าง ที่ว่า “รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนประเทศชาติ” มิได้หมายความเฉพาะคณะรัฐมนตรีเท่านั้น แต่จะหมายความรวมถึงองค์กรของรัฐอื่นที่เป็นองค์ประกอบของรัฐบาลในความหมายอย่างกว้าง เช่น สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรี ฯลฯ ดังนี้แล้ว หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลขององค์กรของรัฐเหล่านี้ ก็ถือว่าอยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ หากวินิจฉัยว่า “รัฐบาล” ในความหมายอย่างกว้างนี้ ก็จะมีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลและอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการใช้อำนาจทางปกครองของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเหล่านั้นกว้างขวางมากขึ้น

แม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญยังมิได้วินิจฉัยความหมายของคำว่า “หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล” ว่ามีความหมายอย่างไร แต่ท้ายที่สุดแล้ว เชื่อว่าคงจะมีการส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอยู่นั่นเอง

๕. การพิจารณาเขตอำนาจของศาลปกครอง อาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ ส่วนคือ (๑) ด้านองค์กรหรือตัวผู้ใช้อำนาจ ซึ่งองค์กรหรือตัวผู้ใช้อำนาจที่จะอยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง นั้น โดยจะพิจารณาจากนิยามความหมายของหน่วยงานทางปกครอง และเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และ (๒) ด้านเนื้อหาหรือการกระทำ โดยการกระทำที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองก็คือ การกระทำทางปกครอง โดยเป็นการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทั้งสองคำวินิจฉัยพอสรุปเกี่ยวกับฐานของการใช้อำนาจ ลักษณะการกระทำ และหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใช้อำนาจได้ดังนี้

(๑) ในกรณีที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใช้อำนาจอยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล แยกพิจารณาได้ ดังนี้

(๑.๑) กระทำการทางปกครองหรือใช้อำนาจทางปกครอง โดยอาจเป็นการออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่ง หรือกระทำการอื่นใด เมื่อมีคดีโต้แย้งว่าการกระทำหรือการใช้อำนาจทางปกครองดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ล่าช้าเกินสมควร กระทำละเมิดจากการใช้อำนาจหรือละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ล่าช้าเกินสมควร หรือข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ซึ่งคดีเหล่านี้เป็นคดีปกครอง คดีก็จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

(๑.๒) กระทำการอื่นในทางแพ่งหรืออาญา เมื่อมีการโต้แย้งสิทธิในทางแพ่งเกิดขึ้น หรือมีการกระทำความผิดทางอาญา คดีเหล่านี้ก็จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรม

(๒) ในกรณีที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใช้อำนาจไม่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล แยกพิจารณาได้ ดังนี้

(๒.๑) กระทำการโดยใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ โดยอาจเป็นการออกคำสั่งหรือกระทำการอื่นใด การกระทำดังกล่าวถือเป็นยุติ

แม้มีข้อโต้แย้งว่าการกระทำหรือการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นการละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ล่าช้าเกินสมควร ฯลฯ ไม่ว่าศาลใดก็ไม่มีความจำเป็นที่จะพิจารณาหรือตรวจสอบได้ เนื่องจากถือเป็นยุติ

(๒.๒) กระทำการทางปกครองหรือใช้อำนาจทางปกครอง โดยอาจเป็นการออกกฎ คำสั่งทางปกครอง คำสั่ง หรือกระทำการอื่นใด เมื่อมีคดีโต้แย้งว่าการกระทำหรือการใช้อำนาจทางปกครองดังกล่าวไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร กระทำละเมิดจากการใช้อำนาจ หรือละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร หรือข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง ซึ่งคดีเหล่านี้เป็นคดีปกครอง แต่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายไม่สามารถนำคดีมาฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

กรณีนี้จึงมีประเด็นพิจารณาทางวิชาการตามมาว่า ข้อพิพาทเหล่านี้เป็นข้อพิพาททางปกครอง เป็นการใช้อำนาจทางปกครอง เมื่อไม่อยู่ในอำนาจเขตอำนาจของศาลปกครองหรือไม่สามารถฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้แล้ว จะสามารถฟ้องคดีต่อศาลอื่นได้หรือไม่ หรืออยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจทั่วไป และสามารถนำคดีมาฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมได้ แม้วินิจฉัยเช่นนั้น ก็เกิดปัญหาตามมาอีกว่า คดีเหล่านี้เป็นคดีปกครอง ซึ่งสถานะของคู่กรณีไม่เท่าเทียมกัน จึงได้กำหนดวิธีพิจารณาคดีขึ้นมาโดยเฉพาะ โดยใช้ระบบไต่สวนในการแสวงหาข้อเท็จจริง แต่หากให้คดีปกครองเหล่านี้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม ซึ่งใช้ระบบกล่าวหาในการพิจารณาคดีเป็นสำคัญแล้ว จะก่อให้เกิดสองมาตรฐานสำหรับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายจากการกระทำของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล กับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลหรือไม่ ซึ่งก็เป็นประเด็นที่ต้องพิจารณากันต่อไป

(๒.๓) กระทำการอื่นในทางแพ่งหรืออาญา เมื่อมีการโต้แย้งสิทธิในทางแพ่งเกิดขึ้น หรือมีการกระทำความผิดทางอาญา คดีเหล่านี้ก็จะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมเช่นเดียวกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล

การกระทำ หน่วยงาน	ใช้อำนาจตาม รัฐธรรมนูญ	การกระทำทางปกครอง	การกระทำอื่นในทางแพ่ง หรืออาญา
หน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ใน บังคับบัญชาหรือกำกับ ดูแลของรัฐบาล		❖ การฟ้องคดีเพื่อตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือความชอบด้วยกฎหมาย ของการใช้อำนาจ ซึ่งเป็น คดีปกครอง <u>อยู่ในอำนาจ</u> <u>ของศาลปกครอง</u>	❖ เมื่อมีข้อโต้แย้งทางแพ่ง หรือกระทำผิดทางอาญา อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม
หน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ที่ <u>ไม่อยู่ในบังคับบัญชาหรือ</u> <u>กำกับดูแลของรัฐบาล</u>	❖ เป็นยุติ ❖ ไม่ว่าศาลใด ก็ไม่สามารถ ตรวจสอบความถูกต้องหรือ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือความชอบด้วยกฎหมาย ของการใช้อำนาจดังกล่าวได้	❖ การฟ้องคดีเพื่อตรวจสอบ ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือความชอบด้วยกฎหมาย ของการใช้อำนาจ <u>ไม่อยู่ใน</u> <u>อำนาจของศาลปกครอง</u> ❖ <u>คดีเหล่านี้เป็นคดี</u> <u>ปกครอง</u> เป็นการใช้อำนาจ ทางปกครอง จะสามารถ ตรวจสอบได้หรือไม่ และ อยู่ในอำนาจของศาลใด ❖ หรืออยู่ในอำนาจของศาล ยุติธรรมซึ่งมีเขตอำนาจทั่วไป	❖ เมื่อมีข้อโต้แย้งทางแพ่ง หรือกระทำผิดทางอาญา อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นการนำเสนอมุมมองเบื้องต้น ที่คงต้องพิจารณากันในทางวิชาการต่อไป โดยมุ่งหวังให้สังคมโดยรวมได้ให้ความสนใจ ช่วยกันพิจารณาและวิเคราะห์ในประเด็นที่ได้นำเสนอมาและประเด็นอื่นที่อาจจะได้มีการนำเสนอต่อไป เพื่อหาข้อยุติที่เหมาะสม และเพื่อเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในแวดวงวิชาการกฎหมายมหาชนของไทยอีกด้วย

สำนักงานศาลปกครอง
มีนาคม ๒๕๕๗

๑

สรุปความเป็นมาเกี่ยวกับ
คดีที่มีการฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๒๔ คดี

และ

แผนผังแสดงขั้นตอน กระบวนวิธีพิจารณา

ในศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญ

กรณีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๒/๒๕๔๖ และ ที่ ๑ - ๒๔/๒๕๔๗

สรุปความเป็นมาเกี่ยวกับคดีที่มีการฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๑. การฟ้องคดีต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน ๒๔ คดี* ดังนี้

๑.๑ นายสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๗๑๒/๒๕๔๕

๑.๒ นางพรรณประภา อินทวิทย์นันท์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๓๐๗/๒๕๔๕

๑.๓ นายโสรัจจ์ คาศรี หัวหน้าพรรคไทยประชาธิปไตย ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่ ๒ และเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๘๖๔/๒๕๔๕

๑.๔ นางสาวปาริชาติ ซาลีเครือ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๖๘๕/๒๕๔๕

๑.๕ นายถวิล ไพรสณฑ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๓๒๐/๒๕๔๕

๑.๖ นายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๔

๑.๗ นายดุลภาค ประเสริฐศิลป์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๓๒๕๖/๒๕๔๔

๑.๘ นายนิรันดร์ วีระขำรงค์ หัวหน้าพรรคพลังมหาชน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ นายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ ๒ และคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๕๒๙/๒๕๔๕

๑.๙ รศ. ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์ กับพวกรวม ๕ คน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับพวกรวม ๓ คน ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ เลขรับที่ ๐๑๖/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๔ ต่อมาคดีโอนมายังศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๖๕/๒๕๔๔

๑.๑๐ นายโกวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๐๙/๒๕๔๔

* สรุปผลการวินิจฉัยตามคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ เรื่อง ศาลปกครอง ๙ ส่งคำโต้แย้งของคู่ความ รวมยี่สิบสี่คำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ หรือไม่ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ หน้า ๑-๓ (www.concourt.or.th)

๑.๑๑ นายวัชรินทร์ เกตะวันดี ที่ ๑ นายวิม บุตรชัยงาม ที่ ๒ นายชัยกฤต กิตติอุดมพิทยา ที่ ๓ นายลอยลม จันทาสี ที่ ๔ พันตำรวจโท ทรงเดช ผาจันทร์ ที่ ๕ และนายประสิทธิ์ นนทการ ที่ ๖ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๒๗๒๔/๒๕๕๔

๑.๑๒ นายณรงค์กร ชวาลสันตติ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๒๘/๒๕๕๕

๑.๑๓ นายมาโนช เต่งมณีวิวัฒน์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (นายธีรศักดิ์ วรรณสุต) ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๙๙๑/๒๕๕๔

๑.๑๔ แพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๖/๒๕๕๕

๑.๑๕ นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๘๗๗/๒๕๕๕

๒.๑๖ นายสมเกียรติ กิตติธกรกุล ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๓๒๙/๒๕๕๕

๑.๑๗ นายพรหมธรรม นุสติ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๓๙/๒๕๕๕

๑.๑๘ นางกานดา รัตนวิจารณ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๖๘๒/๒๕๕๕

๑.๑๙ นายชาญ นามพิชญ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองนครราชสีมา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๔๔๔/๒๕๕๕

๑.๒๐ นายนิวัฒน์ ชุณส์ัน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองสงขลา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๘๐/๒๕๕๔

๑.๒๑ แพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๕๔

๑.๒๒ นายจรัสพงษ์ เลหาประดิษฐ์สกุล ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางเมือง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๕๖๕/๒๕๕๖

๑.๒๓ นายเชาวพันธ์ เขียวสะอาด ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๑ ราย ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองนครราชสีมา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๘๓/๒๕๕๖

๑.๒๔ นายไพศาล ลับบัวงาม ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๒๒๙/๒๕๕๖

๒. การพิจารณาในชั้นของศาลปกครอง

๒.๑ เนื่องจากมีผู้ฟ้องคดีต่อ กกต. จำนวน ๒๕ คดี ในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน การเริ่มกระบวนการพิจารณาของแต่ละคดีจึงเป็นไปตามลำดับของการฟ้องในแต่ละคดี ซึ่งทำให้การพิจารณาของแต่ละคดีอยู่ในขั้นตอนที่แตกต่างกัน

๒.๒ ศาลปกครองกลางได้มีคำสั่งไม่รับคำฟ้องคดีของนายโกวิท สุรัสวดี (ลำดับ ๑.๑๐) และนายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ (ลำดับ ๑.๖) และต่อมาศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งให้รับคำฟ้องทั้งสองกรณีไว้พิจารณาและให้ศาลปกครองชั้นต้นดำเนินการต่อไป ดังนี้

๒.๒.๑ กรณีนายโกวิท สุรัสวดี

- ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา (คดีหมายเลขดำที่ ๑๖๐๗/๒๕๔๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๔๗/๒๕๔๔ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔)

- คำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี เสนอต่อศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๔

- ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้รับไว้พิจารณา (คำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ วันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔)

๒.๒.๒ กรณีนายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ

- ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณา (คดีหมายเลขดำที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๔ คดีหมายเลขแดงที่ ๒๓/๒๕๔๔ วันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๔)

- ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้รับไว้พิจารณา (คำร้องที่ ๑๔/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๑๓๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๔)

๓. เมื่อศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ รับคำฟ้องกรณีนายโกวิท สุรัสวดี ไว้พิจารณาต่อไปนั้น มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับคดี จำนวน ๒๔ คดี ทั้งในศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองควบคู่กันไป ดังนี้

๓.๑ การดำเนินการในชั้นศาลรัฐธรรมนูญ

กกต. ได้มีคำร้องลับ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕^๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ (กรณีนายโกวิท สุรัสวดี) ตามข้อ ๒.๒.๑ และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการบวนวิธีพิจารณา จนกระทั่งได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖ (รายละเอียดปรากฏตามข้อ ๔, ๕ และ ๖)

^๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ยกเลิกชั้นความลับของคำร้องลับ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ และอนุญาตให้เผยแพร่เอกสารดังกล่าวได้ (ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด่วนมาก ที่ สต ๐๖๐๕/๑๑๗๕ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ เรื่อง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

๓.๒ การดำเนินการในชั้นศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับคดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครอง กทต. ทำคำให้การ/ คำให้การเพิ่มเติมกรณีมีผู้ฟ้องคดี กทต. ในคดีเหล่านั้น แต่ในขณะเดียวกัน กทต. ก็มีคำร้อง ลับ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ (ตาม ๓.๑) หลังจากนั้น (หลังวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕) กทต. ก็ได้ทำคำให้การ/ คำให้การเพิ่มเติม (แล้วแต่กรณี) โดยใช้แนวทางของคำร้อง กทต. ลับ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ และแจ้งต่อศาลปกครองว่า กทต. ได้ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เกี่ยวกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ และศาลรัฐธรรมนูญได้มี มติให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยแล้ว โดย กทต. ขอให้ศาลปกครองรอการ พิจารณาไว้ก่อนจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยและศาลปกครองได้พิจารณาแล้วหรือรอการพิจารณาไว้ เป็นการชั่วคราว ส่งคำโต้แย้งของคู่ความไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗ (รายละเอียดการดำเนินการปรากฏตามข้อ ๗, ๘, ๙ และ ๑๐)

๔. สืบเนื่องจากศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ รับคำฟ้องของนายโกวิท สุรัสวดี ไว้พิจารณา ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำร้อง ลับ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ (กรณีนายโกวิท สุรัสวดี) โดยขอ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ ดังนี้

๔.๑ การที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งซึ่งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง อาจถูกฟ้อง ดำเนินคดีในศาลปกครองได้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราช บัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

๔.๒ บทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่^๓

๕. ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ศาลปกครองและคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็น และชี้แจงเป็นหนังสือเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๕.๑ ศาลปกครองให้ข้อเท็จจริง (ตามหนังสือศาลปกครองสูงสุดที่ ศป ๐๐๐๘.๑/๔๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕)

^๓ กทต. ได้ขอสงวนคำขอในประเด็นนี้ (ข้อ ๔.๒) ซึ่งเป็นคำขอท้ายคำร้อง ลับ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ (ทั้งนี้ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด่วนที่สุด ที่ ลต (กทต.) ๐๑๐๑/๗๕๗๙ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕)

๕.๒ กกต. เสนอความเห็นและเสนอข้อมูลเพิ่มเติม (ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ลต (กกต.) ๐๑๐๑/๗๕๗๙ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕)

๕.๓ ศาลปกครองให้ความเห็นเพิ่มเติม (ตามหนังสือศาลปกครองที่ สป ๐๐๐๘.๑/๗ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖)

๕.๔ กกต. เสนอความเห็นเกี่ยวกับการให้ความเห็นของศาลปกครอง (ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (กกต.) ๐๖๐๕/๒๗๖๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖)

๖. ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๕๖ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๖ (เรื่องคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๕ วรรค (๓)) สรุปได้ว่า^๕

๖.๑ ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครองเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๒๗๖ ตามลำดับ บัญญัติให้มีขึ้น และบัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญฯ คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครองจึงมีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครองซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

๖.๒ ประเด็นการวินิจฉัยชี้ขาด

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติหรือไม่ รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ โดยกำหนดให้เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงเป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญมอบหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๔

^๕ สรุปผลการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) (วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๖) หน้า ๓-๔ (www.concourt.or.th)

พรรคสอง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในพรรคหนึ่ง อำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ จึงเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

กรณีตามคำร้อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร โดยการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้มีคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่งเพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย มาตรา ๑๔๔ พรรคสอง โดยเฉพาะกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เพื่อนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๕ พรรคหนึ่ง (๓) และการประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ พรรคหนึ่ง (๕) นั้น จึงเป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ พรรคหนึ่ง (๓) ไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจทางบริหารหรือทางปกครอง แต่อย่างใด ดังนั้น การให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ พรรคสอง เป็นลักษณะการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้เกิดการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ได้ใช้อำนาจรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ พรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ

๖.๔ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จำนวน ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายผั่น จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง จึงวินิจฉัยว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ พรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๕ พรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ

๗. หลังจากที่ได้มีคำร้อง ลับ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ (ตามข้อ ๓.๑) ไปยังศาลรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสอบสวนวิธีพิจารณาไปตามข้อกำหนดว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลรัฐธรรมนูญ ปรากฏว่าในชั้นการพิจารณาของศาลปกครองในคดี กกต. ๒๔ คดี นั้น กกต. ก็ได้ทำคำให้การ/คำให้การเพิ่มเติม (แล้วแต่กรณี) ของคดีจำนวน ๒๔ คดี ไปยังศาลปกครอง โดยสรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่หนึ่ง จำนวน ๑๘ คดี กกต. ทำคำให้การ/คำให้การเพิ่มเติม ไปยังศาลปกครอง โดยมีเนื้อความ ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นคำให้การ/คำให้การเพิ่มเติม ในประเด็นต่าง ๆ ที่ กกต. ถูกฟ้องคดี

ส่วนที่ ๒ เป็นการให้การตัดฟ้องของ กกต. ว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจรับคดี โดยเนื้อหาในส่วนที่ ๒ นี้ จะมีเนื้อความเช่นเดียวกับคำร้องของ กกต. ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ โดยสรุปได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองเกินกว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ บัญญัติประกอบกับคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นอันใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

กลุ่มที่สอง จำนวน ๕ คดี กกต. ทำคำให้การ/คำให้การเพิ่มเติม ไปยังศาลปกครอง โดยมีเนื้อความเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นคำให้การ/คำให้การเพิ่มเติม ในประเด็นต่าง ๆ ที่ กกต. ถูกฟ้อง

ส่วนที่ ๒ เป็นการให้การที่ได้แย้งอำนาจของศาลปกครองเช่นเดียวกับคำให้การ/คำให้การเพิ่มเติม ในกลุ่มแรก โดยมีเนื้อความแตกต่างจากคำร้อง กกต. ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ แต่มีเนื้อหาโดยสรุปทำนองเดียวกันว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณาคดีที่ กกต. ถูกฟ้อง และบทบัญญัติมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ขัดรัฐธรรมนูญ

กลุ่มที่สาม จำนวน ๑ คดี กกต. เป็นคำให้การเพิ่มเติม โดยตัดฟ้องว่าศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณา และบทบัญญัติมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ขัดรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ ท้ายคำให้การ/คำให้การเพิ่มเติมของ กกต. จำนวนหนึ่งจะแจ้งให้ศาลปกครองทราบ ว่า กกต. ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยอ้างถึงคำร้อง กกต. ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ และศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีมติให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยแล้ว และ กกต. ขอให้ศาลปกครองรอการพิจารณาพิพากษาไว้ก่อนจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัย

^๑ โปรดดูคำร้องของ กกต. ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ หน้า ๕-๑๑ ประกอบ

^๒ สรุปผลการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) (วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖) หน้า ๓-๔ (www.concourt.or.th)

๘. ความเห็นของศาลปกครองเกี่ยวกับกรณีคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เมื่อศาลปกครองได้รับคำให้การ/ให้การเพิ่มเติมของ กกต. ตามข้อ ๗ แล้ว ศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมาและศาลปกครองสงขลา ได้มีความเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีโต้แย้งว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติคำว่า หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกินกว่า มาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด ซึ่งใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อีกทั้งยังไม่ปรากฏว่าได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กรณีเป็นเรื่องที่ศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมา และศาลปกครองสงขลา จะต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวไว้ชั่วคราว และส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ว่าบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ทั้งนี้ ตามความเห็นของศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมา และศาลปกครอง ดังนี้

๑. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๘๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ (กรณี นายสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์)

๒. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๘๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๕ (กรณี นางพรรณประภา อินทรวินัย)

๓. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๘๙/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๕ (กรณี นายโสรัจจ์ คาศรี)

๔. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๐๔/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๕ (กรณี นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ)

๕. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๒๐/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ (กรณี นายถวิล ไพรสณฑ์)

๖. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๑๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ (กรณี นายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ)

๗. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๑๙/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ (กรณี นายตุลภาค ประเสริฐศิลป์)

๘. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๒๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ (กรณี นายนิรันดร์ วีระธำรงค์)

๙. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๑๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ (กรณี รศ. ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์ และพวก)

๑๐. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๒๕/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
(กรณีนายโกวิท สุรัสวดี)

๑๑. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๓๐/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
(กรณีนายวัชรินทร์ เกตะวันดี กับพวก)

๑๒. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๓๑/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
(กรณีนายณรงค์กร ชวาลสันตติ)

๑๓. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๓๒/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
(กรณีนายมาโนช เต็งมณีวิวัฒน์)

๑๔. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๓๓/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
(กรณีแพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ)

๑๕. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๓๔/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๕
(กรณีนายวิวัฒน์ชัย โหดระไวศยะ)

๑๖. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๖/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๖ (กรณี
นายสมเกียรติ กิตติธรรกุล)

๑๗. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๙/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๖ (กรณี
นายพรพรมธรรม นุสดี)

๑๘. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๘/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖
(กรณีนางกานดา รัตนวิจารณ์)

๑๙. ความเห็นศาลปกครองนครราชสีมาที่ ๑/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๖
(กรณีนายชาญ นามพิชญ์)

๒๐. ความเห็นศาลปกครองสงขลาที่ ๑/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๖ (กรณี
นายนิวัฒน์ ชุมนัน)

๒๑. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๙๓/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๖
(กรณีแพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ)

๒๒. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๐๖/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๖
(กรณีนายจรัสพงษ์ เลหาประดิษฐ์สกุล)

๒๓. ความเห็นศาลปกครองนครราชสีมาที่ ๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๖
(กรณีนายเชาวพันธ์ เขียวสะอาด)

๒๔. ความเห็นศาลปกครองกลางที่ ๑๓๐/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๖
(กรณีนายไพศาล ลับบัวงาม)

๙. การส่งคำโต้แย้งของคู่ความว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีข้อความขัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

สำนักงานศาลปกครองได้มีหนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ สป ๐๐๐๙.๑/๘๘๗
ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕, ที่ สป ๐๐๐๙.๑/๘๘๘ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕, ที่ สป ๐๐๐๙.๑/

๙๙๑ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๕, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๑๑๓๘ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๑๑๖๒-๑๑๖๖ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๑๗๙ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๖, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๒๕๗ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๖, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๓๙๕ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๖, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๘๖๕ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๘๘๙ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๑๔๒๖ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๖, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๑๖๒๐ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๖, ที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๑๙๗๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และที่ ศป ๐๐๐๙.๑/๑๙๙๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ ส่งความเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญของ ศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมา และศาลปกครองสงขลา กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่ พร้อมทั้งสำเนาคำฟ้องและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวนทั้งสิ้น ๒๔ คำร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

๑๐. ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ศาลปกครองขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่ สรุปได้ว่า^๗

๑๐.๑ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องทั้งยี่สิบสี่คำร้อง มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน และ เห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว

๑๐.๒ ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญ จะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือ คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความเห็นของ ศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่ง ความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย” พิจารณาแล้วเห็นว่า ตาม คำร้องทั้งยี่สิบสี่คำร้องได้ระบุมาตราของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ที่อ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ อีกทั้งมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความเห็นของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรานั้น ๆ กรณี

^๗ สรุปผลการพิจารณาวินิจฉัยตามคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๕๗ เรื่อง ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ หรือไม่ (วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๗) หน้า ๔-๕ (www.concourt.or.th)

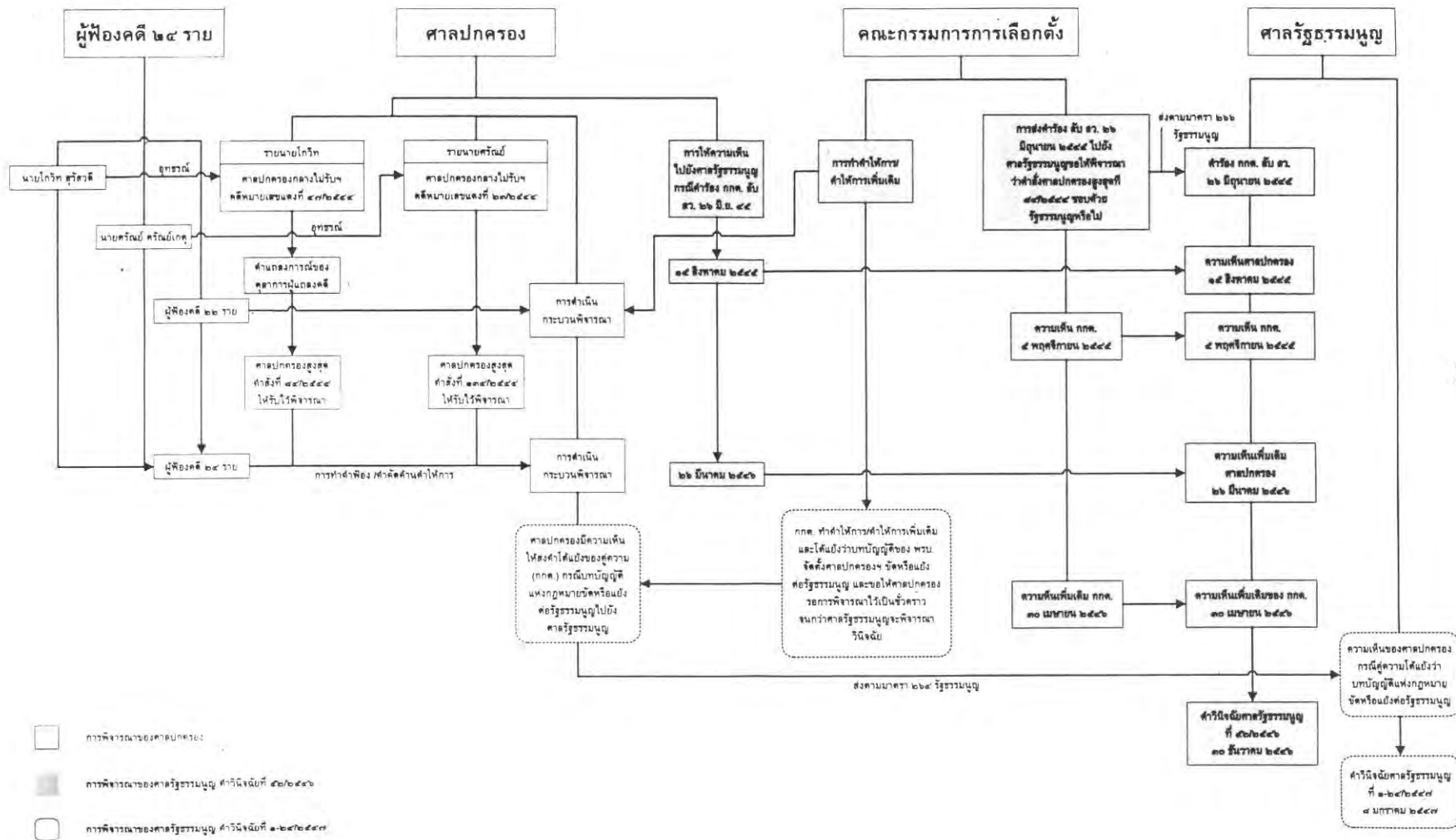
เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้พิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญได้

๑๐.๓ ประเด็นการพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่ พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า
“ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ
รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของ
รัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่อง
มาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการ
ส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้น
การกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่
ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ส่วนพระราช
บัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ ที่บัญญัติบทนิยามคำว่า
“หน่วยงานทางปกครอง” และ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” เป็นเพียงการกำหนดให้ชัดเจนว่า หมายถึงหน่วยงาน
และเจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะเช่นใดบ้าง บทนิยามทั้งสองข้างต้นมิได้มีข้อความใดที่มีความหมายว่า
ให้รวมถึงหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล
การที่จะแปลความหมายถึงการใช้อำนาจทุกอย่างให้ครอบคลุมโดยเกินไปจากที่รัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๗๖ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด และเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจในการตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ ดังกล่าว ไม่อาจกระทำได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ มาตรา ๓ ที่บัญญัติบทนิยาม คำว่า “หน่วยงานทางปกครอง”
และ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” และพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่นำ
ความหมายของบทนิยามทั้งสองไปใช้ จึงไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖

๑๐.๔ ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๒ คน
คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระวัณ นายมานิต
วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เตชะชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ
สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัครโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง เห็นว่า พระราช
บัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒
ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก ๑ คน คือ นายปรีชา
เฉลิมวณิชชัย วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เฉพาะในส่วนที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

แผนผังแสดงขั้นตอน กระบวนการพิจารณา ในศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญ
กรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๕๒/๒๕๕๖ และ ๑-๒๔/๒๕๕๗

หน้าว่าง

๒

การฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๒๔ คดี

รายชื่อผู้ฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลปกครอง จำนวน ๒๔ คดี

๑. นายสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๗๑๒/๒๕๔๕

๒. นางพรรณประภา อินทวิทย์นันท์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๓๐๗/๒๕๔๕

๓. นายโสรัจจ์ ศาสรี หัวหน้าพรรคไทยประชาธิปไตย ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่ ๒ และเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๘๖๔/๒๕๔๕

๔. นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๖๘๕/๒๕๔๕

๕. นายถวิล ไพโรจน์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๓๒๐/๒๕๔๕

๖. นายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๔

๗. นายตุลภาค ประเสริฐศิลป์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๓๒๕๖/๒๕๔๔

๘. นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรคพลังมหาชน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ นายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ ๒ และคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๕๒๙/๒๕๔๕

๙. รศ. ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์ กับพวกรวม ๕ คน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับพวกรวม ๓ คน ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ เลขรับที่ ๐๑๖/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๔ ต่อมาคดีโอนมายังศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๖๕/๒๕๔๔

๑๐. นายโกวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๐๙/๒๕๔๔

๑๑. นายวัชรินทร์ เกตะวันดี ที่ ๑ นายวิม บุตรชัยงาม ที่ ๒ นายชัยกฤต กิตติอุดมพิทยา ที่ ๓ นายลอยลม จันทาสี ที่ ๔ พันตำรวจโท ทรงเดช ผาจันทร์ ที่ ๕ และนายประสิทธิ์ นนทการ ที่ ๖ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๒๗๒๔/๒๕๔๔

๑๒. นายณรงค์กร ขวาลสันตติ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๒๘/๒๕๔๕

๑๓. นายมาโนช เต่งมณีวิวัฒน์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และประธานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (นายธีรศักดิ์ วรรณสุต) ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๙๙๑/๒๕๕๔

๑๔. แพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๒๐๖/๒๕๕๕

๑๕. นายวิวัฒน์ชัย โทตระไวศยะ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๘๗๗/๒๕๕๕

๑๖. นายสมเกียรติ กิตติชกรกุล ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๓๒๘/๒๕๕๕

๑๗. นายพรพรมธรรม นุสดี ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๓๙/๒๕๕๕

๑๘. นางกานดา รัตน์วิจารณ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๖๘๒/๒๕๕๕

๑๙. นายชาญ นามพิชญ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองนครราชสีมา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๔๔๔/๒๕๕๕

๒๐. นายนิวัฒน์ ชุ่นสัน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองสงขลา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๘๐/๒๕๕๔

๒๑. แพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๕๔

๒๒. นายจรัสพงษ์ เลหาประดิษฐ์สกุล ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางเมือง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๕๖๕/๒๕๕๖

๒๓. นายเชาวพันธ์ เขียวสะอาด ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๑ ราย ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองนครราชสีมา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๘๓/๒๕๕๖

๒๔. นายไพศาล ลับบัวงาม ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๒๒๙/๒๕๕๖

หน้าว่าง

การพิจารณาของศาลปกครอง

๓.๑ กรณีนายโกวิท สุรัสวดี

๓.๒ กรณีนายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ

คดีหมายเลขดำที่ ๑๖๐๙/๒๕๕๔

คดีหมายเลขแดงที่ ๕๗/๒๕๕๔

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๒๕ เดือน เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

ระหว่าง

นายโกวิท สุรัสวดี

ผู้ฟ้องคดี

นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑

ผู้ถูกฟ้องคดี

นายยุวรัตน์ กมลเวช กรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒

นายสวัสดิ์ โชติพานิช กรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓

นายโคทม อาริยา กรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๔

นายจิระ บุญพจนสุนทร กรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๕

นายอรุณ สกุลเดี่ยว ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐

กรุงเทพมหานคร ที่ ๖

นางสาวดวงพร วัฒนกานิชย์ กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐

กรุงเทพมหานคร ที่ ๗

นายอมรทัต พิจิตรคดีพล กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐

กรุงเทพมหานคร ที่ ๘

นายประเทืองวิทย์ ดีใจ กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐

กรุงเทพมหานคร ที่ ๙

นายพรวุฒิ เมธาวุฒิกกร กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐

กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๐

นายพิศวง ขอบงาน กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐

กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๑

สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

นายเฉลิม ดันสกุล กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒
นายโสภณ เอี่ยมซาครี กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๓
นายคล่อง กล่อมเกลี้ยง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๔
นายบัญญัติ ณ เชียงใหม่ กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๕

เรื่อง ขอให้เพิกถอนการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ในระหว่างระยะเวลาที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ นั้น ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขต ๓๐ (บางกอกน้อย) กรุงเทพมหานคร ของพรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ซึ่งเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ได้ร่วมกันออกคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทับซ้อนกันถึง ๓ ฉบับ คือฉบับลงวันที่ – ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ฉบับลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ และฉบับลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวนั้นเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบและขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือเป็นความเท็จไม่ตรงต่อความจริง แล้วแต่กรณี อันเปิดโอกาสให้มีการทุจริตการเลือกตั้งได้ และจากผลการดำเนินการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าน่าจะเกิดการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงได้ขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบความถูกต้องในการใช้สิทธิเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และต่อมาได้ทำหนังสือคัดค้านการเลือกตั้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งอีก ๒ ครั้งเพื่อขอให้ระงับการประกาศผลการเลือกตั้งและทำการสอบสวน แต่ไม่ได้รับคำตอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องรับผิดชอบร่วมด้วย เพราะเป็นผู้ที่แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ แต่ไม่ได้ตรวจสอบการทำงานของบุคคลดังกล่าวจนมีผลให้มีมติว่าไม่พบการกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ฟ้องคดีและประเทศชาติ

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961198154

ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เกี่ยวกับการรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร

ศาลได้ตรวจพิจารณาคำฟ้องลงวันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ และเอกสารอื่น ๆ ในสำนวนคดี
รวมทั้งได้ตรวจพิจารณาบทกฎหมายที่สำคัญดังต่อไปนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ
สมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑

๔. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

ศาลพิจารณาคำฟ้อง และข้อเท็จจริงในสำนวนคดีแล้วเห็นว่า มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยใน
เบื้องต้นว่าศาลมีอำนาจรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาหรือไม่ ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ศาลมีอำนาจรับคำฟ้องนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ และในส่วนที่
เกี่ยวกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ เป็นรายบุคคลไว้พิจารณาหรือไม่

ประเด็นที่สอง คำฟ้องในส่วนที่เกี่ยวกับการโต้แย้งคัดค้านการใช้อำนาจในการดำเนินการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในอำนาจของศาลที่จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่

ประเด็นที่หนึ่ง ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
วุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ ในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ดี ในส่วนที่เกี่ยวกับคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำเขตก็ดี มิได้ให้อำนาจแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ เป็นราย
บุคคล ในการออกกฎ คำสั่ง หรือมีมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ และ
ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ เป็นรายบุคคลจึงมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามนัยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ศาลจึงมีอำนาจรับคำฟ้องนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
ถึงที่ ๕ และในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ไว้พิจารณาได้

ประเด็นที่สอง ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า แม้ในคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีจะอ้างถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้ง และอ้างถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ด้วย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง กต. หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้แต่งตั้งให้เป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง กต. ในฐานะของคณะกรรมการ มีอำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติที่มีผลกระทบต่อบุคคลในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง อันทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม นัยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และอาจตกเป็น ผู้ถูกฟ้องคดีในศาลปกครองได้ก็ตาม แต่ก็ต้องพิจารณาตามกฎหมายที่เป็นฐานในการใช้อำนาจนั้นด้วยว่าคือ กฎหมายใดและมีหลักการและเจตนารมณ์ในเรื่องการใช้อำนาจนั้นอย่างไร โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีฐานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและมีอำนาจหน้าที่บางประการที่รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ไว้เป็นอำนาจเฉพาะและเสร็จเด็ดขาด

กรณีตามคำฟ้องนี้เป็นเรื่องและผู้ฟ้องคดีโต้แย้งคัดค้านการดำเนินการเลือกตั้งของ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และได้ร้องเรียนเรื่องดังกล่าวไปยัง คณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ไม่รับรองผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ถือได้ ว่าเป็นกรณีมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งมาตรา ๑๔๔ วรรคสองแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย และมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายดังกล่าว ดังนั้นเมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งคัดค้านคำสั่งของ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และอ้างเป็นเหตุเพื่อคัดค้านการประกาศ ผลการเลือกตั้งไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยสั่งการไปแล้ว จึงถือ ได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องดังกล่าวไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลไม่มีอำนาจรับ คำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ ศาลจึงไม่อาจรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออก
จากสารบบความ

นายวิษณุ วรรณุญ

ตุลาการหัวหน้าคณะและตุลาการเจ้าของสำนวน

นายกมล สกลเดชา

นายชัยโรจน์ เกตุกำเนิด

นายณัฐ รัฐอมฤต

นางรดาพรรณ วานิช

นายสมชัย วัฒนการุณ

คดีคำร้องที่ 13/2544

ศาลปกครองสูงสุด

คำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี (นายบุญอนันต์ วรรณพานิชย์)

เรื่อง คำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองกลางไม่รับคำฟ้องในคดีที่ผู้อุทธรณ์เป็นผู้ฟ้องคดี
โต้แย้งการกระทำของคณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้งที่ 30 กรุงเทพมหานคร
และการประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (คดีหมายเลขคำ
ที่ 1609/2544 หมายเลขแดงที่ 47/2544)

วันที่ 12 เดือน กันยายน พุทธศักราช 2544

ผู้ฟ้องคดี (ผู้อุทธรณ์) นายโกวิท สุรัสวดี

ผู้ถูกฟ้องคดี (คู่กรณีในอุทธรณ์) คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 30 กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อ ศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่)

ตุลาการผู้แถลงคดี (นายบุญอนันต์ วรรณพานิชย์) ได้พิจารณาสำนวน
คดีคำร้องอุทธรณ์นี้ สำนวนคดีที่มีการฟ้องต่อศาลปกครองกลาง พร้อมทั้งได้พิจารณา
บันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวน (นายธงชัย ลำดับวงศ์) ตลอดจนความเห็นแย้งของ
ตุลาการหัวหน้าคณะในศาลปกครองสูงสุด องค์คณะที่ 2 (นายไพศาล กุมาลย์วิสัย) แล้ว
ขอเสนอคำแถลงการณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) เพื่อประกอบการพิจารณา
พิพากษาหรือมีคำสั่ง ดังต่อไปนี้

ในส่วนของข้อเท็จจริงในคดีนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีขอถือตามที่ศาลปกครอง
สูงสุด องค์คณะที่ 2 และตุลาการเจ้าของสำนวนได้พิจารณาไว้แล้ว จึงไม่ขอนำมาระบุไว้ใน
คำแถลงการณ์นี้อีก เพียงแต่ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า เอกสารหลักฐานในสำนวนคดีนี้

ทั้งในชั้นของศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุด ยังไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับการประกาศผลการเลือกตั้งซึ่งเป็นหลักฐานที่สำคัญ จึงสมควรที่จะได้นำมาประกอบการพิจารณาในสำนวนคดีด้วย

ในส่วนของตัวบทกฎหมาย ตุลาการผู้แถลงคดีได้พิจารณาตัวบทกฎหมายที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
2. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541
3. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541
4. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541
5. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

รวมทั้งได้พิจารณากฎหรือระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ด้วยแล้ว

สำหรับประเด็นการพิจารณาของเรื่องนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่าในเบื้องต้น ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเงื่อนไขในการรับอุทธรณ์ไว้พิจารณา อันได้แก่ ประเด็นเกี่ยวกับตัวผู้อุทธรณ์ แบบของคำอุทธรณ์ ระยะเวลาการอุทธรณ์ และเหตุแห่งการอุทธรณ์หรือการกระทำที่ถูกนำมาอุทธรณ์ นั้น ไม่เป็นประเด็นปัญหาในการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) และตุลาการผู้แถลงคดีเห็นด้วยกับความเห็นของตุลาการเจ้าของสำนวน ดังนั้น จึงจะไม่หยิบยกประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวขึ้นพิจารณาในชั้นนี้

สำหรับประเด็นในชั้นการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) นี้ ตุลาการผู้แถลงคดีได้พิจารณาแล้วเห็นว่า จากคำร้องอุทธรณ์และเอกสารต่าง ๆ ในสำนวนรวมทั้งคำฟ้องของผู้อุทธรณ์ในชั้นของศาลปกครองกลางและเอกสารต่าง ๆ ในสำนวน (คดีหมายเลขดำที่ 1609/2544 หมายเลขแดงที่ 47/2544) นั้น ไม่ว่าจะผู้อุทธรณ์จะอ้างฐานในการฟ้องคดีอย่างไรก็ตาม เนื้อหาของการฟ้องคดีต่อศาลปกครองก็ได้แก่ความประสงค์ที่จะได้แย่ง "ผล" การเลือกตั้ง เขตการเลือกตั้งที่ 30 กรุงเทพมหานคร

นั่นเอง และในข้อวินิจฉัยของศาลปกครองกลางที่สั่งไม่รับคำฟ้องของผู้อุทธรณ์ไว้พิจารณา ก็ได้วินิจฉัยว่าเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยสั่งการไปแล้ว ซึ่งศาลปกครองกลางเห็นว่า เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา 145 วรรคหนึ่ง (3) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด จึงไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา ซึ่งเป็นการสั่งไม่รับไว้พิจารณาเพราะเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับ “ผล” ของการเลือกตั้งแล้วเช่นกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ตุลาการผู้แถลงคดีจึงเห็นว่า ประเด็นในชั้นการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) ได้แก่ ประเด็นที่ว่า คำฟ้องของผู้อุทธรณ์ที่ได้แย้ง “ผล” การเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 30 กรุงเทพมหานคร ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ประกาศรับรองผลไปแล้วนั้น อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองหรือไม่

ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ประเด็นดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่มีความสำคัญ เพราะนอกจากจะเกี่ยวข้องกับเขตอำนาจของศาลปกครอง รวมทั้งวิธีการให้ได้มาซึ่งผู้แทนของปวงชนในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยตามระบบการเมืองการปกครองและกฎหมายดังที่มีการปฏิรูปแล้ว ยังเป็นประเด็นที่มีความซับซ้อนทางกฎหมายและทางสังคมอย่างมาก ฉะนั้น เพื่อความชัดเจนในการพิจารณา ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นควรแยกประเด็นการพิจารณาดังกล่าวออกเป็น 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. “การกระทำ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจถูกทบทวนตรวจสอบได้โดยศาลหรือไม่
2. ในกรณีที่การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจถูกทบทวนตรวจสอบได้ กรณีจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลใด

ประเด็นที่หนึ่ง “การกระทำ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจถูกทบทวนตรวจสอบได้โดยศาลหรือไม่

ในการพิจารณาว่า “การกระทำ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้งของไทย อาจถูกทบทวนตรวจสอบได้หรือไม่นั้น จำต้องพิจารณาจากหลักการพื้นฐานในการตรวจสอบกลไกต่าง ๆ ของรัฐ (1) ประกอบกับลักษณะขององค์การคณะกรรมการเลือกตั้งของไทย (2) นอกจากนั้น เพื่อให้มีข้อพิจารณาเปรียบเทียบที่ครบถ้วน

ชัดเจนยิ่งขึ้น กรณีสมควรพิจารณาถึงการควบคุมตรวจสอบการกระทำของ คณะกรรมการที่รับผิดชอบเรื่องการเลือกตั้งทำนองเดียวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ของไทยในกฎหมายต่างประเทศด้วย (3)

1. หลักการพื้นฐานในการตรวจสอบกลไกต่าง ๆ ของรัฐ

ในปัจจุบันนี้ การจะกล่าวถึงหลักการพื้นฐานในการตรวจสอบกลไกต่าง ๆ ของรัฐ เพื่ออธิบายสภาพการณ์ของสังคมไทยนั้น ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า แทบจะไม่มีคามจำเป็นและมีประโยชน์อันใดที่จะต้องอ้างอิงถึงทฤษฎีหรือปรัชญาของต่างประเทศ ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยเกิดขึ้นและดำรงอยู่มานานเพียงพอที่จะปรากฏ หลักการพื้นฐานในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน และสามารถระบุอ้างอิงถึงหลักการพื้นฐานดังกล่าวได้จากในระบบกฎหมายของไทยเอง

ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า หลักการที่เป็นพื้นฐานในการตรวจสอบ กลไกต่าง ๆ ของรัฐในระบบกฎหมายของไทยนั้น ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 2 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ตุลาการผู้แถลงคดีขอเรียกว่า “หลักการใช้อำนาจอธิปไตยที่มีการคาน และดุลซึ่งกันและกัน” (1.1) กับ “หลักการปกครองโดยกฎหมาย” (1.2)

1.1 หลักการใช้อำนาจอธิปไตยที่มีการคานและดุลซึ่งกันและกัน

หลักการพื้นฐานประการแรกนี้ นักนิติศาสตร์ของไทยมักเรียก กันว่า “หลักการแบ่งแยกอำนาจ” หรือ “หลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจ” ซึ่งเทียบเคียง มาจากถ้อยคำในภาษาต่างประเทศที่ว่า “seperation of powers” หรือ “la séparation de pouvoirs” แต่การใช้ถ้อยคำดังกล่าวได้ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดองค์กร ในประเทศไทยเป็นอย่างมากในอดีต และเมื่อคำนึงถึงเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของ หลักการดังกล่าวแล้ว ตุลาการผู้แถลงคดีจึงเห็นควรเรียกหลักการในข้อนี้ว่า “หลักการใช้อำนาจอธิปไตยที่มีการคานและดุลซึ่งกันและกัน”

หลักการดังกล่าวนี้ปรากฏอยู่ในกฎหมายไทยทั้งในระดับรัฐธรรมนูญ และกฎหมายในลำดับรองลงมา ซึ่งการอ้างอิงตัวอย่างจะต้องหยิบยกบทบัญญัติมาตรา ต่าง ๆ หลายมาตรามาอธิบายประกอบกัน อย่างไรก็ดี อย่างน้อยที่สุด หลักการดังกล่าว ปรากฏอยู่อย่างชัดเจนในมาตรา 3 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ซึ่งบัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

ตุลาการผู้แถลงคดีจะไม่ขอกล่าวถึงบทบัญญัติมาตรานี้ว่าเป็นบทบัญญัติในเรื่องอะไร หรือกล่าวถึงว่าในทางทฤษฎีเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยนั้น บทบัญญัติมาตรานี้จะเป็นเรื่องของทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนหรือทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ เพราะเนื้อหาของหลักการในบทบัญญัติที่เป็นมาตรา 3 นี้ ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับอื่นๆ ก็มีการใช้ถ้อยคำและวิธีเขียนกฎหมายที่แตกต่างกันไปมากบ้างน้อยบ้าง ตุลาการผู้แถลงคดีใคร่ขอเรียนแต่เพียงว่า ความหมายทั่วไปของบทบัญญัติมาตรา 3 (รวมทั้งบทบัญญัติทำนองนี้ในรัฐธรรมนูญฉบับอื่น) นี้ มีความหมายว่า ในสังคม ๆ หนึ่งซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นรัฐและมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น จะมีอำนาจซึ่งแบ่งสรรให้กับกลไกหรือองคคพพต่าง ๆ ของรัฐเป็นผู้ใช้ ทั้งนี้ การที่กำหนดถึงองค์กร “รัฐสภา” “คณะรัฐมนตรี” และ “ศาล” นั้น ไม่ได้มีความหมายว่า มีเพียงองค์กรทั้งสามเท่านั้นที่จะใช้อำนาจได้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันในความเป็นจริงว่า กลไกหรือองคคพพต่าง ๆ ของรัฐมีมากมายหลากหลายกว่าองค์กรเพียง 3 องค์กรนี้ การกำหนดถึงองค์กรดังกล่าวมีความหมายสำคัญ 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก อำนาจที่จะนำมาใช้นั้น อาจจำแนกตามกิจกรรมได้โดยหลัก ๆ 3 ประเภท ได้แก่ (1) กิจกรรมในทางการนิติบัญญัติ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมในการพิจารณาและวางกฎเกณฑ์ที่มีผลใช้บังคับได้เป็นการทั่วไป ซึ่งการกล่าวถึงองค์กร “รัฐสภา” นั้น ก็เพราะเป็นองค์กรระดับสูงสุดที่ดำเนินกิจกรรมดังกล่าวนี้ (2) กิจกรรมในทางการบริหาร ซึ่งหมายถึงกิจกรรมในการบริหารจัดการและดำเนินการให้กฎหมายมีผลบังคับใช้ และการกล่าวถึงองค์กร “คณะรัฐมนตรี” นั้น ก็ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกับกรณีของการกล่าวถึงองค์กร “รัฐสภา” กล่าวคือ เนื่องจากคณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรระดับสูงสุดที่ดำเนินกิจกรรมในด้านนี้เป็นหลัก และ (3) กิจกรรมในทางตุลาการ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมบังคับใช้กฎหมายเมื่อมีกรณีที่เป็นข้อพิพาทโต้แย้งกันเกิดขึ้น โดยการกล่าวถึงองค์กร “ศาล” ก็เนื่องจากเป็นคำที่เรียกรวมองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมในด้านนี้ ประการที่สอง อำนาจที่จะนำมาใช้นั้น จะต้องไม่รวมอยู่ในองค์กรใดองค์กรหนึ่งแต่เพียงองค์กรเดียว โดยเป็นอิสระเอกเทศ และปราศจากความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับองค์กรอื่น ๆ ในทางการคานและดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยนัยของความหมายในประการที่สองนี้เองที่ทำให้หลักการพื้นฐานข้อแรกนี้สามารถอธิบายและรองรับระบบของประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ทุกประเทศ ไม่ว่าจะเป็ระบบของประเทศที่กล่าวกันว่าใช้หลักการ

แบ่งแยกการใช้อำนาจที่ค่อนข้างเคร่งครัด¹ หรือระบบของประเทศที่ใช้หลักการดังกล่าว ในทางปกติ²

สำหรับประเทศไทย ผลจากหลักการพื้นฐานประการแรกนี้ทำให้การใช้ อำนาจของกลไกต่าง ๆ ของรัฐต้องมีการคานและดุลกันได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกลไกไหน ๆ จะมีฐานะเป็นองค์กรอย่างไรและอยู่ในระดับใดก็ตาม ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ แม้ว่าจะ เป็นองค์กรในระดับสูงก็ยังคงต้องให้มีการคานและดุลกันได้ เช่น การที่ฝ่ายบริหารสามารถ คานและดุลฝ่ายนิติบัญญัติได้โดยการยุบสภา ขณะที่ฝ่ายนิติบัญญัติก็สามารถคานและดุล ฝ่ายบริหารได้โดยการขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ นอกจากนี้ การกระทำของฝ่ายนิติบัญญัติหรือการกระทำของฝ่ายบริหารก็อาจถูกคานและดุลโดย ฝ่ายตุลาการด้วยการตรวจสอบทบทวนการกระทำดังกล่าว ขณะที่ฝ่ายตุลาการก็ถูกคาน และดุลจากฝ่ายอื่น ๆ ได้โดยกระบวนการสรรหาที่มีความเคร่งครัดเป็นพิเศษซึ่งต้องได้ รับความเห็นชอบจากสภา รวมทั้งการกำหนดกระบวนการให้ถอดถอนผู้พิพากษาหรือ ตุลาการระดับสูงออกจากตำแหน่งได้ เป็นต้น

1.2 หลักการปกครองโดยกฎหมาย

หลักการอันเป็นพื้นฐานในการตรวจสอบกลไกต่าง ๆ ของรัฐใน ประการที่สองนี้ มักมีการเรียกกันว่า “หลักนิติรัฐ” บ้างหรือ “หลักนิติธรรม” บ้าง โดย เทียบเคียงมาจากถ้อยคำในภาษาต่างประเทศที่ว่า “Legal State” “L’Etat de droit” หรือ “the Rule of Law” อย่างไรก็ดี ตุลาการผู้แถลงคดีประสงฆ์ที่จะเรียกว่า “หลักการปกครอง โดยกฎหมาย” เพราะเห็นว่าน่าจะสื่อความหมายได้ดีกว่าและตรงกับเนื้อหาของหลักการ มากกว่าการใช้ถ้อยคำที่แปลหรือเทียบเคียงมาจากภาษาต่างประเทศ

หลักการดังกล่าวนี้มีความหมายว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของ รัฐนั้น จะต้องเคารพและเป็นไปตามกฎหมาย

หลักการพื้นฐานประการนี้อาจอธิบายได้ว่า จริงอยู่ การควบคุม ตรวจสอบอาจมีได้ในหลายลักษณะ เป็นต้นว่า การควบคุมทางด้านการเงินและ งบประมาณ หรือการควบคุมการดำเนินการทั่วไปในด้านความเหมาะสม ซึ่งไม่ผูกพันกับ หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย และวิวัฒนาการของระบบการควบคุมตรวจสอบในสังคมต่าง ๆ

¹ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา

² เช่น ประเทศต่าง ๆ ที่ใช้การปกครองในระบบรัฐสภา

ในระยะหลังก็มีการเพิ่มเติมระบบการควบคุมตรวจสอบในลักษณะดังกล่าว เช่น การให้มีองค์กรในลักษณะของ "ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา" ของไทย ที่มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐได้ในด้านความเหมาะสม อย่างไรก็ตามวิธีการควบคุมตรวจสอบว่ามีการเคารพต่อหลักเกณฑ์ของกฎหมายก็ยังเป็นหลักการพื้นฐานอยู่เสมอ ทั้งนี้ ก็เพราะ "กฎหมาย" เป็นสิ่งที่แสดงกติกาสังคมได้อย่างชัดเจนแน่นอนและเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปมากกว่าหลักเกณฑ์ทางด้านอื่น ๆ นั่นเอง

การที่จะทราบได้ว่า การดำเนินกิจกรรมใดของรัฐเป็นไปตามหลักการปกครองโดยกฎหมายหรือไม่นั้น ทำให้เห็นได้อยู่ในตัวว่า จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดที่ตัดสินจริงอยู่ ผู้ที่จะชี้ว่าการกระทำใดเป็นไปตามหลักการดังกล่าวอาจอยู่ในองค์กรต่าง ๆ และมีได้หลายระดับ เช่น ผู้บังคับบัญชาในระดับต่าง ๆ ย่อมมีอำนาจที่จะชี้ว่าการกระทำของผู้ใต้บังคับบัญชาถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ หรือองค์กรต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นให้มีอำนาจหน้าที่เฉพาะด้านย่อมมีอำนาจที่จะชี้ว่าการกระทำขององค์กรหรือเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับงานในอำนาจหน้าที่ของตนถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ แต่เมื่อการตัดสินชี้ขาดนั้น โดยสภาพจำเป็นต้องให้มีที่สิ้นสุด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมอบให้องค์กรอย่างใดอย่างหนึ่งทำหน้าที่ดังกล่าว และโดยที่องค์กรศาลเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมหลักในทางตัดสินชี้ขาดโดยใช้หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ฉะนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ตัดสินว่ากิจกรรมใดของรัฐเป็นไปตามหลักการปกครองโดยกฎหมายหรือไม่ จึงได้แก่ องค์กรตุลาการ

ด้วยหลักการดังกล่าวนี้เอง จึงเป็นสิ่งที่อธิบายได้ว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐนั้นจะต้องถูกตรวจสอบว่าเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายโดยศาลได้เสมอ³ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ กิจกรรมหลักขององค์กรทางด้านนิติบัญญัติซึ่งได้แก่ ร่างกฎหมายหรือแม้กระทั่งกฎหมายที่ประกาศใช้แล้ว อาจถูกตรวจสอบได้โดยศาล (ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลยุติธรรมในประเทศที่ไม่มีศาลรัฐธรรมนูญ) กิจกรรมหลักขององค์กรทางบริหารก็อาจถูกทบทวนตรวจสอบได้โดยศาลเช่นกัน (โดยหลักได้แก่ ศาลปกครองหรือศาลยุติธรรมในประเทศที่ไม่มีศาลปกครอง) หรือแม้แต่กิจกรรมหลัก

³ มีคำถามต่อไปว่า หลักการดังกล่าวนี้มีข้อยกเว้นหรือไม่ ซึ่งตุลาการผู้แสดงความคิดเห็นว่า โดยหลักแล้ว ข้อยกเว้นจะมีอยู่ได้ 2 ลักษณะเท่านั้น คือ ข้อยกเว้นโดยสภาพของการให้เป็นที่สุดในการวินิจฉัยชี้ขาด อันได้แก่ การกำหนดให้คำพิพากษาของศาลสูงในคดีประเภทต่าง ๆ ไม่อาจถูกทบทวนได้โดยองค์กรอื่นหรือโดยศาลด้วยกันได้อีก กับข้อยกเว้นที่เกิดจากสภาพของเรื่องซึ่งเห็นได้ว่าควรให้ความสำคัญการตรวจสอบโดยศาลเป็นระบบที่ไม่เหมาะสม เช่น ในเรื่องทฤษฎีว่าด้วยการกระทำของรัฐหรือรัฐบาล เป็นต้น

ขององค์กรทางตุลาการซึ่งได้แก่ คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลนั้น ก็ยังต้องถูกทบทวน ตรวจสอบได้ตามหลักการนี้เช่นกัน เป็นแต่เพียงว่า เมื่อหลักการนี้ยอมรับให้ "ศาล" เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐว่าเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ การทบทวนตรวจสอบกิจกรรมหลักขององค์กรทางตุลาการจึงให้กระทำได้โดย "ศาล" ที่อยู่ในระดับที่สูงกว่า โดยการจัดองค์กรศาลให้มีมากกว่าหนึ่งชั้น (เว้นแต่ศาลในคดีบางประเภทซึ่งมีความจำเป็นหรือเหตุผลด้านอื่นที่ทำให้ต้องมีเพียงชั้นเดียว) นอกจากนี้ แนวคิดที่เป็นมาในอดีตยังแก้ไขจุดอ่อนในเรื่องการทบทวนตรวจสอบโดยองค์กรตุลาการด้วยกันเองด้วยการกำหนดให้ศาลมี "วิธีพิจารณาความ" ที่ชัดเจนเพื่อเป็นหลักประกันว่ามีการใช้อำนาจตัดสินอย่างถูกต้องเป็นธรรมที่สุด อีกทั้งยังมีการกำหนดระบบการเข้าสู่ตำแหน่งและการดำรงตนของผู้ที่ทำหน้าที่ในองค์กรศาล ("จริยธรรมตุลาการ") ไว้อย่างเคร่งครัดเป็นพิเศษ

ในกฎหมายไทย หลักการดังกล่าวนี้ก็มีการกำหนดไว้ในบทกฎหมายต่าง ๆ ซึ่งต้องอธิบายอ้างอิงประกอบกันหลายบทมาตรา และตัวอย่างที่แสดงถึงหลักการดังกล่าวนี้อย่างชัดเจนในรัฐธรรมนูญได้แก่บทบัญญัติมาตรา 28 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ซึ่งบัญญัติว่า "บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้" และมาตรา 75 ของรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน ซึ่งบัญญัติว่า "รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย....."

กล่าวโดยสรุปในส่วนนี้ ก็คือ หลักการพื้นฐานทั้ง 2 ประการข้างต้นนี้เรียกร่องว่า การใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ ของรัฐจะต้องมีการคานและดุลซึ่งกันและกัน และการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ ของรัฐจะต้องถูกทบทวนตรวจสอบได้โดยศาลเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

2. คณะกรรมการการเลือกตั้งของไทย

ในการพิจารณาเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งของไทยว่าเป็นกลไกของรัฐในลักษณะอย่างไหน เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจน ตุลาการผู้แถลงคดีใคร่ขอเสนอให้พิจารณาจากความเป็นมาในการมีองค์กรดังกล่าวในประเทศไทย (2.1)

จากนั้นจึงจะวิเคราะห์ถึงลักษณะขององค์กระณะกรรมการการเลือกตั้งตามกฎหมายปัจจุบัน (2.2)

2.1 การให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งและความสัมพันธ์กับปัญหาของระบบการเลือกตั้งในอดีต

ความเป็นมาของคณะกรรมการการเลือกตั้งของไทยนี้ ดุลาการผู้แถลงคดีใคร่ขอเรียนสรุปในสาระแต่เพียงว่า แนวความคิดในการให้มีองค์กรทำงานดังกล่าวได้เกิดขึ้นในประเทศไทยมานานพอสมควรแล้ว โดยพัฒนาการจะเริ่มจากแนวคิดที่ให้มีบุคคลหรือองค์กร “ภายนอก” เข้าไปร่วมรับรู้และสอดส่องการจัดการเลือกตั้งที่ระบบราชการประจำเป็นผู้รับผิดชอบอยู่ จากนั้นจึงพัฒนาการไปสู่องค์กรที่มีการจัดตั้งและมีองค์กรประกอบที่ชัดเจนขึ้น เพื่อให้มีฐานรองรับความชอบธรรมในการทำหน้าที่ดังกล่าว จนในที่สุดได้พัฒนาไปเป็นองค์กรถาวรที่เข้าทำหน้าที่ในการเลือกตั้งแทนระบบราชการประจำ ซึ่งนอกจากจะมีการจัดตั้งและมีองค์กรประกอบที่ชัดเจนแล้ว ยังกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายด้วย

องค์กรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามแนวคิดนี้ หากลำดับตามวิวัฒนาการที่เพิ่งกล่าวมาจะมีตัวอย่างเช่น คณะกรรมการสังเกตการณ์การเลือกตั้งของศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย กลุ่ม “อาสาประชามติ” ที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2529 และมีพลเอกสายหยุด เกิดผล เป็นประธาน คณะกรรมการติดตามและสอดส่องดูแลการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรหรือที่รู้จักกันในนามของ “องค์กรกลาง” ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 3/2535 ลงวันที่ 8 มกราคม 2535 (สมัยรัฐบาลนายอานันท์ ปันยารชุน) คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายคือตามมาตรา 115 วรรคสอง และวรรคสามของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2538 และพระราชบัญญัติคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2540 จนกระทั่งมาถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งในปัจจุบันซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเช่นกันคือตามหมวด 6 ส่วนที่ 4 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541

จากความเป็นมาในการจัดตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งของไทยนี้ ดุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงกับปัญหาของระบบการเลือกตั้งของไทยในอดีต ปัญหาเหล่านี้จึงอยู่อาจจำแนกออกในรายละเอียดได้หลายประการ แต่จาก

การค้นคว้งานทางวิชาการหรืองานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้⁴ หรือแม้กระทั่งข้ออภิปรายของ
ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (โปรดดูเอกสารประกอบ) จะเห็นได้ว่า ปัญหาหลัก ๆ ของ
ระบบการเลือกตั้งในอดีตได้แก่ ปัญหาการเลือกตั้งที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม กับปัญหาความ
ล่าช้าของกระบวนการยุติธรรมในกรณีที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งการให้มี
คณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันก็มุ่งที่จะแก้ปัญหาลึก ๆ ดังกล่าวของ
ระบบการเลือกตั้ง กล่าวคือ การให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นเป็นองค์กรถาวรมี
อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น เป็นการให้มืองค์กรอีกองค์กรหนึ่งต่างหากและ
แทนที่ระบบราชการประจำที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่แต่เดิมอันเป็นหนทางหนึ่งใน
การแก้ปัญหาลึก ๆ ที่ไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม ส่วนปัญหาด้านความล่าช้าของกระบวนการ
ยุติธรรมในคดีเลือกตั้งนั้น คงต้องยอมรับว่า การให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นที่
มีการจัดองค์กรและกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในปัจจุบันก็ประสงค์ที่จะให้แก้ปัญหาดังกล่าว
ด้วย ดังจะเห็นได้ว่า ในกรณีที่มีการคัดค้านว่าการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่
ชอบด้วยกฎหมาย หรือกรณีที่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการโดย
ไม่สุจริตในการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน⁵ ก็ได้กำหนดเป็นหลักการไว้ว่า
คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน
และเมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัย
สั่งการโดยพลันเช่นกัน อย่างไรก็ตาม คงต้องยอมรับเช่นกันว่า การแก้ปัญหาลึก ๆ ในส่วนนี้โดย

⁴ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ สาขาวิทยาศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, รายงานการวิจัย เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ, 2538; ดร. อัครเมศวร์ ทองนวก, แนวทางการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, รัฐสภาสาร, ปีที่ 46 ฉ.4 (เมษายน 2541): 1 - 105

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 147 คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลันเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

- (1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่ง กัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- (2) ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำไป ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (3) ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ากระทำความผิดประชามติมิได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งคัดค้านว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัยสั่งการ โดยพลัน

ให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งยังมีความคลุมเครืออยู่ และเป็นปัญหาที่ทำให้มีข้อถกเถียงกันตลอดจนถึงเกิดมีข้อพิพาทเป็นคดีเช่นที่ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) ในเรื่องนี้ ซึ่งตุลาการผู้แถลงคดีจะได้วิเคราะห์ให้เกิดความชัดเจนในส่วนต่อ ๆ ไปของคำแถลงการณ์

2.2 ลักษณะขององค์กร “คณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ในส่วนของการใช้อำนาจของ “คณะกรรมการการเลือกตั้ง” ว่ามีการใช้อำนาจในลักษณะอย่างไรบ้างนั้น ตุลาการผู้แถลงคดีใคร่ขอแยกไปวิเคราะห์ในประเด็นที่สอง สำหรับในส่วนนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีจะขอเสนอข้อวิเคราะห์เฉพาะในเรื่องลักษณะของ “องค์กร” ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีลักษณะเป็นองค์กรอย่างไร

จากการศึกษาค้นคว้าของตุลาการผู้แถลงคดีในประเด็นนี้เห็นว่า มีประเด็นย่อยอีก 3 ประเด็นซึ่งการพิจารณาจะช่วยให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับลักษณะขององค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้ง (แม้ว่าจะยังไม่ชัดเจนทั้งหมดในที่นี้ก็ตาม) อันได้แก่ประเด็นดังต่อไปนี้

2.2.1 คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น “องค์กรใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ” หรือไม่

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ปรากฏอยู่ในส่วนที่ 4 ของหมวด 6 ที่ว่าด้วย “รัฐสภา” โดยอยู่ถัดจากบทบัญญัติ ส่วนที่ 2 และ 3 ซึ่งว่าด้วย “สภาผู้แทนราษฎร” และ “วุฒิสภา” และอยู่ก่อนบทบัญญัติ ส่วนที่ 5 ว่าด้วย “บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง”

คำถามมีอยู่ว่า การที่บทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งถูกบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญเช่นนี้ ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น “องค์กรใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ” หรือไม่ ซึ่งตุลาการผู้แถลงคดีได้พิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เป็น “องค์กรใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ” ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก “องค์กรใช้อำนาจนิติบัญญัติ” (ในระดับชาติ) ตามกฎหมายและระบอบการปกครองของไทยนั้น จะต้องเข้าใจว่า ได้แก่ รัฐสภา เท่านั้น

ซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองเอาไว้อย่างชัดเจน⁶

ประการที่สอง “องค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ” (ในระดับชาติ) นั้น จะต้องเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่และดำเนินกิจกรรมหลักอันได้แก่ การวางกฎเกณฑ์ที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป องค์กรที่มีได้มีอำนาจหน้าที่หลักในเรื่องดังกล่าว ถึงแม้จะมีการบัญญัติไว้ในหมวดเดียวกันกับองค์กรรัฐสภาก็ตาม ก็ไม่ทำให้องค์กรเหล่านั้นมีลักษณะเป็น “องค์กรนิติบัญญัติ” ขึ้นมาได้ ตัวอย่างที่ชัดเจนได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งแม้ว่าบทบัญญัติที่เกี่ยวกับองค์กรดังกล่าวจะปรากฏอยู่ในส่วนที่ 7 และส่วนที่ 8 ของหมวด 6 ว่าด้วยรัฐสภา แต่ก็เห็นได้ชัดเจนว่า องค์กรเหล่านี้มิใช่ “องค์กรนิติบัญญัติ”

ประการที่สาม ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยซึ่งมีนัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมิใช่ขององค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ดังปรากฏในคำวินิจฉัยที่ 25/2543 ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2543 โดยกรณีเป็นเรื่องที่ศาลจังหวัดลำปางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ในคดีแพ่งคดีหนึ่ง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 264 ว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งในการวินิจฉัยว่ามีใช่เป็นกรณีที่อาจเสนอได้ตามมาตรา 264 วรรคหนึ่ง⁷ จึงไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้เหตุผลว่า “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ตามนัยมาตรา 264 วรรคหนึ่ง ต้องออกโดย “องค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ” คณะกรรมการการเลือกตั้งออกกระเปียบ

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 90 รัฐสภาประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

รัฐสภาจะประชุมรวมกันหรือแยกกัน ขึ้นเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 264 ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับกับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 6 และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ดังกล่าวนี้มีได้เป็นการออกโดยองค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ ระเบียบฯ ดังกล่าวจึงไม่เป็น "บทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ตามนัยมาตรา 264 วรรคหนึ่ง (โปรดดูเอกสารประกอบ)⁸

2.2.2 คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น "องค์กรผู้ใช้อำนาจทางตุลาการ" หรือไม่

ก่อนที่จะพิจารณาในประเด็นนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีใคร่ขอเรียนว่า การพิจารณาว่าองค์กรใดเป็น "องค์กรผู้ใช้อำนาจทางตุลาการ" กับการพิจารณาว่า การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดขององค์กรหนึ่งมีลักษณะเป็น "การใช้อำนาจทางตุลาการ" นั้น มีความหมายและขอบเขตแตกต่างกัน กล่าวคือ คำว่า "องค์กรผู้ใช้อำนาจทางตุลาการ" นั้น มุ่งหมายถึงองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่และดำเนินกิจกรรมทางตุลาการเป็นหลักซึ่งได้แก่ ศาลทั้งหลาย ส่วนคำว่า "การใช้อำนาจทางตุลาการ" นั้น อาจมีอยู่ร่วมกับทวิใช้อำนาจอื่นในองค์กรใดองค์กรหนึ่งก็ได้ แต่องค์กรดังกล่าวมิได้มุ่งหมายถึงศาล และเป็นการใช้อำนาจในบางกรณีขององค์กรนั้น ๆ เท่านั้น

สำหรับในประเด็นที่ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น "องค์กรผู้ใช้อำนาจทางตุลาการ" หรือไม่ ตุลาการผู้แถลงคดีได้พิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้เป็น "องค์กรผู้ใช้อำนาจทางตุลาการ" หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ ไม่ได้เป็นศาล โดยตุลาการผู้แถลงคดีมีเหตุผลสนับสนุนดังต่อไปนี้

ประการแรก ถึงแม้ว่าศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ 13/2543 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 กรณีอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลยุติธรรม โดยเป็นกรณีการเพิกถอนการรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ตอนหนึ่งว่า "การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145 (3) เป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ..." ก็ตาม แต่ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้วินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น "องค์กรตุลาการ" เพียงแต่วินิจฉัยถึง "การใช้อำนาจ" ในบางกรณีของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น และพึงสังเกตด้วยว่า คำวินิจฉัยของ

⁸ นอกจากนี้ ยังเทียบเคียงได้จากนัยคำวินิจฉัยที่ 15/2541 ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน 2541 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เมื่อกรณีเป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้กระทำโดย "กฎหมาย" การที่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดจึงเท่ากับเป็นการให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการกฎหมายของ "รัฐสภา" จึงไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ (โปรดดูเอกสารประกอบ)

ศาลรัฐธรรมนูญใช้ถ้อยคำว่า “ดั่งเช่น” อำนาจตุลาการ ซึ่งหมายความว่า เป็นการเทียบเคียงได้กับอำนาจตุลาการเท่านั้น หากเป็นอำนาจตุลาการโดยตรงแต่อย่างใดไม่ ซึ่งการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ ในทำนองนี้ก็มีปรากฏอยู่ทั่วไป เช่นในกรณีของ “คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท” ทั้งหลาย แต่เพื่อให้สับสนกับองค์กรศาลซึ่งใช้อำนาจตุลาการโดยตรง จึงมักเรียกการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ ในลักษณะนี้ว่า “อำนาจกึ่งตุลาการ” มากกว่า และเป็นสิ่งที่สังเกตด้วยว่า ในคำชี้แจงของศาลยุติธรรมต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีนี้ก็มีกรกล่าวถึงการใช้อำนาจในกรณีดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยใช้ถ้อยคำว่า “อำนาจกึ่งตุลาการ” เช่นกัน (โปรดดูเอกสารประกอบ)

ประการที่สอง ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญก็ดี หรือในบทบัญญัติของกฎหมายในลำดับศักดิ์ที่รองลงมาก็ดี ไม่ปรากฏว่ามีที่ใดที่กำหนดว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตุลาการหรือมีอำนาจตุลาการ

ประการที่สาม จากการตรวจสอบข้ออภิปรายของผู้ร่างรัฐธรรมนูญ ถึงแม้จะปรากฏข้ออภิปรายไปในทางที่ว่าการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยและเป็นที่ยุติได้โดยไม่ต้องถูกทบทวนโดยองค์กรศาลหรือองค์กรอื่นใดอีก (เพื่อแก้ปัญหาความล่าช้าของกระบวนการทางศาล) แต่ก็ไม่มีข้ออภิปรายที่ปรากฏชัดเจนว่าประสงค์จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตุลาการโดยตรง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้ร่างรัฐธรรมนูญก็ตระหนักดีว่า การกำหนดเช่นนั้นจะขัดแย้งกับหลักการพื้นฐานในการตรวจสอบกลไกต่าง ๆ ของรัฐดังที่กล่าวมาแล้ว ในทางตรงข้าม กลับปรากฏข้ออภิปรายอย่างชัดเจนของผู้ร่างรัฐธรรมนูญว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่ศาล (โปรดดูเอกสารประกอบ) กรณีจึงต้องถือว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่ศาล

อนึ่ง ในส่วนของการให้มีคณะกรรมการการเลือกตั้งและความสัมพันธ์กับปัญหาความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรมในคดีเลือกตั้งในอดีต ซึ่งเป็นประเด็นที่ตุลาการผู้แถลงคดีได้หยิบยกขึ้นกล่าวในตอนต้นแล้วว่าเป็นประเด็นที่มีความคลุมเครือและก่อให้เกิดปัญหาตามมานั้น ในชั้นนี้ จึงมีความชัดเจนขึ้นอีกระดับหนึ่งว่า ในส่วนของผู้ร่างรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญในด้านหนึ่งมีความประสงค์ที่จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งและให้เป็นที่ยุติได้ แต่ในอีกด้านหนึ่งก็ยอมรับว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เป็นศาล และตระหนักว่าการให้มีอำนาจเช่นนั้นย่อมขัดกับหลักการพื้นฐานในการ

ตรวจสอบกลไกต่าง ๆ ของรัฐ และอาจจะเป็นด้วยเหตุของการที่มีความมุ่งหมายอย่างหนึ่ง และตระหนักถึงหลักการพื้นฐานที่ขัดแย้งกันนี้เอง ที่สามารถนำมาเป็นข้ออธิบายได้ว่า เพราะเหตุใดจึงได้มีการหาทางลดข้อโต้แย้งในเรื่องนี้และในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่ม "ความชอบธรรม" ให้กับการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้วยการกำหนด คุณสมบัติและที่มาตลอดจนความเป็นอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้เป็นพิเศษ รวมทั้งให้มีการถอดถอนได้ และด้วยการกำหนดให้มี "คณะกรรมการตรวจสอบ" ซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะ⁹ เพิ่มขึ้นเป็นอีกกลไกหนึ่งในการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อครั้งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

ประการที่สี่ ในเรื่องที่ต้องมีการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดนั้น ตามหมวด 5 ของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในเรื่องดังกล่าวได้แม้จะไม่มีคำร้องเรียน หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือคณะกรรมการเลือกตั้งมีอำนาจหยิบยกเรื่องใด ๆ ขึ้นพิจารณาได้เอง ซึ่งขัดแย้งกับลักษณะขององค์กรศาลที่จะพิจารณาเรื่องใดได้ก็ต่อเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นและถูกเสนอเป็นคดีต่อศาล

⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

มาตรา 85/3 ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบคณะหนึ่งประกอบด้วย ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการกฤษฎีกาทุกคณะตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งไม่เป็นข้าราชการ ที่มีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ และไม่เป็นที่ปรึกษาหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นในพรรคการเมือง เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 11 ในกรณีที่ประธานกรรมการกฤษฎีกาคณะใดไม่อาจดำรงตำแหน่งกรรมการได้ ให้กรรมการกฤษฎีกาประจำคณะนั้นเลือกกรรมการกฤษฎีกาคณะหนึ่งในคณะเดียวกันที่ไม่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวเป็นกรรมการแทน ในกรณีที่ไม่มีอาจหากรรมการแทนได้ ให้คณะกรรมการนี้ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้ใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งความเห็นพร้อมคำขอจำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตามพรรคหนึ่งเพื่อพิจารณาให้ความเห็นว่าความเห็นดังกล่าวไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยเที่ยงธรรมหรือไม่ หากคณะกรรมการดังกล่าวมีความเห็นต่างไปจากความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีคำวินิจฉัยตามความเห็นเดิมก็ได้ แต่ต้องแสดงเหตุผลและให้ประกาศคำวินิจฉัยพร้อมทั้งเหตุผล และความเห็นของคณะกรรมการตามพรรคหนึ่งในราชกิจจานุเบกษา

การให้ความเห็นของคณะกรรมการตามพรรคสอง ต้องกระทำโดยที่ประชุมคณะกรรมการที่มีกรรมการร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าสองในสาม และต้องกระทำภายในเวลาไม่เกินห้าวันนับแต่วันได้รับเรื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากพ้นห้าวันแล้วยังไม่มีความเห็นของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการต่อไป

ให้คณะกรรมการตามพรรคหนึ่งได้รับคำขอแทนตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

2.2.3 คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ”

หรือไม่

คำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” นั้น เป็นคำที่มีการนำมาใช้ อยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ตัวอย่างของรัฐธรรมนูญเองก็มีปรากฏอยู่ในมาตรา 266 ว่า “องค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ” ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเองก็เคยมีการใช้ตัวอย่างว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” อยู่เช่นกัน¹⁰

ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ในส่วนนี้มีประเด็นปัญหาว่า คำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” มีความหมายอย่างไร และคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีลักษณะเป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” หรือไม่

ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญทุกคำวินิจฉัยที่เกี่ยวกับ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (โปรดดูเอกสารประกอบ) เมื่อศาลรัฐธรรมนูญจะเริ่มข้อ พิจารณา ศาลรัฐธรรมนูญจะกล่าวถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าเป็น “องค์กรที่รัฐธรรมนูญ กำหนดให้มีขึ้น” และยังมีการใช้คำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” อยู่ด้วย จึงต้องถือว่า ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” อย่างไร ก็ดี หากพิจารณาและสังเกตตัวอย่างที่ศาลรัฐธรรมนูญใช้แล้ว กล่าวได้ว่า การที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าองค์กรใดเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ ในระยะแรก ศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ได้ใช้หลักเกณฑ์ใด ๆ นอกจาก “การปรากฏอยู่” ขององค์กรนั้น ๆ ในบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นหลักเกณฑ์การพิจารณาที่มีขอบเขตกว้างมาก และ หากถือหลักว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด อันเป็น “บ่อเกิด” หรือที่มาของกฎหมาย ต่าง ๆ ในลำดับรองลงไปแล้ว ก็ต้องถือว่า องค์กรต่าง ๆ ของรัฐเกือบทุกองค์กรหรือ ทั้งหมดเป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” เพราะกลไกหรือองค์ประกอบต่าง ๆ ของรัฐเกิดขึ้น ได้ก็ต้องอ้างอิงฐานทางกฎหมายอยู่เสมอ และคงจะเป็นด้วยเหตุนี้เองที่ศาลรัฐธรรมนูญ

¹⁰ เช่น คำวินิจฉัยที่ 4/2541 ลงวันที่ 16 กรกฎาคม 2541 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

เคยมีแนวคำวินิจฉัยว่า “เทศบาล” เป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” เช่นกัน¹¹ เพียงแต่ในระยะต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญจึงวางหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ชัดเจนขึ้น และได้วินิจฉัยว่า องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลไม่ใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ¹²

มีประเด็นปัญหาต่อไปว่า หากถือว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ เช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว ผลทางกฎหมายจากการมีลักษณะเป็นองค์กรดังกล่าวจะมีอย่างไร

ในประเด็นปัญหานี้ อาจมีผู้เข้าใจว่า เมื่อเป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” แล้ว ก็จะต้องเป็นองค์กรที่มีฐานะพิเศษ มีการใช้อำนาจที่พิเศษ หรืออาจเข้าใจไปถึงขนาดว่าเป็นองค์กรที่มีอำนาจเด็ดขาด ไม่อาจถูกคานและดุลหรือถูกตรวจสอบจากองค์กรอื่นใดได้ ทั้งนี้ โดยยึดติดอยู่กับลักษณะความเป็น “กฎหมายสูงสุด” ของรัฐธรรมนูญนั่นเอง ในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 145 (3) ของรัฐธรรมนูญ ก็ได้กล่าวถึง “การใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ” ในลักษณะที่ว่า เมื่อมีการใช้อำนาจดังกล่าวแล้วก็ต้องบังคับให้เป็นไปตามนั้น (คือมีลักษณะเด็ดขาด) โดยให้เหตุผลไว้ว่า “เพราะเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติให้อำนาจไว้”¹³

ด้วยความเคารพต่อแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวและต่อความเห็นของผู้ที่อาจมีความเข้าใจเช่นนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญมิได้ทำให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญตลอดจนอำนาจขององค์กรเหล่านั้นต้องกลายเป็น “อำนาจสูงสุด” กล่าวคือมีอำนาจเสร็จเด็ดขาด ไม่อาจถูกคานและดุลหรือถูกตรวจสอบได้จากองค์กรอื่น แต่กรณีจำเป็นต้องพิจารณาถึงลักษณะขององค์กรและการใช้อำนาจขององค์กรนั้น ๆ ทั้งนี้ โดยต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานในการตรวจสอบกลไกต่าง ๆ ของรัฐดังที่กล่าวมาแล้วด้วย

¹¹ คำวินิจฉัยที่ 4/2541 . เพิ่งอ้าง

¹² คำวินิจฉัยนี้เป็นเรื่องที่ประธานรัฐสภาขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาล โดยศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยในประเด็นเกี่ยวกับมาตรา 266 รัฐธรรมนูญไว้โดยมีเนื้อหาที่สรุปได้ว่า เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหมวด 9 ของรัฐธรรมนูญ เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาล จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของ “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” และโปรดดูคำวินิจฉัยที่ 7/2541 ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2541 ซึ่งมีนัยอย่างเดียวกัน (โปรดดูเอกสารประกอบ)

¹² คำวินิจฉัยที่ 58 – 62/2542 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2543 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

¹³ คำวินิจฉัยที่ 13/2543 . อ้างแล้ว (โปรดดูเอกสารประกอบ)

ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ในระบบกฎหมายไทย การเป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” จะมีผลทางกฎหมายที่สำคัญ ๆ อยู่เพียง 2 ประการ ประการแรก การยุบเลิกหรือเปลี่ยนแปลงองค์กรและอำนาจหน้าที่ขององค์กรเช่นว่านี้ในสาระสำคัญไม่อาจกระทำได้ง่ายด้วยกระบวนการปกติทั่วไป แต่ต้องเป็นไปตามกระบวนการพิเศษ ซึ่งได้แก่กระบวนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเท่านั้น เพราะหากเรื่องใดมีการนำมากำหนดในรัฐธรรมนูญแล้ว กรณีก็เท่ากับเป็นการนำมากำหนดให้มีค่าบังคับทางกฎหมายเท่ากับรัฐธรรมนูญ (Constitutionalisation) การยุบเลิกหรือเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญก็ต้องใช้กระบวนการเดียวกัน ประการที่สอง ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรเช่นว่านี้ อาจมีการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ อันเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน

ดังนั้น ตุลาการผู้แถลงคดีจึงเห็นว่า ไม่ว่าจะคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” หรือไม่ก็ตาม ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญมิได้ทำให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่มีอำนาจเสร็จเด็ดขาดแต่ประการใด

กล่าวโดยสรุปในส่วนนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ข้อพิจารณาทั้งหมดข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่ “องค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ” หรือ “องค์กรผู้ใช้อำนาจตุลาการ” อีกทั้งการจะมีฐานะเป็น “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” หรือไม่ ก็ไม่ได้มีผลทำให้องค์กรเหล่านั้นกลายเป็นองค์กรที่มีอำนาจเด็ดขาด ในชั้นนี้จึงต้องถือว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเพียงองค์กรอย่างหนึ่งของรัฐ และเมื่อเป็นเช่นนี้ “การใช้อำนาจ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงอาจถูกควบคุมตรวจสอบได้ตามหลักการพื้นฐานที่กล่าวมาในตอนต้น

อนึ่ง พึงสังเกตด้วยว่า ในปัจจุบัน “กิจกรรม” ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งก็ดีหรือการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น ๆ ก็ดี อาจถูกควบคุมตรวจสอบได้โดยองค์กรตุลาการ โดยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งบางอย่างนั้นก็อาจถูกตรวจสอบได้โดยศาลยุติธรรม กล่าวคือ ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งในเรื่องรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น กฎหมาย

กำหนดให้มีการยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่ง (แล้วแต่กรณี) ได้¹⁴ กรณีที่ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กฎหมายก็กำหนดให้ผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาได้¹⁵ หรือในทางกลับกัน หากผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งประสงค์จะเพิกถอนการรับสมัครเลือกตั้งของผู้สมัครรายใดที่ตนเห็นว่าขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม กฎหมายก็กำหนดให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเช่นกัน¹⁶ ส่วนการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น ๆ นั้น ก็เคยถูกตรวจสอบโดยศาลรัฐธรรมนูญมาแล้ว เช่น กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเสียสิทธิการได้รับการช่วยเหลือจากรัฐสำหรับผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิและมีได้แจ้งเหตุการไม่ไปใช้สิทธิ หรือเหตุนั้นมีไขเหตุอันควร¹⁷ หรือกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อันเป็นการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการออกกฎ¹⁸ หรือกรณีที่วินิจฉัยว่ามติของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่กำหนดผู้มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาในส่วนของผู้ที่ป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทน (ในช่วงรอยต่อของการใช้ระบบเลือกตั้งแบบใหม่) ชัดหรือไม่ชัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็เป็นการควบคุมตรวจสอบ "การสั่งการ" ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นกัน¹⁹

¹⁴ มาตรา 25 มาตรา 26 มาตรา 89 และมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541

¹⁵ มาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งฯ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

¹⁶ มาตรา 34/1 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งฯ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543

¹⁷ คำวินิจฉัยที่ 15/2541 . อ้างแล้ว (โปรดดูเอกสารประกอบ)

¹⁸ คำวินิจฉัยที่ 24/2543 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2543 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

¹⁹ คำวินิจฉัยที่ 51-52 /2543 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2543 และคำวินิจฉัยที่ 53/2543 ลงวันที่ 9 ธันวาคม 2543 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

3. คณะกรรมการการเลือกตั้งและการทบทวนการใช้อำนาจโดยศาลในกฎหมายต่างประเทศ

ในงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์กรในลักษณะของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งในข้ออภิปรายของผู้ร่างรัฐธรรมนูญได้มีการกล่าวถึงลักษณะขององค์กรดังกล่าวในกฎหมายต่างประเทศ อย่างไรก็ตามก็ดี ตุลาการผู้แถลงคดีมีข้อสังเกตว่าในงานวิจัยบางเรื่อง²⁰ หรือในบทความวิชาการบางเรื่อง²¹ ที่กล่าวถึงเรื่องนี้ มีการกล่าวถึงแต่เพียงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในลักษณะดังกล่าวในต่างประเทศ แต่มิได้กล่าวถึงการตรวจสอบการกระทำหรือการใช้อำนาจขององค์กรในลักษณะดังกล่าวโดยศาลด้วยแต่อย่างใด²²

ในที่นี้ ตุลาการผู้แถลงคดีใคร่ขอเสนอข้อมูลของกฎหมายต่างประเทศ (เท่าที่สามารถตรวจค้นได้) เพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

3.1 กฎหมายของมาเลเซีย

คณะกรรมการการเลือกตั้งของมาเลเซียมีที่มาจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 114 ประกอบด้วยประธาน 1 คน และกรรมการอีก 3 คนโดยได้รับแต่งตั้งจากพระราชอาชิตี โดยการปรึกษากับที่ประชุมประมุขแห่งรัฐ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาเลเซียมีกำหนดอยู่ใน Election Act, 1958 โดยกล่าวได้ว่า มีอำนาจทั่วไปในเรื่องการจัดการเลือกตั้ง (มาตรา 5) และอำนาจออกกฎที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งและการควบคุมการเลือกตั้ง (มาตรา 15 และมาตรา 16) คณะกรรมการนี้ไม่มีอำนาจหน้าที่ในทางวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งการที่เกี่ยวกับผลการเลือกตั้งแต่อย่างใด

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งนั้น กฎหมายอีกฉบับหนึ่งคือ Election Offences Act, 1954 ได้กำหนดให้เป็นอำนาจของ "ศาลในคดีเลือกตั้ง" (Election Judge) ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษาที่ดำรงตำแหน่ง Chief Justice หรือผู้พิพากษาคนหนึ่งคนใดในศาลระดับ High Court ที่ได้รับแต่งตั้งจาก Chief Justice (มาตรา 32 ประกอบกับมาตรา 33)

²⁰ คณะกรรมการการศึกษาระดับชาติ, รายงานการวิจัย เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งแห่งชาติ, อ้างแล้ว

²¹ คร. อัครเบศวร์ ทองนวล, แนวทางการร่างกฎหมาย....., อ้างแล้ว

²² เว้นแต่ในกรณีของประเทศมาเลเซีย

ในกฎหมายของมาเลเซีย จึงสรุปได้ว่า มีคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในด้านการดูแลจัดการทั่วไปในเรื่องการเลือกตั้งเท่านั้น แต่หากมีปัญหาเกี่ยวกับการคัดค้านการเลือกตั้งจะเป็นอำนาจของศาล ((โปรดดูเอกสารประกอบ)

3.2 กฎหมายของอินเดีย

คณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดียเป็นองค์กรถาวรตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา 324) ประธานาธิบดีแต่งตั้งโดยความเห็นชอบของรัฐสภา ในอดีตนั้นมีเพียงคนเดียว คือ Chief Election Commissioner แต่ในปัจจุบันยังประกอบด้วยกรรมการอื่นอีก 2 คน

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดังกล่าวนี้ นอกจากอำนาจหน้าที่ในเรื่องการควบคุมการเลือกตั้งสมาชิกสภา (ทั้งในระดับชาติและในระดับมลรัฐ) รวมทั้งการเลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีแล้ว ยังมีอำนาจในเชิงการให้ความเห็น (advisory jurisdiction) และอำนาจกึ่งตุลาการ (quasi – judicial) ด้วย กล่าวคือ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ให้คำแนะนำในเรื่องการตัดสินใจที่ได้รับเลือกตั้งภายหลังการเลือกตั้งแล้ว ในคดีของบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่าทุจริตในการเลือกตั้งที่มีการฟ้องต่อศาล Supreme Court และศาล High Court นั้น ก็จะต้องอ้างอิงถึงความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ความเห็นของคณะกรรมการดังกล่าวในทุกเรื่องจะผูกพันประธานาธิบดีหรือผู้ปกครอง (Governor) ในมลรัฐที่เกี่ยวข้องให้ต้องปฏิบัติตาม นอกจากนั้น คณะกรรมการยังมีอำนาจตัดสินคดีผู้สมัครที่ไม่สามารถแสดงค่าใช้จ่ายได้ภายในวิธีการและระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

อย่างไรก็ตาม คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดียนี อาจถูกโต้แย้งต่อศาล High Court หรือศาล Supreme Court ได้ แล้วแต่กรณี ในข้อพิพาทที่เกี่ยวกับผลการเลือกตั้งนั้น เมื่อการเลือกตั้งเสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะไม่มีอำนาจทบทวนผลใด ๆ ได้อีก การทบทวนจะทำได้โดยกระบวนการฟ้องเป็นคดีเลือกตั้งต่อศาล High Court หรือศาล Supreme Court แล้วแต่กรณีเท่านั้น (โปรดดูเอกสารประกอบ)

3.3 กฎหมายของญี่ปุ่น

ในประเทศญี่ปุ่นจะมีคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่นั้น ตุลาการผู้แถลงคดียังไม่สามารถค้นคว้าตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องได้ อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบในขั้นนี้ พบแต่เพียงว่า คดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น เป็นอำนาจของ High Court (เทียบได้กับศาลอุทธรณ์ภาค) ซึ่งปกติจะประกอบด้วยผู้พิพากษาจำนวน 3 นาย เป็นองค์คณะ (โปรดดูเอกสารประกอบ)

3.4 กฎหมายของแคนาดา

ในระบบการเลือกตั้งของแคนาดานั้น จะมีผู้อำนวยการเลือกตั้ง (Chief electoral officer) และคณะ (staff) เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการและดำเนินการเลือกตั้ง ซึ่งกำหนดเอาไว้ใน Canada Elections Act, R.S., C.14 (1st Supp.) (มาตรา 4), โดยจะมีอำนาจดำเนินการและสอดส่องการเลือกตั้ง ให้คำแนะนำแก่เจ้าหน้าที่ รวมทั้งใช้อำนาจอื่นที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติให้ (มาตรา 8) นอกจากนี้ ผู้อำนวยการเลือกตั้งยังมีอำนาจแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งในระดับสหพันธ์ (a Commissioner of Canada Elections) ได้เพื่อให้สอดส่องดูแลว่าได้มีการเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย (มาตรา 255)

ในกรณีที่มีการขอให้ปรับคะแนนใหม่ กฎหมายดังกล่าวกำหนดให้เป็นอำนาจของศาล (มาตรา 177 และมาตรา 178) โดยศาลในที่นี้ได้แก่ศาล Superior Court ซึ่งจะมีความหมายอย่างไรนั้นกำหนดไว้ในบทนิยาม (มาตรา 2)

(โปรดดูเอกสารประกอบ)

3.5 กฎหมายของออสเตรเลีย

ในระบบการเลือกตั้งของออสเตรเลียจะมีคณะกรรมการการเลือกตั้งคณะหนึ่งซึ่งเรียกว่า "Australian Electoral Commission" โดยเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย Commonwealth Electoral Act 1918 (มาตรา 6) ซึ่งอำนาจหน้าที่จะมีลักษณะเป็นอำนาจหน้าที่ทั่วไป เกี่ยวกับการเลือกตั้ง แต่จะไม่ได้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับกรเลือกตั้ง (มาตรา 7)

กรณีที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งนั้นจะเป็นอำนาจของ Court of Disputed Returns ซึ่งได้แก่ High Court หรือ Supreme Court ของแต่ละรัฐ แล้วแต่กรณี และนั่งพิจารณาโดยตุลาการนายเดี่ยว (มาตรา 376 และมาตรา 354)

3.6 กฎหมายของเยอรมัน

ในกฎหมายของเยอรมัน องค์กรที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง (Electoral Bodies) ไม่ได้มีเพียงคณะกรรมการการเลือกตั้งในระดับสหพันธ์ (the Federal Electoral Committee) เท่านั้น แต่ Federal Electoral Law 1956 ได้กำหนดเอาไว้หลายองค์กร (มาตรา 8) ซึ่งจะมีที่มาและการแต่งตั้งแตกต่างกันไปแล้วแต่กรณี (มาตรา 9) (โปรดดูเอกสารประกอบ)

เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับคำวินิจฉัยการพ้นจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Bundestag) นั้น รัฐธรรมนูญของเยอรมันกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรนั่นเอง (มาตรา 41 อนุมาตราหนึ่ง) นอกจากนี้ เมื่อมีคำร้องเกี่ยวกับความถูกต้องของการเลือกตั้ง ซึ่งได้มีการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งของมลรัฐ (Länder) หรือของสหพันธ์รัฐ (Bund) แล้ว กรณีก็เป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรที่จะวินิจฉัยเกี่ยวกับความถูกต้องดังกล่าวเช่นกัน²³ อย่างไรก็ดี คำวินิจฉัยของสภา อาจนำมาฟ้องต่อศาลรัฐธรรมนูญของสหพันธ์ (la Court Constitutionnelle Fédérale) ก็ได้ภายในเวลาหนึ่งเดือน โดยผู้ที่ถูกโต้แย้งการเลือกตั้งผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งสภาได้ยกคำร้องแล้ว กลุ่มสมาชิกสภา หรือสมาชิกสภาจำนวนมากว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดของสภา ซึ่งกรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 41 ประกอบกับมาตรา 48 ของกฎหมายลงวันที่ 12 มีนาคม 1951²⁴

3.7 กฎหมายของฝรั่งเศส

ในระบบการเลือกตั้งของฝรั่งเศสนั้น ถือว่าข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งอยู่ในอำนาจการตรวจสอบของศาล เพียงแต่ปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลในคดีเลือกตั้งว่าจะอยู่ในอำนาจของศาลใดและมีเขตอำนาจในส่วนใดนั้น ระบบของประเทศฝรั่งเศสเป็นระบบที่ค่อนข้างซับซ้อน โดยในบางเรื่องเป็นอำนาจของตุลาการรัฐธรรมนูญ

²³ Michel Fromont et Alfred RIEG (sous la direction de), Introduction au droit Allemand, tome 2, CUIJAS, 1984, หน้า 53 - 54

²⁴ เรื่องเดียวกัน, tome 1, หน้า 100

(Conseil Constitutionnel)²⁵ บางเรื่องเป็นอำนาจของศาลปกครอง (สภาแห่งรัฐ) บางเรื่องอำนาจของตุลาการรัฐธรรมนูญและสภาแห่งรัฐมีลักษณะทับซ้อนกันอยู่ (juxtaposé) หรือในบางเรื่องกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น (Tribunal administratif) แต่ให้มีการโต้แย้งคัดค้านคำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นต่อตุลาการรัฐธรรมนูญได้

รัฐธรรมนูญของฝรั่งเศสฉบับปัจจุบัน (ลงวันที่ 4 ตุลาคม 1958) กำหนดให้ตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการสอดส่องดูแล (veiller) ให้การเลือกตั้งประธานาธิบดีเป็นไปโดยถูกต้อง (la régularité)²⁶ มีอำนาจในการสอดส่องดูแลให้การดำเนินการออกเสียงประชามติ (référendum) เป็นไปโดยถูกต้อง และประกาศผล²⁷ และมีอำนาจตัดสิน (statuer) เกี่ยวกับความถูกต้องของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (député) และวุฒิสมาชิก (sénateur) ในกรณีที่มิข้อโต้แย้งเกิดขึ้นในเรื่องดังกล่าว²⁸

หากพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นแล้ว อาจเข้าใจได้ว่า อำนาจในการตัดสินเกี่ยวกับคดีเลือกตั้งผู้แทนในระดับชาติ รวมทั้งกรณีการเลือกตั้งประธานาธิบดีและการออกเสียงประชามติ เป็นอำนาจทั้งหมดของตุลาการรัฐธรรมนูญ (Conseil Constitutionnel) อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เพราะศาลปกครองก็มีอำนาจในคดีเลือกตั้งประเภทต่างๆ เหล่านี้ด้วย โดยนับตั้งแต่แนวบรรทัดฐานของสภาแห่งรัฐ เมื่อปี ค.ศ. 1993²⁹ ได้มีการวางหลักแบ่งแยกไว้ว่า ในกรณีการเลือกตั้งเหล่านี้ ถ้าเป็นเรื่องของการออกเสียงหรือการลงคะแนนเลือกตั้ง (opération หรือ déroulement du scrutin หรือ du vote) ก็เป็นอำนาจของตุลาการรัฐธรรมนูญ แต่ถ้าหากเป็นเรื่องของการจัดการเลือกตั้ง (organisation du scrutin) จะ เป็นอำนาจของศาลปกครอง³⁰ นอกจากนี้ ในกรณีที่ผู้ว่าการแขวง (préfet) เห็นว่ามี

²⁵ ในงานวิจัยหรืองานทางวิชาการบางเรื่องเรียกองค์กรดังกล่าวว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้ง" ซึ่งเป็นการเรียกที่ทำให้เข้าใจลักษณะและ

อำนาจหน้าที่ขององค์กรดังกล่าวผิดไป

²⁶ มาตรา 58

²⁷ มาตรา 60

²⁸ มาตรา 59

²⁹ C E Ass. 12 มีนาคม 1993 คดี Union nat écologiste et parti pour la défense des animaux, หน้า 67

³⁰ R.Chapus, Droit administratif général, tome 1, 10e édition, Montchrestien, หน้า 872

ปัญหาการสมัครรับเลือกตั้งที่ไม่ถูกต้อง (Candidature irrégulière) จะต้องยื่นคำฟ้อง (déféré) ต่อศาลปกครองชั้นต้นภายใน 24 ชั่วโมง โดยศาลจะต้องตัดสินภายในระยะเวลา 3 วัน และคำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวนี้อาจถูกโต้แย้งได้ต่อตุลาการรัฐธรรมนูญในชั้นที่มีการพิจารณาคำร้องโต้แย้งผลการลงคะแนนเลือกตั้ง (ประมวลกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง มาตรา L.159 LO.160, L.303 และ LO.304)³¹

ในอดีตช่วงสาธารณรัฐที่ 3 และที่ 4 ก่อนรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น การควบคุมตรวจสอบความถูกต้องของการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิก เป็นอำนาจหน้าที่ของแต่ละสภานั้นเอง ระบบการควบคุม "ภายใน" ด้วยกันเองนี้มีขึ้นตามประเพณีในเรื่อง "ความเป็นที่สูงสุดของสภา" (la souveraineté des assemblées) แต่ได้ทำให้เกิดปัญหาการบิดเบือนและการกระทำที่ไม่ชอบมาพากลในระหว่างพรรคการเมืองต่างๆ ดังนั้น ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของฝรั่งเศสจึงได้กำหนดให้มีระบบการควบคุม "ภายนอก" องค์กรรัฐสภา โดยการให้อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาดังกล่าวเป็นของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ³² อย่างไรก็ดี เป็นที่น่าสังเกตว่า แม้ในอดีตก่อนที่จะใช้รัฐธรรมนูญปัจจุบัน สภาแห่งรัฐก็เคยรับฟ้องคดีขอให้เพิกถอนนิติกรรมทางปกครองที่เกี่ยวกับการดำเนินการเลือกตั้ง ถ้านิติกรรมนั้นเป็นนิติกรรมที่อาจแยกออกได้จากการดำเนินการเลือกตั้ง (actes détachables)³³

นอกจากนั้น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภายุโรป (Parlement européen) รัฐบัญญัติ ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 1977 ได้กำหนดให้สภาแห่งรัฐเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในคดีดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดการเพื่อออกเสียงลงคะแนนหรือในเรื่องการดำเนินการออกเสียงลงคะแนน³⁴

³¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 873-874

³² Dominique Rousseau, Droit du Contentieux Constitutionnel, 5 édition, Montchrestien, หน้า 341

³³ C.E. 7 สิงหาคม 1903 คดี Chabot, S.1904.3.1

³⁴ R.Chapus, อ้างแล้ว, หน้า 876

อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า ในกรณีที่สภาแห่งรัฐพิจารณาพิพากษาคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภานั้น สภาแห่งรัฐได้ใช้เวลาทั้งหมดในการพิจารณาพิพากษาคดีเหล่านั้นรวดเร็วเป็นพิเศษ³⁵ -

กล่าวโดยสรุปในส่วนนี้ จากการพิจารณากฎหมายของประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น จะมีองค์กรศาลเป็นผู้พิจารณาคัดสินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่มีคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นองค์กรต่างหากจากระบบราชการประจำหรือไม่ก็ตาม ส่วนศาลที่เป็นผู้มีอำนาจพิจารณานั้น ในประเทศที่เป็นระบบศาลเดี่ยวจะได้แก่ศาลยุติธรรม ในประเทศที่มีศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการรัฐธรรมนูญและศาลปกครองนั้น จะเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยกรณีจะมีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนและมีเหตุผลเฉพาะของแต่ละประเทศ แต่กระนั้นก็ดี ศาลปกครองก็ยังมีอำนาจควบคุมการกระทำบางอย่างที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งได้เช่นกัน

ข้อสรุปในประเด็นที่หนึ่ง

ในประเด็นที่หนึ่งนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ความจำเป็นและที่มาในการให้มืองค์กรคณะกรรมการการเลือกตั้งในประเทศไทยเป็นเรื่องที่เข้าใจได้และมีความสัมพันธ์โดยตรงกับปัญหาของระบบการเลือกตั้งของไทยในอดีต อย่างไรก็ตามก็ดี คณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงเป็นเพียงองค์กรหรือกลไกหนึ่งของรัฐ การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงต้องเคารพต่อหลักการพื้นฐานในการตรวจสอบการใช้อำนาจของกลไกต่าง ๆ ของรัฐเช่นเดียวกับองค์กรหรือกลไกอื่น ๆ ในรัฐ ด้วยการใช้การที่จะต้องถูกควบคุมตรวจสอบได้โดยองค์กรตุลาการ การยอมรับถึงความจำเป็นและที่มาในการมีคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องไม่ถึงกับเบี่ยงเบนออกไปจากหลักการที่องค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องเคารพ โดยประเด็นเรื่องปัญหาความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรมในคดีเลือกตั้ง (ในอดีต) นั้น มิได้เป็นเหตุผลเพียงพอที่จะทำให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ต้องถูกตรวจสอบโดยศาล ดังจะเห็นได้ว่า แม้แต่ในการใช้

³⁵ 7 วันในกรณีคำพิพากมา ลงวันที่ 12 มีนาคม 1993 (ข้างแล้ว) หรือเพียง 2 วัน ในกรณีคำพิพากมา CE 26 มีนาคม 1993 คดี parti des travailleurs, หน้า 87

อำนาจของ “คณะรัฐมนตรี” ซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของฝ่ายบริหาร โดยหลักก็ยังคงถูกตรวจสอบได้โดยศาลเช่นกัน และในบางกรณีแม้จะมีเหตุจำเป็นรีบด่วน และมีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อประโยชน์ของประเทศ ซึ่งฝ่ายบริหารจะต้องกระทำเป็น “พระราชกำหนด”³⁶ นั้น ก็ยังถูกตรวจสอบได้โดยการส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย³⁷ นอกจากนี้ หลักสากลที่เห็นได้จากกฎหมายของประเทศต่างๆ ก็ตรงกันว่าจะต้องมีการควบคุมตรวจสอบโดยศาลได้

ประเด็นที่สอง ในกรณีที่การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจถูกทบทวนตรวจสอบได้ กรณีจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลใด

การพิจารณาว่า การควบคุมตรวจสอบ “การกระทำ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะอยู่ในเขตอำนาจของศาลใดนั้น ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่าจำเป็นต้องพิจารณา “ลักษณะการใช้อำนาจ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่ามีอยู่ในประการใด และมีลักษณะอย่างไร อันจะทำให้การวิเคราะห์เกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งสมบูรณ์ขึ้นหลังจากที่ได้วิเคราะห์ในเชิง “องค์กร” มาแล้วในประเด็นที่หนึ่ง และจะต้องพิจารณาถึงเขตอำนาจของศาลต่างๆ ในกฎหมายไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

⁽³⁶⁾ มาตรา 218 ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนด ให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

๑๓๑

๑๓๑

⁽³⁷⁾ มาตรา 219 ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนดใด ตามมาตรา 218 วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา 218 วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา

๑๓๑

๑๓๑

1. ลักษณะการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในเบื้องต้นตุลาการผู้แถลงคดีขอเรียนว่า รัฐธรรมนูญและกฎหมายในลำดับรองลงไปได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (รวมทั้งเจ้าหน้าที่การเลือกตั้ง) ไว้อย่างหลากหลายและกว้างขวางครอบคลุมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเกือบทั้งหมด

ประเด็นต่อไปซึ่งเป็นประเด็นสำคัญมีอยู่ว่า ในการวิเคราะห์การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น จะใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์อย่างไร กล่าวคือจะใช้เกณฑ์ทางด้าน "ที่มา" (source) ทางกฎหมายว่าเป็นการใช้อำนาจตาม "รัฐธรรมนูญ" หรือการใช้อำนาจตาม "กฎหมาย" อื่นๆ มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ หรือจะใช้เกณฑ์การพิจารณาจากสภาพหรือลักษณะ (nature) ของการใช้อำนาจหรือการดำเนินกิจกรรม (function หรือ activity) ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ในแง่ของการควบคุมตรวจสอบการกระทำขององค์กรต่างๆ โดยศาลนั้น การใช้เกณฑ์ทาง "ที่มา" ทางกฎหมายของอำนาจหน้าที่ที่มีประโยชน์ค่อนข้างน้อย และทฤษฎีที่จะใช้รองรับในเรื่องนี้ยังไม่มี ความชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากคำนึงถึงเรื่องการนำมากำหนดให้มีค่าบังคับเช่นรัฐธรรมนูญ (constitutionalisation) ซึ่งจะมีผลทางกฎหมายอย่างอื่นมากกว่าการเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือเปลี่ยนสภาพการใช้อำนาจขององค์กรต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ในที่นี้ตุลาการผู้แถลงคดีจึงเห็นว่าจำเป็นต้องวิเคราะห์โดยพิจารณาจากสภาพหรือลักษณะของการใช้อำนาจหรือการดำเนินกิจกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งการใช้อำนาจหรือกิจกรรมที่กระทำโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การใช้อำนาจหรือกิจกรรมในการออกกฎหมาย

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจที่จะออกกฎหมายเกณฑ์ที่มีผลบังคับได้เป็นการทั่วไป โดยการใช้อำนาจในลักษณะนี้มีกำหนดรองรับไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา 145 (1)) และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา 10 (2)) ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า รัฐธรรมนูญและกฎหมายดังกล่าวให้อำนาจการออกกฎหมายแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ค่อนข้างกว้าง เพราะกำหนดเงื่อนไขแต่เพียงว่า กฎเกณฑ์ทั้งหลายที่จะออกมานั้นต้องเป็นกฎหมาย "อันจำเป็น" แก่การปฏิบัติ ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนั้น ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญก็ได้มากำหนดเจาะจงในบางเรื่องให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจออกกฎเกณฑ์ได้ เช่น ในเรื่องการสืบสวนสอบสวน (มาตรา 10 (6) และมาตรา 19 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง) หรือในเรื่องการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ (มาตรา 10 (7) แห่งกฎหมายฉบับเดียวกัน)

ตัวอย่างของกฎเกณฑ์ที่เกิดจากการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในลักษณะนี้ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2542 ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2542 หรือระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543 เป็นต้น

1.2 การใช้อำนาจหรือกิจกรรมในเชิงบริหารทั่วไป

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในเชิงบริหารทั่วไป ซึ่งในที่นี้ตุลาการผู้แถลงคดีมุ่งหมายถึงงานบริหารทางด้านบุคคลากรที่จะใช้ในการดำเนินการเลือกตั้ง การงบประมาณ และการจัดการทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยอำนาจในเชิงบริหารทั่วไปเหล่านี้ บางกรณีก็มีผลทางกฎหมาย บางกรณีก็ไม่มีผลทางกฎหมาย ซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณีๆ ไป

ในด้านบุคคลากรที่จะใช้ในการดำเนินการเลือกตั้ง กฎหมายไทยได้วางระบบให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ได้ รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรองรับอำนาจหน้าที่ในลักษณะนี้เอาไว้ (มาตรา 145 วรรคหนึ่ง (2) และวรรคท้าย ของรัฐธรรมนูญ, มาตรา 10 (3) แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง) นอกจากนี้ ยังมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเลือกตั้งหรือคณะอนุกรรมการในลำดับที่รองลงไป³⁸ แต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้ง³⁹ แต่งตั้งเลขาธิการ

³⁸ มาตรา 11 และมาตรา 14 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

³⁹ มาตรา 12 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง⁴⁰ การให้กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง⁴¹

ในด้านงบประมาณนั้น แม้โดยระบบจะไม่ได้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในด้านงบประมาณโดยตรง แต่ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะหน่วยราชการ แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีอำนาจหน้าที่ในด้านงบประมาณด้วย โดยการเสนองบประมาณรายจ่ายนั้น กฎหมายกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอตามมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา 34 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง)

สำหรับอำนาจหน้าที่ในด้านการจัดการทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่หลายประการ เช่น การกำหนดวันรับสมัคร วันยื่นบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อ จำนวนสมาชิกในแต่ละจังหวัดจะพึงมีจำนวนเขตเลือกตั้ง⁴² การทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง⁴³ การแบ่งเขตเลือกตั้ง⁴⁴ การออกข้อกำหนดเป็น “แนวทาง” การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง⁴⁵ อำนาจริเริ่มให้มีการดำเนินคดีกรณีมีผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง⁴⁶ การดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชน⁴⁷ หรือการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานเสนอต่อรัฐสภา⁴⁸

⁴⁰ มาตรา 28 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

⁴¹ เช่น ข้อ 21 วรรคสอง (4) ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2542

⁴² มาตรา 7 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้ง

⁴³ มาตรา 10 (5) และมาตรา 17 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

⁴⁴ มาตรา 10 (5) และมาตรา 18 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

⁴⁵ มาตรา 10 (4) แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

⁴⁶ มาตรา 16 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

⁴⁷ มาตรา 10 (9) แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

⁴⁸ มาตรา 10 (10) แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1.3 การใช้อำนาจหรือกิจกรรมในทางสั่งการหรือวินิจฉัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่มีผลทางกฎหมายในทางกระทบกระเทือนต่อสิทธิของบุคคลโดยตรง

การใช้อำนาจหรือกิจกรรมในลักษณะนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่าอาจจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทหลักๆ ได้แก่ การใช้อำนาจที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยตรง กับการใช้อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 การใช้อำนาจที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยตรง

อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่สำคัญในกรณีนี้ ได้แก่ อำนาจเพิกถอนสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งก่อน⁴⁹ หรือหลัง⁵⁰ การประกาศผลเลือกตั้ง อำนาจสั่งยึดหรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินของบุคคลไว้เป็นการชั่วคราวกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง⁵¹ อำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่⁵² และอำนาจประกาศผลการเลือกตั้ง⁵³

1.3.2 การใช้อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง

การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีนี้ กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา 145 (3)) และในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา 10 (6) ประกอบกับมาตรา 19)

เหตุผลที่ตุลาการผู้แถลงคดีแยกการใช้อำนาจในกรณีนี้ออกเป็นอีกประเภทหนึ่งนั้น ก็เนื่องจากโดยถ้อยคำของกฎหมายแล้ว อำนาจในกรณีนี้อาจเกี่ยวกับเรื่องใดๆ ก็ได้ ไม่ได้จำกัดชัดเจนว่าจะต้องเกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยตรงเท่านั้น และหากพิจารณาแต่เพียงผิวเผินแล้ว จะทำให้เกิดความคลุมเครือเกี่ยวกับลักษณะของการใช้อำนาจในกรณีนี้ โดยถ้อยคำในรัฐธรรมนูญใช้ถ้อยคำแต่เพียงว่า

⁴⁹ มาตรา 85/1 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้ง

⁵⁰ มาตรา 85/9 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้ง

⁵¹ มาตรา 85/5 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้ง

⁵² มาตรา 145 (4) ของรัฐธรรมนูญ, มาตรา 10 (7) แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมาตรา 85/7 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้ง

⁵³ มาตรา 145 (5) ของรัฐธรรมนูญ, มาตรา 10 (8) แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมาตรา 77 แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้ง

"สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น" ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง และถึงแม้ถ้อยคำในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เพิ่มเติมถ้อยคำให้ชัดเจนขึ้นว่า กรณีเป็นเรื่องของปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น "เกี่ยวกับการปฏิบัติตาม" กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กรณีคงต้องถือว่าขอบเขตของอำนาจหน้าที่ในกรณีนี้ยังคงมีขอบเขตที่กว้างขวาง เพราะหากเป็นเรื่องที่มีการกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วและเกิดปัญหาขึ้น กรณีก็ต้องถือว่าเป็นเรื่อง "เกี่ยวกับการปฏิบัติตาม" กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญได้ทุกเรื่อง การใช้อำนาจในกรณีนี้จึงมีขอบเขตที่กว้างและอาจมีทั้งกรณีที่มีลักษณะเป็นการตีความเกี่ยวกับเรื่องที่กำหนดในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และกรณีที่มีลักษณะเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดเมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น

อย่างไรก็ดี ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า การพิจารณาลักษณะของการใช้อำนาจในกรณีนี้ จำต้องพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 19⁵⁴ แห่งกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งและระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ.-2542 ประกอบด้วย ซึ่งตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า การให้สิทธิโต้แย้งก็ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดรูปแบบของคำวินิจฉัยก็ดี แสดงให้เห็นว่า กรณีที่จะมีการใช้อำนาจในกรณีนี้จะต้องเป็นกรณีที่มี "ข้อพิพาท" หรือ "ข้อโต้แย้ง" เกิดขึ้นเท่านั้น มิใช่เป็นเพียงกรณีที่มีปัญหาการตีความเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้รักษาการตามกฎหมาย ย่อมมีอำนาจหน้าที่จะ

⁵⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541

มาตรา 19 ในกรณีที่มิเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการโดยลับ

ในการสืบสวนสอบสวนตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องให้ออกาสผู้ร้อง ผู้ถูกคัดค้านหรือผู้ถูกกล่าวหา มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงและแสดงหลักฐาน รวมทั้งต้องให้ออกาสมาให้อภัยคำต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของกรรมการการเลือกตั้งที่พิจารณาวินิจฉัยทุกคน

วิธีการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ดำเนินการได้เองอยู่แล้วตามหลักทั่วไป หรือมิใช่เป็นกรณีการใช้อำนาจสั่งการ และดังนั้น กรณีที่มีลักษณะการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีลักษณะเป็นการใช้อำนาจเชิงวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท (juridictionnel) อย่างหนึ่ง

จากการพิจารณาลักษณะการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวมาข้างต้น ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า การใช้อำนาจหรือกิจกรรมที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีลักษณะเป็นงานของฝ่ายบริหาร โดยตุลาการผู้แถลงคดี มีเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก จริงอยู่การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีลักษณะที่หลากหลาย แต่โดยภาพรวมแล้วต้องพิจารณาไปพร้อมกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญอีกมาตราหนึ่งซึ่งเป็นบทบัญญัติที่สำคัญ ได้แก่ มาตรา 144 วรรคหนึ่ง⁵⁵ ซึ่งกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ “ควบคุม” และ “ดำเนินการจัด” หรือ “จัดให้มี” การเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นตลอดจนการออกเสียงประชามติ ซึ่งอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ เห็นได้ว่า เป็นงานของฝ่ายบริหาร

ประการที่สอง หากลองนึกถึงความเป็นจริงในสังคม เมื่อในสังคมหนึ่งจะต้องมีการสรรหาผู้ที่มาทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติ หน้าที่ในการสรรหาดังกล่าวย่อมตกเป็นภาระขององค์กรด้านอื่นๆ ที่มีอยู่ ซึ่งได้แก่ องค์กรทางฝ่ายบริหารและองค์กรทางตุลาการ โดยองค์กรทั้ง 2 ฝ่ายจะร่วมมือกันรับภาระหน้าที่ดังกล่าว โดยหลัก⁵⁶ จึงพบเห็นได้ว่า การเลือกตั้งเป็นงานในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารในส่งนการจัดการต่างๆ และต่อเมื่อมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับข้อพิพาทในการเลือกตั้งเกิดขึ้น จึงจะเป็นภาระหน้าที่ของศาล

⁵⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 144 คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

๑๑๑

๑๑๑

⁵⁶ สำหรับประเทศที่กำหนดให้สภาเป็นผู้นิยามเจตจำนง เห็นได้ว่า สภาไม่ได้เป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้งเองแต่อย่างใด คงมีอำนาจในเชิงวินิจฉัยเกี่ยวกับผลการเลือกตั้งเท่านั้น อันสืบเนื่องมาจากการยึดถือ “หลักความเป็นที่สูงสุดของสภา” และเมื่อสภาวินิจฉัยแล้ว ยังให้ตรวจสอบทบทวนได้โดยศาลอีก

ประการที่สาม ในอดีตของไทย การดำเนินการดังกล่าวก็อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการร่วมกัน โดยระบบราชการประจำจะรับผิดชอบเรื่องการดำเนินการเลือกตั้ง และเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นก็จะเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมในการชี้ขาดตัดสิน เมื่อมีคณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดขึ้นจึงเป็นการเข้าทำกิจกรรมแทนระบบราชการประจำเท่านั้น แต่จะเข้าแทนที่ระบบตุลาการด้วยไม่ได้เพราะขัดกับหลักการพื้นฐานในการตรวจสอบการใช้อำนาจของกลไกต่างๆ ของรัฐ อีกทั้งได้วิเคราะห์มาแล้วว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่ศาล

ประการที่สี่ ลักษณะการใช้อำนาจที่มีความหลากหลายนี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในองค์กรของฝ่ายบริหาร ซึ่งจะมีทั้งอำนาจในการออกกฎเกณฑ์ อำนาจในเชิงบริหารทั่วไป อำนาจสั่งการ และอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท

อนึ่ง เป็นที่พึงสังเกตว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเองอาจเคยมีแนวความเห็นเช่นกันว่า กิจกรรมหรืออำนาจหน้าที่ของตนนั้น เป็นกิจกรรมหรืออำนาจหน้าที่ขององค์กรฝ่ายบริหาร (ฝ่ายปกครอง) ดังที่เคยปรากฏจากเนื้อหาส่วนหนึ่งของคำร้อง ลงวันที่ 10 มีนาคม 2542 ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยมีประเด็นข้อหาหรือประเด็นหนึ่งว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่าจะมอบหมายหรือสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดำเนินการในลักษณะที่เป็น “บริการสาธารณะ” ได้ จึงหาหรือว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่⁵⁷ ซึ่งเท่ากับคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า ตนมีอำนาจดำเนินการที่เป็น “บริการสาธารณะ” ได้

2. ข้อพิจารณาในเรื่องเขตอำนาจศาลในกฎหมายไทยในกรณีนี้

ในส่วนนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีจะเสนอให้พิจารณาเขตอำนาจของศาลต่าง ๆ ในกฎหมายไทย เพื่อที่จะได้ทราบว่า กรณีนี้อยู่ในเขตอำนาจศาลใด และไม่อยู่ในเขตอำนาจศาลใด - นอกจากนั้น โดยที่ได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญบางเรื่อง⁵⁸ ที่อาจ

⁵⁷ ราชกิจจานุเบกษาในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 6/2542 วันที่ 27 เมษายน 2542 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

เกี่ยวข้องกับกรณีนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีจึงจะเสนอข้อพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย

2.1 เขตอำนาจศาลต่าง ๆ ในกฎหมายไทย

หากพิจารณาจากรัฐธรรมนูญแล้ว จะเห็นได้ว่า ศาลต่าง ๆ ในกฎหมายไทยแบ่งออกได้เป็น 4 ศาล โดยถ้าเรียงลำดับตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจะ ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร อย่างไรก็ตาม เพื่อความชัดเจนและง่ายต่อการพิจารณา ตุลาการผู้แถลงคดีจะได้เสนอให้พิจารณาโดยไม่ได้เรียงตามลำดับดังกล่าว แต่จะเสนอให้พิจารณาจากความเกี่ยวข้องมากหรือน้อยเกี่ยวกับเรื่องนี้

2.1.1 ศาลทหาร

เขตอำนาจของศาลทหารนั้น มาตรา 281 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งได้แก่ อำนาจตัดสินคดีเฉพาะบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 อย่างไรก็ตาม โดยที่ปรากฏชัดเจนว่า กรณีที่พิจารณาอยู่นี้ไม่เกี่ยวข้องใด ๆ กับเขตอำนาจของศาลทหาร ตุลาการผู้แถลงคดีจึงจะไม่ขอกล่าวถึงลงในรายละเอียด

2.1.2 ศาลยุติธรรม

มาตรา 271 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าว น่าจะเป็นที่ยอมรับตรงกันว่า ศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจทั่วไป อย่างไรก็ตาม การเป็นศาลที่มีอำนาจทั่วไปนี้ต้องเข้าใจในขณะเดียวกันด้วยว่า ศาลยุติธรรมจะมีเขตอำนาจทั่วไปก็ต่อเมื่อเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น ๆ ด้วย ผลของการเป็นศาลที่มีเขตอำนาจทั่วไปนี้จึงทำให้การพิจารณาเขตอำนาจของศาลยุติธรรมจะต้องพิจารณาเขตอำนาจของศาลอื่นประกอบด้วยเสมอ

เขตอำนาจที่เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นของศาลยุติธรรมนั้น ได้แก่ คดีอาญา คดีแพ่ง และคดีอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลเฉพาะเรื่องตามกฎหมายไทยกำหนดให้อยู่ในระบบเดียวกับศาลยุติธรรม ทั้งนี้ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม

(มาตรา 2 มาตรา 18 มาตรา 19 และมาตรา 20) และตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาล เฉพาะเรื่องฉบับต่าง ๆ

จากเขตอำนาจของศาลยุติธรรมดังกล่าว จึงพิจารณาได้ว่า โดยสภาพแล้ว กรณีที่เป็นข้อพิพาทในคดีนี้ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลยุติธรรม แต่ทั้งนี้ กรณีจะเป็นที่ยุติชัดเจนเช่นนี้หรือไม่ จำต้องพิจารณาเขตอำนาจของศาลอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ พิจารณา (ศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครอง) ด้วย เพราะหากปรากฏว่าเรื่องนี้อยู่ใน เขตอำนาจของศาลดังกล่าวศาลใดศาลหนึ่งแล้วก็ไม่มีความจำเป็นต้องพิจารณาว่าอยู่ใน เขตอำนาจของศาลยุติธรรมอีกหรือไม่

ยี่ง นัยกเหนียจากกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้ชัดเจนว่า ให้เป็นอำนาจของศาลยุติธรรมในบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง (ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว) มีข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งด้วยว่า ข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งนี้ ศาลยุติธรรม เคยมีความเห็นอย่างเป็นทางการในชั้นการชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญในคดีข้อพิพาทเกี่ยวกับ อำนาจของประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองในการรับ จดแจ้งการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริการพรรคการเมือง ว่า ข้อพิพาทดังกล่าวมีลักษณะ เป็น “คดีปกครอง”⁵⁸

2.1.3 ศาลรัฐธรรมนูญ

ตุลาการผู้แถลงคดีได้ตรวจดูรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่าง ๆ แล้ว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจจำแนกออกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกันเพื่อความชัดเจนในการพิจารณา ได้แก่ อำนาจควบคุม “ความชอบด้วย รัฐธรรมนูญ” อำนาจชี้ขาดปัญหา “ความสัมพันธ์” ระหว่างอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ และอำนาจในฐานะศาลพิเศษในบางเรื่อง

(1) อำนาจควบคุม “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ”

อำนาจควบคุม “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” (contrôle de la constitutionnalité) นี้ เป็นเขตอำนาจหลักขององค์กรศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการ รัฐธรรมนูญในทางสากล ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญของไทยก็มีเขตอำนาจหลักในเรื่องนี้เช่นกัน โดยมีการควบคุมทั้งในลักษณะการควบคุมก่อนและการควบคุมภายหลัง

⁵⁸ โปรดดูรายละเอียดในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 3/2541 ลงวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

(1.1) การควบคุมก่อน

ในระบบกฎหมายของไทยได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ “การกระทำ” บางอย่างก่อนที่การกระทำดังกล่าวจะมีผลบังคับใช้ กรณีเหล่านี้ได้แก่ การควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (มาตรา 262) ร่างพระราชกำหนด (มาตรา 219) รวมทั้งร่างข้อบังคับการประชุมสภา (มาตรา 263)

(1.2) การควบคุมภายหลัง

นอกจากการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อนที่ “การกระทำ” บางอย่างจะมีผลบังคับใช้ดังที่กล่าวมาแล้ว ระบบกฎหมายไทยยังเปิดโอกาสให้มีการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญภายหลังจากการกระทำเหล่านั้น บางอย่างมีผลบังคับใช้ไปแล้ว

การควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญในกรณีนี้จำกัดอยู่เฉพาะ “นิติกรรมทางนิติบัญญัติ” กล่าวคือ บทกฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรนิติบัญญัติเท่านั้น ทั้งนี้ โดยมีกลไกที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตรวจสอบได้ 2 ทางด้วยกัน คือการเสนอเรื่องโดยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (มาตรา 198) และการเสนอเรื่องโดยศาล (มาตรา 264)

(2) อำนาจชี้ขาดปัญหา “ความสัมพันธ์” ระหว่างอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ

เป็นที่สังเกตได้ตรงกันว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้นำเอาการก่อตั้งองค์กรต่าง ๆ หลายองค์กรไปกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉะนั้น เมื่อมีองค์กรต่าง ๆ จำนวนหนึ่งเกิดขึ้นและหลายองค์กรเป็นองค์กรใหม่สำหรับสังคมไทย จึงอาจมีกรณีที่ใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรหนึ่งอาจกระทบกระเทือนถึงอำนาจหน้าที่ของอีกองค์กรหนึ่งก็ได้ ด้วยเหตุผลนี้เอง จึงต้องมีองค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาในลักษณะดังกล่าว

มาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นอำนาจหน้าที่อย่างหนึ่งของศาลรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดไว้ว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

ตุลาการผู้แถลงคดีใคร่ขอเรียนว่า การพิจารณาขอบเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้เป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจำนวนไม่น้อยมีการอ้างอิงว่ามีการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๖ ประเด็นปัญหาก็คือว่า เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้มีความหมายอย่างไร

ในส่วนที่เกี่ยวกับคำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” นั้น ตุลาการผู้แถลงคดีได้เคยกล่าวถึงแนวทางของศาลรัฐธรรมนูญไปบ้างแล้วในตอนต้น จึงไม่ขอนำมากล่าวซ้ำในที่นี้อีก สำหรับลักษณะของเรื่องที่จะเสนอได้ตามมาตรานี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีแนวคำวินิจฉัยไว้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ อาจมีอยู่ด้วยกัน 2 ลักษณะ กล่าวคือ เป็นปัญหาขององค์กรเพียงองค์กรหนึ่งว่ามีอำนาจในเรื่องใดหรือไม่เพียงใด หรือเป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างองค์กรสององค์กรขึ้นไปในเรื่องอำนาจหน้าที่⁵⁹

ด้วยความเคารพต่อแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 266 นี้ จะต้องเป็นเรื่องที่มีลักษณะเป็น “ข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้ง” ซึ่งหมายความว่า จะต้องเป็นเรื่องที่องค์กรสององค์กรขึ้นไปมีข้อขัดแย้งกันในเรื่องอำนาจหน้าที่ ไม่ใช่เป็นเพียงการขอความเห็นหรือการขอให้ตีความ และเห็นต่อไปว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตีความเกี่ยวกับ “เขตอำนาจศาล” อื่น ๆ ได้ โดยตุลาการผู้แถลงคดีมีเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก ในระบบกฎหมายไทยปัจจุบัน ศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กร “ศาล” อย่างหนึ่ง ซึ่งอำนาจหน้าที่ของศาลจะต้องเป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทโดยใช้หลักเกณฑ์ทางกฎหมาย

ประการที่สอง การที่ศาลรัฐธรรมนูญวางหลักว่า กรณีตามมาตรา 266 อาจเป็นการ “วินิจฉัย” ปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรใดองค์กรหนึ่งเพียงองค์กรเดียวนั้น แท้ที่จริงแล้ว กรณีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการให้ความเห็นหรือการตีความรัฐธรรมนูญนั่นเอง ซึ่งนอกจากจะมีใช้อำนาจหน้าที่ขององค์กรศาลดังที่กล่าวมาแล้ว ยังเป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า รัฐธรรมนูญปัจจุบันไม่ได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะ

⁵⁹ คำวินิจฉัยที่ 54/2542 ลงวันที่ 28 ธันวาคม 2542

เป็นผู้ตีความรัฐธรรมนูญได้ทำนองเดียวกับ “ตุลาการรัฐธรรมนูญ” ตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้า⁶⁰

ประการที่สาม การให้มีรัฐธรรมนูญและอำนาจขององค์กรที่ก่อตั้งตามรัฐธรรมนูญนั้น ในทางทฤษฎีถือว่าเป็น 2 เรื่องที่มีความแตกต่างกัน โดยการให้มีรัฐธรรมนูญนั้น เป็นอำนาจการก่อตั้งหรือให้มีรัฐธรรมนูญ (pouvoir constituant) ส่วนองค์กรต่างๆ ที่กำหนดให้มีขึ้นและมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญจะมีฐานะเป็นเพียงอำนาจที่ถูกก่อตั้งโดยรัฐธรรมนูญ (pouvoir constitué) เท่านั้น ผลของทฤษฎีดังกล่าวมีอยู่ต่อไปว่า องค์กรต่างๆ ต้องใช้อำนาจภายในขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น และไม่อาจขยายอำนาจให้เกินขอบเขตที่รัฐธรรมนูญกำหนดได้ โดยที่การตีความและวินิจฉัยความหมายของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญนั้นมิผลเท่ากับเป็นการวางกฎเกณฑ์เกี่ยวกับความหมายของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ อันเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอยู่ในตัว ฉะนั้น ไม่ว่าจะองค์กรใดก็ตามในรัฐธรรมนูญจึงไม่สามารถมีอำนาจดังกล่าวได้ (เว้นแต่ในเรื่องที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรนั้นๆ) ด้วยเหตุผลเช่นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่ใช่องค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อให้มีอำนาจตีความรัฐธรรมนูญ โดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา 266 ได้ในทุกเรื่อง เพราะมิฉะนั้นจะเท่ากับว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้มีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้เอง นอกจากนั้น ในบางกรณียังเห็นได้ว่า อำนาจการตีความเป็นอำนาจเฉพาะขององค์กรนั้นๆ เช่น การวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดเป็นร่างกฎหมายเกี่ยวกับการเงินที่จะต้องมีการรับรองของนายกรัฐมนตรีหรือไม่ ก็เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการการสามัญ ของสภาผู้แทนราษฎรทุกขณะเป็นผู้วินิจฉัย (มาตรา 169 วรรคสี่) หรือการวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดตราขึ้นเพราะเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนหรือไม่ ก็เป็นอำนาจเฉพาะของผู้มีอำนาจตราพระราชกำหนด ซึ่งได้แก่พระมหากษัตริย์ (โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี) (มาตรา 218 วรรคสอง ประกอบกับมาตรา 219) เป็นต้น

⁶⁰ มาตรา 207 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2534

ประการที่สี่ การตีความเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่นั้น โดยทั่วไปถือหลักว่า องค์กรแต่ละองค์กรย่อมมีอำนาจตีความเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนเอง

ประการที่ห้า เป็นที่น่าสังเกตว่า แนวทางของศาลรัฐธรรมนูญในการใช้มาตรา 266 ไม่ได้มีความชัดเจนนัก โดยก่อนหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 54/2542 นั้น ในกรณีคำวินิจฉัยที่ 15/2541 ซึ่งเป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหากับอำนาจหน้าที่ของตน โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นแตกต่างกัน ศาลรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นเรื่องที่ได้รับไว้พิจารณาได้ตามมาตรา 266 แต่ต่อมาในคำวินิจฉัยที่ 8/2542 ซึ่งเป็นกรณีที่มีกรณีเสนอเรื่องโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นกัน ศาลรัฐธรรมนูญกลับไม่รับพิจารณา (ให้ยกคำร้อง) โดยให้เหตุผลว่า คำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องดังกล่าวเป็นการหารือเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยไม่ปรากฏว่าได้มีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว จึงไม่เป็นกรณีตามมาตรา 266 และในคำวินิจฉัยที่ 7/2542 ซึ่งก็เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสนอคำร้อง ศาลรัฐธรรมนูญก็วินิจฉัยไม่รับพิจารณา (ให้ยกคำร้อง) เพราะไม่เป็นกรณีตามมาตรา 266 โดยเห็นว่า เป็นเพียงการขอหารือหรือขอความเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น แต่หลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 54/2542 แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ 6/2543 ซึ่งเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสนอคำร้องเพราะมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย โดยศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นมาตรา 266 ว่า เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาได้ตามมาตรา 266 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

ประการที่หก ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า มาตรา 266 นี้เป็นบทบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาในเชิงของ “อำนาจหน้าที่” ขององค์กรต่างๆ กรณีที่มีการขัดหรือแย้งกันเท่านั้น หากได้เป็นบทบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้เป็นช่องทางในการตรวจสอบทบทวน “การกระทำ” ขององค์กรอื่นๆ ตามรัฐธรรมนูญ ในลักษณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจเหนือกว่าองค์กรอื่นๆ แต่ประการใดไม่

ประการที่เจ็ด ในประการสำคัญ ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้มีอำนาจในการวินิจฉัยหรือแม้แต่ในการตีความ “เขตอำนาจ” ของศาลอื่นๆ ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกลไกและกระบวนการในการ

ขาดปัญหาเรื่องเขตอำนาจของศาลอื่นๆ ไว้อย่างแจ่มชัดแล้ว โดยให้เป็นอำนาจของ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล⁶¹ ดังนั้น นอกจากศาลต่างๆ จะมี อำนาจวินิจฉัยเกี่ยวกับเขตอำนาจของตนได้ตามหลักทั่วไปแล้ว เมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น ก็ ไม่ได้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะเป็นผู้ชี้ขาด หากแต่เป็นอำนาจของคณะ กรรมการการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

(3) อำนาจหน้าที่ในฐานะศาลพิเศษในบางเรื่อง

นอกเหนือจากอำนาจในการควบคุมความชอบด้วยรัฐ ธรรมนูญและการชี้ขาดปัญหา “ความสัมพันธ์” ในเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตาม รัฐธรรมนูญแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญยังมีอำนาจในบางเรื่องซึ่งกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและ ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ดังนี้

(3.1) อำนาจหน้าที่ที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ

1) การวินิจฉัยเกี่ยวกับมติหรือข้อบังคับของ พรรคการเมืองว่าขัดต่อสภาพและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม รัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขหรือไม่ (มาตรา 47 วรรคสามและวรรคสี่)

2) การวินิจฉัยว่าร่างกฎหมายที่เสนอต่อสภาเป็น ร่างกฎหมายที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างกฎหมายที่ต้อง ยับยั้งไว้หรือไม่ (มาตรา 177 วรรคสอง)

3) การวินิจฉัยถึงความมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง หรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ของการเสนอการแปรรูปที่ดิน หรือการกระทำ ใดๆ ของสมาชิกสภา หรือกรรมการในร่างกฎหมายเกี่ยวกับการงบประมาณ (มาตรา 180)

4) การวินิจฉัยเกี่ยวกับสถานะของบุคคล ซึ่งมีอยู่ ด้วยกัน 5 กรณี ได้แก่

ก. วินิจฉัยเกี่ยวกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพ ของสมาชิกสภา (มาตรา 96)

⁶¹ มาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. 2542

- ข. วินิจฉัยอุทธรณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก มีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรค (มาตรา 118 (8))
- ค. วินิจฉัยเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการเลือกตั้ง (มาตรา 142)
- ง. วินิจฉัยเกี่ยวกับการสิ้นสุดความเป็นรัฐมนตรี (มาตรา 216 วรรคสอง)
- จ. วินิจฉัยว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินหรือจงใจยื่นด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ (มาตรา 295) (ซึ่งจะมีผลต่อไปในเรื่องการให้พ้นจากตำแหน่ง)

5) การวินิจฉัยว่าการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองใดมีลักษณะเป็นการกระทำเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา 63)

(3.2) อำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย

ในปัจจุบันพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541 กำหนดอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการสั่งรับหรือไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง (มาตรา 17)
- 2) การวินิจฉัยอุทธรณ์ของสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่มีมติให้ออก (มาตรา 22)
- 3) การสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำการหรือสั่งให้ออกจากตำแหน่ง (มาตรา 27)

- 4) การวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองขัดต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา 28)
- 5) การตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคข้อบังคับพรรคหรือรายการที่สำคัญเกี่ยวกับคณะกรรมการบริหารพรรคหรือการจัดตั้งสาขาพรรค (มาตรา 33)
- 6) การยุบพรรคการเมือง (มาตรา 67 มาตรา 72 และมาตรา 73)
- 7) การสั่งให้พรรคการเมืองระงับการดำเนินการของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราว (มาตรา 67)

จากอำนาจหน้าที่ทั้งหมดของศาลรัฐธรรมนูญตามที่กล่าวมาข้างต้นเห็นได้ว่า ไม่มีบทกฎหมายใดที่กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีเขตอำนาจกรณีที่มีการพิพาทกันเกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงถือว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีเขตอำนาจในเรื่องนี้ โดยกรณีจำต้องพิจารณาเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่มีกฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลเฉพาะเรื่องศาลหนึ่ง เพื่อคงหลักการของมาตรา 271 แห่งรัฐธรรมนูญที่ให้ศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจทั่วไป ศาลอื่นๆ ซึ่งรวมถึงศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจเฉพาะเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ประการที่สอง เป็นที่น่าสังเกตว่า ลักษณะการเขียนรัฐธรรมนูญในส่วนที่ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ได้มีการเขียนเรื่องเขตอำนาจในลักษณะการเขียนอย่างเดียวกับศาลทหาร (มาตรา 281) ศาลยุติธรรม (มาตรา 271) หรือศาลปกครอง (มาตรา 276) ซึ่งจะเป็นการกำหนดว่าศาลเหล่านี้มีเขตอำนาจในเรื่องใดเพียงใด แต่กรณีของศาลรัฐธรรมนูญจะปรากฏอยู่ในบทบัญญัติมาตราในที่ต่างๆ ดังนั้น จึงยังจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเพียงเท่าที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ประการที่สาม ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจใช้บทบัญญัติมาตรา 266 เพื่อควบคุมตรวจสอบ "การกระทำ" ขององค์กรอื่นๆ ได้เพราะมิใช่เจตนารมณ์และความหมายของมาตรา 266 ดังที่กล่าวมาแล้ว

2.1.4 ศาลปกครอง

รัฐธรรมนูญได้กำหนดกรอบซึ่งเป็นเขตอำนาจของศาลปกครองไว้ ตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง โดยบัญญัติไว้ว่า

“ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตราดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นหลักสำคัญในการพิจารณาเขตอำนาจของศาลปกครอง ซึ่งในความเห็นของตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ผลที่สำคัญของบัญญัติมาตรานี้มีอยู่ด้วยกัน 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก รัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นกรอบของเขตอำนาจศาลปกครองเอาไว้ 3 หลักเกณฑ์ด้วยกัน ได้แก่ หลักเกณฑ์ทางด้านองค์กร หลักเกณฑ์ทางด้านลักษณะการใช้อำนาจหรือลักษณะของกิจกรรม และหลักเกณฑ์ทางด้านรูปแบบของการกระทำ

ประการที่สอง รัฐธรรมนูญได้กำหนดเขตอำนาจของศาลปกครองไว้โดยมีกรอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การกำหนดว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งหลายที่กำหนดไว้นั้นตามที่กฎหมายบัญญัติ (“ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”) กรณีจึงต้องพิจารณาเขตอำนาจของศาลปกครองจาก “กฎหมาย” ประกอบด้วย ซึ่งในที่นี้ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ ที่อาจมีการกำหนดเขตอำนาจของศาลปกครองเอาไว้เป็นการเฉพาะ

ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองนั้น เขตอำนาจของศาลปกครองกำหนดเอาไว้ในมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 9 ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(2) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(3) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(4) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(5) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด

(6) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

เรื่องดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

(1) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

(2) การดำเนินการของคณะกรรมการการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

(3) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชำนัญพิเศษอื่น”

“มาตรา 10 ศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เว้นแต่คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด”

“มาตรา 11 ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังต่อไปนี้

(1) คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตามที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด

(2) คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกา หรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(3) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด

(4) คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น”

จากการพิจารณาเขตอำนาจของศาลปกครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองตามที่แสดงไว้ข้างต้น ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ศาลปกครองมีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยสามารถแจกแจงให้เห็นได้จากหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เป็นกรอบของเขตอำนาจศาลปกครองดังต่อไปนี้

ในด้านองค์กร คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรที่อยู่ในเขตอำนาจการตรวจสอบของศาลปกครอง ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก รัฐธรรมนูญกำหนดหลักเกณฑ์ในด้านนี้ไว้ว่า คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองจะต้องเป็นข้อพิพาทของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ “ที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล” ซึ่งคำว่า “รัฐบาล” นั้น ต้องเข้าใจในความหมายอย่างกว้าง และตุลาการผู้แถลงคดีเห็นด้วยกับความเห็นแย้งของตุลาการหัวหน้าคณะในศาลปกครองสูงสุด องค์คณะที่ 2 (นายไพศาล กุศลย์วิสัย) ในการให้เหตุผลการแปลความหมายของถ้อยคำดังกล่าว ตุลาการผู้แถลงคดีจึงไม่ขอกล่าวถึงเหตุผลเหล่านั้นอีก เพราะจะเป็นการกล่าวซ้ำกัน ในที่นี้ ตุลาการผู้แถลงคดีใคร่ขอเรียนแต่เพียงว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวนั้น สาระสำคัญอยู่ที่ว่า องค์กรที่จะอยู่ในเขตอำนาจการควบคุมตรวจสอบของศาลปกครองดังกล่าวต้องมี “ความสัมพันธ์” ใดๆอย่างหนึ่งกับรัฐ การกำหนดหลักเกณฑ์ว่าต้องเป็นกรณีของ “การบังคับบัญชา” หรือ “การกำกับดูแล” นั้น

น่าจะมีเหตุผลเพียงเพราะว่า ทั้ง 2 กรณีดังกล่าวเป็นลักษณะหลัก ๆ ของความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรต่าง ๆ ของรัฐ โดยคำว่า “การบังคับบัญชา” นั้นมีความหมายที่ชัดเจนในทางกฎหมายซึ่งเข้าใจกันทั่วไป ส่วนคำว่า “การกำกับดูแล” นั้น ในอดีตอาจเข้าใจแต่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรการกระจายอำนาจทั้งหลาย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและวิสาหกิจมหาชน) แต่เนื้อหาของการใช้คำว่า “กำกับดูแล” นั้น ก็มุ่งถึงความสัมพันธ์ใดๆ ที่มีใช้เรื่องการบังคับบัญชานั้นเอง เพราะมีความสัมพันธ์ในระดับที่ผ่อนคลายมากกว่าการบังคับบัญชา เมื่อในสังคมสมัยใหม่เรียกร้องให้มีการจัดตั้งองค์กรหรือกลไกต่าง ๆ ของรัฐมากขึ้น และมีใช้ในรูปแบบของระบบราชการหรือองค์กรกระจายอำนาจทั้งหลายเช่นในอดีต หากไม่กำหนดถ้อยคำที่จะใช้กับความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าวขึ้นใหม่หรือไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “กำกับดูแล” ให้ครอบคลุมถึงความสัมพันธ์ในรูปแบบที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ด้วยแล้ว กรณีก็จะกลายเป็นว่า องค์กรที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านั้นมีความเป็นอิสระและเป็นเอกเทศโดยสมบูรณ์ในตัวเอง อนึ่ง ที่ตุลาการผู้แถลงคดีกล่าวว่า สาระสำคัญอยู่ที่ต้องมีความสัมพันธ์อย่างใดอย่างหนึ่งกับรัฐ มากกว่าการไปแปลความเคร่งครัดกับความหมายของคำว่า “บังคับบัญชา” หรือ “กำกับดูแล” นั้น ยังยืนยันได้จากการที่ยอมรับตรงกันว่า ศาลปกครองสามารถควบคุมการกระทำของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีได้ ซึ่งหากพิจารณาตามความหมายที่เคร่งครัดแล้ว บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวไม่ได้อยู่ใน “บังคับบัญชา” หรือ “กำกับดูแล” ของรัฐบาลแต่อย่างใด

เมื่อได้วิเคราะห์ในตอนต้นแล้วว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง มิใช่ องค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ หรือองค์กรศาล หากแต่เป็นเพียงองค์กรหรือกลไกอันหนึ่งของรัฐเท่านั้น จึงเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

ประการที่สอง การที่รัฐธรรมนูญกำหนดเขตอำนาจของศาลปกครองโดยมีกรอบอีกประการหนึ่งว่า “ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” จึงต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ประกอบด้วย ซึ่งในนิยามของคำว่า “หน่วยงานทางปกครอง”⁶² ก็ดี หรือคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ”⁶³ ก็ดี ตาม

⁶² “หน่วยงานทางปกครอง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

มาตรา 3 มีความหมายกว้าง โดยครอบคลุมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งมีใช้ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ และครอบคลุมถึงคณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการ ออกกฎ คำสั่งหรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคลด้วย เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีใช้องค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือองค์กรศาล แต่เป็นองค์กรอย่างหนึ่งในรัฐและมีการ ใช้อำนาจที่จะมีผลกระทบต่อบุคคลได้ จึงอยู่ในความหมายของคำว่า "หน่วยงานทาง ปกครอง" และ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองฯ

ในด้านลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่ รัฐธรรมนูญกำหนดหลักเกณฑ์ ในด้านนี้ไว้ว่า จะต้องเป็นเรื่องที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่นั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่ได้ระบุว่า "กฎหมาย" ดังกล่าวเป็นกฎหมายในด้านใด แต่จากเจตนารมณ์ของการมีศาลปกครองก็ ควรแปลความว่าเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับอำนาจบริหาร ซึ่งการแปลความเช่นนี้ก็สอดคล้อง กับถ้อยคำในบทนิยามคำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" ดังที่กล่าวมาแล้ว ในส่วนที่กล่าว ถึงลักษณะการใช้อำนาจของหน่วยงานที่ว่า "หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจ ทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจกรรมทางปกครอง"

เมื่อได้วิเคราะห์ลักษณะการใช้อำนาจหรือกิจกรรมของ คณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วว่า เป็นงานทางบริหาร ดังนั้น ในด้านนี้จึงถือว่าลักษณะการ ใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจการควบคุมตรวจสอบของศาล ปกครองเช่นกัน

ในด้านรูปแบบของการกระทำ รัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักเกณฑ์ใน ด้านนี้ไว้กว้าง ๆ โดยครอบคลุมทั้งการกระทำ และการละเว้นการกระทำ ดังนั้น จึงครอบคลุม การกระทำในรูปแบบต่าง ๆ ได้ทั้งหมด ส่วนในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง แม้จะได้มีการกำหนดรูปแบบการกระทำเอาไว้โดยเจาะจงขึ้นทั้งในลักษณะที่เป็นกฎ คำสั่ง คำวินิจฉัย การกระทำอื่นใด สัญญาทางปกครอง การกระทำละเมิด รวมทั้งการ ละเว้นการกระทำ แต่ก็เห็นได้ว่า การกระทำที่ระบุเอาไว้ทั้งหลายนั้นก็ครอบคลุมการ

⁶³ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" หมายความว่า

(1) ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคล หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง

(2) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อ บุคคล และ

(3) บุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม (1) หรือ (2)

กระทำในรูปแบบต่าง ๆ ได้ทั้งหมด เมื่อได้วิเคราะห์ในตอนต้นแล้วว่า รูปแบบของการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจมีทั้งการออกกฎ คำสั่งหรือคำวินิจฉัย จึงเห็นได้ว่า ในหลักเกณฑ์ด้านรูปแบบของการกระทำนี้ รูปแบบการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็อยู่ในเขตอำนาจการควบคุมตรวจสอบของศาลปกครองได้เช่นกัน

กล่าวโดยสรุปในส่วนนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีมีความเห็นว่า ข้อพิพาทเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเป็นเรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

อนึ่ง อาจมีข้อถกเถียงว่า ในข้อพิพาทเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น เป็นการควบคุมตรวจสอบให้การเลือกตั้งเป็นไป “โดยสุจริตและเที่ยงธรรม” มิใช่การควบคุมตรวจสอบ “ความชอบด้วยกฎหมาย” ในปัญหานี้ ตุลาการผู้แถลงคดีขอเรียนว่า การควบคุมตรวจสอบโดยองค์กรศาล (ไม่ว่าศาลใด) นั้น โดยหลักเป็นการควบคุมตรวจสอบโดยใช้หลักเกณฑ์ทางกฎหมายทั้งสิ้น ข้อพิพาทในลักษณะต่าง ๆ ในเรื่องเลือกตั้งซึ่งนำไปสู่การประกาศผลการเลือกตั้งในท้ายที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งเขตเลือกตั้ง การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการหาเสียง การแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ การนับคะแนน ฯลฯ ล้วนสามารถถูกตรวจสอบว่าได้ดำเนินการไปโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ส่วนการกระทำซึ่งเป็นการทุจริต เช่น การซื้อเสียง ฯลฯ ย่อมเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งสามารถดำเนินคดีได้ต่างหากแยกเป็นอีกส่วนหนึ่ง

2.2 เหตุผลทางกฎหมายที่ทำให้ศาลปกครองคงมีเขตอำนาจในกรณีนี้ โดยไม่กระทบต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

โดยที่ได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญบางเรื่องเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลปกครองและอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนดผลบังคับของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเอาไว้ ดังนั้น เพื่อยืนยันให้เห็นว่า ศาลปกครองเป็นศาลที่มีเขตอำนาจในกรณีนี้ ตุลาการผู้แถลงคดีจึงใคร่ขอเสนอให้พิจารณาเนื้อหาของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง และขอบเขตของผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

2.2.1 เนื้อหาสาระของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง

(1) คำวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

การเลือกตั้ง

กฎเกณฑ์

(1.1) อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการออก

ตั้งกรณีคำวินิจฉัยที่ 15/2541 และ 24/2543 ที่อ้างแล้ว ซึ่งในเรื่องของเขตอำนาจศาลมีสาระว่า กรณีอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าไปทบทวนตรวจสอบการกระทำดังกล่าวด้วย

(1.2) อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการมีมติกำหนดผู้มีคุณสมบัติสมัครรับเลือกตั้ง

ตั้งกรณีคำวินิจฉัยที่ 51 – 52/2543 ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับพิจารณาและวินิจฉัยว่า “มติ” ดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ อันเท่ากับมีผลว่า กรณีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญและศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าไปควบคุมตรวจสอบกรณีดังกล่าวเช่นกัน

(1.3) อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสั่งให้เลือกตั้งใหม่ตามมาตรา 145 (4) และมาตรา 147

กรณีนี้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีความคลุมเครือโดยมีลักษณะของ “การทบทวนแต่ไม่ทบทวน” กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญรับพิจารณาแม้จะเป็นการใช้อำนาจในกรณีดังกล่าว และในข้อยุติมีการวินิจฉัยว่าการกระทำในกรณีดังกล่าวชอบด้วยรัฐธรรมนูญแล้ว ซึ่งเท่ากับเป็น “การทบทวน” แต่ในเหตุผลการวินิจฉัยในแต่ละประเด็น ศาลรัฐธรรมนูญกลับให้เหตุผลเพียงว่า เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 145 (4) และมาตรา 147 หรือเพียงว่า เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ ซึ่งการให้เหตุผลเช่นนี้เท่ากับไม่ได้มีการทบทวนการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด ตั้งกรณีคำวินิจฉัยที่ 13/2544 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2544 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

(1.4) อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 145 (3)

จากการวิเคราะห์แนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญพบว่า ในประเด็นเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งกรณีนี้ แนวคำวินิจฉัยของ

ศาลรัฐธรรมนูญหลากหลายและไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยอาจแยกออกได้ถึง 3 แนวทาง ได้แก่

1) กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าตนไม่มีอำนาจเข้าทบทวน

ได้แก่ นัยของคำวินิจฉัยที่ 51 – 52/2542 ที่อ้างแล้ว โดยในส่วนของกรับเรื่องนี้ไว้พิจารณาหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ตอนหนึ่งในทำนองที่ว่า หากไม่ใช้การใช้อำนาจตามมาตรา 145 (3) แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญก็รับไว้พิจารณาได้ (ซึ่งเท่ากับว่า ถ้าเป็นการใช้อำนาจตามมาตรา 145 (3) ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับไว้พิจารณา)

2) กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าตนมีอำนาจทบทวน

ได้แก่ กรณีคำวินิจฉัยที่ 3/2541 และ 13/2543 ที่อ้างแล้ว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า เป็นเรื่องที่รับไว้พิจารณาได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีนี้ แนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็มีความคลุมเครือในลักษณะ “การทบทวนแต่ไม่ทบทวน” เช่นกัน กล่าวคือ เมื่อเป็นเรื่องที่รับไว้พิจารณาจึงเท่ากับว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจทบทวนการกระทำดังกล่าวได้ แต่ในผลของคำวินิจฉัยกลับเป็นไปในทางรับรองอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยในคำวินิจฉัยที่ 13/2543 นั้น ได้มีการให้เหตุผลว่า เป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ และเหตุผลว่า ต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพราะเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศให้ไว้

3) กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าตนมีอำนาจทบทวน และได้ทบทวนตรวจสอบ กับไม่ทบทวนตรวจสอบรวมอยู่ในคำวินิจฉัยเดียวกัน

กรณีนี้ได้แก่ คำวินิจฉัยที่ 5/2543 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2543 ซึ่งเป็นกรณีเกี่ยวกับการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยความหมายของคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 109 (11) เกี่ยวกับลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ในเรื่องนี้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 144 วรรคหนึ่ง และมาตรา 145 (3) จึงเป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็น

องค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นแล้ว ตามมาตรา 266 ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยได้ ซึ่งเท่ากับว่าศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าอยู่ในเขตอำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะ ทบทวนตรวจสอบได้

ส่วนการกำหนดประเด็นในเรื่องนี้ มีการกำหนด ประเด็นที่ต้องพิจารณาไว้ 3 ประเด็น ซึ่งปรากฏว่า ในประเด็นที่หนึ่งและประเด็นที่สองนั้น เห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญเข้าไปทบทวนตรวจสอบอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง แต่ในประเด็นที่สาม ศาลรัฐธรรมนูญกลับวินิจฉัยและให้เหตุผลสั้น ๆ แต่เพียงว่า กรณี เป็นการขอให้วินิจฉัยการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจ พิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (โปรดดูเอกสารประกอบ) ซึ่งเท่ากับมีทั้งกรณีที่ศาล รัฐธรรมนูญได้เข้าไปทบทวนและกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่ทบทวนรวมอยู่ในคำวินิจฉัย เรื่องเดียวกัน

(2) คำวินิจฉัยที่เกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลปกครอง

ในกรณีคำวินิจฉัยที่ 24/2543 วันที่ 15 มิถุนายน 2543 เกี่ยวกับระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อน ประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 ว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีแนวคำวินิจฉัยว่า การพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของระเบียบกรณีดังกล่าว ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง และดังนั้นจึงเป็นอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ โดยให้เหตุผลสรุปได้ 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก มาตรา 276 ของ รัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติให้อำนาจศาลปกครองในการพิจารณาวินิจฉัย “ความชอบด้วย กฎหมาย” (มิใช่ “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ”) และ ประการที่สอง คณะกรรมการการ เลือกตั้งมิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของ รัฐบาล ตามนัยของมาตรา 276 (โปรดดูเอกสารประกอบ)

2.2.2. ขอบเขตของผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

(1) ผลผูกพันของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เป็นต้นมา นักกฎหมายจำนวนหนึ่งมักเข้าใจว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมี “คำวินิจฉัย”

อย่างไรแล้ว ก็ต้องมีผลเด็ดขาด และมีผลผูกพันทุกองค์กร ทั้งนี้ โดยการพิจารณาจาก บทบัญญัติมาตรา 268⁶⁴ ของรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ดี มีประเด็นที่สมควรพิจารณาว่า ความมีผลเด็ดขาดและผูกพันองค์กรอื่นนั้น มีได้ในกรณีใด และมีขอบเขตเพียงใด ซึ่งตุลาการผู้แถลงคดีได้พิจารณาแล้ว ขอเสนอความเห็นดังต่อไปนี้

(1.1) ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ความมีผลเด็ดขาดและผูกพันองค์กรอื่นตามบทบัญญัติมาตรา 268 นั้น จะต้องมิอยู่ในทุกกรณี แต่ต้องเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มี “คำวินิจฉัย” ภายในเขตอำนาจของตนตามที่กฎหมายกำหนด

เหตุผลที่ตุลาการผู้แถลงคดีมีความเห็นเช่นนี้ เนื่องจากการที่กำหนดให้ “การกระทำ” ของศาลรัฐธรรมนูญมีสภาพบังคับเด็ดขาดเป็น คำพิพากษา (l'autorité de la chose jugée) ก็เพราะค่านึงว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีฐานะเป็น “ศาล” และ “คำวินิจฉัย” ของศาลรัฐธรรมนูญมีสภาพเป็น “คำพิพากษา” นั้นเอง โดยนัยนี้ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องเป็นคำวินิจฉัยที่เกิดขึ้นในเรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญอันมีลักษณะของการวินิจฉัยชี้ขาดข้อโต้แย้งในเรื่องต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้น “คำวินิจฉัย” ของศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่ได้เกิดขึ้นเนื่องมาจากกรณีดังกล่าวก็ดี หรือ “คำวินิจฉัย” ที่แม้จะเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากกรณีดังกล่าว แต่เป็นการวินิจฉัยประเด็นที่ไม่ใช่เขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญก็ดี จึงไม่ได้อยู่ในความหมายของคำว่า “คำวินิจฉัย” ตามนัยมาตรา 268

อนึ่ง ลักษณะของ “คำวินิจฉัย” ที่ตุลาการผู้แถลงคดีกล่าวว่ายหมายถึงการกระทำที่มีลักษณะเป็น “คำพิพากษา” นั้น ยังยืนยันได้จากที่รัฐธรรมนูญกำหนดเอาไว้ในมาตราถัดไปนั่นเอง (มาตรา 269)⁶⁵ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องมี “วิธีพิจารณา” ซึ่งเป็นวิธีพิจารณาในลักษณะขององค์กรตุลาการด้วย

⁶⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 268 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

⁶⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

มาตรา 269 วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งต้องกระทำโดยมติเอกฉันท์ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มีต่อหน้าถัดไป)

(1.2) ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า ผลเด็ดขาดและผลผูกพันของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้น เป็นผลที่มีขอบเขต กล่าวคือ มิใช่ว่าสิ่งที่ปรากฏใน “คำวินิจฉัย” ทั้งหมดจะมีผลในลักษณะดังกล่าว

เหตุผลที่ตุลาการผู้แถลงคดีมีความเห็นเช่นนี้ มีอยู่ 2 ประการ ประการแรก จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 267 วรรคสี่⁶⁶ นั้นเองที่ทำให้เห็นได้ในเบื้องต้นว่า สิ่งที่ปรากฏใน “คำวินิจฉัย” มิใช่จะมีผลเด็ดขาดและผูกพันเสียทั้งหมด โดยมาตราดังกล่าวนี้นี้เป็นมาตราที่กำหนดองค์ประกอบของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเอาไว้ ซึ่งตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า อย่างน้อยที่สุด “ความเป็นมา” หรือ “คำกล่าวหา” ก็ดี หรือแม้กระทั่ง “สรุปข้อเท็จจริง” ก็ดี โดยสภาพย่อมไม่มีผลในลักษณะดังกล่าว ประการที่สอง ในหลักของศาลต่างประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส นั้น การมีผลบังคับของคำพิพากษา (autorité de la chose jugée) นั้น จะมีผลผูกพันก็แต่เฉพาะส่วนที่เป็นข้อวินิจฉัย (dispositif) และข้อพิจารณาหรือเหตุผลที่จำเป็น (support nécessaire) แก่การมีข้อวินิจฉัยดังกล่าวเท่านั้น⁶⁷ กรณีจึงเป็นเรื่องที่ต้องไปพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไปว่า ข้อวินิจฉัยในคำวินิจฉัยนั้น ๆ เป็นอย่างไร และข้อพิจารณาหรือเหตุผลที่จำเป็นแก่การมีข้อวินิจฉัยนั้นได้แก่ข้อพิจารณาหรือเหตุผลใดบ้าง

เมื่อเป็นเช่นนี้ตุลาการผู้แถลงคดีจึงเห็นว่า “คำวินิจฉัย” ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีผลเด็ดขาดและผูกพันนั้น จึงได้แก่ส่วนที่เป็นข้อวินิจฉัยและเหตุผลที่จำเป็นแก่การมีข้อวินิจฉัยในเรื่องนั้น ๆ เท่านั้นและต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งเป็นความเห็นที่ใกล้เคียงกับความเห็นของตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด (องค์คณะที่ 2) ที่เห็นว่าจะมีผลดังกล่าวได้ก็แต่เฉพาะใน “ประเด็นแห่งคดี” เท่านั้น

ข้อจากเชิงอรรถที่ 65

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การให้โอกาสคู่กรณีแสดงความเห็นก่อนการวินิจฉัยคดี การให้สิทธิคู่กรณีขอตรวจดูเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคน การเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และการให้เหตุผลประกอบคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญด้วย

66

มาตรา 267

1ด1

1ด1

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณา เหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง

67

R.chapus, อ้างแล้ว, หน้า 876-877 และ D.Rousseau, อ้างแล้ว, หน้า 157

โดยนัยของความเห็นเช่นนี้ หากพิจารณาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 24/2543 กรณีระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ แล้ว ผลผูกพันต่อศาลปกครอง จึงมีเพียงว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ ในเรื่องดังกล่าว

(2) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ไม่มีผลผูกพันศาลปกครอง

ถึงแม้ว่า หากพิจารณาในด้านขอบเขตของผลผูกพันของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญแล้ว จะปรากฏว่า มีผลผูกพันกับศาลปกครอง เพียงว่าศาลปกครองไม่มีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ กรณีนั้น ดังที่กล่าวมาแล้วก็ตาม แต่ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ไม่ได้มีผลผูกพันศาลปกครอง และศาลปกครองมีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีพิพาทในเรื่องนี้ โดยเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก การพิจารณาของศาลปกครองในเรื่องนี้ เป็นการพิจารณาเรื่อง "เขตอำนาจของศาลปกครอง" ซึ่งตุลาการผู้แถลงคดีมีความเห็นยืนยันว่า ศาลปกครองเป็นองค์กรที่มีอำนาจและความชอบธรรมที่จะวินิจฉัยเกี่ยวกับ "เขตอำนาจ" ของตนได้ อันเป็นหลักที่ยึดถือกันทั่วไป (และหากมีประเด็นที่ขัดกันเกี่ยวกับเขตอำนาจของแต่ละศาล กฎหมายก็กำหนดกลไกและกระบวนการที่จะชี้ขาดเขตอำนาจไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ดังที่กล่าวมา)

ประการที่สอง ดังที่ตุลาการผู้แถลงคดีได้กล่าวแล้วว่า การมีผลเด็ดขาดและผูกพันนั้น จะต้องเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมี "คำวินิจฉัย" ในเรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจของตนเท่านั้น แต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ ไม่ได้เกิดขึ้นจากกรณีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันใด ๆ กล่าวคือ

1) ในกรณีที่เกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 15/2541 คำวินิจฉัยที่ 51 = 52/2542 คำวินิจฉัยที่ 51/2543 รวมทั้งคำวินิจฉัยที่ 13/2544 เป็นกรณีที่ไม่อาจมีการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา 266 ได้เพราะไม่ได้มีปัญหาข้อโต้แย้งหรือข้อพิพาทในเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญ

2) สำหรับกรณีที่เกี่ยวกับเขตอำนาจศาลปกครองนั้น คำวินิจฉัยที่ 24/2543 ศาลรัฐธรรมนูญไม่อาจรับเรื่องไว้พิจารณาตามมาตรา 198 ของรัฐธรรมนูญได้ เพราะสิ่งที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะนำมาเป็นมูลเหตุของการเสนอเรื่องตามมาตรา 198 ได้ นอกจากกรณีที่เป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” แล้ว กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำที่จะนำมาเป็นมูลเหตุของการเสนอเรื่องจะต้องเป็นของบุคคลตามมาตรา 197⁶⁸ ด้วย ซึ่งได้แก่ “ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น” แต่เหตุผลประการหนึ่งที่ศาลรัฐธรรมนูญอ้างเพื่อวินิจฉัยว่าไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองในคำวินิจฉัยดังกล่าว ได้แก่ การอ้างว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้มีลักษณะเป็นองค์กรดังกล่าว ดังนั้น จึงเป็นเหตุผลที่ขัดแย้งในตัวเอง เพราะหากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เป็นองค์กรในลักษณะดังกล่าวแล้วก็ต้องย้อนไปแปลความให้สอดคล้องกันด้วยว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีอำนาจเสนอเรื่องดังกล่าวได้ตามมาตรา 198 นอกจากนั้น ศาลรัฐธรรมนูญยังได้ทำการวินิจฉัยล่วงหน้าใน “เขตอำนาจของศาลปกครอง” โดยเห็นได้จากเหตุผลอีกประการหนึ่งในคำวินิจฉัยดังกล่าวที่ว่า ศาลปกครองมีอำนาจควบคุม “ความชอบด้วยกฎหมาย” (โดยมีนัยว่า ดังนั้นศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจควบคุม “ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ”) ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยเขตอำนาจของศาลปกครองได้

ประการที่สาม หากพิจารณาเนื้อหาของคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องแล้ว จะเห็นได้ว่า ไม่มีเนื้อหาส่วนใดที่จะต้องผูกพันศาลปกครองในกรณีนี้ กล่าวคือ

1) ในกรณีคำวินิจฉัยที่เกี่ยวกับอำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้ง นั้น คำวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 145 (3) ยังมีความคลุมเครือและไม่อาจที่จะถือเอาคำวินิจฉัยใดเป็นบรรทัดฐานที่ต้องผูกพันได้ และเมื่อคดีนี้เป็นเรื่องการโต้แย้งการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตและการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

“ มาตรา 197 ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) พิจารณาและตอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี

(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชน โดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

(ค) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ประกาศผลการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีจึงไม่เกี่ยวกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 145 (4) และกรณีอื่นๆ

2) ในกรณีคำวินิจฉัยที่เกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลปกครอง นั้น คำวินิจฉัยที่ 24/2543 เป็นเรื่องการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ จึงไม่มีเนื้อหาส่วนใดที่เกี่ยวกับคดีนี้ อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า หลังจากที่มิคำวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ในเวลาอีกเพียงไม่กี่วันศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยถัดมา คือคำวินิจฉัยที่ 25/2543 ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2543 ซึ่งเป็นเรื่องที่ศาลจังหวัดลำปางส่งคำโต้แย้งของโจทก์ ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา 264 ว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ เสนอตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 (ระเบียบฉบับเดียวกันกับคำวินิจฉัยที่ 24/2543) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยศาลรัฐธรรมนูญให้เหตุผลตอนหนึ่งว่า ระเบียบดังกล่าวมิได้เป็นการออกโดยองค์กรใช้อำนาจนิติบัญญัติ ดังนั้น จึงไม่เป็น "บทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 264 วรรคหนึ่ง ไม่อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย แม้เหตุผลในคำวินิจฉัยทั้ง 2 เรื่องอาจดูไม่ขัดแย้งกัน โดยในคำวินิจฉัยที่ 24/2543 เห็นว่า ระเบียบดังกล่าวมีลักษณะเป็น "กฎ" และในคำวินิจฉัยที่ 25/2543 เห็นว่าไม่เป็น "บทบัญญัติแห่งกฎหมาย" แต่กรณีเท่ากับว่า ในคำวินิจฉัยเรื่องหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของระเบียบดังกล่าว แต่ในอีกเรื่องหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญกลับปฏิเสธว่าไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนที่จะตรวจสอบระเบียบดังกล่าว ในแง่ผลของการวินิจฉัยจึงขัดแย้งกันเอง (โปรดดูเอกสารประกอบ)

ข้อสรุปสำหรับประเด็นที่สอง ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า เมื่อพิจารณา ลักษณะการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้วมีลักษณะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางบริหาร และตามเขตอำนาจศาลในกฎหมายไทย ถือว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ศาลปกครองจึงมีอำนาจรับเรื่องนี้ไว้พิจารณา ทั้งนี้ โดยไม่มีประเด็นปัญหาว่าต้องถูกผูกพันตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ข้อสรุปของคำแถลงการณ์

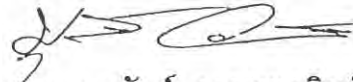
คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรหนึ่งของรัฐ จึงต้องอยู่ภายใต้หลักการพื้นฐานที่ให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจโดยศาลได้ ส่วนการใช้อำนาจหรือกิจกรรมที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีลักษณะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางบริหาร โดยหลักการ การใช้อำนาจในลักษณะเช่นนี้จึงอยู่ในอำนาจการควบคุมตรวจสอบของศาลปกครอง ในคดีนี้ เมื่อเป็นการโต้แย้งการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต และการประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นกรณีที่มีคดีพิพาทตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และคณะกรรมการดังกล่าวอยู่ในความหมายของคำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" และ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ เช่นกัน คดีนี้จึงเป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง ทั้งนี้ โดยไม่มีปัญหากรณีที่ต้องผูกพันตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

นอกจากนั้น เพื่อความชัดเจนในการพิจารณามีคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) ตุลาการผู้แถลงคดีขอเสนอความเห็นด้วยว่า คดีนี้เมื่อผู้ร้องอุทธรณ์เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้หนึ่งในเขตเลือกตั้งดังกล่าว ผู้ร้องจึงมีส่วนได้เสียหรือประโยชน์เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทั้งหลายในการเลือกตั้ง อันอยู่ในความหมายของผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายตามนัยมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ การฟ้องคดีนี้ได้กระทำภายในกำหนดอายุความ และไม่มีกรณีที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดอีกตามมาตรา 42 วรรคสอง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นควรที่ศาลปกครองสูงสุด (ที่ประชุมใหญ่) มีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองกลางในคดีนี้ โดยให้ศาลปกครองกลางรับคดีนี้ไว้พิจารณา

อนึ่ง ตุลาการผู้แถลงคดีมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า ในการรับพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งนี้ สมควรที่ศาลปกครองจะได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องดำเนินการพิจารณาให้รวดเร็วเป็นพิเศษ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของระบบการเลือกตั้ง ซึ่งการกำหนดให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยรวดเร็วเป็นพิเศษนั้น อาจกระทำได้ทั้งโดยการกำหนดวิธีพิจารณาเฉพาะในเรื่องนี้ขึ้น ซึ่งอาจจะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

หรือระเบียบ หรืออาจกำหนดเป็นเพียงแนวปฏิบัติของศาลในเรื่องนี้ ซึ่งศาลปกครอง
สามารถกำหนดขึ้นเองได้โดยไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหรือระเบียบแต่ประการใด

นายบุญอนันต์ วรรณพานิชย์

ตุลาการศาลปกครองกลาง

ทำหน้าที่ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุด

○ คำสั่ง

กำหนด

(จ. ๒๑)

คำร้องที่ ๑๓ / ๒๕๔๔

คำสั่งที่ ศค ๒๕ ๔๔

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๓๐ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔

นายโกวิท สุรัสวดี

ผู้ฟ้องคดี

ระหว่าง

- นายธีรศักดิ์ วรรณสุด ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑
- นายยุรัตน์ กมลเวชช กรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒
- นายสวัสดิ์ โชติพานิช กรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓
- นายโคทม อาริยา กรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๔
- นายจิระ บุญพจนสุนทร กรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๕
- นายอรุณ สกุลเดี่ยว ประธานกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๖
- นางสาวดวงพร วัฒนกนิษฐ์ กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๗
- นายอมรทัต พิจิตรคดีพล กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๘
- นายประทีองวิทย์ ดีใจ กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๙
- นายพรวุฒิ เมฆาวุฒิกกร กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๐

/นายพิตวง ...

นายพิศวง ขอบงาน กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๑

นายเฉลิม คັນสกุล กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๒

นายโสภณ เอี่ยมชาศรี กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๓

นายคล่อง กล่อมเกลี้ยง กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๔

นายปัญญา ณ เชียงใหม่ กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๕

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย
(คำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา)

ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๐๙/๒๕๔๔
คดีหมายเลขแดงที่ ๔๗/๒๕๔๔ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองกลาง)

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ในระหว่างระยะเวลาที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ นั้น
ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขต ๓๐
(บางกอกน้อย) กรุงเทพมหานครของพรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ ได้รับความเดือดร้อนเสียหาย
จากการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกตั้งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึง ๑๕ ซึ่งเป็นคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานครที่ได้ร่วมกันออกคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓
เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซ้ำซ้อนกันถึง ๓ ฉบับ
ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งดังกล่าวนี้เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบและขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือ
เป็นความเท็จไม่ตรงต่อความจริงแล้วแต่กรณี อันเปิดโอกาสให้มีการทุจริตการเลือกตั้งได้
และจากผลการดำเนินการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าน่าจะเกิดการทุจริต
เกี่ยวกับการเลือกตั้ง จึงได้ทำหนังสือร้องคัดค้านการเลือกตั้งเพื่อขอให้คณะกรรมการ

/การเลือกตั้ง...

การเลือกตั้งระดับการประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งดังกล่าวซึ่งไม่ได้รับคำตอบใดๆ
แต่นายยุวรัตน์ กมลเวชช กรรมการการเลือกตั้งได้แถลงข่าวว่าได้ทำการวินิจฉัยตาม
คำร้องเรียนประกอบกับการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตามหลักฐานที่ได้รับแล้วมีมติมอบหมาย
ให้ผู้ตรวจราชการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมาตรวจสอบในเขตเลือกตั้งดังกล่าว
และได้มีการอ้างอิงคำสั่งชุดที่ ๒ เป็นหลักฐานต่อผู้ตรวจราชการดังกล่าว ในฐานะกรรมการ
ตรวจสอบการนับคะแนนด้วย หลังจากที่มีการตรวจสอบดังกล่าวแล้วไม่พบความผิด
คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่มีคำสั่งให้นับคะแนนใหม่ ต่อมา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่ได้รับ
ความเป็นธรรม จึงได้มีหนังสือร้องคัดค้านการเลือกตั้งอีก ๒ ฉบับ แต่ไม่ได้รับคำตอบจาก
คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องรับผิดชอบร่วมด้วย
เพราะเป็นผู้ที่แต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ แต่ไม่ได้ตรวจสอบการทำงานของบุคคลดังกล่าว
จนมีผลให้มิติน่าไม่พบการกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร
และไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่ จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ฟ้องคดี จึงขอให้ศาล
มีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ
เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการ
รับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕
และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ เป็นรายบุคคล มิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่ง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงไม่อาจรับคำฟ้อง
ในส่วนผู้ถูกฟ้องคดีทั้งหมดเป็นรายบุคคลได้ และแม้ว่าคำฟ้องมีการอ้างอิงถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้ง และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ในฐานะคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ซึ่งคณะกรรมการทั้งสองคณะดังกล่าว
เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และอาจตกเป็นผู้ถูกฟ้องคดี
ในศาลปกครองได้ แต่กรณีตามคำฟ้องเป็นเรื่องที่ผู้ฟ้องคดีได้แย้งคัดค้านการดำเนินการเลือกตั้ง
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และได้ร้องเรียน
เรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ไม่รับรองผลการเลือกตั้งของ
เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยสั่งการไปแล้ว
ว่าไม่พบการกระทำผิดความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร

/และไม่ให้...

และไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่ จึงถือได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องดังกล่าวไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลไม่มีอำนาจรับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ จึงมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ไม่รับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณา และให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งลงวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๔ คัดค้านคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น มีใจความว่า ผู้ฟ้องคดีได้บรรยายฟ้องไว้อย่างชัดเจนว่ามีความประสงค์จะฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งและฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และฟ้องกล่าวหาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ได้ร่วมกันออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ช้าซ้อน ๓ ฉบับที่มีข้อความอันเป็นเท็จ และไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากศาลเห็นว่าไม่ชอบต้องเพิกถอน ก็ขอให้ศาลมีคำพิพากษา หรือคำสั่งเพิกถอนการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานครด้วย เพราะเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้ง ต้องร่วมรับผิดชอบ เนื่องจากเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ คดีดังกล่าวจึงไม่ใช่เรื่องที่ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งคัดค้านการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาด ทำให้คดีเสร็จเด็ดขาดดังที่ศาลปกครองได้วินิจฉัยไว้แต่อย่างใด เมื่อคดีเรื่องนี้ผู้ฟ้องคดีต้องการให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องของการออกคำสั่งที่มีชอบด้วยกฎหมาย และเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง จึงขอให้ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษา หรือมีคำสั่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น เป็นให้รับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งต่อไป

ศาลปกครองสูงสุดพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์ฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้ง และฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ไม่ได้ประสงค์ฟ้องเป็นรายบุคคล โดยฟ้องกล่าวหาโดยสรุปว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ได้ร่วมกันออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๓๐

/กรุงเทพมหานคร...

กรุงเทพมหานคร ข้าชอน ๓ ฉบับ อันเป็นเท็จและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องรับผิดชอบร่วมด้วย กรณีนี้ผู้ฟ้องคดีได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดว่าไม่พบการกระทำความผิดและไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยในชั้นนี้ว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นอำนาจหน้าที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลไม่มีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ตั้งคำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นหรือไม่

ในปัญหาที่ ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีสภาพเสร็จเด็ดขาดอันเป็นเหตุให้ศาลไม่อาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้นั้น ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ได้ตรวจพิจารณาด้วยบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดบัญญัติชัดเจนเช่นนั้น มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติไว้เพียงว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้... (๓) สอบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาและข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย..." เท่านั้น คำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวข้างต้น เป็นการแปลกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเพิ่มเติมด้วยบท ขัดกับหลักการแปลกฎหมายเช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ ว่า "ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะเป็นการออกระเบียบเกินด้วยบทที่ให้อำนาจไว้" นอกจากนี้ การแปลบทบัญญัติ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าว ย่อมเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในอันที่จะใช้สิทธิทางศาลที่มาตรา ๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองไว้ด้วย ทั้งยังเป็นการขัดกับหลักการแยกใช้อำนาจอธิปไตยที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้ทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาล ทั้งนี้ เพื่อให้มีการคานและถ่วงดุลกันตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งหากจะถือว่า มีสภาพเสร็จเด็ดขาดก็หมายความว่า มีสภาพเสร็จเด็ดขาดตามภาระหน้าที่หลักเกี่ยวกับธรร

ฯควบคุม...

“ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง...” ตามมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นการใช้อำนาจบริหารเท่านั้น ไม่อาจขยายความให้เป็นการตัดหรือจำกัดสิทธิของบุคคลที่จะใช้สิทธิทางศาลตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ ดังที่ศาลฎีกาไต่สวนวินิจฉัยวางหลักไว้เช่นนั้นโดยมติที่ประชุมใหญ่ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๖-๖๔๗/๒๕๑๐ คดีระหว่าง นายจิว แซ่ฉิม กับพวก โจทก์ เทสบาลนครกรุงเทพกับพวก จำเลย ฉะนั้น ผู้ฟ้องคดีนี้จึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลได้

คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ศาลปกครองจะรับไว้พิจารณาพิพากษาได้หรือไม่ โดยอาจแยกพิจารณาได้เป็น ๒ ประเด็น คือ ประเด็นแรก ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ หรือไม่ ประเด็นที่ ๒ ถ้าศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีนี้คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจเป็นผู้ถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้หรือไม่

ประเด็นแรกศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า มาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยวางหลักไว้ว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” และมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติต่อไปว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน...” และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องต่อไปนี้ (๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย...” ประกอบกับมาตรา ๔๒ ของพระราชบัญญัติเดียวกันได้บัญญัติว่า “ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ... ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง...” เมื่อพิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้วย่อมเห็นได้ว่า จดนี้อยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณาพิพากษาได้

/ประเด็น...

ประเด็นที่สองที่ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้หรือไม่นั้น ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ได้พิเคราะห์บทบัญญัติมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยข้างต้นที่ว่า หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะเป็นคู่กรณีหรือถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ ต้องเป็นหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลนั้นแล้ว เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนัยมาตรา ๓ ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ว่า "เจ้าหน้าที่ของรัฐหมายความว่า ... (๒) ... คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใดๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล" และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทนั้นอย่างน้อยจะต้อง "อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล" เนื่องจากคำว่ารัฐบาลมีความหมายกว้างกว่าคำว่าคณะรัฐมนตรี โดยหมายถึง "รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนประเทศชาติ" มิใช่ "คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง" ในความหมายอย่างแคบ การกำกับดูแลอาจพิจารณาได้จากบทบัญญัติของมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่บัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนองบประมาณรายจ่ายตามมติคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี..." มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วันนับแต่สิ้นปีบัญชี" และวรรคสองบัญญัติว่า "ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของคณะกรรมการการเลือกตั้งและให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัดและได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า" และมาตรา ๓๙ บัญญัติว่า "เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำขึ้น... สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาอาจมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือ หรือมาชี้แจงด้วยวาจาหรือส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือการปฏิบัติงานใดๆ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการ

/การเลือกตั้ง...

การเลือกตั้งได้ และในกรณีที่มีเหตุอันควรจะมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานก็ได้" เมื่อพิจารณาห้วงบทบัญญัติทั้งหมดดังกล่าวเห็นได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมอยู่ในกำกับดูแลของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรี แม้จะเป็นการกำกับดูแลห่างๆ เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตนก็ตาม เมื่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีเป็นองคาพยพของรัฐบาล จึงต้องถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตอยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล ฉะนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จึงอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นศาลปกครองสูงสุดโดยมติที่ประชุมใหญ่ จึงให้รับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาและให้ศาลปกครองชั้นต้นดำเนินการต่อไป

นายธงชัย ลำดับวงศ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายไพศาล กุศลชัยวิสัย
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

นายพีระพล เซวานศิริ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

พลเอก นิยม ศันสนาคม
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายอำพล สิงห์โกวินท์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

๓๐๑๐๓ ๕๕ ๕

๕

สำเนาถูกต้อง

ร.ท.ร. ๕๖.
(วิริยะ ว่องวาณิช)
ที่ปรึกษาฝ่ายตุลาการศาลปกครอง ๖๖.

ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ เรื่อง คำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุดรธานี สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดี เป็นเวลาหนึ่งปี นับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่ง

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล ได้มีคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย มิได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม และมีอคติ เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำการสอบสวนอย่างเร่งรีบ ไม่รอบคอบและผิดปกติ โดยรีบแจ้งความเห็นพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตรวจสอบตามมาตรา ๘๕/๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถนำหลักฐานไปพิสูจน์กับคณะกรรมการตรวจสอบได้ทัน จนคณะกรรมการตรวจสอบมีความเห็นตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัย ทั้งในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๔ มีการตัดชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต ๒ โดยผู้ถูกฟ้องคดีมิได้แจ้งหรือมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดี สำหรับการกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีกระทำการอันเป็นการจงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ตน กรณีให้ทรัพย์สินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และกรณีสัญญาว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมแก่ชุมชนเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุดรธานี อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา ๔๔(๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้ฟ้องคดีปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำผิดตามข้อกล่าวหาทั้ง ๒ กรณี ทั้งนี้ผู้ฟ้องคดีได้ฟ้องคดีต่อศาลจังหวัดอุดรธานี เป็นคดีหมายเลขดำที่ ป.ค.๑/๒๕๔๔ ศาลจังหวัดอุดรธานีได้พิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยว่าคดีไม่อยู่ในอำนาจศาลยุติธรรม

ผู้ฟ้องคดีขอให้

๑. เพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ เรื่อง คำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ นายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุดรธานี

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุดรธานี หากไม่สามารถกระทำได้ ขอให้มีการสั่งให้เพิกถอนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๔ เสีย และมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศเลือกตั้งใหม่โดยไม่ตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีที่จะมีสิทธิได้รับการเลือกตั้งใหม่

ศาลได้ตรวจพิจารณาคำฟ้อง ลงวันที่ ๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และเอกสารอื่น ๆ ในสำนวนคดี รวมทั้งได้ตรวจพิจารณาบทกฎหมายที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐
๒. พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒
๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑

๔. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓

ศาลพิจารณาคำฟ้อง และข้อเท็จจริงในสำนวนคดีแล้วเห็นว่ามีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยเบื้องต้นว่าศาลมีอำนาจรับฟ้องนี้ไว้พิจารณาหรือไม่

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑

มิได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีฐานะเป็นนิติบุคคล แต่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยประธานคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกสี่คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา มีอำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติที่มีผลกระพยต่อบุคคลในเรื่องต่าง ๆ หลายเรื่อง ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามนัยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และอาจตกเป็นผู้ถูกฟ้องคดีในศาลปกครองได้ แต่นอกเหนือจากสถานะดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งก็เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญด้วย โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๔๔ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ทั้งวรรคสองของบทบัญญัติเดียวกันนี้ ยังบัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง อีกด้วย

เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่หลายประการ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ก็ได้บัญญัติยืนยันอำนาจหน้าที่ดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตลอดจนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่เพิ่มเติม พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวไว้

ดังนั้น การพิจารณาว่าศาลปกครองจะมีอำนาจรับฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด เนื่องจากการกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ หรือ โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายหรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับ ประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ ไว้พิจารณาพิพากษาและมีคำสั่งให้เพิกถอน กฎหรือคำสั่ง หรือสั่งห้ามกระทำการทั้งหมดหรือบางส่วน ได้หรือไม่เพียงไร จึงต้อง คำนึงถึงบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบด้วย

ตามมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่ การปฏิบัติตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใด หน่วยเลือกตั้งหนึ่ง หรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการ ออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ประกาศผลการ เลือกตั้งและการออกเสียงประชามติตลอดจนดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสืบสวน สอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่ เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ สมาชิกวุฒิสภา โดยในการปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือ หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงาน อัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการ ส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจฉัย ชี้ขาด เป็นที่เห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตราดังกล่าวว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับนี้มีเจตนารมณ์ที่จะให้การที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจออกคำวินิจฉัยสั่งการและ/หรือออกคำวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา หรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการควบคุมและดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นคำสั่งที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาด ศาลไม่มีอำนาจที่จะรับฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเช่นว่านี้ไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้

คำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ เรื่อง คำสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของนายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ผู้รับสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนนั้นเป็นคำวินิจฉัยสั่งการที่ผู้ถูกฟ้องคดีออกตามความในมาตรา ๘๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยวรรคหนึ่งของบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้ง สืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่า มีหลักฐานควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่าผู้สมัครผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุนหรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว หรือรู้ว่ามีกระทำความดังกล่าวแล้วไม่ดำเนินการเพื่อระงับการกระทำนั้น ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่าการกระทำนั้นน่าจะส่งผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครที่กระทำการเช่นนั้น ทุกอย่างเป็นเวลาหนึ่งปี โดยให้มีผลนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่ง และตามวรรคห้าของบทบัญญัติเดียวกันนี้บัญญัติว่า ในกรณีที่มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ตามมาตรานี้ภายหลังวันลงคะแนน และผู้สมัครที่ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้คะแนนเลือกตั้งมากที่สุด ในเขตเลือกตั้งนั้น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ คำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับดังกล่าวจึงเป็นการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจออกคำวินิจฉัยสั่งการและ/หรือออกคำวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นใน

กระบวนการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งศาลไม่มีอำนาจที่จะรับฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเช่นว่านี้ไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้

ศาลจึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

นายกมล สกลเดชา

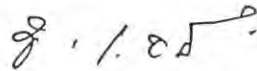

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายวิษณุ วัลญญู

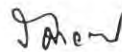
นายชัยโรจน์ เกตุกำเนิด

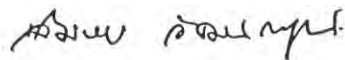
นายณัฐ รัฐอมฤต

นางรดาพรรณ วานิช

นายสมชัย วัฒนการุณ

คำสั่ง

(ต. ๒๑)

คำร้องที่ ๑๔ / ๒๕๔๔

คำสั่งที่ ๓๓๔ / ๒๕๔๔

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองสูงสุด

วันที่ ๒๘ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๔๔

{	ระหว่าง	นายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ	ผู้ฟ้องคดี
		คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา)

ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง ในคดีหมายเลขดำที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๔ หมายเลขแดงที่ ๒๓/๒๕๔๔ ของศาลปกครองชั้นต้น (ศาลปกครองกลาง)

/คดีนี้...

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ และได้คะแนนสูงสุดในเขตเลือกตั้ง ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งมีผู้ยื่นคำร้องต่อผู้ถูกฟ้องคดีว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกฟ้องคดี ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงโดยรีบเร่ง จนผู้ฟ้องคดีไม่สามารถนำหลักฐานไปพิสูจน์กับ คณะกรรมการตรวจสอบได้ ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีความเห็นตามที่ผู้ถูกฟ้องคดี วินิจฉัย และในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๔ มีการตัดชื่อผู้ฟ้องคดีออกจาก การเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยผู้ถูกฟ้องคดีมิได้แจ้งหรือมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ ผู้ฟ้องคดี ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำวินิจฉัยสั่งการที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๑ ปีนับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่ง ผู้ฟ้องคดี เห็นว่าคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดี ประกาศชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากไม่สามารถกระทำได้ ขอให้มีคำสั่งเพิกถอน การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๔ และมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศเลือกตั้งใหม่ โดยไม่ตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีที่จะมีสิทธิได้รับการเลือกตั้งใหม่

คดีนี้ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติให้ ผู้ถูกฟ้องคดีมีอำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติซึ่งมีผลกระทบบต่อบุคคล ผู้ถูกฟ้องคดี จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงอาจถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ และเนื่องจากมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีเจตนารมณ์ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งออกคำวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วย...

ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นคำสั่งที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาด ดังนั้น คำวินิจฉัยสั่งการที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดีนั้น เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีได้ออกคำวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๘๕/๑ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นคำสั่งที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาด ศาลจึงไม่มีอำนาจที่จะรับฟ้องคดีพิพาทนี้ไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ศาลปกครองชั้นต้นจึงมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๔ ไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณา และให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔ อุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองชั้นต้น มีใจความว่า ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ การที่ศาลปกครองวินิจฉัยว่าตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๕ มีเจตนารมณ์ที่จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งออกคำวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นในกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นคำสั่งที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาด ศาลไม่มีอำนาจที่จะรับฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าว เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะต้องปรากฏในทุกมาตรามีใช้จะพิจารณาเพียงมาตรา ๑๔๕ เท่านั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๔ มาตรา ๗ มาตรา ๖๒ และมาตรา ๒๓๔ แล้ว จะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์เป็นการคุ้มครองสิทธิ

/และเสรีภาพ...

และเสรีภาพของประชาชนที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐ และมาตรา ๑๔๕ ก็มีได้บัญญัติว่า คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นว่านี้เป็นที่สุด โดยเฉพาะคดีนี้ก็อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้ตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งหรือมีคำพิพากษาให้ศาลปกครองชั้นต้นรับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณา

ศาลปกครองสูงสุดพิเคราะห์แล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ ที่เพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดี โดยผู้ถูกฟ้องคดีอาศัยอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามความในมาตรา ๘๗๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ นั้น เมื่อไม่มีบทมาตราใดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าห้ามมิให้นำคดีเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาฟ้องต่อศาล เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว จึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลปกครองย่อมมีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ ดังที่ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัย

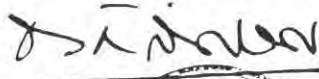
/โดยที่ประชุม...

โดยที่ประชุมใหญ่ไว้ในคำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ คดีระหว่างนายโกวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี
คณะกรรมการการเลือกตั้งกับพวก ผู้ถูกฟ้องคดี

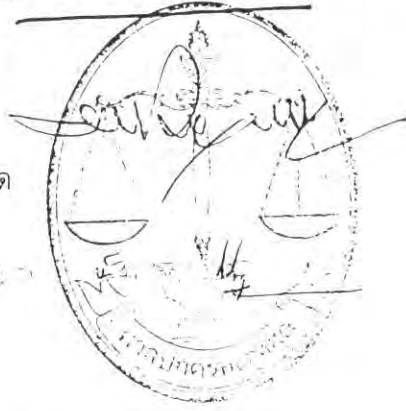
จึงมีคำสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้ศาลปกครองชั้นต้นดำเนินการต่อไป

นายธงชัย ลำดับวงศ์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

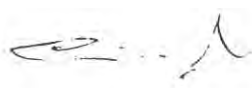
นายไพศาล กุมาลย์วิสัย
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

พลเอก นิยม ศันสนาคม
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายพีระพล เชาวนศิริ
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายอำพล สิงห์โกวินท์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

หน้าว่าง

การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
กรณีสืบเนื่องจากคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๔๔
ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ (กรณีนายโกวิท สุรัสวดี)
และนำไปสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ตามคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖

ลับ

ที่ ลต ๐๑๐๑ / ๑๙๖๖

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เลขที่ ๔๔ อาคารศรีจุลทรัพย์
ถนนพระราม ๑ แขวงรองเมือง
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๒ มิถุนายน ๒๕๔๕

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุด คำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

กราบเรียน ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำร้องให้พิจารณาวินิจฉัย ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ จำนวน ๒๑ ชุด

ด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำร้องขอพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งซึ่งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง อาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองได้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว รายละเอียดปรากฏตามคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัย ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ พร้อมสำเนา จำนวน ๒๐ ชุด ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ได้รับเอกสาร/ต้นฉบับแล้ว
กรรณ / กอว. / กต.
วันที่ ๒๕ เดือน ๖ ค.ศ. ๔๕
ค.ค.ว. ๑๑. ๒๕ ม.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ร้อยตรี ธีร. ฟูสม
(วิจิตร อยู่สุภาพ)
เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำเนาถูกต้อง

(นายเนติภูมิ สุวรรณานันท์)
เจ้าพนักงานกลางเลือกตั้ง ๗

สำนักบริหารกลาง
ฝ่ายนิติการ
โทร ๐ ๒๖๑๓ ๗๓๓๓ ต่อ ๑๘๑๖-๗
โทรสาร ๐ ๒๖๑๓ ๗๔๔๗

ลับ

128
รองเลขาธิการ
ผอ.สำนัก
รอง ผอ.สำนัก
ผอ.ฝ่าย
ประจำฝ่าย
จนท.บันทึกข้อมูล

(๑)
คำร้องให้พิจารณาวินิจฉัย

ถ้อย

เรื่องพิจารณาที่...../.....

ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๖ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ระหว่าง	{	คณะกรรมการการเลือกตั้ง.....ผู้ร้อง
		ศาลปกครอง.....ผู้ถูกร้อง

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุด คำร้องที่ ๑๓/๒๕๕๔ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

ข้าพเจ้า	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ผู้ร้อง
สัญชาติ - อาชีพ - เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. -		
อายุ - อยู่บ้านเลขที่ ๔๔ อาคารศรีจุฬทรัพย์ ถนนพระราม ๑ แขวงรองเมือง		
เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๓๓๐ โทรศัพท์ ๐๒-๖๑๓๗๓๓๓ ต่อ ๑๘๑๖-๗		
โทรสาร ๐๒-๖๑๓๗๔๔๗ ขอยื่นคำร้องโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย		
พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๖ โดยมีข้อเท็จจริงและคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังต่อไปนี้		
ข้อเท็จจริง		

ข้อ ๑. นายโกวิท สุวิสวัสดิ ได้ฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ต่อศาลปกครองกลาง โดยกล่าวหาว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ มีพฤติการณ์สื่อเจตนาที่จะทำให้เกิดการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และในฐานะเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่จัดทำคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๗/๒๕๕๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ชั่วข้อกันถึง ๓ ฉบับ โดยมีขอบด้วยกฎหมาย มีข้อความอันเป็นเท็จและโดยทุจริต ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี และ

สำเนาถูกต้อง

 อนุสรณ์ศักดิ์ สุวรรณแก้วสุข)
 หน่วยงานการเลือกตั้ง ๗

/ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ...

ลับ

ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (บางกอกน้อย) กรุงเทพมหานคร และขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งว่าคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ทั้ง ๓ ฉบับ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและขอให้สั่งเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๕) ต้องรับผิดชอบร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑๕) เนื่องจากเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และมีหน้าที่ต้องควบคุมดำเนินการจัดการเลือกตั้งตามที่กำหนดให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่ได้ตรวจสอบให้รอบคอบจนมีผลให้มีความผิด ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (บางกอกน้อย) กรุงเทพมหานคร และไม่ได้ให้มีการนับคะแนนใหม่จนก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ฟ้องคดี ประชาชน และประเทศชาติโดยรวม จึงขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ตามเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๑ ศาลปกครองกลางได้มีคำวินิจฉัยว่า กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี เป็นรายบุคคลในการออกกฎ คำสั่ง หรือมีมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดี (คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร) เป็นรายบุคคลมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลปกครองกลางจึงไม่อาจรับคำฟ้องในส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งหมดเป็นรายบุคคลได้ และแม้ว่าจะฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และอาจตกเป็นผู้ถูกฟ้องคดีในศาลปกครองได้ก็ตาม แต่เนื่องจากกรณีตามคำฟ้องเป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีได้แย้งคัดค้านการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และได้ร้องเรียนไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้รับรองผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยสั่งการไปแล้วว่าไม่พบการกระทำความผิดและไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่ จึงถือได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ให้อำนาจไว้ อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลจึงไม่มีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ ตามเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๒

ต่อมานายโกวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุดว่า มีความประสงค์จะฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ร่วมกันออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเข้าช้อนกันจนเป็นเหตุให้น่าจะเกิดการทุจริต ไม่ได้ประสงค์จะฟ้องในฐานะรายบุคคล และขอให้ศาลปกครองสูงสุดสั่งให้ศาลปกครองกลางรับคำฟ้องไว้ในพิจารณา ตามเอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๒

สำเนาถูกต้อง

(นายเนือท์เกิ้ล สุวรรณแก้วสุข)
เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง ๗

ลับ

/ศาลปกครองสูงสุด ...

ลับ

ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่ง คำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๔๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ระหว่าง นายโกวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดี ว่า การที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีสภาพเสร็จเด็ดขาด อันเป็นเหตุให้ศาลปกครองชั้นต้นไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดบัญญัติชัดเจนเช่นนั้น คำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวเป็นการแปลกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเพิ่มเติมหรือตัดทอนหลักการแปลกฎหมายเช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ ว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นการออกระเบียบเกินตัวบทที่ให้อำนาจไว้ นอกจากนี้การแปลบทบัญญัติมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง(๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าว ย่อมเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในอันที่จะใช้สิทธิทางศาลตามที่มาตรา ๒๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองไว้ด้วย ทั้งยังเป็นการขัดกับหลักการแบ่งแยกใช้อำนาจอธิปไตยที่พระมหากษัตริย์ทรงใช้ทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ทั้งนี้เพื่อให้มีการคนและถ่วงดุลกันตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งหากจะถือว่ามีสภาพเสร็จเด็ดขาดก็หมายความว่า มีสภาพเสร็จเด็ดขาดตามภาระหน้าที่หลักเกี่ยวกับการควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้ง.....” ตามมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยอันเป็นการใช้อำนาจบริหารเท่านั้น ไม่อาจขยายความให้เป็นการตัดหรือจำกัดสิทธิของบุคคลที่จะใช้สิทธิทางศาล ตามมาตรา ๒๔ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ ฉะนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ และศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยต่อไปว่า เมื่อผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้หรือไม่ ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณา ดังนี้

ประเด็นแรก ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า มาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยวางหลักไว้ว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” และมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติต่อไปว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน...” และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องต่อไปนี้ (๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย...” ประกอบกับ

สำเนาถูกต้อง
คดีปกครอง
ผู้ฟ้องคดี สุวรรณแก้วสุข)
ที่พนักงานการเลือกตั้ง 7

ลับ

/มาตรา ๔๒ ของ ...

ลี้บ

มาตรา ๔๒ ของพระราชบัญญัติเดียวกันได้บัญญัติว่า "ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนเสียหาย โดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ... ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง..." เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้วย่อมเห็นได้ว่า คดีนี้อยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณาพิพากษาได้

ประเด็นที่สอง คณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้หรือไม่นั้น ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ได้พิเคราะห์บทบัญญัติมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าวข้างต้นที่ว่า หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จะเป็นผู้กระทำความผิดหรือถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ ต้องเป็นหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลนั้นแล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนัยมาตรา ๓ ของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ว่า "เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายความว่า ... (๒) ... คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล" และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทนั้นอย่างน้อยจะต้อง "อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล" เนื่องจากคำว่ารัฐบาลมีความหมายกว้างกว่าคำว่าคณะรัฐมนตรีโดยหมายถึง "รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนประเทศชาติ" มิใช่ "คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง" ในความหมายอย่างแคบ การกำกับดูแลอาจพิจารณาได้จากบทบัญญัติของมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่บัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนองบประมาณรายจ่ายตามมติคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี..." มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วัน นับแต่สิ้นปีบัญชี" และวรรคสองบัญญัติว่า "ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้ทำการตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยแสดงให้เห็นด้วยว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัดและได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด แล้วทำรายงานเสนอผลการสอบบัญชีต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีโดยไม่ชักช้า" และมาตรา ๓๕ บัญญัติว่า "เพื่อประโยชน์ในการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำขึ้น... สถาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาอาจมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือ หรือมาชี้แจงด้วยวาจาหรือส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับการพิจารณารายงานผลการปฏิบัติประจำปีของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐศักดิ์ สุวรรณวิสุข)

เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง ๑

ลี้บ

/และในกรณีที่มี ...

ลับ

และในกรณีที่มีเหตุอันควรจะมีข้อสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานก็ได้” เมื่อพิจารณาบทบัญญัติทั้งหมดดังกล่าว เห็นได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมอยู่ในกำกับดูแลของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรี แม้จะเป็นการกำกับดูแลต่างๆ เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตนก็ตาม เมื่อ สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีเป็นองคาพยพของรัฐบาล จึงต้องถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตอยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล ฉะนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จึงอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ รายละเอียดตาม เอกสารท้ายคำร้องหมายเลข ๒

ด้วยคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว จึงมีผลทำให้ศาลปกครองกลางรับคดี ที่นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ไว้พิจารณา

ข้อ ๒. คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วไม่เห็นพ้องด้วยกับการที่ ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยให้รับคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง และกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งไว้พิจารณา ดังเหตุผลต่อไปนี้

๒.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการ จัด หรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและ วินิจฉัยชี้ขาด ประการผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้ง บุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ และ มาตรา ๑๔๕ และ ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หากมีบุคคลใดซึ่งได้รับการ ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ไปแล้ว ต่อมาเป็นผู้ร้องเรียนหรือคัดค้านการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อในภายหลังต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ผู้ขึ้นหรือ ผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริต เพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต โดยผลของการที่ บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริง และเมื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยสั่งการโดย พลัน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔๗(๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการสั่ง หรือไม่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง และการประกาศผลการ

สำเนาถูกต้อง ตามมาตรา ๑๔๕(๓)-(๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่ง บทบัญญัติดังกล่าวได้มีพระราชบัญญัติ

(นางณัฐกัญญา สุวรรณกิจ)
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

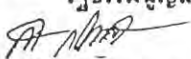
ลับ

รับ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐(๖) - (๘) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ หมวด ๓ การคัดค้านการเลือกตั้ง มาตรา ๙๔ ถึงมาตรา ๙๗ บัญญัติรองรับไว้ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดยังได้มีความเห็นเรื่อง การกระทำอย่างใดเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๔ ว่า "...การดำเนินงานของรัฐทุกระบบต้องถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ยกเว้นเป็นเรื่องที่ตรวจสอบไม่ได้โดยสภาพ เช่น การกระทำในทางตุลาการ..." ซึ่งการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตุลาการและเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด จึงเป็นเรื่องที่ศาลปกครองตรวจสอบไม่ได้โดยสภาพ ตามที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการศาลปกครองสูงสุดได้ให้ความเห็นไว้ ดังนั้น การดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงต้องเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งเป็นอำนาจที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระ ภายในขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๒๗(๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า "...จัดให้มีหน่วยงานที่เป็นอิสระ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น" หากให้หน่วยงานอื่นสามารถเพิกถอนหรือกลับคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือสั่งการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญได้แล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะถูกละเมิด และไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างอิสระอีกต่อไป ดังเช่น กรณีสืบเนื่องจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งขึ้น และรวมทั้งฝ่ายสืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการแต่งตั้งได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่ผ่านมาแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งเลือกตั้งประจำหน่วย และคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมาย การปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปัญหาใดก็ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวน สั่งการหรือวินิจฉัยชี้ขาดและประกาศผลการเลือกตั้งประการใดไปแล้วต้องถือว่าเป็นอำนาจเด็ดขาด ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๗

โดยเฉพาะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๖ ส่วนที่ ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๙(๑) (๒) ได้บัญญัติว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องไม่เป็น

สำเนาถูกต้อง

เบญจศักดิ์ สุวรรณทวีสุข)

เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง 7

รับ

/ข้าราชการ พนักงาน ...

ถ้อย

ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ....ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวว่าการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น ย่อมเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ใดจะไปกล่าวฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้ และเนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ รัฐบาลจึงไม่สามารถควบคุมดูแลหรือสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ มิฉะนั้นแล้วการเลือกตั้งครั้งหนึ่งครั้งใด หากมีผู้ใดคัดค้านว่าการเลือกตั้ง เช่น การนับคะแนนไม่ถูกต้อง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการดังกล่าวได้วินิจฉัยชี้ขาดประกาศผลแล้ว ดังเช่นกรณีของนายโกวิท สุวิไลดี ก็ย่อมต้องเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะถ้าหากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโต้แย้งและฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ เช่น หากมีการโต้แย้งจำนวน ๒๖๐ เขต ปรากฏว่าศาลปกครองรับคดีไว้พิจารณาและชี้ขาดว่าการเลือกตั้งไม่ชอบทั้ง ๒๖๐ เขต ผลก็คือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้ง ๒๖๐ เขต ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง และรัฐบาลที่ได้จัดตั้งไปแล้ว ต้องตกเป็นโมฆะ จะมีผลทำให้ไม่สามารถเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรและแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีได้ทันภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด และจะทำให้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๕๙ ซึ่งบัญญัติว่า "ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก" และมาตรา ๒๐๒ ได้บัญญัติว่า "ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมสภาครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๙..." ซึ่งหากแปลความว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งสามารถถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลใดได้แล้ว ก็จะทำให้ศาลนั้นไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และจะมีผลกระทบในแนวกว้างที่เสียหายเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกันกับผลคดีที่มีการร้องเรียนข้าราชการว่ามีการทุจริตต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิดตามข้อกล่าวหา ก็เป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งต้นสังกัดของข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตาม หากจะตีความว่าเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิด และยอมให้ข้าราชการผู้นั้นฟ้องต่อศาลปกครองได้ว่า มติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยไม่ชอบ ซึ่งเป็นไปไม่ได้ ในทำนองเดียวกันกับคณะกรรมการการเลือกตั้งที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปแล้ว ผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้ หากเจตนารมณ์ของกฎหมายให้อำนาจแก่ศาลใดโดยเฉพาะแล้วก็จะบัญญัติไว้ชัดเจนดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งเกี่ยวกับกรณีของผู้อำนวยความสะดวกการเลือกตั้งประจำเขตได้รับสมัครและตรวจคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใดแล้ว จะประกาศรับสมัครไว้ ณ ศาลากลางประจำจังหวัด ฯลฯ และผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศดังกล่าว ให้ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยเช่นใดแล้ว ให้ศาลแจ้ง

สำนักตุลาการ

(คดีรัฐธรรมนูญ)
ตั้งแต่วันที่ ๒๕๖๓

ถ้อย

/จักรไทย พุทธศักราช

จักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว มีเจตนาให้ การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่วินิจฉัยเกี่ยวกับการเลือกตั้ง นั้นเป็นที่สุดและเด็ดขาด ซึ่งในระบบนิติรัฐอำนาจตุลาการหรือกึ่งตุลาการที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดนั้น มิใช่จะสามารถดำเนินการได้เฉพาะองค์กรฝ่ายตุลาการเท่านั้น แต่อาจมีองค์กรอื่นที่สามารถใช้อำนาจบังคับ เสร็จเด็ดขาดเช่นนี้ได้ แต่ต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นบทยกเว้นในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ คณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทยได้นำรูปแบบมาจากประเทศที่ใช้กฎหมายระบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เช่น ประเทศอินเดีย ออสเตรเลีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีได้ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพราะฉะนั้น การจะให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ อยู่ในองค์กรเดียวก็ชอบที่จะกระทำได้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่อยู่ในระบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งจะให้มีการตรวจสอบกัน โดยจะ ไม่ให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการในองค์กรเดียว แต่เมื่อนำรูปแบบมาไว้ใน รัฐธรรมนูญก็เท่ากับเป็นการสร้างข้อยกเว้นหลักการแบ่งแยกอำนาจ โดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมี อำนาจหลายประการตามรัฐธรรมนูญ เช่น อำนาจในการออกประกาศกำหนดต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๔๕(๑) ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นอำนาจเชิงนิติบัญญัติ หรือมีคำสั่งให้ข้าราชการปฏิบัติกรอันจำเป็นตามมาตรา ๑๔๕(๒) ซึ่งเป็นอำนาจเชิงบริหาร หรืออำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๑๔๕(๓) (๔) และ (๕) ซึ่งเป็นอำนาจตุลาการ เมื่ออำนาจต่าง ๆ เหล่านี้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาด ไม่ต้องการให้ไปฟ้องต่อศาลอีก เพราะหากให้องค์กรอื่นทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของ คณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคย มีคำวินิจฉัยรับรองเกี่ยวกับเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้แล้วว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการ การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ และคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้อยู่ ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล จึงไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ตามนัยคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ และคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓

ถึงอย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำไม่ชอบก็ย่อมถูกถอดถอน ตามมาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และอาจถูก ดำเนินคดีอาญาได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และอนุกรรมการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้ง กระทำการอัน มิชอบด้วยหน้าที่เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใด หรือกระทำการหรือละเว้นกระทำ

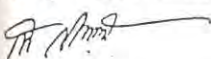
การโดยทุจริตหรือประพฤติมิชอบในการปฏิบัติหน้าที่” หากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางอาญาตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติ

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐศักดิ์ สุวรรณทวีสุข)
เจ้าหน้าที่งานการเลือกตั้ง ๖

ลับ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติว่า "ห้ามมิให้กรรมการการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนนเลือกตั้ง หรือผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานในการเลือกตั้ง จงใจไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้" หากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษทางอาญาตามมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ นอกจากนี้ยังอาจถูกดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ซึ่งบัญญัติว่า "ผู้ใดเป็นเจ้าของพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ ปี ถึง ๑๐ ปี หรือปรับตั้งแต่ ๒,๐๐๐ บาท ถึง ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ" ได้อีกด้วย

๒.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ ว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง" คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงถือว่าเป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งรวมถึงศาลปกครองด้วย ส่วนคำว่า "รัฐบาล" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายความว่า องค์กรที่ใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศ ดังนั้น คำว่า "รัฐบาล" จึงต้องหมายความถึงแต่เพียงคณะรัฐมนตรีที่ใช้อำนาจในการบริหารปกครองประเทศเท่านั้น ส่วนหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และตามมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชี ทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี" และวรรคสองบัญญัติว่า "ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมาตรา ๓๙ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำรายงานผลการปฏิบัติประจำปี และข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาอาจมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำเนาถูกต้อง

วงษ์เกียรติ์ สุวรรณกิจ (กษ)
ตำแหน่งกรรมการเลือกตั้ง ๗

ลับ

/หรือสำนักงานคณะกรรมการ...

สืบ

หรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือหรือมาชี้แจงด้วยวาจาหรือส่งเอกสารหลักฐาน... ได้ นั้น มิได้หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งจะอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลแต่อย่างใด เช่นเดียวกันกับรัฐบาลก็ไม่มีอำนาจที่จะสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรวมทั้งศาลปกครองและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่ที่มีบทบัญญัติดังกล่าวก็เพียงเพื่อให้เป็นบทบัญญัติยึดโยงในฐานะที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ โดยผ่านองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้องค์กรเหล่านั้นจัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และควบคุมดูแลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้จ่ายเงินจากงบประมาณแผ่นดิน ไม่ได้หมายความว่าให้องค์กรดังกล่าวมาควบคุมเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด

๒.๓ บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๘ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด เนื่องจากมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า "ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน" ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐว่า จะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น แต่มาตรา ๓ มาตรา ๘ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ได้ระบุว่า จะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้ความหมายของคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ และมาตรา ๘ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่...(๒) องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ..." คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์ให้องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ด้วยเหตุผล

สำเนาถูกต้อง

นายณัฐศักดิ์ สุวรรณแก้ว (ข)
เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง 7

สืบ

/ดังกล่าวข้างต้น ...

สืบ

ดังกล่าวข้างต้นบทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

คำขอให้พิจารณาวินิจฉัย

ขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๖ ดังนี้

การที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งซึ่งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง อาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองได้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ และบทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองดังกล่าว เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบโดยข้อความถูกต้อง เป็นอย่างเดียวกันมาด้วยแล้ว จำนวน ๒๐ ชุด

(ลงชื่อ) พลเอก

ศิริพันธ์ อูปกล้า

ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

(ลงชื่อ)

นายจรัล บุรณพันธ์ศรี

กรรมการการเลือกตั้ง

(ลงชื่อ)

นายปริญญา นาคฉัตรีย์

กรรมการการเลือกตั้ง

(ลงชื่อ) พล.ต.ท.

วาสนา ทิมลาภ

กรรมการการเลือกตั้ง

(ลงชื่อ)

นายวิระชัย แนวนุญเณร

เลขที่การ

รอนเลขที่การ

ธรรมนูญการเลือกตั้ง

รอน หอ.สำนัก

หอ.ฝ่าย

ประจำฝ่าย

จนท.บันทึกข้อมูล

33๓ 14๗/๔๕

...../...../.....

...../...../.....

...../...../.....

...../...../.....

...../...../.....

...../...../.....

...../...../.....

...../...../.....

...../...../.....

...../...../.....

สำเนาถูกต้อง

นายวิระชัย (สุวรรณาวีสุข)

ตำแหน่งกรรมการเลือกตั้ง ๗

สืบ

(คู่ฉบับ)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เลขรับ..... 1307
วันที่..... 15 (ส.ต. 45)
เวลา..... 17.09

ที่ สป. ๐๐๐๘.๑/๔๘

ศาลปกครองสูงสุด

๑๙๕ อาคารเอ็มไพร์ทาวเวอร์ ชั้นที่ ๓๕

ถนนสาทรใต้ เขตสาทร

กทม. ๑๐๑๒๐

๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุด
ที่ ๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

กราบเรียน ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีที่เสนอต่อศาลปกครองสูงสุด
ในคดีคำร้องที่ ๑๓/๒๕๕๔ (คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๕๔)

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ และแจ้งให้ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญ นั้น

ศาลปกครองสูงสุดไต่ขอเรียนเสนอความเห็นและข้อมูลดังนี้

๑. กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติให้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๖๖ ที่มีบัญญัติว่า "ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย" แล้ว เห็นควรพิจารณาประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในแง่ความเป็นมาของบทบัญญัติดังกล่าว ประเภทขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ ลักษณะการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การตรวจสอบการอำนาจหน้าที่ขององค์กรอิสระโดยศาล ปัญหาเรื่องอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญกับศาลอื่น ๆ และศาลใดจะมีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนี้

๑.๑ ความเป็นมาของบทบัญญัติมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ

ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา รัฐธรรมนูญ เลขานุการคณะกรรมการกฤษฎีกา รัฐธรรมนูญ (ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ) ได้เสนอร่างของคณะทำงาน ดังนี้

"มาตรา ๘/๒/๑๓ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญว่าซ้ำซ้อนกัน ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย"

ที่ประชุมคณะทำงานและคณะอนุกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ได้เห็นชอบร่างที่
เลขานุการเสนอโดยไม่มีกระแส และต่อมาในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาร่าง
รัฐธรรมนูญ^๑ เลขานุการชี้แจงว่า มาตรฐานนี้เป็นเรื่ององค์กรในรัฐธรรมนูญ เช่น ผู้ตรวจการ
แผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ามีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน และถ้าศาลรัฐธรรมนูญใช้อำนาจเกินกว่าที่มี
ก็ต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อจำกัดอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มีมติให้ตัดคำว่า
"ซ้ำซ้อนกัน" ออก เพราะนอกจากปัญหาอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ อาจจะซ้ำซ้อนกันแล้ว
ยังอาจมีปัญหาวงองค์กรต่างๆ เกยงว่าไม่ใช้อำนาจของตนด้วย

จากบันทึกการประชุมของคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญจะเห็นได้ว่า
รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญที่ซ้ำซ้อนกัน หรือที่องค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ
เห็นว่าเป็นกรณีที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน จึงไม่ใช่กรณีที่องค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญขอหารือ
ปัญหาในทางปฏิบัติ แต่จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาข้อโต้แย้งระหว่างองค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ
นอกจากนี้ ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญก็ได้มีการกล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ขององค์กรศาลไว้ในร่างมาตราดังกล่าวด้วย จึงยอมแสดงให้เห็นว่าผู้ยกร่างรัฐธรรมนูญ
มีเจตนาให้บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับเฉพาะกับองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น
มิได้มุ่งหมายให้รวมถึงองค์กรศาลด้วย ดังจะเห็นได้จากคำชี้แจงของเลขานุการคณะกรรมการยกร่าง
รัฐธรรมนูญที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้ เนื่องจากองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญนั้นจัดตั้งขึ้นก็เพื่อ
ทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของ
ฝ่ายบริหารในแง่ของการให้คำปรึกษา หรือในแง่ของการใช้อำนาจทางบริหารเช่นเดียวกับ
ฝ่ายบริหาร ในขณะที่ศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ มีโครงสร้าง วิธีพิจารณาคดีและการบังคับ
ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งอย่างเป็นระบบและเป็นสากล

๑.๒ ประเภทขององค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ

เนื่องจากองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพของประชาชนและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหาร ดังนั้น รัฐธรรมนูญ
จึงมุ่งหมายให้มีความเป็นอิสระในการทำหน้าที่โดยไม่จัดไว้ในโครงสร้างและการควบคุมดูแลของ
ฝ่ายบริหารโดยตรง แม้ว่าภารกิจขององค์กรอิสระดังกล่าวจะเป็นภารกิจเดิมของฝ่ายบริหารก็ตาม
ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ถูกแทรกแซงจากฝ่ายบริหาร องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการตรวจเงิน
แผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์
แห่งชาติ (กสช.) และคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กทช.) และเพื่อให้
องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระเช่นเดียวกับองค์กรศาลหรือแม้แต่

^๑ รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๐
หน้า ๕/๖

องค์กรนิติบัญญัติ รัฐธรรมนูญและ/หรือกฎหมายจัดตั้งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดให้หน่วยธุรการที่รองรับการทำงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นหน่วยงานอิสระอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาหรือการกำกับดูแลโดยตรงขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลและการงบประมาณ การจัดโครงสร้างของหน่วยธุรการขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเช่นนี้เป็นไปทำนองเดียวกับหน่วยธุรการของศาลและของฝ่ายนิติบัญญัติ หน่วยงานอิสระประกอบด้วย สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงาน กสช. และสำนักงาน กทช. ตลอดจนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรและสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

อนึ่ง ในการจัดหมวดหมู่ขององค์กรต่าง ๆ และศาลนั้น รัฐธรรมนูญได้บัญญัติแบ่งหมวดหมู่ขององค์กรต่าง ๆ และศาลออกจากกัน เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เป็นต้น อยู่ในหมวด ๖ แต่ได้บัญญัติในเรื่องศาล ซึ่งประกอบด้วย ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร ไว้ในหมวด ๘ จึงแสดงให้เห็นว่า คำว่า “องค์กร” และ “ศาล” ในความหมายของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมีความหมายที่แตกต่างกัน ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๒๖๘ ที่บัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาดมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ” และหากเข้าใจว่าศาลปกครองเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๖ ศาลทุกศาลแม้แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็จะอยู่ในความหมายนี้ และหากมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาล ซึ่งอาจจะไม่ได้เป็นปัญหาเรื่องอำนาจศาลขัดกัน แต่เป็นเรื่องที่ศาลใดหรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือบุคคลใดที่เสนอผ่านประธานรัฐสภา สงสัยในปัญหาอำนาจหน้าที่ของศาลก็อาจส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญได้ ซึ่งจะซ้อนทับอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามมาตรา ๒๔๘ ศาลรัฐธรรมนูญก็จะกลายเป็นศาลที่มีอำนาจทั่วไปในการวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรในรัฐธรรมนูญได้หมด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรนิติบัญญัติ องค์กรบริหาร องค์กรศาล องค์กรอิสระ หน่วยงานอิสระ ฯลฯ จนไม่มีขอบเขตใดเลย นอกจากนี้ ยังอาจเกิดปัญหาตามมาว่า เมื่อมีการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลใดตามมาตรา ๒๖๖ ได้ ก็จะทำให้เกิดปัญหาการปฏิบัติตามมาว่า ศาลนั้นจะต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวในระหว่างนั้นหรือไม่ หรือถ้าหากศาลนั้นได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดไปก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยแล้วจะเข้าข้อยกเว้น ที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๖๔ วรรคสามว่า มิให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว หรือไม่ หรือหากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ในขณะที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ก็อาจเกิดปัญหาว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะใช้ได้กับคดีที่ยังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลนั้น ด้วยหรือไม่ ทั้ง ๆ มิใช่เป็นกรณีที่ศาลนั้นส่งความเห็นไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง แต่อย่างไร ประเด็นปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จึงอาจเกิดผลขึ้นอย่างที่ไม่ควรจะเป็น

จากคำชี้แจงของผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่มีความมุ่งหมายให้องค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญ หมายถึงเฉพาะองค์กรอิสระที่จัดตั้งขึ้นใหม่ดังที่กล่าวมาแล้ว องค์กรบริหารซึ่งหมายถึงคณะรัฐมนตรีก็คือ องค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติซึ่งหมายถึงวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรก็ดี องค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการซึ่งหมายถึงศาลต่าง ๆ ไม่ว่าจะศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหารก็ดี แม้ว่าทั้งสามองค์กรนี้จะถือเป็นองค์กรในรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แต่ทั้งสามองค์กรต่างเป็นองค์กรหลักที่ใช้อำนาจอธิปไตยตามที่มาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้โดยเฉพาะ ซึ่งการใช้อำนาจขององค์กรเช่นนี้รัฐธรรมนูญไทยได้วางหลักให้มีความเป็นอิสระต่อกันมาอย่างต่อเนื่องยาวนานโดยมีการถ่วงดุลอำนาจระหว่างกันในบางกรณี กรณีจึงไม่อยู่ในความมุ่งหมายของบทบัญญัติมาตรา ๒๖๖ ดังนั้น องค์กรต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญจึงต้องแยกแยะไม่รวมถึงเฉพาะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น ไม่รวมถึงองค์กรในรัฐธรรมนูญทุกองค์กร ซึ่งจะสอดคล้องกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๘-๖๒/๒๕๕๓ ที่ได้เคยวินิจฉัยว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญหมายถึงองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญและกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะมีเช่นนั้น องค์กรบางองค์กร เช่น คณะองคมนตรีก็ดี ศาลรัฐธรรมนูญก็ดี คณะกรรมการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลก็ดี ซึ่งเป็นองค์กรในรัฐธรรมนูญก็จะต้องถือเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญในความหมายของมาตรา ๒๖๖ ด้วย

๑.๓ ลักษณะการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญและ พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งฯ แล้ว อาจสรุปได้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจใน ๓ ลักษณะ คือ หนึ่ง ในการออกกฎเกณฑ์ที่ผลมีบังคับได้เป็นการทั่วไป สอง ในเชิงบริหารทั่วไป สาม ในการสั่งการหรือวินิจฉัยที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล ซึ่งการใช้อำนาจในลักษณะที่กล่าวมา เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นงานในทางบริหารหรือในทางปกครอง ซึ่งแต่เดิมนั้นอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร และสามารถถูกตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายจากฝ่ายตุลาการ โดยระบบราชการประจำจะรับผิดชอบเรื่องการดำเนินการเลือกตั้ง และเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น ก็จะเป็นอำนาจของศาลยุติธรรมในการชี้ขาดตัดสิน เมื่อมีคณะกรรมการการเลือกตั้งเกิดขึ้นจึงเป็นการเข้าทำกิจกรรมแทนระบบราชการประจำเท่านั้น ไม่ใช่เข้าไปใช้อำนาจตุลาการแทนระบบตุลาการที่มีอยู่เดิม ลักษณะการใช้อำนาจที่มีความหลากหลายนี้สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในองค์กรของฝ่ายบริหาร ซึ่งจะมีทั้งอำนาจในการออกกฎเกณฑ์ อำนาจในเชิงบริหารทั่วไป อำนาจสั่งการ และอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท

อนึ่ง คณะกรรมการการเลือกตั้งเองเคยมีแนวความเห็นเช่นกันว่า กิจกรรมหรืออำนาจหน้าที่ของตนนั้น เป็นกิจกรรมหรืออำนาจหน้าที่ขององค์กรฝ่ายบริหาร (ฝ่ายปกครอง) ดังปรากฏจากเนื้อหาส่วนหนึ่งของคำร้อง ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒ ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยมีประเด็นข้อหาหรือประเด็นหนึ่งว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่าคุณจะมอบหมายหรือสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐดำเนินการในลักษณะที่เป็น “บริการ

สาธารณะ" ได้ จึงหาหรือว่าความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ ซึ่งเท่ากับคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีความเห็นว่า ตนมีอำนาจดำเนินการที่เป็น "บริการสาธารณะ" ได้นั่นเอง

๑.๔ การตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรอิสระโดยศาล

กรณีนี้มีประเด็นว่า การใช้อำนาจขององค์กรอิสระและหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ เหล่านี้ถูกตรวจสอบโดยศาลได้หรือไม่ หรือจะถือเป็นเด็ดขาดไม่สามารถตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือความชอบด้วยกฎหมายได้

หากพิจารณารัฐธรรมนูญมาตรา ๖๒ ที่บัญญัติว่า สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครองตามที่กฎหมายบัญญัติ ประกอบกับมาตรา ๒๗ ที่บัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมาย และมาตรา ๒๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ ซึ่งจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าวได้รับรองให้บุคคลสามารถใช้สิทธิทางศาลที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลได้ ดังนั้น ในกรณีที่บุคคลได้รับผลกระทบอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำขององค์กรอื่นของรัฐ ย่อมมีสิทธิที่จะใช้สิทธิทางศาลในการฟ้ององค์กรดังกล่าวได้ โดยเฉพาะตามหลักการแบ่งแยกผู้ใช้อำนาจและหลักนิติรัฐที่องค์กรผู้ใช้อำนาจรัฐทุกองค์กรจะต้องถูกตรวจสอบโดยองค์กรศาลหรือมีระบบการถ่วงดุลการใช้อำนาจได้ จะไม่มีองค์กรใดที่ใช้อำนาจรัฐได้โดยอิสระปราศจากการถูกตรวจสอบหรือถ่วงดุลการใช้อำนาจ ดังนั้น หากเห็นว่าองค์กรและหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญไม่อาจถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ก็จะเป็นการยกเว้นสิทธิของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในมาตรา ๖๒ ประกอบกับมาตรา ๒๘ วรรคสอง เว้นแต่ รัฐธรรมนูญจะได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า คำวินิจฉัยขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญให้เป็นที่สุด โดยไม่อาจนำมาฟ้องคดีต่อศาลได้

๑.๕ ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับศาลอื่นๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติถึงอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหารไว้ในส่วนที่ ๒ ตั้งแต่มาตรา ๒๕๕ ถึงมาตรา ๒๘๑ โดยอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญนั้นจะปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญเท่านั้น ส่วนอำนาจของศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร รัฐธรรมนูญจะกำหนดในหลักการ ส่วนรายละเอียดรัฐธรรมนูญให้ไปกำหนดโดยกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ และรัฐธรรมนูญยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลอื่นไว้ด้วย (มาตรา ๒๔๘) ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ถ้าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลต่างๆ (ไม่รวมถึงศาลรัฐธรรมนูญ) องค์กรวินิจฉัยชี้ขาดคือคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล แต่ถ้าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

องค์กรวินิจฉัยชี้ขาดคือศาลรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๖๖) อย่างไรก็ตาม ก็อาจเกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับศาลอื่น ๆ ขึ้นได้ ซึ่งปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับศาลอื่นที่เกิดขึ้นแล้ว คือ กรณีตามบทบัญญัติมาตรา ๑๘๘ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา ๑๘๗ (๑) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลปกครอง แล้วแต่กรณี

ให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี พิจารณาวินิจฉัยเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอตามวรรคหนึ่งโดยไม่ชักช้า”

ปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับศาลอื่น ๆ เช่น กรณีตามมาตรา ๑๘๘ นี้ ศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดหรือไม่ และจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตราใดของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแล้ว จะเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะเรื่องตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดเท่านั้น ในขณะที่ศาลยุติธรรมและศาลปกครองเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาเรื่องหรือคดีในลักษณะกว้างตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายระดับพระราชบัญญัติกำหนด กล่าวคือ โดยหลักแล้ว ถ้าเป็นคดีแพ่ง และคดีอาญาจะเป็นอำนาจของศาลยุติธรรม ถ้าเป็นคดีปกครองจะเป็นอำนาจของศาลปกครอง ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีศาลสูงสุดที่มีอำนาจเหนือศาลอื่น หรือมีอำนาจวินิจฉัยว่าศาลอื่นมีอำนาจเพียงใด ดังจะเห็นได้จากการพิจารณาในชั้นสภาร่างรัฐธรรมนูญ ที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญท่านหนึ่ง (นายเสรี สุวรรณภานนท์) เสนอว่า ปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลนั้นควรเพิ่มศาลรัฐธรรมนูญด้วย กรรมการ (นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา) ชี้แจงว่าอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจที่มีอยู่จำกัด ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้รับพิจารณาคดีทั่วไป เช่น ศาลอื่น ไม่ว่าจะเป็ศาลยุติธรรม ศาลปกครองหรือศาลอื่น แต่จะมีอำนาจจำกัดจริง ๆ เพราะฉะนั้น ที่จะมีปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับศาลอื่น ๆ นั้น คงจะไม่เกิดขึ้น^๖

๑.๖ ศาลใดจะมีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

การพิจารณาว่าการควบคุมตรวจสอบ “การกระทำ” ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะอยู่ในเขตอำนาจของศาลใดนั้น จำเป็นต้องพิจารณาจากเขตอำนาจศาลและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องการแก้ปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลด้วย ดังนี้

^๖ รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๓ วันจันทร์ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐ หน้า ๑๒๖ - ๑๒๗.

๑.๖.๑. ข้อพิจารณาในเรื่องอำนาจศาลต่าง ๆ

๑) ศาลทหาร

มาตรา ๒๘๑ กำหนดให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทหาร และคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งได้แก่ อำนาจตัดสินคดีเฉพาะบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งกรณีนี้พิจารณาอยู่นี้ไม่เกี่ยวข้องกับใด ๆ กับอำนาจของศาลทหาร

๒) ศาลยุติธรรม

มาตรา ๒๗๑ กำหนดให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

จากบทบัญญัติดังกล่าว น่าจะเป็นที่ยอมรับตรงกันว่า ศาลยุติธรรมเป็นศาลที่มีอำนาจในคดีทั่วไป อย่างไรก็ตาม ศาลยุติธรรมจะมีอำนาจดังกล่าวก็ต่อเมื่อเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ๆ ด้วย ผลของการเป็นศาลที่มีอำนาจในคดีทั่วไปนี้ จึงทำให้การพิจารณาอำนาจของศาลยุติธรรมจะต้องพิจารณาอำนาจของศาลอื่นประกอบด้วยเสมอ

อำนาจที่เห็นได้ชัดเจนว่าเป็นของศาลยุติธรรมนั้น ได้แก่ คดีอาญา คดีแพ่ง และคดีอื่น ๆ ที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลเฉพาะเรื่อง ที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในระบบเดียวกับศาลยุติธรรม ทั้งนี้ตามพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม (มาตรา ๒ มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐) และตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเฉพาะเรื่อง ดังนั้น การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม

อนึ่ง นอกเหนือจากกรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้แก่คดีเลือกตั้งท้องถิ่นทั้งหลาย ซึ่งคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลได้วินิจฉัยว่า แม้คดีดังกล่าวจะเป็นคดีปกครอง แต่ให้อยู่ในอำนาจศาลยุติธรรมเพราะต้องใช้วิธีพิจารณาความแพ่งดังกล่าวมาแล้ว ข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งภายใต้การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งนี้ ศาลยุติธรรมเคยมีความเห็นอย่างเป็นทางการในชั้นการชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญในคดีข้อพิพาทเกี่ยวกับอำนาจของประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองในการรับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคการเมืองว่าข้อพิพาทดังกล่าวมีลักษณะเป็น "คดีปกครอง"

๓) ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหลักอยู่ ๓ ประการ คือ อำนาจควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อำนาจชี้ขาดเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญและอำนาจในบางเรื่องที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดไว้โดยเฉพาะ ซึ่งมีข้อสังเกต ดังนี้

(๓.๑) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบ "ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ" ของพระราชบัญญัติที่ใช้บังคับแล้วได้ โดยผ่านทางช่องทาง การเสนอของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐบาลและของศาลเท่านั้น และสำหรับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ก็ไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาได้ เพราะเป็นการใช้อำนาจตุลาการตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า "ผู้พิพากษาและตุลาการมีอิสระในการพิจารณา

พิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย" ดังนั้น การใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลจึงมีสภาพบังคับเด็ดขาด อันเป็นลักษณะเฉพาะของอำนาจตุลาการเช่นเดียวกับอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หากยอมรับว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลอื่น ๆ ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจะกลายเป็นศาลที่มีอำนาจสูงสุดเหนือศาลทั้งหลาย และจะเป็นผลให้คู่กรณีไม่ว่าจะเป็นฝ่ายโจทก์ ฝ่ายจำเลย หรือผู้มีส่วนได้เสียในคดีสามารถเสนอผ่านประธานรัฐสภาโดยอาศัยมาตรา ๒๖๖ เพื่อให้พิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น ๆ ได้

(๓.๒) การที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีแนวคำวินิจฉัยไว้ว่า ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ อาจมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือ เป็นปัญหาขององค์กรเพียงองค์กรหนึ่งว่ามีอำนาจในเรื่องใดหรือไม่เพียงใด หรือเป็นปัญหาโต้แย้งระหว่างองค์กรที่กลดงองค์กรกันขึ้นไปในเรื่องอำนาจหน้าที่ นั้น เห็นว่าอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๖ นี้ จะต้องเป็นเรื่องที่มีลักษณะเป็น "ข้อพิพาทหรือข้อโต้แย้ง" ซึ่งหมายความว่า จะต้องเป็นเรื่องที่องค์กรสององค์กรขึ้นไปที่ใช้อำนาจในลักษณะเดียวกันมีข้อขัดแย้งกันในเรื่องอำนาจหน้าที่ ไม่ใช่เป็นเพียงการขอความเห็นหรือการขอให้ตีความ ซึ่งได้กล่าวไว้แล้วถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในข้อ ๑.๑ และเห็นต่อไปว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจตีความหรือชี้ขาดเกี่ยวกับ "อำนาจศาล" อื่น ๆ โดยมีเหตุผลดังต่อไปนี้

ประการแรก การที่ศาลรัฐธรรมนูญวางหลักว่า กรณีตามมาตรา ๒๖๖ อาจเป็นการ "วินิจฉัย" ปัญหาในเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรใดองค์กรหนึ่งเพียงองค์กรเดียวนั้น แท้ที่จริงแล้ว กรณีดังกล่าวมีลักษณะเป็นการให้ความเห็นทางกฎหมายหรือการตีความรัฐธรรมนูญนั่นเอง ซึ่งรัฐธรรมนูญปัจจุบันไม่ได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะเป็นผู้ตีความรัฐธรรมนูญได้ทำนองเดียวกับ "ตุลาการรัฐธรรมนูญ" ตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนหน้านี

ประการที่สอง การตีความเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่นั้น โดยทั่วไปถือหลักว่าองค์กรแต่ละองค์กรย่อมมีอำนาจตีความเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนได้เอง ทั้งนี้ภายใต้ระบบตรวจสอบที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด

ประการที่สาม แนวทางของศาลรัฐธรรมนูญในการใช้มาตรา ๒๖๖ ไม่ได้มีความชัดเจนนัก โดยก่อนหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๔๒ นั้น ในกรณีคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๔๑ ซึ่งเป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นแตกต่างกัน ศาลรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นเรื่องที่รับไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๖๖ แต่ต่อมาในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกรณีที่มีการเสนอเรื่องโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นกัน ศาลรัฐธรรมนูญกลับไม่รับพิจารณา (ให้ยกคำร้อง) โดยให้เหตุผลว่า คำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องดังกล่าวเป็นการหารือเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่โดยทั่วไป ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยไม่ปรากฏว่าได้มีปัญหาเกิดขึ้นแล้ว จึงไม่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๖๖ และในคำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๔๒ ซึ่งก็เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสนอคำร้อง ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไม่รับพิจารณา (ให้ยกคำร้อง) เพราะไม่เป็นกรณีตามมาตรา ๒๖๖ โดยเห็นว่า เป็นเพียงการขอหารือหรือขอความเห็นในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เท่านั้น แต่หลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๔๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๔๓ ซึ่งเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เสนอคำร้องเพราะมีปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย โดยศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นมาตรา ๒๖๖ ว่า เป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญรับไว้พิจารณาได้ตามมาตรา ๒๖๖

ประการที่สี่ ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้มีอำนาจในการวินิจฉัยหรือแม้แต่ในการตีความ “อำนาจ” ของศาลอื่น ๆ ทั้งนี้ ก็ด้วยเหตุผลที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดกลไกและกระบวนการในการชี้ขาดปัญหาเรื่องอำนาจของศาลอื่น ๆ ไว้อย่างแจ่มชัดแล้ว ดังนั้น นอกจากศาลต่าง ๆ จะมีอำนาจวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจของตนได้ตามหลักทั่วไปแล้ว เมื่อมีข้อโต้แย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลเกิดขึ้น จะเป็นอำนาจของคณะกรรมการการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ไม่ไปศาลรัฐธรรมนูญ

๔) ศาลปกครอง

รัฐธรรมนูญได้กำหนดกรอบซึ่งเป็นเขตอำนาจของศาลปกครองไว้ตามมาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง โดยบัญญัติไว้ว่า

“ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ผลที่สำคัญของบทบัญญัติมาตรานี้ก็คือ การกำหนดหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นกรอบของอำนาจศาลปกครองไว้ ๓ หลักเกณฑ์ด้วยกัน ได้แก่ หลักเกณฑ์ทางด้านองค์กร หลักเกณฑ์ทางด้านลักษณะการใช้อำนาจหรือลักษณะของกิจกรรม และหลักเกณฑ์ทางด้านรูปแบบของการกระทำ และการกำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งหลายที่กำหนดไว้ “ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ดังนั้น จึงต้องพิจารณานำอำนาจของศาลปกครองจาก “การบัญญัติของกฎหมาย” ประกอบด้วย ซึ่งในที่นี้ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ รวมทั้งกฎหมายอื่น ๆ ที่อาจมีการกำหนดอำนาจของศาลปกครองเอาไว้เป็นการเฉพาะ และจากการพิจารณานำอำนาจศาลปกครองตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ แล้วเห็นว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รายละเอียดในเรื่องนี้ปรากฏในคำสั่งศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ซึ่งได้กล่าวไว้ในข้อ ๒

๑.๖.๒ บทบาทของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔๘ ว่า “ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น ให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดโดยคณะกรรมการคณะหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่น และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสี่คน ตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นกรรมการ

หลักเกณฑ์การเสนอปัญหาตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ในการพิจารณาว่า มาตราดังกล่าวของคณะกรรมการพิจารณาว่า รัฐธรรมนูญ กรรมการ (นายลิขิต ชีร์เวคิน) ได้ถามในที่ประชุมว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน และศาลปกครองจะมีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกันได้หรือไม่ เลขาธิการคณะกรรมการพิงเวรแห่งรัฐอวรมหุญ (ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ) ได้ชี้แจงว่า ถ้าเป็นอำนาจหน้าที่ของศาล จะไม่ใช่มาตรา ๒๖๖ เพราะมีบทเฉพาะอยู่ในมาตรา ๒๔๘ แล้ว มาตรา ๒๖๖ จะมีประโยชน์ก็เฉพาะองค์กรณีอื่นในรัฐธรรมนูญที่ไม่ใช่ศาล” ปัจจุบันรัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้นใช้บังคับแล้ว

จึงเห็นได้ว่า ปัญหาเรื่องการใช้อำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญต้องถูกตรวจสอบได้โดยศาล แต่ศาลใดจะเป็นศาลที่มีอำนาจดังกล่าว รัฐธรรมนูญได้บัญญัติวิธีแก้ไข ปัญหาไว้ในมาตรา ๒๔๘ และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ว่าเป็นอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

๒. กรณีคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๔๔

กรณีคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๔๔ นั้น ผู้ฟ้องคดีได้กล่าวหา ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ว่าได้ร่วมกันกระทำการให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีด้วยสาเหตุที่ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ ได้ออกคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ในเรื่องเดียวกัน ซ้ำซ้อนกันถึง ๓ ฉบับ ถือว่าเป็นการออกคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๕ ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องร่วมรับผิดชอบด้วยเพราะเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๖ ถึงที่ ๑๕ กรณีนี้ผู้ฟ้องคดีได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยชี้ขาดว่าไม่พบการกระทำความผิดและไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๕ (๓) จึงมีปัญหาที่ศาลปกครองสูงสุดต้องวินิจฉัยว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ (๓) เป็นอำนาจหน้าที่อันมีสภาพเสร็จเด็ดขาดที่ศาลปกครองไม่มีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่น ได้หรือไม่ ซึ่งศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

* รายงานการประชุมคณะกรรมการพิจารณาว่า รัฐธรรมนูญ วันอังคารที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๐

๒.๑ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติมาตราใดในรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด มิให้นำคดีมาฟ้องต่อศาลหรือมิให้ศาลพิจารณาคดีพิพากษาหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น มาตรา ๑๔๕ (๓) บัญญัติไว้แต่เพียงว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ ฯลฯ (๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง" เท่านั้น การแปลบทบัญญัติดังกล่าวว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นที่สุด มิให้นำคดีมาฟ้องต่อศาลหรือมิให้ศาลพิจารณาคดีพิพากษาหรือมีคำสั่ง จึงเท่ากับว่าเป็นการแปลกฎหมายเกินตัวบทกฎหมายอันเป็นการขัดกับหลักการแปลความกฎหมาย ซึ่งหากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีเจตนารมณ์ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุดจริง ก็จะต้องบัญญัติไว้อย่างชัดเจนเพื่อมิให้มีประเด็นที่จะนำมาสู่ปัญหาการตีความดังกล่าว

๒.๒ การแปลความหมายตามความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยังเป็นการบั่นทอนอำนาจตุลาการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓ ด้รับรองเรื่องหลักการแยกใช้อำนาจอธิปไตยซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจผ่านทางศาล อำนาจตุลาการในที่นี้ คือ อำนาจในการพิจารณาคดีพิพากษารรคดี ซึ่งเป็นอำนาจของศาลตามมาตรา ๒๓๓ ที่ต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ การที่มืองค์กรใหม่จัดตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็มีได้หมายความว่ามีการเปลี่ยนแปลงหลักการแยกใช้อำนาจอธิปไตยตามที่มาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญรับรองไว้แต่อย่างใด รัฐธรรมนูญได้บัญญัติเรื่องภารกิจหลักของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นเรื่องการค้าเนินการของทางฝ่ายบริหารแทนที่กระทรวงมหาดไทยที่รับผิดชอบมาแต่เดิม เพื่อให้การค้าเนินการเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ส่วนอำนาจหน้าที่ในการออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมาย หรือการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ถือว่าเป็นภารกิจรอง มิใช่เป็นภารกิจหลักของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นเรื่องการค้าเนินการของทางฝ่ายบริหาร การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๔๕ (๓) นั้น กรณีนี้มีได้ถือว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการตามรัฐธรรมนูญ เพียงแต่ในทางวิชาการอาจจัดว่าเป็นการใช้อำนาจกึ่งตุลาการ (Quasi judicial) ในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นฝ่ายปกครองทั่วไป เช่นเดียวกับคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทต่าง ๆ ในเรื่องนี้แม้แต่ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้เคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๔๓ ว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ (๓) เป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ ซึ่งเท่ากับศาลรัฐธรรมนูญยอมรับหลักการที่ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมต้องสามารถถูกตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายโดยศาลได้ ทำนองเดียวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทต่าง ๆ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการที่ว่า การดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐย่อมต้องถูกตรวจสอบความชอบ

ด้วยกฎหมายโดยศาลได้เสมอ และแม้ว่าประเทศไทยจะได้นำรูปแบบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาจากประเทศอินเดียและประเทศออสเตรเลีย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งอ้างว่าเป็นประเทศที่มีได้ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพราะฉะนั้น การจะให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการอยู่ในองค์กรเดียวก็ชอบที่จะกระทำได้นั้น จากการตรวจสอบบทบัญญัติกฎหมายของประเทศดังกล่าวก็ไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศดังกล่าวจะมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งแต่อย่างใดไม่ อีกทั้งประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งอาจถูกทบทวนหรือตรวจสอบได้โดยศาล นอกจากนี้ จากการตรวจสอบกฎหมายของประเทศอื่น ๆ ก็ปรากฏผลเช่นเดียวกันว่า ผลการเลือกตั้งอาจถูกทบทวนหรือตรวจสอบโดยศาลได้ทั้งสิ้น ข้ออ้างของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อาจหักล้างหลักการแยกใช้อำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญได้

๒.๓ การแปลความหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ฎีกา ๖๒ เป็นแห่ง กงัดสิทธิของประชาชนที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ กล่าวคือ มาตรา ๖๒ บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในการฟ้ององค์กรของรัฐทั้งปวงที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างขององค์กรนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีซึ่งได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีสิทธิตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง ที่จะนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลได้ การแปลความหมายว่าผู้ฟ้องคดีนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลไม่ได้ จึงเป็นการจำกัดสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ย่อมเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๒๘ ที่บัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันองค์กรของรัฐโดยตรงในการใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง ทั้งยังเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

๒.๔ การแปลความหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยังขัดกับหลักวิธีพิจารณา คดีปกครองที่ศาลยุติธรรมไทยยึดถือกันมานาน กล่าวคือ ในคดีปกครอง แม้จะมีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจนว่าคำวินิจฉัยของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทให้เป็นที่สุด เช่น พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๒๖ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า "...และเมื่อนายกรัฐมนตรีสั่งการหรือคณะรัฐมนตรีมีมติตามวรรคหนึ่งเป็นประการใดแล้วจะอุทธรณ์ต่อไปอีกมิได้" หรือพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๒ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า "ให้คณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์แล้วแจ้งคำวินิจฉัยเป็นหนังสือไปยังผู้อุทธรณ์ คำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด" หรือพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๒๖ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า "คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด" หรือพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า "คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด" ศาลฎีกาได้วางหลักเป็นบรรทัดฐานไว้ว่าให้ "เป็นที่สุด" ในฝ่ายบริหารเท่านั้น ผู้ได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยหรือคำสั่งอาจนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาโดยที่ประชุมใหญ่ ที่ ๖๔๖-๖๔๗/๒๕๑๐ ที่วินิจฉัยว่า "กรณีที่กฎหมายบัญญัติให้อุทธรณ์คำสั่งของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารและกฎหมายบัญญัติให้คำวินิจฉัยเป็นที่สุดนั้น

หมายความว่า คำวินิจฉัยนั้นจะเป็นที่สุดก็ต่อเมื่อ เป็นคำวินิจฉัยที่ถูกต้องตามกฎหมายก็ถึงที่สุด นาม่าฟ้องร้องต่อศาลไม่ได้ไปด้วย ศาลย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ว่าคำสั่งวินิจฉัยนั้นถูกต้อง ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่" สำหรับในคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครองนี้ ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า คณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกันออกคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ แต่งตั้ง คณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ในเรื่องเดียวกัน ซ้ำซ้อนกันถึง ๓ ฉบับ เป็นการออกคำสั่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะได้ออกคำสั่งชี้ขาดไปแล้วโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๔๕ (๓) ก็คงถือได้แต่เพียงว่า คำวินิจฉัย ดังกล่าวเสร็จเด็ดขาดหรือถึงที่สุดฝ่ายบริหารเท่านั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาล ซึ่งเป็นองค์กรตุลาการเพื่อพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งต่อไปได้

๒.๕ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๔๓ ที่ ๓๓ ลง ๑๗ มิถุนายน ๒๕๔๓ ที่เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองว่า "ต้องหมายความว่าเรื่องของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือ ในกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น" ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยต่อไปว่า "สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นองค์กรที่มีขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มีใช้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ใน บังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล" ซึ่งเท่ากับว่าศาลรัฐธรรมนูญถือว่าคณะกรรมการ การเลือกตั้งไม่อาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ เนื่องจากมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแล ของรัฐบาล หากความหมายของมาตรา ๒๗/๖ เป็นดังที่ศาลรัฐธรรมนูญกล่าวไว้ กรณีก็จะไม่ตรงกับ ความหมายของคำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" และ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" ตามมาตรา ๓ แห่งพระราช- บัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งกรณีนี้บทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญย่อมต้องเหนือกว่า แต่เมื่อได้พิจารณาทบทบัญญัติมาตรา ๒๗/๖ โดยตลอด โดยเฉพาะ ในส่วนท้ายที่บัญญัติว่า "ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" แล้ว จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้กำหนด กรอบลักษณะของคดีปกครองไว้อย่างกว้าง ๆ การที่มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดนิยามคำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" และ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" ให้มีความหมายอย่างกว้าง โดยครอบคลุมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งมิใช่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ และครอบคลุมถึงคณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่งหรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคลด้วย จึงเป็นการบัญญัติกฎหมายที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ตามมาตรา ๒๗/๖ และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมิใช่องค์กรผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือองค์กรศาล แต่เป็นองค์กรอย่างหนึ่งของรัฐที่มี การใช้อำนาจอันมีผลกระทบต่อบุคคลได้ จึงอยู่ในความหมาย ของคำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" และ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" และอาจถูกฟ้องต่อศาลปกครองได้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

นอกจากนี้ คำว่า "ที่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล" นั้น โดยเนื้อแท้ของการใช้ถ้อยคำ ดังกล่าวก็มุ่งถึงความสัมพันธ์ใด ๆ ที่มีใช้เรื่องการบังคับบัญชา เนื่องจากมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ ผ่อนคลายกว่าการบังคับบัญชา เมื่อสังคมสมัยใหม่มีการเรียกร้องให้มีการจัดตั้งองค์กรของรัฐ มากยิ่งขึ้น โดยองค์กรเหล่านั้นต้องไม่ใช่องค์กรในรูปแบบของระบบราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กร

กระจายอำนาจต่าง ๆ ดังนั้น หากไม่กำหนดด้วยคำที่จะใช้กับความสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าว ขึ้นใหม่ หรือหากไม่เข้าใจความหมายของคำว่า “กำกับดูแล” ให้ครอบคลุมถึงความสัมพันธ์ในรูปแบบที่เกิดขึ้นใหม่ด้วยแล้ว กรณีก็จะกลายเป็นว่าองค์กรที่เกิดขึ้นใหม่เหล่านั้นจะมีความเป็นอิสระ และเป็นเอกเทศโดยสมบูรณ์ในตัวเอง ดังนั้น ความสำคัญจึงอยู่ที่ความสัมพันธ์อย่างหนึ่งอย่างใด ระหว่างองค์กรที่ จัดตั้งขึ้นใหม่กับรัฐ มากกว่าการไปแปลความเคร่งครัดกับความหมายของคำว่า “กำกับดูแล” นั้น อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับตรงกันว่าศาลปกครองสามารถควบคุมตรวจสอบการกระทำ ของนายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีได้ ไม่ว่าจะเป็นการออกคำสั่งทางปกครองหรือการออกกฎ ซึ่งหากพิจารณาตามความหมายโดยเคร่งครัดแล้ว บุคคลหรือคณะบุคคลดังกล่าวมิได้อยู่ในบังคับ บัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลแต่อย่างใด

สำหรับคำว่า “รัฐบาล” นั้น แม้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ จะมีเพียงความหมายเดียวว่า “หมายความว่างค์กรที่ใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศ” ซึ่งหมายความว่าถึงคณะรัฐมนตรีอื่นเป็นความหมายอย่างแคบ แต่เมื่อได้ตรวจสอบรัฐธรรมนูญ โดยตลอดแล้วพบว่า บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลในความหมายอย่างแคบจะใช้คำว่า “คณะรัฐมนตรี” ทั้งสิ้น และมีมาตรา ๒๗๖ เพียงมาตราเดียวที่ใช้คำว่า “รัฐบาล” ดังนั้น คำว่า “รัฐบาล” จึงน่าจะมีความหมายที่กว้างไปกว่าความเป็นคณะรัฐมนตรี ซึ่งสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี เรื่อง ระเบียบ การใช้คำว่า “รัฐบาล” ตามหนังสือกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ น.ว. ๑๓๑/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๕ สรุปความได้ว่า คำว่า “รัฐบาล” นอกจากจะใช้ให้หมายถึงลักษณะการปกครองแห่งรัฐ (Form of Polity) อันเป็นความหมายที่มักใช้ในทางวิชาการแล้ว ยังมีความหมายที่ใช้กันทั่วไปอีก ๒ นัย คือ (ก) หมายถึง รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนของประเทศชาติ เช่น คำว่า “รัฐบาลไทย” ซึ่งพิมพ์ไว้ใน ธนบัตร เป็นต้น และ (ข) หมายถึง คณะบุคคลซึ่งปกครองประเทศโดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ในอันที่จะดำเนินนโยบายของประเทศ ได้แก่ คณะรัฐมนตรีในฐานะที่บริหารกิจการในนามของรัฐ และเนื่องจากคำว่า “รัฐบาล” มีความหมายดังกล่าว การใช้คำว่า “รัฐบาล” จึงให้เป็นดังนี้ (ก) ในกรณีที่ประสงค์จะให้มีความหมายเป็นประการหนึ่งประการใดดังกล่าวข้างต้น คือ ลักษณะ การปกครองแห่งรัฐก็ดี รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนของประเทศชาติก็ดี หรือคณะบุคคลซึ่งปกครอง ประเทศก็ดี ก็ใช้คำว่า “รัฐบาล” ได้ ในกรณีอื่นนอกจากนี้จะใช้คำว่า “รัฐบาล” ไม่ถูก และ (ข) คำว่า “รัฐบาล” กับ “คณะรัฐมนตรี” อาจแยกใช้ได้ต่างกัน เพราะถึงแม้คำว่า “รัฐบาล” ในบางกรณีจะมีความหมายถึง “คณะรัฐมนตรี” ได้ก็จริง แต่สองคำนี้ก็ยังมีความหมายแยกออกจากกันได้

๒.๖ คำกล่าวที่ว่า คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติมิให้ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ นั้น เห็นว่า กรณีที่มี ข้อยกเว้นมิให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ ก็เนื่องจาก องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญมีหลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินงานทางปกครองไว้โดยเฉพาะ ที่แตกต่างจากหลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินงานทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ ราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนั้น การดำเนินงานทางปกครองซึ่งรวมทั้งการออกคำสั่ง ทางปกครองขององค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ จึงได้รับการยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามที่

กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่อย่างไรก็ตาม ก็มีได้
หมายความว่า การดำเนินงานทางปกครองขององค์กรตามรัฐธรรมนูญจะไม่ถูกควบคุมตรวจสอบ
ความชอบด้วยกฎหมายโดยศาลไปด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากคดีข้อพิพาทใดจะเป็นคดีปกครองที่อยู่ใน
อำนาจการพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งของศาลปกครองจะต้องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๗๖ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒
มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ เท่านั้น กรณีการกระทำที่แม้เข้าข่ายยกเว้นตามมาตรา ๔
แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ก็อาจเป็นคดีพิพาททางปกครองได้
เช่น มติของคณะรัฐมนตรีที่มีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองอาจถูกฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น
หรือถูกที่ออกโดยคณะรัฐมนตรีหรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจถูกฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด
ฉะนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจอันมีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล ย่อมทั้ง
ยังอยู่ในความหมายของคำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" และ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" ตามมาตรา ๓ แห่ง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ แล้ว คำสั่งของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงอาจถูกตรวจสอบโดยศาลปกครองได้

๒.๗ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๕๓ ในส่วนที่ว่า คณะกรรมการ
การเลือกตั้งไม่อาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ จะใช้บังคับกับคดีนี้และเป็นเด็ดขาดมีผลผูกพัน
ศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔ วรรคสาม และมาตรา ๒๖๘ หรือไม่เพียงใด นั้น เห็นว่า
คำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาของศาลจะมีผลผูกพันองค์กรใดหรือศาลอื่นมีหลักว่า คำวินิจฉัยหรือ
คำพิพากษาในส่วนนั้นจะต้องเป็นการวินิจฉัยหรือการพิพากษาในประเด็นแห่งคดี (Stare decisis)
การกล่าวถึงเรื่องอื่นไว้ในคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาซึ่งไม่มีความสำคัญหรือความจำเป็นแก่การวินิจฉัย
หรือพิพากษาในประเด็นแห่งคดี (Obitum Dictum) คำวินิจฉัยหรือคำพิพากษาในส่วนนั้นจะไม่มีผล
ผูกพันองค์กรใดหรือศาลอื่น ดังนั้น การที่มาตรา ๒๖๔ วรรคสาม บัญญัติให้คำวินิจฉัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญใช้ได้ทุกคดีทั้งปวง และมาตรา ๒๖๘ บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ย่อมต้องอยู่ในความหมาย
ว่ามีผลผูกพันเฉพาะคำวินิจฉัยในส่วนที่ได้วินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีโดยตรง เมื่อคำวินิจฉัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๕๓ ในส่วนที่ว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยการสั่งให้มีการ
เลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่ชอบด้วย
รัฐธรรมนูญ จึงเป็นคำวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีโดยตรง ซึ่งต้องมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี
ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ส่วนคำวินิจฉัยในประเด็นที่ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่มีขึ้น
ตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือ
ในกำกับดูแลของรัฐบาล จึงมิใช่คำวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีโดยตรง ดังนั้น จึงไม่มีผลผูกพันรัฐสภา
คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ

๒.๘ มีข้อสังเกตสำคัญเกี่ยวกับการพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่
ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๑๙๙
ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ แล้วนั้น
ในคำวินิจฉัยดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญได้เข้าไปวินิจฉัยอำนาจของศาลปกครองเพื่ออธิบายว่า

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัย “กฎ” ที่ออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรอิสระ ตามมาตรา ๒๖๖ ด้วยการให้เหตุผลโดยสรุปว่า คำว่า “ฝ่ายปกครอง” (หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๒๗๖) ที่จะอยู่ภายใต้อำนาจของศาลปกครองนั้น ต้องเป็นฝ่ายปกครองที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล (ในความหมายอย่างแคบ) เท่านั้น หากเป็นฝ่ายปกครองอื่น ซึ่งถือเป็นฝ่ายปกครองของรัฐเช่นเดียวกับฝ่ายปกครองที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐบาล (ในความหมายอย่างแคบ) เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ในประเด็นนี้ หากไม่พิจารณาและทำความเข้าใจให้สอดคล้องต้องกันทั้งระบบแล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาตามมาตามมา ด้วยเหตุนี้ จึงมีข้อสังเกต ดังนี้

ประการแรก มาตรา ๒๗๖ เป็นการกำหนดชั้นต่ำ พระราชบัญญัติที่กำหนดรายละเอียดต่อมา (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ) จึงสมควรขยายโดยคำแต่งแปลให้กว้างขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รวมทั้งแนวคิดพื้นฐานของการเมือง การปกครอง และสภาพของสังคมไทย

ประการที่สอง เมื่อพิจารณาประกอบมาตรา ๒๗๑ ที่บัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” จะเห็นว่า โดยหลักแล้วศาลยุติธรรมไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง เพราะมาตรา ๒๗๖ บัญญัติไว้โดยตรงให้ฝ่ายปกครองที่อยู่ในบังคับบัญชา ของรัฐบาลอยู่ใต้อำนาจของศาลปกครอง ขณะเดียวกันมาตรา ๔๒ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ ก็บัญญัติให้ฝ่ายปกครองทั้งหมดไม่ว่าจะอยู่ในบังคับบัญชา ของรัฐบาลหรือไม่ อยู่ภายใต้อำนาจของศาลปกครอง จึงเป็นกรณี “กฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง” ตามมาตรา ๒๗๑ ทั้งยังเป็นไปตามมาตรา ๖๒ ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในการฟ้ององค์กรของรัฐทั้งปวงที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดชอบเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างขององค์กรนั้น เมื่อพิจารณาถ้อยคำในมาตรา ๔๒ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ ดังกล่าวเห็นได้ว่ามีลักษณะคล้ายคลึงและสอดคล้องกับมาตรา ๖๒ จึงอาจถือได้ว่ามาตรา ๔๒ ตลอดจนมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องใน พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ เช่น มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๓ เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ออกตามมาตรา ๖๒ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจของศาลปกครองด้วยเช่นกัน หากเข้าใจไปตามที่กล่าวมาทั้งหมดก็จะสอดคล้องกับการตีความมาตรา ๒๗๖ ดังกล่าวข้างต้น

ประการที่สาม มาตรา ๑๙๗ ซึ่งบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และมาตรา ๑๙๘ ซึ่งบัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินฯ เสนอบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำใดของบุคคลใดตามมาตรา ๑๙๗ (๑) ที่ตนเห็นว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญไปให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัย นั้น จะเห็นได้ว่าบุคคลใดตามมาตรา ๑๙๗ (๑) ก็คือ ฝ่ายปกครองทั้งหมด ไม่จำกัดว่าต้องเป็นฝ่ายปกครองที่อยู่ในบังคับบัญชา ของรัฐบาล (ในความหมายอย่างแคบ) เท่านั้น เพราะรัฐธรรมนูญใช้ถ้อยคำว่า “ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น” ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่กล่าวมาข้างต้น และกรณีนี้จะไปตีความแยก

ฝ่ายปกครองออกเป็น ๒ ประเภทก็ได้ เพราะถ้อยคำเขียนไว้ชัดเจนว่าหมายถึงฝ่ายปกครองทั้งหมด
หนึ่ง มาตรา ๔๓ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ ยังบัญญัติรับรองรับมาตรา ๑๙๘ ไว้ด้วยว่า
ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินฯ เห็นว่า กฎ หรือการกระทำใดของหน่วยงานทางปกครองหรือ
เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้มีสิทธิเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองได้
ในการเสนอเรื่องพร้อมความเห็นดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินฯ มีสิทธิและหน้าที่เสมือนหนึ่ง
เป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ ดังนั้น ถ้าไปตีความว่า
ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้เฉพาะฝ่ายปกครองที่อยู่ในบังคับบัญชา ของรัฐบาล
(ในความหมายอย่างแคบ) ตามมาตรา ๒๗๖ ก็จะขัดกับมาตรา ๑๙๘ นี้อีก

ประการที่สี่ มาตรา ๙ วรรคสอง (๒) แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ บัญญัติว่า
เรื่องเกี่ยวกับการดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ
ฝ่ายตุลาการไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง นั่นก็คือกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองฯ ยกเว้น
คดีปกครองที่เกิดจากการดำเนินการทั้งด้านบริหารงานบุคคลและด้านอื่น ๆ ของศาลยุติธรรม
โดยกำหนดให้การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการ (ก.ต.) ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง
ทั้ง ๆ ที่ ก.ต. เองก็มีให้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของ
รัฐบาลแต่อย่างใด ซึ่งเดิมตามร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ การดำเนินการของ ก.ต. ถูกกำหนด
ให้อยู่ภายใต้อำนาจศาลปกครองด้วย แต่ต่อมาในชั้นคณะกรรมการวิสามัญของวุฒิสภาได้แก้ไข
ร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ โดยให้เป็นข้อยกเว้นเพียงกรณีเดียวเท่านั้น สำหรับการดำเนินการ
ขององค์กรบริหารงานบุคคลหรือหน่วยงานธุรการขององค์กรอิสระทั้งหลาย ซึ่งมีได้อยู่ใน
บังคับบัญชา ของรัฐบาล (ในความหมายอย่างแคบ) นั้น หากจะยึดถือตามแนวคำวินิจฉัย
ศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๔๓ ที่ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้น องค์กรบริหารงานบุคคลหรือหน่วยงานธุรการ
ของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญอื่น ๆ จึงมิใช่หน่วยงานหรือ
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง แต่จะอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม นั้น กรณีนี้ก็จะ
เกิดผลประหลาด เพราะระบบบริหารราชการแผ่นดินจะมีองค์กรบริหารงานบุคคลและหน่วยงาน
ทางปกครองอยู่ ๒ ประเภท โดยประเภทแรกอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล
(ในความหมายอย่างแคบ) จึงอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง และประเภทที่สองไม่อยู่ใน
บังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล (ในความหมายอย่างแคบ) จึงอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม
ผลของการที่องค์กรบริหารงานบุคคลและหน่วยงานทางปกครองอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม
และศาลปกครอง จะก่อให้เกิดความแตกต่างเกี่ยวกับระบบวิธีพิจารณาคดีของศาล ซึ่งจะทำให้
คดีประเภทเดียวกันมิได้เป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องต้องกัน กล่าวคือ การพิจารณาคดีของ
ศาลปกครองจะแบ่งประเภทของคดีปกครองออกเป็นหลายประเภท เช่น คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่
หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็นการ
ออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดซึ่งมีเหตุที่แตกต่างกันถึง ๑๐ เหตุ หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่
หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ
หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิด

อย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง โดยคดีแต่ละประเภทจำเป็นต้องอาศัยวิธีพิจารณาคดีเฉพาะด้านซึ่งใช้ระบบไต่สวนเป็นหลัก และมีวิธีการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยเฉพาะให้เหมาะแก่ลักษณะของคดีปกครอง กรณีจึงแตกต่างจากการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมที่นำระบบวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้กับคดีปกครองในลักษณะเป็นคดีละเมิด โดยใช้ระบบกล่าวหาเป็นหลัก ปัญหาทำนองเดียวกันนี้ได้เคยมีการพิจารณาโดยคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามคำวินิจฉัยที่ ๓ - ๗/๒๕๔๔ เกี่ยวกับคดีคัดค้านผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่วินิจฉัยว่าการให้ศาลปกครองต้องตัดสินคดีปกครองโดยใช้วิธีพิจารณาความแพ่งอันเป็นวิธีพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมแทนที่จะใช้วิธีพิจารณาคดีปกครอง ย่อมจะไม่สอดคล้องกับระบบและความมุ่งหมายของกฎหมาย ดังนั้น ศาลยุติธรรมจึงเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งคำวินิจฉัยดังกล่าวมีความถูกต้องเหมาะสม เพราะหากจะให้ศาลปกครองนำหลักวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ในคดีปกครอง หรือให้ศาลยุติธรรมนำหลักวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้กับคดีแพ่ง ก็จะไม่เป็นไปอย่างที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ กรณีจะแตกต่างจากคดีปกครองที่ยกเว้นมิให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๒) และ (๓) แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ ซึ่งเป็นเรื่องการดำเนินงานของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ก.ต.) หรือเรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลชำนาญพิเศษอื่น ซึ่งมีข้อสังเกตว่า การกระทำขององค์กรบริหารงานบุคคลที่ไม่ใช่ ก.ต. ไม่ว่าจะอยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล (ในความหมายอย่างแคบ) องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ศาล หรือฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น วุฒิสภา หรือสภาผู้แทนราษฎร ต่างก็ถือว่าเป็นการกระทำทางปกครองที่อยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลปกครอง หากไม่อยู่ในอำนาจตรวจสอบของศาลปกครองแล้ว จะอยู่ภายใต้การตรวจสอบของศาลใด และถ้าหากเป็นศาลอื่น ก็จะสร้างปัญหาในการบริหารราชการแผ่นดินอย่างมาก เนื่องจากรัฐธรรมนูญและ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ กำหนดให้ศาลปกครองเป็นศาลที่มีอำนาจตัดสินคดีปกครอง ซึ่งรวมถึงการกระทำทางปกครองขององค์กรบริหารงานบุคคลทั้งหมด ไม่เว้นแม้แต่องค์กรบริหารบุคคลทั้งของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองเอง ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญและ พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ มีเจตนารมณ์ให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานตุลาการขององค์กรดังกล่าวอยู่ในอำนาจศาลปกครองในส่วนที่เป็นการดำเนินการทางปกครองด้วย และในปัจจุบันนี้้องค์กรและหน่วยงานอิสระหลายแห่งก็ยอมรับว่าคดีเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรและหน่วยงานดังกล่าวเป็นคดีปกครองที่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง โดยมีการฟ้องคดีจนศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว บางคดีก็มีการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นและอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณามาตรา ๑๘๘ ประกอบกับข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ และมาตรา ๔๓ แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลปกครองฯ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญน่าจะมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเฉพาะบทบัญญัติแห่งกฎหมายในลำดับพระราชบัญญัติเท่านั้น ไม่ใช่กรณีของกฎ ข้อบังคับ หรือคำสั่งทางปกครอง ซึ่งก็จะสอดคล้องกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๒

ที่วินิจฉัยว่า คำว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามมาตรา ๒๖๔ ซึ่งวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย หมายถึง กฎหมายที่ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ นั่นก็คือ ไม่ได้หมายถึง “กฎ” ทั้งหลายที่ออกโดยฝ่ายบริหาร ดังนั้น การที่ศาลจะส่งความเห็นที่ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งจะใช้บังคับแก่คดีที่อยู่ในศาลและมีปัญหาว่าอาจจะขัดต่อรัฐธรรมนูญไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงต้องเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น ถ้าเป็นกฎหมายในระดับกฎศาลรัฐธรรมนูญชี้ไว้ชัดว่า “ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย” ด้วยเหตุนี้ ถ้าไม่ตีความมาตรา ๒๖๔ และมาตรา ๑๘๘ ให้สอดคล้องต่อกัน ผลจะกลายเป็นว่า ถ้ามีคดีไปสู่ศาลตามมาตรา ๒๖๔ และมีปัญหาว่ากฎขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญ จะไม่รับวินิจฉัยเนื่องจากไม่มีอำนาจ แต่ถ้ามีการร้องเรียนไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาและผู้ตรวจการแผ่นดินฯ ส่งเรื่องที่ว่ากฎขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ไปให้ท.เสวรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะรับวินิจฉัยตามนัยคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ดังนั้น จึงควรจะเข้าใจไปในแนวทางที่สอดคล้องกันและชอบด้วยเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในเรื่องที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ไม่ว่าจะมาจากศาลหรือผู้ตรวจการแผ่นดินฯ ว่าต้องเป็นเรื่องในระดับพระราชบัญญัติเท่านั้น คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๔๒ ซึ่งวางหลักไว้แต่ต้นจึงถูกต้องแล้ว

กล่าวโดยสรุป ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า

๑. การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการในทางปกครอง จึงสามารถถูกตรวจสอบได้ถึงความชอบด้วยกฎหมายโดยศาล และกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตราใดกำหนดให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุดและห้ามฟ้องคดีต่อศาล

๒. ศาลทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ต่างมิใช่องค์กรในความหมายของมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ดังนั้น องค์กรตามมาตรา ๒๖๖ จึงมีความหมายครอบคลุมถึงองค์กรอิสระต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เท่านั้น

๓. เมื่อศาลไม่ใช่องค์กรตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลปกครองกับ คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ ทั้งนี้เพราะปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลกับ คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรอิสระอื่นใด ไม่อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการซึ่งกระทำในพระปรมาภิไธย ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรอิสระว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลไม่ใช่องค์กรที่ใช้อำนาจในลักษณะ “ทางปกครอง” อย่างองค์กรอิสระ จึงไม่มีทางขัดหรือแย้งกับการใช้อำนาจขององค์กรอิสระ ทำนองเดียวกับการใช้อำนาจในทางนิติบัญญัติขององค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ก็ย่อมไม่มีทางขัดหรือแย้งกับการใช้อำนาจในทางตุลาการของศาลได้ อำนาจหน้าที่ที่จะมีปัญหาหรือขัดแย้งกันได้ต้องมีลักษณะแบบเดียวกัน เช่น ศาลกับศาล ฝ่ายปกครองกับฝ่ายปกครอง องค์กรอิสระกับองค์กรอิสระ แต่อย่างไรก็ตาม องค์กร

อิสระที่ถูกฟ้องคดีต่อศาล สามารถโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ
ที่ใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ได้
และการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็เพื่อชี้ขาดว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
หรือไม่เท่านั้น ไม่ใช่การชี้ขาดปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลกับองค์กรอิสระ

๔. เมื่อเห็นว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามอำนาจหน้าที่
ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่นสามารถถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ดังนั้น ในประเด็น
ที่ว่าศาลใดจะมีอำนาจตรวจสอบนั้น กรณีไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัย หากแต่เป็น
อำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญ

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

ประธานศาลปกครองสูงสุด

สำนักงานศาลปกครองสูงสุด

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๗๐๑๒๐๐ - ๖๓ ต่อ ๕๐๕๘, ๕๐๕๙

โทรสาร ๐ ๒๒๘๖๑๓๑๔

สำนักงานศาลปกครองสูงสุด
รับที่.....๕๐๕๓.....
วันที่.....๕ พ.ย. ๕๖.....
เวลา.....๑๖.๕๕.....น.

สำนักงานศาลปกครอง
รับที่.....๑๕๓.....
วันที่.....๖ พ.ย. ๒๕๕๖.....
เวลา.....๑๑.๔๕.....น.

ที่ ศร ๐๐๐๓.๖/ ๑๕๘

ศาลรัฐธรรมนูญ

ถนนจักรเพชร กทม. ๑๐๒๐๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งศาลปกครองสูงสุด

ที่ ๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

กราบเรียน ประธานศาลปกครองสูงสุด

ส่วนเลขานุการประธานศาลปกครองสูงสุด

รับที่.....๖๕๘.....

วันที่.....๕ พ.ย. ๕๖.....

เวลา.....๑๐.๓๐ น.....

อ้างถึง หนังสือศาลปกครองสูงสุด ที่ สป ๐๐๐๘.๑/๔๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ ตค (กกด.) ๐๑๐๑/๑๕๑๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ นั้น

กรณีดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอความเห็นและขอแก้ไขคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ พร้อมกับได้ขอส่งคำขอตายคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญบางประเด็น คือ ขอส่งเฉพาะประเด็นตามข้อความ (หน้า ๑๑ บรรทัดที่ ๑๑-๑๔) ที่ว่า “และบทบัญญัติใน มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองดังกล่าว เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หรือไม่” (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย)

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลโท

(จตุ อติเรก)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่
ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

กลุ่มงานคดี ๖

โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๖๐๐ คอ ๓๑๔๓

โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๖๒๘

<http://www.concourt.or.th>

ด่วนที่สุด

ที่ ลต (กตค.)0101/

7579

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เลขที่ 44 อาคารศรีจุลทรัพย์
ถนนพระราม 1 แขวงรองเมือง
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

๒๕ ตุลาคม 2545

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำตั้งของศาลปกครองสูงสุด
ที่ 84/2544 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2544 ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

กราบเรียน ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

- อ้างถึง 1. หนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ศร 0003.6/729 ลงวันที่ 6 กันยายน 2545
2. หนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ศร 0003.6/789 ลงวันที่ 26 กันยายน 2545

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำเขตเลือกตั้ง จำนวน 10 แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง 1 ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำชี้แจงของศาลปกครองสูงสุด
เกี่ยวกับเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำตั้งของศาลปกครองสูงสุด
ที่ 84/2544 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2544 ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้ง
พร้อมทั้งแจ้งว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งประสงค์จะเสนอความเห็นหรือชี้แจงเป็นหนังสือก็ให้
กระทำได้โดยยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในวันที่ 20 กันยายน 2545 และขอให้จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ตามบทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำสั่งอนุญาตให้
ขยายระยะเวลาเสนอความเห็นหรือคำชี้แจงให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งไปจนถึงวันที่ 24 ตุลาคม 2545
ตามหนังสือที่อ้างถึง 2 นั้น

คณะกรรมการการเลือกตั้งขอเรียนเสนอความเห็นและข้อมูลเพิ่มเติมจากคำร้องของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2545 โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คณะกรรมการการเลือกตั้งขอแก้ไขข้อความตามคำร้องของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2545 บางตอนที่คลาดเคลื่อน ดังนี้

สำเนาถูกต้อง

(นายฉวีวงศ์กุล สุวรรณแก้ว)

/1.1 แก้ไขข้อความ ...

1.1 แก้ไขข้อความในหน้า 7 บรรทัดที่ 21-23 ดัดข้อความว่า “ซึ่งต้นสังกัดของข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตาม หากจะตีความว่าเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิด และขอมให้ข้าราชการผู้นั้นที่องค์ศาลปกครองได้ว่ามติคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยไม่ชอบ” ออก

1.2 แก้ไขข้อความในหน้า 8 บรรทัดที่ 7-11 ดัดข้อความว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทยได้นำรูปแบบมาจากประเทศที่ใช้กฎหมายระบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) เช่น ประเทศอินเดีย ออสเตรเลีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีใช้ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพราะฉะนั้นการจะให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ อยู่ในองค์กรเดียวก็ชอบที่จะกระทำได้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่อยู่ในระบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งจะให้มีการตรวจสอบกัน โดยจะไม่ให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการในองค์กรเดียว” ออก

1.3 แก้ไขข้อความในหน้าที่ 9 บรรทัดที่ 15 จาก “ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2542” เป็น “ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2543”

1.4 คณะกรรมการการเลือกตั้งขอสงวนคำขอท้ายคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2545 บางประเด็น โดยขอตัดข้อความในหน้า 11 บรรทัดที่ 11-14 ข้อความว่า “และบทบัญญัติในมาตรา 3 มาตรา 9 และมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองดังกล่าว เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หรือไม่” ออก

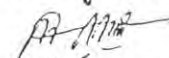
ส่วนที่ 2 คณะกรรมการการเลือกตั้งขอชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ส่วนที่ 3 คณะกรรมการการเลือกตั้งขอเสนอความเห็นเกี่ยวกับคำชี้แจงของศาลปกครองสูงสุด ดังนี้

3.1 กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการในทางปกครอง จึงสามารถถูกตรวจสอบได้ถึงความชอบด้วยกฎหมายโดยศาล และกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตราใดกำหนดให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด และห้ามฟ้องคดีต่อศาล นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น ดังนี้

3.1.1 การดำเนินการจัดการเลือกตั้ง แต่เดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหากมีปัญหากับความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐศักดิ์ สุวรรณทวีสุข)

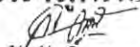
พ.ศ. 2522 ...

พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2526 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2529 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2538 มาตรา 78 ได้บัญญัติไว้ว่า “เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งใด ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง ซึ่งมีสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น เห็นว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้น หรือเห็นว่าคนที่บุคคลใดได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็นไปโดยมิชอบ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 26 มาตรา 32 มาตรา 34 มาตรา 51 หรือ มาตรา 52 ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลจังหวัดที่เขตเลือกตั้งนั้น อยู่หรือต่อศาลแห่งสำหรับกรุงเทพมหานคร ...” จึงเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อศาลได้ แต่ปัจจุบันรัฐธรรมนูญได้ กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุม ดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง และให้มี อำนาจดำเนินการสืบสวนสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามกฎหมาย รวมทั้งให้มีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และประกาศผลการเลือกตั้ง ทั้งนี้ เป็นไป ตามนัยมาตรา 144 และมาตรา 145 ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน โดยไม่ได้กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลได้ ดังเช่นที่พระราชบัญญัติ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 รวมทั้งฉบับแก้ไขเพิ่มเติมได้กำหนดไว้ ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีอำนาจในการจัดการเลือกตั้ง สืบสวนสอบสวนวินิจฉัยชี้ขาด รวมทั้ง การสั่งให้มีการเลือกตั้งและประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นอำนาจโดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ และไม่มีบทบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองสามารถยื่นฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ เขตเลือกตั้งต่อศาลปกครองได้ ทั้งนี้ นอกจากอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา หรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้น ตามมาตรา 145(3) ของรัฐธรรมนูญที่กล่าวมาแล้ว รัฐธรรมนูญมาตรา 147 ยังได้ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลัน เมื่อ มีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองซึ่งมี สมาชิกสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเขตเลือกตั้งหนึ่ง คัดค้านว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นเป็น ไปโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(2) ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก่อนได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดย ไม่สุจริต เพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือ พรรคการเมืองใดได้กระทำการไป ทั้งนี้ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง หรือ กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐศักดิ์ สุวรรณทวีสุข)

(3) ปรากฏหลักฐาน ..

(3) ปราบกฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการออกเสียงประชามติได้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งคัดค้านว่าการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องพิจารณาวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน”

จากกรณีดังกล่าวจึงเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้นที่มีอำนาจในการดำเนินการจัดการเลือกตั้ง สืบสวนสอบสวนวินิจฉัยชี้ขาด สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่และประกาศผลการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญมิได้กำหนดให้ศาลปกครองหรือองค์กรอื่นมีอำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดเรื่องร้องคัดค้านการเลือกตั้ง หรือคัดค้านว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากไม่ปรากฏว่าการดำเนินการดังกล่าวนั้น เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่เพื่อเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใดหรือกระทำการหรือละเว้นกระทำการ โดยทุจริตหรือประพฤตินิยมชอบในการปฏิบัติหน้าที่ หรือเป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำการอื่นใดเพื่อขัดขวางมิให้เป็นไปตามกฎหมาย ประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือคำสั่งของศาลอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งหากคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกระทำการดังกล่าวก็อาจถูกฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมได้ ตามมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 นอกจากนี้ยังอาจถูกดำเนินคดีอาญาตามมาตรา 157 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้อีกด้วย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้แล้วตามคำร้อง ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2545 ข้อ 2.1 ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า หากคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งกระทำผิดดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก็อาจถูกฟ้องและถูกตรวจสอบโดยศาลได้อยู่แล้ว จึงไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 3 มาตรา 27 มาตรา 28 มาตรา 29 มาตรา 62 และมาตรา 233 ตามที่ศาลปกครองสูงสุดกล่าวอ้างแต่อย่างใด และเมื่อพิจารณาบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 233 แล้ว จะเห็นได้ว่า การพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ศาลต้องดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนดเท่านั้น และเนื่องจากรัฐธรรมนูญ มาตรา 276 ได้กำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล กับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกันเท่านั้น ดังนั้น ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐศักดิ์ สุวรรณวิสุต)

เลือกตั้งแต่อย่างใด ...

เลือกตั้งแต่อย่างไร คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ปฏิเสธว่า ผู้ฟ้องคดีจะฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งต่อศาลไม่ได้ เพียงแต่การฟ้องคดีนั้นต้องมีกฎหมายรองรับให้อำนาจผู้ฟ้องคดีที่จะนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ และกฎหมายจะต้องให้อำนาจศาลที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้เท่านั้น

3.1.2 การที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การพิจารณาอำนาจของศาลปกครองต้องพิจารณาจากการบัญญัติของกฎหมายประกอบด้วยนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายประกอบ ซึ่งในที่นี้หมายถึงพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 การตีความนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หรือ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา 3 ของบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องตีความให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตรา 276 ซึ่งกำหนดไว้ว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ...” การที่ศาลปกครองสูงสุดแปลความกฎหมายว่า “หน่วยงานทางปกครอง” และ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ให้มีความหมายครอบคลุมถึงหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งมิใช่ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ และครอบคลุมถึงคณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ มีผลกระทบต่อบุคคลด้วยนั้น เป็นการแปลความกฎหมายที่ขยายขอบเขตอำนาจของศาลปกครองเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งจะก่อให้เกิดการกระทำผิดรัฐธรรมนูญ มาตรา 276 ดังกล่าว ซึ่งการแปลความกฎหมายนั้นจะต้องแปลความให้สอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

3.1.3 การที่ศาลปกครองสูงสุดได้แปลความคำว่า “รัฐบาลตามมาตรา 276 ของรัฐธรรมนูญว่า คือ รัฐในฐานะเป็นตัวแทนของประเทศชาตินั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ไม่ถูกต้อง เนื่องจากหากแปลความกฎหมายตามที่ศาลปกครองสูงสุดตีความ หน่วยงานทุกหน่วยงานของรัฐก็จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้ทั้งหมด แม้แต่หน่วยงานของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายตุลาการ รวมตลอดถึงศาลรัฐธรรมนูญด้วย ก็จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้ โดยไม่มีการยกเว้น ซึ่งถ้าหากเป็นเช่นนั้นจริง รัฐธรรมนูญคงจะไม่ต้องระบุข้อความว่า “ที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล” ไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 276 ฉะนั้น การที่รัฐธรรมนูญระบุข้อความดังกล่าวไว้ ก็แสดงให้เห็นชัดเจนอยู่ในตัวแล้วว่า รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีที่เป็นข้อพิพาทของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น ศาลปกครองสูงสุดจะแปลความเป็นอย่างอื่นไม่ได้อีก ซึ่งในกรณีนี้ ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 24/2543 ที่วินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นกฎข้อบังคับที่ไม่ได้ออกโดยฝ่ายปกครอง จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง เพราะศาลปกครองมีอำนาจต้องควบคุมฝ่ายปกครองเท่านั้น และมาตรา 276 ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า

สำเนาถูกต้อง

(นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

/อำนาจศาล ...

อำนาจศาลปกครองจำกัด โดยเฉพาะในฝ่ายปกครอง การนำเอาพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ซึ่งไม่ใช่แม้กระทั่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเป็นพระราชบัญญัติธรรมดา มาตีความรัฐธรรมนูญขยายไปถึงหน่วยงานอื่น นอกจากฝ่ายปกครองนั้นไม่น่าจะชอบ และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานในกำกับหรือในบังคับบัญชาของรัฐบาลที่จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ตามมาตรา 276 และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่ฝ่ายปกครอง การประกาศผลการเลือกตั้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมิใช่คำสั่งทางปกครอง¹

รองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ วิศุคพิชญ์ ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า “องค์กรอิสระ คือ อีสาระจากการบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของคณะรัฐมนตรีหรือของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ไม่มีความหมายมากกว่านั้น ในกรณีที่ต้องกรของรัฐที่เป็นอิสระกระทำการ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยตรงจะไม่ได้ว่าองค์กรอิสระนั้นกระทำการในฐานะที่เป็นฝ่ายปกครอง” และนอกจากนี้ยังได้อธิบายว่า “หน่วยงานอิสระของรัฐเป็นหน่วยงานที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการ เช่น สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา หน่วยงานเหล่านี้ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับบัญชาหรือภายใต้การกำกับดูแลอย่างใด ๆ ของนายกรัฐมนตรีหรือของรัฐมนตรีคนใด ๆ เลย เป็นอิสระเด็ดขาดจากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่ง หน่วยงานเหล่านี้อยู่ในบังคับบัญชาขององค์กรอื่นที่ไม่ใช่รัฐบาล”³

ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนกุล ได้อธิบายว่า “ฝ่ายปกครอง หมายถึง องค์กรและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งปวง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะอันมีลักษณะเป็นราชการบริหาร กล่าวคือ หมายถึง องค์กรและเจ้าหน้าที่ของราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งหมด⁴

รองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ วิศุคพิชญ์ ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า “องค์กรบริหารของรัฐในประเทศไทยประกอบด้วย องค์กรที่สำคัญ 4 ประการ คือ

¹ ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, คำบรรยายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัย 55, 2545) เล่มที่ 8 หน้า 33 และ 35

² ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, คำบรรยายวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัย 55, 2545) เล่มที่ 13 หน้า 377

³ รองศาสตราจารย์ ดร.วรพจน์ วิศุคพิชญ์, คำบรรยายวิชากฎหมายปกครอง, (กรุงเทพฯ : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา สมัย 55, 2545) เล่มที่ 1 หน้า 199-200

⁴ ศาสตราจารย์ ดร.ประยูร กาญจนกุล, คำบรรยายวิชากฎหมายปกครอง, (กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523) หน้า 16, 19

สำเนาถูกต้อง

(นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ)

/(1) พระมหากษัตริย์ ...

(1) พระมหากษัตริย์เป็นประมุขของรัฐและเป็นประมุขของฝ่ายบริหารด้วย

(2) คณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรกลุ่ม (Collective Organ) ซึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี 1 คน และรัฐมนตรีอีกไม่เกิน 48 คน

(3) รัฐมนตรีเป็นองค์กรเดี่ยว (Monocratic Organ) ซึ่งนอกจากจะมีฐานะเป็นสมาชิกของคณะรัฐมนตรีแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่เป็นของตนเองตามที่กฎหมายกำหนดอีกด้วย

(4) องค์กรทั้งหลายที่เป็นองค์กรเดี่ยวและองค์กรกลุ่ม ที่อยู่ภายใต้อำนาจบังคับบัญชาของรัฐมนตรี ซึ่งได้แก่ ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด ฯลฯ หรืออยู่ภายใต้อำนาจกำกับดูแลของรัฐมนตรี ซึ่งได้แก่ องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งหลาย ซึ่งจากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ถึงแม้จะได้มีการจัดตั้งศาลปกครองแล้ว แต่บทบัญญัติในมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2543 ยังได้บัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งตาม มาตรา 32 ให้ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา...” ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา นอกจากนั้นมาตรา 34/1 วรรคหนึ่ง ยังได้บัญญัติว่า “ก่อนวันเลือกตั้ง ถ้าปรากฏหลักฐานว่าผู้สมัครผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยเร็ว ถ้าเห็นว่าผู้สมัครผู้นั้นขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยให้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น” จึงทำให้เห็นได้ว่ากฎหมายไม่มีเจตนารมณ์ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยกรณีดังกล่าว ซึ่งเป็นการตรวจสอบการวินิจฉัยสั่งการเกี่ยวกับการรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้ง กรณีนี้หากให้มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ ก็จะทำให้เกิดปัญหาว่า ขณะนี้องค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งหมดที่กำลังออกกฎหมายเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งจะมีเป็นจำนวนมาก เช่นนี้ศาลปกครองจะพิจารณาได้ทันระยะเวลาหรือไม่

3.1.4 กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า บุคคลตามมาตรา 197(1) ของรัฐธรรมนูญ ก็คือฝ่ายปกครองทั้งหมด ไม่จำกัดว่าต้องเป็นฝ่ายปกครองที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐบาล (ในความหมายอย่างแคบ) เท่านั้น เพราะรัฐธรรมนูญใช้ถ้อยคำว่า “ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น” นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า บุคคลตามมาตรา 197(1) นั้น ต้องหมายความถึงเฉพาะบุคคลที่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นเท่านั้น สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง นั้น ไม่ใช่ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น จึงไม่ใช่

นางอุกตติง

รองศาสตราจารย์ ดร. วรพงษ์ วิสฤตพิชญ์, คำบรรยายวิชากฎหมายปกครอง,

ผู้ศักดิ์ สุวรรณพิกุล

(กรรมาธิการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) อ่างใน คร.ชาญชัย แสวงศักดิ์, คำอธิบายกฎหมาย

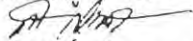
ปกครอง (กรุงเทพฯ : วิญญูชน, 2542) หน้า 105

พนักงานการเลือกตั้ง

/บุคคลตามมาตรา ...

บุคคลตามมาตรา 197(1) แต่อย่างไรก็ตาม รวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งก็ไม่ใช่ฝ่ายปกครองตามที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจง เนื่องจากการจะเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ศาลปกครองจะรับคดีไว้พิจารณาได้นั้น จะต้องเป็นหน่วยงานหรือบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 276 กำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งหากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาส่งเรื่องตามมาตรา 198 ของรัฐธรรมนูญให้ศาลปกครองพิจารณา ศาลปกครองต้องพิจารณาว่า ศาลปกครองมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้หรือไม่ โดยศาลปกครองจะต้องพิจารณาขอบเขตอำนาจของศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 276 เป็นหลัก หากเห็นว่าเป็นเรื่องที่ศาลปกครองไม่มีอำนาจที่จะรับคดีไว้พิจารณา ศาลปกครองก็ควรมีคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณา ซึ่งในกรณีนี้หากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ศาลปกครองพิจารณา ศาลปกครองก็จะไม่มีอำนาจที่จะรับคดีไว้พิจารณาตามเหตุผลที่ได้ชี้แจงไว้แล้วข้างต้นนี้ หากจะให้ศาลปกครองมีอำนาจรับเรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณา ก็ต้องมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญให้อำนาจศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาคดีหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลได้ก่อน ซึ่งกรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามนัยคำวินิจฉัยที่ 24/2543 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2543 ว่า “แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา 198 วรรคหนึ่ง มิได้บัญญัติโดยชัดแจ้งว่า ศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครององค์กรใดเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหรือข้อบังคับที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอให้พิจารณาวินิจฉัย แต่รัฐธรรมนูญ มาตรา 276 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” เป็นบทบัญญัติให้อำนาจศาลปกครองในการพิจารณาวินิจฉัย “ความชอบด้วยกฎหมาย” ของการกระทำของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของศาลปกครองในการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 198 วรรคหนึ่ง จึงต้องหมายความว่าถึงเรื่องของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น” ส่วนกรณีตามมาตรา 264 เป็นเรื่องที่ศาลหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญ และส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นคนละกรณีกันกับการนำเรื่องเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา 198 และมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐศักดิ์ สุวรรณวิเศษ)

/3.1.5 องค์กรแต่ละ ...

3.1.5 องค์การแต่ละองค์กรย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด องค์การใด
องค์การหนึ่งจะไปแทรกแซงสั่งการในเชิงบริหารจัดการหรือสั่งให้มีการเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของ
อีกองค์การหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะได้กำหนดให้อำนาจไว้ แต่กรณีนี้รัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจ
ศาลปกครองที่จะรับฟ้องคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต
เลือกตั้งไว้พิจารณา กรณีที่นายโกวิท สุรัสวดี ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองกล่าวหาว่า “คณะกรรมการการ
เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 30 กรุงเทพมหานคร มีพฤติการณ์ต่อเจตนาทำให้เกิดการทุจริตเกี่ยวกับ
การเลือกตั้ง และในฐานะเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่จัดทำคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ
เขตเลือกตั้งที่ 30 คำสั่งที่ 17/2543 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เขตเลือกตั้งที่ 30 ชำ้ซ้อนกันถึง 3 ฉบับ โดยมีชอบด้วยกฎหมาย มีข้อความอันเป็นเท็จและโดยทุจริต
ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องรับผิดชอบร่วมกับคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 30 เนื่องจากเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
ที่ 30 และมีหน้าที่ต้องควบคุมดำเนินการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่ตรวจสอบให้
รอบคอบจนมีผลให้มีมติว่า ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 30 และไม่ใ้
มีการนับคะแนนใหม่ จึงขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนน และเพิกถอนประกาศของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งเกี่ยวกับการรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ 30 กรุงเทพมหานคร”
ซึ่งกรณีนี้หากให้ศาลปกครองเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 30 และเพิกถอน
ประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เขตเลือกตั้งที่ 30 กรุงเทพมหานคร ได้แล้ว ก็จะทำให้การประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
เขตเลือกตั้งที่ 30 กรุงเทพมหานคร ตกเป็นโมฆะและต้องเสียไป คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องจัดให้มีการ
เลือกตั้งใหม่ หากปรากฏว่าศาลปกครองมีคำสั่งเพิกถอนการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งใน
หลายๆ เขตเลือกตั้งก็จะก่อให้เกิดความวุ่นวาย และมีปัญหาต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการ
เลือกตั้งและสภาผู้แทนราษฎรตามเหตุผลที่ได้ชี้แจงไว้แล้วในคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่
เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2545 ข้อ 2.1 และนอกจากนั้นหากศาลปกครองมี
คำวินิจฉัยให้กลับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะเป็นการขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
มาตรา 144 และมาตรา 145 ที่ได้กำหนดไว้ว่า ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ
จัดการเลือกตั้ง สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตาม
กฎหมาย สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ซึ่งเป็นอำนาจ
โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาด ศาลปกครอง
หรือองค์กรอื่นไม่สามารถที่จะดำเนินการแทนหรือกลับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งให้
เป็นอย่างอื่นได้ ตามที่ชี้แจงไว้แล้วในคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ 26 มิถุนายน
2545 ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามนัยคำวินิจฉัยที่ 13/2543

ซึ่งเรื่องนี้มีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามนัยคำวินิจฉัยที่ 13/2543
ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145(3) แล้ว

นายสุรัสวดี
ผู้ฟ้องคดี (สุรัสวดี สุ)

/กรณีจะต้องบังคับ ...

กรณีจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติให้อำนาจไว้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง”

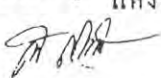
คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง และให้มีอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 12-16 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวออกโดยรัฐธรรมนูญ และมีฐานะสูงกว่าพระราชบัญญัติ ดังนั้น การดำเนินการจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จึงเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และไม่อยู่ในอำนาจที่ศาลปกครองสูงสุดจะรับไว้พิจารณาได้

3.2 กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า ศาลปกครองไม่ใช่องค์กรตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ องค์กรตามมาตรา 266 มีความหมายครอบคลุมถึงองค์กรอิสระต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เท่านั้น และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลปกครองกับคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น ดังนี้

3.2.1 การที่ศาลปกครองสูงสุดมีความเห็นว่า ศาลปกครองไม่ใช่องค์กรที่อยู่ในความหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 โดยให้เหตุผลว่า “บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับเฉพาะองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น มิได้มุ่งหมายให้รวมถึงองค์กรศาลด้วยเป็นการตีความกฎหมายเพื่อให้ศาลปกครองไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติดังกล่าว” ซึ่งกรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ศาลปกครองเป็นองค์กรหนึ่งที่เกิดขึ้นและได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา 276 ซึ่งระบุให้ “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ...” จึงเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองไว้ใน มาตรา 276 ดังนั้น จึงต้องถือว่าศาลปกครองเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เพียงแต่รัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ แตกต่างกันไปเท่านั้น

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม กรณีนี้เป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า “การที่ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งซึ่งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้ง อาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองได้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 271 และมาตรา 276 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ประกอบมาตรา 3 มาตรา 9 และมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติ

สำเนาถูกต้อง

นายเบญจลักษ์ สุวรรณศิริ ()

/จัดตั้งศาลปกครอง ...

จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่” เนื่องจากศาลปกครองได้มีคำสั่งให้รับฟ้องคดีของนายโกวิท สุรัสวดี ไว้พิจารณา ทำให้เกิดผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มิมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย” ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ จึงสามารถเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

3.2.2 การที่ศาลปกครองหยิบยกคำชี้แจงของเลขานุการคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ระบุไว้ในหนังสือชี้แจงของศาลปกครองสูงสุด ที่ สป.0008.1/48 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2545 ข้อ 1.1 กล่าวไว้ว่า “มาตรานี้เป็นเรื่ององค์กรในรัฐธรรมนูญ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่ามีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน” ขึ้นมากล่าวอ้างว่า การที่จะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยจะต้องเป็นเรื่องที่องค์กรในรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน และศาลปกครองไม่ใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ เรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามมาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า เป็นการไม่ถูกต้อง เนื่องจากคำชี้แจงของเลขานุการฯ เป็นแนวความคิดในชั้นคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีข้อยุติ ต่อมาคณะทำงานและคณะอนุกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญได้มีมติให้ตัดคำว่า “ซ้ำซ้อนกัน” ออก จึงทำให้เห็นได้ว่า คณะทำงานและคณะอนุกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่า นอกจากเรื่องที่องค์กรในรัฐธรรมนูญมีปัญหาอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกันแล้ว ยังมีประเด็นอื่นอีกที่สามารถยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจซ้ำซ้อนกันเพียงอย่างเดียว เช่น ปัญหาว่าองค์กรต่าง ๆ เดียวว่า ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของคน เป็นต้น ซึ่งต่อมาคณะทำงานฯ ได้ตัดคำว่า “ซ้ำซ้อนกัน” ออก จึงเป็นข้อยุติและมีผลทำให้รัฐธรรมนูญ มาตรา 266 มีบทบัญญัติไว้ ดังนี้ “ในกรณีที่มิมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ให้องค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย” ดังนั้น ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงสามารถเสนอความเห็นและคำชี้แจงให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้มาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ ได้มีการเขียนมาตั้งแต่ในชั้นคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ แต่มาตรา 248 ไม่ได้เขียนไว้ในชั้นคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ แต่ในชั้นตอนที่คณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญได้มีการพิจารณาแก้ไข โดยได้มีการแยกระบบการชี้ขาดเขตอำนาจศาลออกมาเป็นมาตรา 248 ดังนั้น มาตรา 248 จึงเกิดขึ้นในชั้นของคณะกรรมการการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญของสภาร่างรัฐธรรมนูญไม่ใช่ในชั้นของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ ดังนั้น มาตรา 248 จึงเป็นบทบัญญัติที่วินิจฉัยเฉพาะเขตอำนาจศาลทั้งหลายที่ไม่ใช่ศาลรัฐธรรมนูญชุดกันเท่านั้น

พยานบุคคล
นายสุรศักดิ์ สุวรรณวิเศษ
ตำแหน่งกรรมการเลือกตั้ง ?

/คณะกรรมการ ...

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดฯ นี้จะไม่มีอำนาจก้าวล่วงเข้ามาวินิจฉัยในกรณีที่เป็นปัญหาในระหว่างศาลทั้งหลายขององค์กรอื่น ในขณะที่มาตรา 266 เป็นบทบัญญัติทั่วไป แต่มาตรา 248 เป็นบทบัญญัติเฉพาะที่ใช้วินิจฉัยเขตอำนาจศาลระหว่างระบบศาลต่างกันชัดเจน แต่ถ้าไม่ใช่เขตอำนาจศาลระหว่างระบบศาลชัดเจน และเป็นเรื่องที่ต้องยกอื่นชัดเจนหรือศาลไปขัดกับองค์กรอื่น ต้องใช้มาตรา 266 ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามนัยคำวินิจฉัยที่ 13/2543 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543 ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญจัดตั้งขึ้นและมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญหลายประการ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้สืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145(3) และสั่งให้ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งดำเนินการเพิกถอนการรับสมัครของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งสั่งเพิกถอนแล้ว การที่ผู้ถูกเพิกถอนนำคดีไปร้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลแพ่ง และศาลมีคำสั่งว่า การเพิกถอนการรับสมัครดังกล่าวโดยผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะกระทำมิได้ เพราะพ้นระยะเวลาที่ผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งจะตรวจสอบและสอบสวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 มาตรา 32 แล้ว นั้น คำสั่งของศาลเป็นการก้าวล่วงการใช้อำนาจในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145(3) หรือไม่ จึงเป็นกรณีมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 บัญญัติให้องค์กรนั้น ซึ่งตามคำร้องนี้ก็ถือคณะกรรมการการเลือกตั้งเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ เมื่อประธานกรรมการการเลือกตั้งเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย จึงเป็นการยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้” การตีความกฎหมายควรตีความตามวลยลักษณะอักษร เนื่องจากประเทศไทยใช้ระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร ดังนั้น การตีความมาตราดังกล่าว จึงต้องตีความตามวลยลักษณะอักษร คือ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมสามารถเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

3.2.3 เนื่องจากกรณีทำนองเดียวกันนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำ

วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามนัยคำวินิจฉัยที่ 13/2543 ที่ได้วินิจฉัยไว้ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 145(3) แล้ว กรณีจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติให้อำนาจไว้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง” และ “การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ” นอกจากนั้นศาลรัฐธรรมนูญยังได้มีคำวินิจฉัยที่ 24/2543 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2543 ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือใน

สำเนาถูกต้อง

เป็นไปตามนัยมาตรา 27 ของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดย

ขัดแย้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง” และมาตรา 268 ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติว่า “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ” สำหรับกรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยวางแนวทางไว้ก่อนที่ศาลปกครองสูงสุดจะมีคำสั่งให้รับฟ้องคดีที่นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ 30 ไร่พิจารณา จึงเท่ากับว่าคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดไม่ได้เป็นไปตามแนวทางที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นแนวทางไว้ ดังนั้น คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่ให้รับฟ้องคดีของนายโกวิท สุรัสวดี ไร่พิจารณา จึงเป็นการใช้อำนาจเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง และเป็นเรื่องที่ศาลปกครองก้าวล่วงเข้าไปใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้อำนาจแก่ศาลปกครองไว้ให้สามารถที่จะกระทำได้ จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา 27 มาตรา 144 มาตรา 145 มาตรา 147 และมาตรา 268 ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีความจำเป็นต้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดที่มีคำสั่งรับฟ้องคดีของนายโกวิท สุรัสวดี ไร่พิจารณานั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้ศาลปกครองควรที่จะต้องรอผลการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญก่อน เนื่องจากหากผลการพิจารณาศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ศาลปกครองต้องปฏิบัติตาม ตามนัยมาตรา 27 และมาตรา 268 ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยแจ้งขอให้ศาลปกครองรอผลการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวแล้ว แต่ศาลปกครองได้แจ้งว่าไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่ให้อำนาจอธิบดีศาลปกครองที่จะมีคำสั่งให้ตุลาการศาลปกครองรอการพิจารณาพิพากษาคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาลปกครองยังคงมีหน้าที่ที่จะดำเนินการพิจารณาพิพากษาคดีตามกฎหมายต่อไป ซึ่งการมีความเห็นดังกล่าวอาจก่อให้เกิดความเสียหายในอนาคตที่ยากจะเยียวยา

3.3 กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า การวินิจฉัยชี้ขาดว่าศาลใดจะมีอำนาจตรวจสอบการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัย แต่เป็นอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามมาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญ นั้น

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา 266 เป็นการร้องเกี่ยวกับเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาล จะไม่ใช่มาตรา 266 เพราะมีบทบัญญัติในมาตรา 248 แล้วนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าไม่ถูกต้อง เนื่องจากกรณีนี้เป็นเรื่องที่ศาลปกครองได้รับคำฟ้องที่นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ เขตเลือกตั้งที่ 30 ไร่พิจารณา จึงทำให้เกิดผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้ง ...

สำเนาถูกต้อง
นายสมชัย สัจจะวาจา
ผู้อำนวยการเลือกตั้ง

ประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา 266 ตามที่กล่าวไว้แล้วในข้อ 3.2.1- ข้อ 3.2.2 เรื่องนี้มิใช่เรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยว่า คดีที่นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งอยู่ในเขตอำนาจของศาลใด หรือนายโกวิท สุรัสวดี ควรจะฟ้องคดีคณะกรรมการ การเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งต่อศาลใด ศาลจึงจะมีอำนาจรับคดีไว้พิจารณา ซึ่งจะไม่ซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามที่ศาลปกครองสูงสุด กล่าวอ้าง เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา 266 เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่กำหนดให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญที่มี ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ส่วนบทบัญญัติ มาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญนั้น เป็นบทบัญญัติที่เสนอให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ ระหว่างศาลพิจารณาวินิจฉัยอำนาจของศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น ที่ขัดกัน เท่านั้น ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 3.2.2 สำหรับกรณีนี้เป็นเรื่องที่ศาลปกครองได้รับคำฟ้องของนายโกวิท สุรัสวดี ไว้พิจารณา จึงทำให้เกิดปัญหาและมีผลกระทบเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตาม รัฐธรรมนูญจึงต้องร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา 266 ของรัฐธรรมนูญ ส่วน คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลเป็นองค์กรที่ชี้ขาดขอบเขตอำนาจของศาลปกครอง ศาลยุติธรรม ศาลทหาร แต่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่องค์กรตามมาตรา 248 ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดฯ จึงไม่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง เรื่องดังกล่าวนี้จึงไม่ใช่เรื่องที่ต้องส่งให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดฯ พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุปแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับ บัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ตามมาตรา 276 ของรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับคดี ที่นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ที่ 30 กรุงเทพมหานคร ไว้พิจารณา

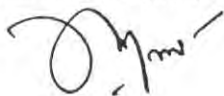
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐศักดิ์ สุวรรณทวีสุข)
เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง 7

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายปริญญ์ นาคฉัตรีย์)
กรรมการการเลือกตั้ง ทำหน้าที่แทน
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

เลขที่การ / ๒๕๖๓ / ๒๕
รองเลขที่การ / /
ผอ. สำนัก / /
รอง ผอ. สำนัก / /
ผอ. ฝ่าย / /
ประจำฝ่าย / /
จนท. บันทึกข้อมูล / 24 พ.ย. 63

ได้รับเอกสาร/ต้นฉบับแล้ว
(..... / 11/25/63)
วันที่ 24 ต.ค. 2545
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ก.ร.ว. 15.10 X.

ที่ คป. ๐๐๐๘.๑/๗

ศาลปกครองสูงสุด

๑๙๕ อาคารเอ็มไพร์ทาวเวอร์ ชั้นที่ ๓๕

ถนนสาทรใต้ เขตสาทร

กทม. ๑๐๑๒๐

ข่าว มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ความเห็นเพิ่มเติม กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๕๔ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

กราบเรียน ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

อ้างถึง (๑) หนังสือศาลปกครองสูงสุดที่ คป. ๐๐๐๘.๑/๔๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

(๒) หนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ที่ คร ๐๐๐๓.๖/๘๔๘ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

ตามที่ศาลปกครองสูงสุดได้เสนอความเห็นมายังศาลรัฐธรรมนูญ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๕๔ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาหนังสือของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งได้เสนอความเห็นและขอสงวนคำขอท้าทายคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ บางประเด็นไปยังศาลปกครองสูงสุด นั้น

ขอเรียนว่า กรณีคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๕๔ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญ เพราะเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคำสั่งของศาลปกครองอันถึงที่สุดแล้ว ซึ่งจะเป็นบรรทัดฐานเกิดขึ้นอย่างน้อย ๓ ประการ คือ

ประการแรก การที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำร้องดังกล่าวเป็นปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร (คณะกรรมการการเลือกตั้ง) กับศาลปกครอง และรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา ต่อไปก็อาจจะมีการเสนอปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรนิติบัญญัติกับองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร หรือองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติกับศาลหรือองค์กรนิติบัญญัติกับองค์กรนิติบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้เช่นเดียวกับกรณีปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลปกครองได้เช่นเดียวกัน

ประการที่สอง สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยองค์กรของรัฐ ตามมาตรา ๒๖๖ และประชาชนที่เป็นโจทก์หรือจำเลย หรือคู่ความในศาลยุติธรรมและผู้ฟ้องคดี หรือผู้ถูกฟ้องคดีหรือคู่กรณีในศาลปกครอง ยื่นคำร้องผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตามมาตรา ๑๙๘ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าคำพิพากษาของศาลไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ได้หรือไม่ และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา และมีอำนาจทบทวนหรือแก้ไขคำพิพากษา หรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลได้ หรือไม่

ประการที่สาม สิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ โดยบุคคล ที่ได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ศาลตรวจสอบ การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้หรือไม่ หรือจะถือว่าการใช้อำนาจของ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีสภาพบังคับเด็ดขาดไม่อาจถูกฟ้องคดีต่อศาลได้

จึงขอเรียนข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

๑. หากยอมรับว่า คำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีนี้ เป็นปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามมาตรา ๒๖๖ ซึ่งองค์กรหนึ่ง คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ในฐานะผู้ใช้อำนาจควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งรวมทั้งการออกเสียงประชามติ อันเป็นการใช้อำนาจทางบริหารอย่างหนึ่ง) กับศาล (ในฐานะผู้ใช้อำนาจตุลาการ) แล้ว จะเกิดผลขึ้นอย่างที่ไม่ควรจะเป็นตามมา คือ

ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรนิติบัญญัติกับศาล หรือองค์กรนิติบัญญัติ กับองค์กรอิสระที่ใช้อำนาจทางบริหาร หรือศาลกับศาลด้วยกัน หรือศาลกับหน่วยงานอื่นของรัฐ ก็จะมาสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด หลักการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติในเรื่องการใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะแบ่งแยกอำนาจและ องค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยออกจากกัน” เพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ก็จะเป็นไปไม่ได้ โดยเฉพาะการตรวจสอบการใช้อำนาจทางบริหารไม่ว่าขององค์กรใด โดยองค์กร ศาลอันเป็นหัวใจสำคัญของระบบนิติรัฐ (Legal State) หรือหลักนิติธรรม (Rule of Law)

* รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๓ อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้น ทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗๕ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คู่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงาน ของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ จะเห็นได้ว่า มิใช่เป็นกรณีศาลปกครองใช้อำนาจเข้าซ้อน หรือใช้อำนาจขัดกันกับคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด แต่เป็นปัญหาในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณาคดีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครอง คำร้องดังกล่าว จึงมิใช่เป็นกรณีปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กร ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

ด้วยเหตุนี้ การใช้อำนาจทางบริหารกับการใช้อำนาจตุลาการย่อมไม่มีทางที่จะขัดกันหรือเข้าซ้อนกันได้ คงมิได้เฉพาะการใช้อำนาจระหว่างศาลด้วยกันหรือระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจทางบริหารด้วยกันเท่านั้น และถ้าเป็นปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรศาลขัดกัน องค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาดังกล่าว ก็คือ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ แต่ถ้าเป็นปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่นโดยเฉพาะองค์กรอิสระที่ใช้อำนาจทางบริหารแยกออกจากคณะรัฐมนตรีแล้วจะเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

๒. คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ เป็นคำสั่งที่ได้วินิจฉัยในประเด็นอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ซึ่งเป็นประเด็นแห่งคดี และเป็นคำสั่งที่ถึงที่สุดในประเด็นอำนาจฟ้องคดีแล้วตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ในคดีดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดี คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้ง ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่าไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาได้ จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ตามคดีหมายเลขแดงที่ ๔๗/๒๕๔๔ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองชั้นต้นที่สั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความต่อศาลปกครองสูงสุด (คำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔) ซึ่งคดีดังกล่าวเป็นการยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดตามมาตรา ๑๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ คดีตามคำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ มีประเด็นแห่งคดีว่า ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือไม่ ต่อมา ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวแล้วมีคำสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณาตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ อันเป็นการวินิจฉัยประเด็นแห่งคดี ซึ่งตามมาตรา ๗๓ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดให้เป็นที่สุด

แม้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะถือเป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐตามมาตรา ๒๖๘ และใช้ได้ทันทีทั้งปวง แต่ก็จะไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาและคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดแล้วดังที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๘วรรคสาม ได้บัญญัติไว้ ดังนั้น การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ซึ่งเป็นคำสั่งที่ถึงที่สุดแล้วว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวไว้วินิจฉัยก็แสดงว่า ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีอำนาจสูงสุดเหนือบรรดาศาลทั้งหลาย และมีอำนาจทบทวนและเพิกถอนคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองรวมทั้งศาลอื่นซึ่งถึงที่สุดแล้วได้ด้วย

๓ การให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ถือเป็นการใช้อำนาจบริหาร หรือไม่ และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะถูกตรวจสอบการใช้อำนาจจากศาล ได้หรือไม่

การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมิใช่เป็นการใช้อำนาจตุลาการเช่นเดียวกับศาล แต่เป็นการใช้อำนาจในทางบริหารหรือในทางปกครอง เพื่อควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งรวมทั้งการออกเสียงประชามติแทนฝ่ายบริหาร และถูกตรวจสอบการใช้อำนาจโดยองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการได้ตามหลักการแบ่งแยกอำนาจได้ ดังเช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยใช้อำนาจตุลาการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้วใน ๒ กรณี คือ

๓.๑ กรณีแรก ประธานรัฐสภาได้ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับสมัครบุคคลเพื่อรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาระหว่างวันที่ ๑๙-๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ โดยมีคู่มือการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภามอบให้ผู้สมัคร แต่มีได้อธิบายคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ในรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๐๙ (๑๑) ไว้แต่อย่างใด ทำให้ผู้สมัครเข้าใจว่าตนไม่มีลักษณะต้องห้าม หลังจากที่ปิดการรับสมัครแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานการสมัครของผู้สมัครแต่ละรายแล้วเห็นว่าเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” ว่า หมายรวมถึง กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย กรรมการอิสลามประจำจังหวัด กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ฯลฯ ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่มีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยคำร้องดังกล่าวไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓^๒ สรุปได้ว่า

๓.๑.๑ การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีนี้เป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๔๕ (๓) คือ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” เป็นการใช้อำนาจหน้าที่ตาม มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง ในฐานะที่ เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และใช้อำนาจตามมาตรา ๑๔๕ (๓) เพื่อวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นในการดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยการวินิจฉัยชี้ขาดว่าบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการและอนุกรรมการ จำนวน ๒๗ ตำแหน่ง เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

๓.๑.๒ การที่ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งรับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ประกาศการรับสมัครโดยเปิดเผยแล้ว ต่อมา คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยคำว่า “เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ” เป็นเหตุให้มีการแจ้งผลการไม่รับสมัครภายหลัง ถือว่าเป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เป็นการขอให้วินิจฉัยการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๑.๓ การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวไม่สอดคล้องต่อรัฐธรรมนูญ คือ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยว่า บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการและอนุกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๒๗ ตำแหน่ง เป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐนั้น ไม่สอดคล้องต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๙ (๑๑) แต่ที่วินิจฉัยว่า บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐนั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๙ (๑๑) แล้ว

จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญข้างต้น แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๔๕ (๓) จะเป็นการใช้อำนาจตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพื่อชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งและถือเป็นอันยุติก็ถือเป็นยุติในทางบริหารเท่านั้น การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมถูกตรวจสอบจากศาลได้ ดังตัวอย่างคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๓ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องที่ประธานรัฐสภาส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๔๕ (๓)

^๒ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๖๗ ก วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๓

๓.๒ กรณีที่สอง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัย กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ตามมาตรา ๑๔๕ คือ ประกาศผลการเลือกตั้ง และดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจตามที่ตั้งให้มี การเลือกตั้งใหม่ หรือตั้งให้มีกวนับคะแนนใหม่ ฯลฯ และกรรมการการเลือกตั้งอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าวออกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งฉบับนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีพิจารณาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดแล้ว และเป็นกระบวนการหนึ่งของการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๔) ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำได้ ต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยในประเด็นแห่งคดี สรุปได้ว่า ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวข้างต้นไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๒๖ และต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ดังปรากฏในคำวินิจฉัยส่วนบุคคลของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหลายท่านว่า “ลักษณะของการใช้อำนาจในการออกระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีนี้ แม้จะออกโดยอาศัยอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก็ตาม คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมถูกตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าวได้จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๕๓ ย่อมแสดงให้เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้ตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการออกระเบียบเพื่อใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจในฐานะเป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕(๑) ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๗)

” สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ “รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญประจำปี ๒๕๕๓ (เล่ม ๔)”

หน้า ๑๙๐๒-๑๙๐๓

“ โปรดดูรายละเอียดในสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ “รวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญประจำปี ๒๕๕๓ (เล่ม ๔)” หน้า ๑๙๐๑-๑๙๐๗

ดังนั้น การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาดังกรณีตัวอย่างข้างต้นจึงเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร มิใช่เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรืออำนาจตุลาการ ดังเช่นรัฐสภาหรือศาล เมื่อมีการโต้แย้งว่าการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งขัดต่อกฎหมายก็ต้องมีการเสนอข้อโต้แย้งต่อศาล^๕ ดังตัวอย่างที่ศาลรัฐธรรมนูญรับและวินิจฉัยคำร้องที่โต้แย้งการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๓ และที่ ๒๔/๒๕๕๓ ประกอบกับคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ไม่ปฏิเสธว่าผู้ฟ้องคดีจะฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลไม่ได้ และยอมรับว่าการฟ้องคดีนั้นต้องมีกฎหมายรองรับให้อำนาจผู้ฟ้องคดีที่จะนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ และกฎหมายจะต้องให้อำนาจศาลที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้เท่านั้น^๖ ซึ่งมีข้อพิจารณาต่อไปว่า นอกจากศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ศาลใดเป็นศาลที่มีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้อีก

๕. ศาลใดเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยประเด็นสำคัญซึ่งเป็นประเด็นแห่งคดีในคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๓ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๔๕ (๓) ได้ แต่การขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๓ ซึ่งเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง ออกระเบียบเพื่อใช้ในการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา โดยในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ได้วางหลักการและบรรทัดฐานสองประการคือ ประการแรก ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ แม้จะเป็นการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญก็ตาม ประการที่สอง การตรวจสอบการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีปัญหาต่อไปว่า การตรวจสอบการกระทำของ

^๕ โปรดดูคำวินิจฉัยส่วนบุคคล อ้างแล้ว ๓

^๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เสนอความเห็นตามหนังสือที่อ้างถึงในข้อ ๒.ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามหนังสือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตอนที่ ๓๓ ที่ ลต (กกต.) ๐๑๐๑/๗๔๗๙ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ หน้า ๕ บรรทัดที่ ๑-๔ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ปฏิเสธว่า ผู้ฟ้องคดีจะฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งต่อศาลไม่ได้ เพียงแต่การฟ้องคดีนั้นต้องมีกฎหมายรองรับให้อำนาจผู้ฟ้องคดีที่จะนำไปฟ้องต่อศาลได้ และกฎหมายจะต้องให้อำนาจศาลที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้เท่านั้น”

คณะกรรมการการเลือกตั้งในประเด็นนี้อยู่ในอำนาจของศาลใด หากพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๘ ซึ่งบัญญัติว่า กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่าการกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อม ความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย จึงแสดงให้เห็นว่าศาลที่มีอำนาจ พิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ มีเพียงศาลรัฐธรรมนูญ และศาลปกครองเท่านั้น ดังนั้น เมื่อกรณีตามคำร้องในประเด็นนี้ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ก็ย่อมอยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๑๘๘ เว้นแต่ ในขณะที่เกิดปัญหายังไม่มีการจัดตั้ง ศาลปกครองขึ้นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ดังเช่นในยี่สิบปีที่มีการตราพระราชบัญญัติหลายฉบับ ออกมาใช้บังคับ โดยกำหนดให้นำคดีไปฟ้องต่อศาลปกครอง เช่น พระราชบัญญัติผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ (มาตรา ๗๐) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ (มาตรา ๔๒) พระราชบัญญัติบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ (มาตรา ๑๐๗) และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๘ (มาตรา ๓๑ และมาตรา ๘๐) ดังนี้ ก็ควรอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมซึ่งได้มีการตีความเช่นนี้มาโดยตลอดตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๘ แม้อต่อมา จะมีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ขึ้นใช้บังคับแล้วก็ตาม เมื่อศาลปกครอง ยังไม่เปิดทำการ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองก็คือศาลยุติธรรม ดังที่คณะกรรมการ วินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานในคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๔๔ และที่ ๑๓/๒๕๔๔ ว่า คดีปกครองที่เกิดขึ้นภายหลังพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับ แต่ศาลปกครองยังไม่เปิดทำการ อยู่ในอำนาจ ของศาลยุติธรรม

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิการฟ้องคดีต่อศาลไว้ว่า สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือ องค์การอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลให้รับผิดชอบ เนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำของ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครอง ตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งปัจจุบันศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษารอคดีมี ๔ ศาล ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร จึงต้องพิจารณาว่าศาลใดเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา คดีพิพาทที่เกิดขึ้นจากการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และถ้าหากมีปัญหาอำนาจหน้าที่ ระหว่างศาลเกิดขึ้นองค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัย คือ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ ระหว่างศาลดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจ หน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒

กล่าวโดยสรุป ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร เพื่อควบคุมหรือจัดให้มีการเลือกตั้งรวมทั้งการออกเสียงประชามติแทนฝ่ายบริหาร ดังนั้น จึงถูกตรวจสอบการใช้อำนาจโดยศาลได้ ดังที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ ได้บัญญัติรับรองไว้ และศาลรัฐธรรมนูญเคยตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๓ และที่ ๒๔/๒๕๔๓

๒. ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามมาตรา ๒๖๖ น่าจะต้องเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจบริหารด้วยกันเท่านั้น แต่จะไม่รวมถึงปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติและองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ หรือระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการกับองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร

๓. คำร้องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนี้ มีลักษณะเป็นการโต้แย้งว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาคดีตามคำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔) จึงเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาล ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ ประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งต้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดไว้

๔. คดีตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ เป็นการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อให้ศาลปกครองตรวจสอบการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต และการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว อันเป็นการใช้อำนาจตุลาการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะรับคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาได้ และไม่มีอำนาจทบทวนหรือเพิกถอนคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้อีก

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายอัคราทร จุฬารัตน)
ประธานศาลปกครองสูงสุด

สำนักงานศาลปกครองสูงสุด

โทรศัพท์ ๐ ๒๖๗๐๑๒๐๐ - ๖๓ ต่อ ๕๐๓๖, ๕๐๕๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๖๑๓๑๓

๓๐ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด
ที่ ๘๔/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่

กราบเรียน ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

อ้างถึง หนังสือสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ศร ๐๐๐๓.๖/๒๗๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖

ตามหนังสือที่อ้างถึงศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาหนังสือชี้แจงของศาลปกครองสูงสุด กรณีที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๕๔
ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมการการเลือกตั้งขอเสนอความเห็นเกี่ยวกับคำชี้แจงของศาลปกครองสูงสุดดังนี้
๑. การที่ศาลปกครองสูงสุดได้ชี้แจงว่า คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๕๔ ถึงที่สุดแล้ว

แม้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะถือเป็นเด็ดขาดมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่น
ของรัฐตามมาตรา ๒๖๘ และใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ก็ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาและคำสั่งของศาล
อันถึงที่สุดแล้ว ดังที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๖๔ วรรคสาม ได้บัญญัติไว้แล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เห็น
พ้องด้วย ดังเหตุผลต่อไปนี้

๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๖ ไม่ได้ให้
อำนาจศาลปกครองที่จะพิจารณาคำพิพากษาคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลปกครอง เนื่องจาก
คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแล
ของรัฐบาลตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้แล้ว เมื่อศาลปกครองไม่มีอำนาจ
ที่จะรับฟ้องคดีไว้พิจารณา ดังนั้น ศาลปกครองจึงมีคำสั่งให้รับฟ้องคดี นายโกวิท สุรัสวดี ที่ฟ้องคณะกรรมการ
การเลือกตั้งไว้พิจารณาไม่ได้ เมื่อปรากฏว่าศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งให้รับฟ้องคดีดังกล่าวไว้พิจารณาแล้ว
หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าศาลปกครองไม่มีอำนาจรับฟ้องคดีดังกล่าวไว้พิจารณา ศาลปกครองจะ
ต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งระบุไว้ว่า "คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้
เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ"

สำเนาถูกต้อง

(นายฉัตรกมล สุวรรณทวีสุข)

เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง 7

๑.๒ การตีความบังคับใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี

ปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จะต้องตีความให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ การที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า นายโกวิท สุรัสวดี สามารถฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลปกครองได้ตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ มาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ตลอดจนเห็นว่าคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ที่ให้รับฟ้องคดีที่นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณา เป็นไปตามมาตรา ๗๓ วรรคสี่แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดเป็นที่สุดตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการตีความบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งในประเด็นนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๔๔ เป็นแค่เพียงคำสั่งของศาลปกครองที่สั่งให้รับคดีไว้พิจารณาเท่านั้น ยังไม่ใช่คำพิพากษาที่จะทำให้คดีเด็ดขาดไปแต่อย่างใด จึงไม่ใช่คำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้วตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญตามที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจง กรณีเช่นนี้หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดไม่ชอบ ศาลปกครองสูงสุดสามารถกลับคำสั่งเดิม โดยมีคำสั่งไม่รับฟ้องคดีไว้พิจารณาได้ ซึ่งหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเป็นเช่นใดแล้ว ศาลปกครองสูงสุดต้องปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญ

๒. ตามที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงตามหนังสือของศาลปกครองสูงสุด ที่ ศป ๐๐๐๘.๑/๗ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖ หน้า ๘ บรรทัดที่ ๗ - ๘ ที่ระบุไว้ว่า "ดังนั้น เมื่อกรณีตามคำร้องในประเด็นนี้ ไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ก็ย่อมอยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามมาตรา ๑๙๘" นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าไม่ถูกต้อง ซึ่งเรื่องนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยชี้แจงไว้แล้วตามหนังสือของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนที่ ๓๓ ที่ สด(กกต.) ๐๑๐๑/๗๕๗๙ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ หน้า ๑ บรรทัดที่ ๕ - ๑๐ ว่า "หากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาส่งเรื่องตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญให้ศาลปกครองพิจารณา ศาลปกครองต้องพิจารณาว่า ศาลปกครองมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้หรือไม่ โดยศาลปกครองต้องพิจารณาขอบเขตอำนาจของศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ เป็นหลัก หากเห็นว่าเป็นเรื่องที่ศาลปกครองไม่มีอำนาจที่จะรับคดีไว้พิจารณา ศาลปกครองก็ควรมีคำสั่งไม่รับเรื่องไว้พิจารณา ซึ่งในกรณีนี้หากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ศาลปกครองพิจารณา ศาลปกครองก็จะไม่มีอำนาจที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษา"

๓. ตามที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงว่า "สิทธิการฟ้องคดีของบุคคลตามมาตรา ๖๒ ของรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ" คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า กรณีนี้รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ ไม่ได้บัญญัติให้อำนาจศาลปกครองที่จะรับฟ้องคดีของ นายโกวิท สุรัสวดี ไว้พิจารณาดังนั้น ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าว กฎหมายรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด และสูงกว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งกรณีนี้หากคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำมิชอบบุคคลที่ได้รับผลกระทบตามมาตรา ๖๒ ของรัฐธรรมนูญ สามารถฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลยุติธรรมได้อยู่แล้ว ตามมาตรา ๒๔ ประกอบมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ.๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ ประกอบมาตรา ๑๐๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

/และสมาชิก ...

นายอุกตอง
ผู้ตรวจการแผ่นดิน
ที่สำนักงานการเลือกตั้ง ๗

และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๑ และมาตรา ๑๕๗ ของประมวลกฎหมายอาญา นอกจากนั้นยังอาจถูกถอดถอนได้ตามมาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๐๕ ของรัฐธรรมนูญ ตามที่เคยได้ชี้แจงไว้แล้วตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ที่ สต ๐๑๐๑/๑๙๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ (เอกสารประกอบ หน้า ๘-๙)

๔. การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๕๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น มิใช่เป็นเรื่องการใช้อำนาจที่เข้าซ้อนกันตามมาตรา ๒๔๘ ของรัฐธรรมนูญ แต่เป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้ยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้แล้ว ตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ สต(กกต.) ๐๑๐๑/๗๕๗๙ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ หน้า ๑๓ - ๑๔

๕. การใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา ๑๕๕(๓) แล้ว กรณีจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติให้อำนาจไว้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการใช้อำนาจดังตุลาการ ตามที่ได้เคยชี้แจงข้อมูลต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้แล้ว

๖. การที่ศาลปกครองสูงสุดชี้แจงตามหนังสือของศาลปกครองสูงสุดที่ ศป ๐๐๐๘.๑/๗ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ หน้า ๙ บรรทัดที่ ๑๙-๒๒ ว่า "คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๕๔ เป็นคำสั่งถึงที่สุดแล้ว ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๕๒ อันเป็นการใช้อำนาจตุลาการตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕๔ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การที่ตุลาการจะพิจารณาพิพากษาคดีจะต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ซึ่งมาตรา ๒๕๔ ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็ได้กำหนดไว้แล้วว่า "การที่ตุลาการจะพิจารณาพิพากษาคดีจะต้องเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด" ซึ่งกรณีนี้รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดให้อำนาจศาลปกครองที่จะรับคำฟ้องของ นายโกวิท สุรัสวดี ไว้พิจารณา ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจรับคดีไว้พิจารณาพิพากษา ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญ

๗. การที่ศาลปกครองสูงสุดหยิบยกคำชี้แจงของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ระบุว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ปฏิเสธว่า ผู้ฟ้องคดีจะฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งต่อศาลไม่ได้ เพียงแต่การฟ้องคดีนั้นต้องมีกฎหมายรองรับให้อำนาจผู้ฟ้องคดีที่จะนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ และกฎหมายจะต้องให้อำนาจศาลที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้เท่านั้น" อันเป็นการหยิบยกคำชี้แจงของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาเฉพาะบางตอนเท่านั้น ซึ่งความจริงแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งหมายความว่า การที่ศาลจะรับคดีไว้พิจารณาจะต้องมีกฎหมายรองรับให้อำนาจศาลที่จะรับคดีไว้พิจารณาเท่านั้น กรณีนี้รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ ไม่ได้ให้อำนาจศาลปกครองที่จะรับคดีดังกล่าวไว้พิจารณาพิพากษา ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ชี้แจงไว้แล้วตามหนังสือคณะกรรมการ

การเลือกตั้ง ส่วนที่ ๒ ตอนที่ ๑๑๐๑/๗๕๗๙ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ หน้า ๔ บรรทัดที่ ๒๗ - ๓๒ และหน้า ๕ บรรทัดที่ ๑

สำเนาถูกต้อง

(นายณัฐกมล กิ่งแก้ว)
 เจ้าพนักงานการเลือกตั้ง

/๘. นอกจากที่ ...

๘. นอกจากนี้คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ชี้แจงเพิ่มเติมตามหนังสือฉบับนี้แล้ว
คณะกรรมการการเลือกตั้งขอยืนยันคำชี้แจงของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามหนังสือที่ ลต ๐๑๐๑/๑๙๒
ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ และที่ ลต (กกต.)๐๑๐๑/๗๕๗๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ ทุกประการ
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

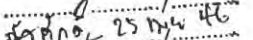
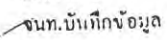
พลตำรวจเอก
(วาสนา เพิ่มลาภ)
ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักกฎหมายและคดี
โทร ๐ ๒๖๑๓ ๗๓๓๓ ต่อ ๑๘๑๖-๗
โทรสาร ๐ ๒๖๑๓ ๗๕๔๗
Hotline : ๕๑๗๕๑

สำเนาถูกต้อง

(นายรัฐศักดิ์ สุวรรณแก้ว)
เจ้าหน้าที่งานการเลือกตั้ง 7

๑๕๐. ๒๘ ๑๗ ๕๖
เลขที่การ / /
ผอ.สำนักงานอ. 25 มิถุน ๕๖
รอง ผอ.สำนัก / /
ผอ.ฝ่าย / /
ประจำฝ่าย 25 มิถุน ๕๖
จนท.บันทึกข้อมูล 25 มิถุน ๕๖

หน้าว่าง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๕๒/๒๕๔๖
วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖

ที่ ศร ๐๐๐๓.๖/ 019

ศาลรัฐธรรมนูญ

ถนนจักรเพชร กทม. ๑๐๒๐๐

๒๖ มกราคม ๒๕๔๗

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖
เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

กราบเรียน ประธานศาลปกครองสูงสุด

- อ้างถึง ๑. หนังสือศาลปกครองสูงสุด ที่ สป ๐๐๐๘.๑/๔๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕
๒. หนังสือศาลปกครองสูงสุด ที่ สป ๐๐๐๘.๑/๗ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๖
๓. หนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ สป ๐๐๐๘.๑/๗ ลงวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๔๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖

ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือ ลับ ที่ ลค ๐๑๐๑/๑๕๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) นั้น บัดนี้ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้พิจารณาวินิจฉัยในคำร้องดังกล่าวแล้ว

ศาลรัฐธรรมนูญขอส่งสำเนาคำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖ ดังกล่าว
ดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อ โปรดทราบ

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายกระมล ทองธรรมชาติ)

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

กลุ่มงานคดี ๖

โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๖๐๐ คอ ๓๑๑๐ , ๓๑๔๐

โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๖๒๘

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๔๖

วันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๖

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีคำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ได้มีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ซึ่งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งอาจถูก ฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองได้ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒

๑. ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า

๑.๑ นายโกวิท สุรัสวดี ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ (บางกอกน้อย) ได้ฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ต่อศาลปกครองกลาง โดยกล่าวหาว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ถ้าเนาถูกต้อง

(นายปัญญา จุฑง
ผู้ดำรงตำแหน่ง)

ประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร มีพฤติการณ์สื่อเจตนาที่จะทำให้เกิดการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยในฐานะเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่จัดทำคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ชำซ้อนกันถึง ๓ ฉบับ โดยมิชอบด้วยกฎหมาย มีข้อความอันเป็นเท็จและโดยทุจริต ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี จึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา หรือคำสั่งว่าคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ ดังกล่าวมิชอบด้วยกฎหมาย และขอให้เพิกถอนคำสั่ง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วย นายธีรศักดิ์ วรรณสุต นายยูวัฒน์ กมลเวช นายสวัสดิ์ โชติพานิช นายโคทม อาริยา และนายจิระ บุญพจนสุนทร ต้องรับผิดชอบร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย นายอรุณ สกุลเดี่ยว นางสาวดวงพร วัฒนกวนิชย์ นายอมรทัต พิจิตรคดีพล นายประเทืองวิทย์ ดีใจ นายพรวุฒิ เมธาวุฒิกุล นายพิสวง ชอบงาน นายเฉลิม คูนสกุล นายโสภณ เอี่ยมขาศรี นายคล่อง กล่อมเกลี้ยง และนายปัญญา ณ เชียงใหม่ เนื่องจากไม่ได้ตรวจสอบให้รอบคอบจนมิผลให้มีมติว่า ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔

๑.๒ ศาลปกครองกลางได้มีคำวินิจฉัยว่า กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นรายบุคคล ในการออกกฎ คำสั่ง หรือมีมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล คั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร เป็นรายบุคคล มิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ศาลปกครองกลางจึงไม่อาจรับคำฟ้องในส่วนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ทั้งหมด เป็นรายบุคคลได้ และแม้ว่าจะฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต

เลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือในฐานะคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และอาจตกเป็นผู้ถูกฟ้องคดีในศาลปกครอง ได้ก็ตาม แต่เนื่องจากกรณีตามคำฟ้องเป็นกรณีที่นายโกวิท สุรัสวดี ได้แย้งคัดค้านการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และได้ร้องเรียนไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ไม่รับรองผลการเลือกตั้งของเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยสั่งการไปแล้วว่า ไม่พบการกระทำความผิด และไม่ให้มีการนับคะแนนใหม่ จึงถือได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ให้อำนาจไว้ อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลจึงไม่มีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณา หรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้

๑.๓ นายโกวิท สุรัสวดี ได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุดว่า มีความประสงค์จะฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ร่วมกันออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนซ้ำซ้อนกันจนเป็นเหตุให้นำจะเกิดการทุจริต ไม่ได้ประสงค์จะฟ้องในฐานะบุคคล และขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้ศาลปกครองกลางรับคำฟ้องไว้พิจารณา

๑.๔ ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่ง ที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ระหว่าง นายโกวิท สุรัสวดี กับคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ว่า การที่ศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่า คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มีสภาพเสร็จเด็ดขาด อันเป็นเหตุให้ศาลปกครองชั้นต้นไม่รับคำฟ้องไว้

สำเนาถูกต้อง

Am 8/

(นายปัญญา ฐิติ
ผู้อำนวยการฝ่าย)

พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้ นั้น ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ไม่มีบทบัญญัติมาตราใด บัญญัติชัดเจนเช่นนั้น คำวินิจฉัยของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวเป็นการแปลกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการเพิ่มตัวพหุคูณกับหลักการแปลกฎหมายเช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ ว่า “ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๔๓ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณา ดังนี้

(๑) ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ วางหลักไว้ว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล กับเอกชน...” และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕ บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย...” ประกอบกับมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรือการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ... ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง” เมื่อพิเคราะห์บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวแล้ว จึงเห็นได้ว่า คดีนี้อยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณาพิพากษาได้

(๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้หรือไม่ นั้น ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่ได้พิเคราะห์บทบัญญัติ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ที่ว่า หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่จะเป็นคู่กรณีหรือถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้ ต้องเป็นหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลนั้น เห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ ที่ว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า... (๒) ... คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล” และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทนั้น อย่างน้อยจะต้อง “อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล” เนื่องจากคำว่า รัฐบาล มีความหมายกว้างกว่า คำว่า คณะรัฐมนตรี โดยหมายถึง “รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนประเทศชาติ” มิใช่ “คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง” ฉะนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จึงอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้

๒. คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วไม่เห็นพ้องด้วยกับการที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยให้รับคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไว้พิจารณา ตามหนังสือ ถบที่ ลท ๐๑๐๑/๑๕๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ด้วยเหตุผล ดังนี้

๒.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ดำเนินคดี

๕๗๘

(นายปัญญา จุฑา
ผู้อำนวยการศูนย์ฯ)

สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๑๔๗ การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีลักษณะการใช้อำนาจกึ่งตุลาการ ดังนั้น อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีสภาพเสรีเด็ดขาดในเชิงนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ

๒.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมิใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ โดยศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล”

๒.๓ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ

เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ดังกล่าว จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งในการจัดการการเลือกตั้ง

๒.๔ ต่อมา คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งความเห็นความหนังสือ ค่วนที่สุดที่ ตค (กกค.) ๐๑๐๑/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ ทรูปลาระสำคัญได้ว่า คณะกรรมการ

การเลือกตั้งขอแก้ไขข้อความตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ บางตอนที่คลาดเคลื่อน และคณะกรรมการการเลือกตั้งขอศาล คำขอทำคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ บางประเด็น โดยขอคัดข้อความในประเด็นที่ว่า “และบทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองดังกล่าว เป็นบทบัญญัติกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หรือไม่” ออก

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมพิจารณา เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ มีมติรับความเห็นหรือคำชี้แจงของคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าร่วมไว้ในสำนวน และมีคำสั่งอนุญาตให้ถอน (ขอศาล) คำขอทำฟ้องคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ ความที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอ

๓. ศาลปกครองสูงสุดได้มีความเห็นและชี้แจงเป็นหนังสือ ดังนี้

๓.๑ ศาลปกครองสูงสุดได้ส่งคำชี้แจง ตามหนังสือศาลปกครองสูงสุด ที่ สป ๐๐๐๘.๑/๔๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ โดยได้ส่งต้นาคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีที่เสนอต่อศาลปกครองสูงสุดมาด้วย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑.๑ การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจทางปกครอง หรือดำเนินกิจการในทางปกครอง จึงสามารถถูกตรวจสอบได้ถึงความชอบด้วยกฎหมายโดยศาล และกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตราใดกำหนดให้การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุดและห้ามฟ้องคดีต่อศาล

๓.๑.๒ ศาลทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ต่างมิใช่องค์กรในความหมายของมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะ

ดำเนินถูกต้อง

(นายปัญญา อุดชา
ผู้อำนวยการกองงาน

เป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ ดังนั้น องค์กรตามมาตรา ๒๖๖ จึงมีความหมายครอบคลุมถึงองค์กรอิสระต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เท่านั้น

๓.๑.๓ เมื่อศาลไม่ใช่องค์กรตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลปกครองกับคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ ทั้งนี้เพราะปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลกับคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือองค์กรอิสระอื่นใดไม่อาจเกิดขึ้นได้ เนื่องจากศาลเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการซึ่งกระทำในพระปรมาภิไธย ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรอิสระว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลไม่ใช่องค์กรที่ใช้อำนาจในลักษณะ “ทางปกครอง” อย่างองค์กรอิสระ จึงไม่มีทางขัดหรือแย้งกับการใช้อำนาจขององค์กรอิสระ ทำนองเดียวกับการใช้อำนาจในทางนิติบัญญัติขององค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ก็ย่อมไม่มีทางขัดหรือแย้งกับการใช้อำนาจในทางตุลาการของศาลได้ อำนาจหน้าที่ที่จะมีปัญหาคัดหรือแย้งกันได้ต้องมีลักษณะแบบเดียวกัน เช่น ศาลกับศาลฝ่ายปกครองกับฝ่ายปกครอง องค์กรอิสระกับองค์กรอิสระ แต่อย่างไรก็ตาม องค์กรอิสระที่ถูกฟ้องคดีต่อศาลสามารถโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่ใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้ และการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก็เพื่อชี้ขาดว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เท่านั้น ไม่ใช่การชี้ขาดปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลกับองค์กรอิสระ

๓.๑.๔ เมื่อเห็นว่าการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่นสามารถถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ดังนั้น ในประเด็นที่ว่า ศาลใจจะมีอำนาจตรวจสอบนั้น กรณีไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัย หากแต่เป็นอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘

ถ้าเนาถูกต้อง

(นายปัญญา อุดม
ผู้อำนวยการศูนย์ฯ)

๓.๒ ศาลปกครองสูงสุด ได้ส่งความเห็นเพิ่มเติม ตามหนังสือศาลปกครองสูงสุด ที่ ศป ๐๐๐๘.๑/๗ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๖ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๒.๑ ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ตามคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่สำคัญ เพราะเป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยคำสั่งของศาลปกครอง อันถึงที่สุดแล้ว ซึ่งจะเป็นบรรทัดฐานเกิดขึ้นอย่างน้อย ๓ ประการ คือ

(๑) การที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำร้องดังกล่าวเป็นปัญหาอำนาจหน้าที่ ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร (คณะกรรมการการเลือกตั้ง) กับศาลปกครอง และรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาต่อไปก็อาจจะมีการเสนอปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรนิติบัญญัติกับองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร หรือองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติกับศาล หรือองค์กรนิติบัญญัติกับองค์กรนิติบัญญัติเข้าสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้เช่นเดียวกับกรณีปัญหาอำนาจหน้าที่ระหว่างคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลปกครองได้เช่นเดียวกัน

(๒) สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยองค์กรของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ และประชาชนที่เป็นโจทก์หรือจำเลย หรือคู่ความในศาลยุติธรรมและ ผู้ฟ้องคดี หรือผู้ถูกฟ้องคดี หรือคู่กรณีในศาลปกครอง ยื่นคำร้องผ่านผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๘ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำพิพากษาของศาลไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ได้หรือไม่ และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา และมีอำนาจ ทบทวนหรือแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลได้ หรือไม่

(๓) สิทธิในการฟ้องคดีต่อศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ โดยบุคคล ที่ได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ศาลตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้หรือไม่ หรือจะถือว่าการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีสภาพบังคับเด็ดขาดไม่อาจถูกฟ้องคดีต่อศาลได้

สำเนาถูกต้อง

๕๓๘/

(นายปัญญา จุฑาชา
ผู้อำนวยการบริหาร)

๓.๒.๒ ศาลปกครองสูงสุด ให้ข้อมูลเพิ่มเติม คือ

(๑) หากยอมรับว่า คำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ขึ้นต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้ เป็นปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามมาตรา ๒๖๖ ซึ่งองค์กรหนึ่งคือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ในฐานะผู้ใช้อำนาจควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งรวมทั้งการออกเสียงประชามติ อันเป็นการใช้อำนาจทางบริหารอย่างหนึ่ง) กับศาล (ในฐานะผู้ใช้อำนาจตุลาการ) แล้ว จะเกิดผลขึ้นอย่างที่ไม่ควรจะเป็นตามมา คือ

ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรนิติบัญญัติกับศาล หรือองค์กรนิติบัญญัติกับองค์กรอิสระที่ใช้อำนาจทางบริหาร หรือศาลกับศาลด้วยกัน หรือศาลกับหน่วยงานอื่นของรัฐก็จะมาสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด หลักการที่รัฐธรรมนูญบัญญัติในเรื่องการใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ซึ่งมีเจตนารมณ์ที่จะแบ่งแยกอำนาจและองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยออกจากกัน เพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกันก็จะเป็นไปไม่ได้ โดยเฉพาะการตรวจสอบการใช้อำนาจทางบริหารไม่ว่าขององค์กรใด โดยองค์กรศาลอันเป็นหัวใจสำคัญของระบบนิติรัฐ หรือหลักนิติธรรม

(๒) คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ เป็นคำสั่งที่ได้วินิจฉัยในประเด็นอำนาจฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ซึ่งเป็นประเด็นแห่งคดี และเป็นคำสั่งที่ถึงที่สุดแล้วในประเด็นอำนาจฟ้องคดีแล้วตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๓

(๓) การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ถือเป็น การใช้อำนาจบริหาร หรือไม่ และ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะถูกตรวจสอบการใช้อำนาจโดยศาลได้หรือไม่

สำเนาถูกต้อง

(นายปัญญา จุลน
ผู้อำนวยการส่วน

การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมิใช่เป็นการใช้อำนาจตุลาการ เช่นเดียวกับศาล แต่เป็นการใช้อำนาจในทางบริหารหรือในทางปกครอง เพื่อควบคุมและดำเนินการ จัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งรวมทั้งการออกเสียงประชามติแทนฝ่ายบริหาร และถูกตรวจสอบการใช้ อำนาจโดยองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการตามหลักการแบ่งแยกอำนาจได้ ดังเช่นที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยใช้ อำนาจตุลาการตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๔) ศาลใดเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีพิพาทที่เกิดขึ้นจาก การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓.๓ กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องการตรวจสอบการกระทำของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง จึงอยู่ในอำนาจของศาลปกครอง กล่าวโดยสรุป ศาลปกครองสูงสุด เห็นว่า

๓.๓.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร เพื่อควบคุม หรือจัดให้มีการเลือกตั้งรวมทั้งการออกเสียงประชามติแทนฝ่ายบริหาร ดังนั้น จึงถูกตรวจสอบการใช้ อำนาจโดยศาลได้ ดังที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ ได้บัญญัติรับรองไว้ และศาลรัฐธรรมนูญเคย ตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๓ และ ที่ ๒๔/๒๕๔๓

๓.๓.๒ ปัญหาเรื่องอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามมาตรา ๒๖๖ น่าจะถือเป็น ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจบริหารด้วยกันเท่านั้น แต่จะไม่รวมถึงปัญหาอำนาจ หน้าที่ระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติและองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ หรือระหว่างองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการกับองค์กรที่ใช้อำนาจบริหาร

๓.๓.๓ คำร้องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น มีลักษณะเป็นการโต้แย้งว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาพิพากษาคดีตามคำร้อง ที่ ๑๓/๒๕๔๔ (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔) จึงเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่

สำเนาถูกต้อง

(นายปัญญา อุดม
ผู้อำนวยการกอง)

ของศาล ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ ประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งต้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดไว้

๓.๓.๔ คดีตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ เป็นการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อให้ศาลปกครองตรวจสอบการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต และการกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่งถึงที่สุดแล้ว อันเป็นการใช้อำนาจตุลาการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะรับคำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญไว้พิจารณาได้ และไม่มีอำนาจทบทวนหรือเพิกถอนคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๓ ได้อีก

๔. คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีความเห็นและชี้แจงเป็นหนังสือ สรุปได้ดังนี้

๔.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ส่งความเห็นตามหนังสือ ค่วนที่สุด

ที่ ลค (กทค.) ๐๑๐๑/๗๕๗๕ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๔๕ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๔.๑.๑ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีความเห็นและชี้แจงว่า การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือดำเนินกิจการในทางปกครอง จึงสามารถถูกตรวจสอบได้ถึงความชอบด้วยกฎหมายโดยศาล และกรณีนี้ไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตราใดกำหนดให้ใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุดท้าย และห้ามฟ้องคดีต่อศาลนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น ดังนี้

(๑) การดำเนินการจัดการเลือกตั้ง แต่เดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหากมี

สำเนาถูกต้อง

(นายปัญญา สุข
ผู้อำนวยการศูนย์

ปัญหาเกี่ยวกับความไม่สุจริตและเที่ยงธรรมในการเลือกตั้ง กฎหมายได้กำหนดให้ผู้เลือกตั้ง ผู้สมัคร หรือพรรคการเมือง มีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อศาลได้ แต่ปัจจุบันรัฐธรรมนูญได้บัญญัติเป็นอำนาจเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และไม่มอบบัญญัติใดในรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองสามารถยื่นฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งต่อศาลปกครองได้

(๒) การที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การพิจารณาอำนาจของศาลปกครองต้องพิจารณาจากการบัญญัติของกฎหมายประกอบด้วยนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า การพิจารณาบทบัญญัติกฎหมายประกอบ ซึ่งในที่นี้หมายถึงพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ การตีความนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หรือ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ตามมาตรา ๓ ของบทบัญญัติดังกล่าวจะต้องตีความให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ ซึ่งบัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน”

(๓) การที่ศาลปกครองสูงสุดได้แปลความคำว่า “รัฐบาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ว่า คือ รัฐในฐานะเป็นตัวแทนของประเทศชาตินั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ไม่ถูกต้อง เนื่องจากหากแปลความกฎหมายตามที่ศาลปกครองสูงสุดตีความ หน่วยงานทุกหน่วยงานของรัฐก็จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาคดีได้ทั้งหมด แม้แต่หน่วยงานของฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ รวมตลอดถึงศาลรัฐธรรมนูญด้วย ก็จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้ โดยไม่มีการยกเว้น ซึ่งถ้าหากเป็น

ดำเนินถูกต้อง

Ang

(นายปัญญา อุดมทรัพย์)
ผู้อำนวยการสำนักงานคดี

เช่นนั้นจริง รัฐธรรมนูญคงจะไม่ต้องระบุข้อความว่า “ที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล” ไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖

(๔) กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า บุคคลตามมาตรา ๑๕๗ (๑) ของรัฐธรรมนูญ ก็คือฝ่ายปกครองทั้งหมด ไม่จำกัดว่าต้องเป็นฝ่ายปกครองที่อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐบาล (ในความหมายอย่างแคบ) เท่านั้น เพราะรัฐธรรมนูญใช้ถ้อยคำว่า “ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น” นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า บุคคลตามมาตรา ๑๕๗ (๑) นั้น ต้องหมายถึงเฉพาะบุคคลที่เป็น ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นเท่านั้น สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งนั้นไม่ใช่ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น จึงไม่ใช่บุคคลตามมาตรา ๑๕๗ (๑) แต่อย่างใด

(๕) องค์กรแต่ละองค์กรย่อมมีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญ กำหนด องค์กรใดองค์กรหนึ่งจะเข้าไปแทรกแซงสั่งการในเชิงบริหารจัดการหรือสั่งให้มีการเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของอีกองค์กรหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะได้กำหนดให้อำนาจไว้ แต่กรณีนี้รัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจศาลปกครองที่จะรับฟ้องคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไว้พิจารณา

๔ ๑ ๒๓ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีความเห็นและชี้แจงว่า ศาลปกครอง ไม่ใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตุลาการ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ มีความหมายครอบคลุมถึงองค์กรอิสระต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงิน

ตำนานคดี

๕-๑

(นายปัญญา ฤกษ์)
ผู้อำนวยการคดี

แผ่นดิน ฯลฯ เท่านั้น และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลปกครองกับคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น ดังนี้

(๑) การที่ศาลปกครองสูงสุดมีความเห็นว่า ศาลปกครองไม่ใช่องค์กรที่อยู่ในความหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ โดยให้เหตุผลว่า “บทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับเฉพาะองค์กรอิสระที่เกิดขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น มิได้มุ่งหมายให้รวมถึงองค์กรศาลด้วย เป็นการตีความกฎหมายเพื่อให้ศาลปกครองไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของบทบัญญัติดังกล่าว” ซึ่งกรณีนี้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เห็นว่า ศาลปกครองเป็นองค์กรหนึ่งที่เกิดขึ้น และได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ดังนั้น จึงต้องถือว่า ศาลปกครองเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ฯลฯ เพียงแต่รัฐธรรมนูญได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ แยกต่างกันไปเท่านั้น

(๒) การที่ศาลปกครองหยิบยกคำชี้แจงของเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้งรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้ระบุไว้ในหนังสือชี้แจงของศาลปกครองสูงสุด ที่ สป ๐๐๐๘.๑/๔๘ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ข้อ ๑.๑ กล่าวไว้ว่า “มาตรานี้เป็นเรื่ององค์กรในรัฐธรรมนูญ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ว่ามีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน” ขึ้นมากล่าวอ้างว่า การที่จะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยจะต้องเป็นเรื่องที่องค์กรในรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน และศาลปกครองไม่ใช่องค์กรตามรัฐธรรมนูญ เรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ นั้น คณะกรรมการ

สำเนาถูกต้อง

(นายปัญญา จุฑา
ผู้อำนวยการผู้ตรวจการ

การเลือกตั้งเห็นว่า เป็นการไม่ถูกต้อง เนื่องจากคำชี้แจงของเลขานุการ ฯ เป็นแนวความคิด
ในชั้นคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีข้อยุติ ค่อนข้างทำงานและ
คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญได้มีมติให้คัดค้านว่า “ซ้ำซ้อนกัน” ออก จึงเห็นได้ว่า
คณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญมีความเห็นว่า นอกจากเรื่องที่ต้องคัดกรใน
รัฐธรรมนูญมีปัญหาอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกันแล้วยังมีประเด็นอื่นอีกที่สามารถยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องที่ต้องคัดกรรัฐธรรมนูญมีอำนาจซ้ำซ้อนกันเพียง
อย่างเดียว เช่น ปัญหาว่าองค์กรต่าง ๆ ได้แย้งว่า ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของคน เป็นต้น

(๓) เนื่องจากกรณีทำนองเดียวกันนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมี
คำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้ว ตามนัยคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๔๓ ที่ได้วินิจฉัยไว้ว่า “คณะกรรมการ
การเลือกตั้งใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓) แล้ว กรณีจะต้องบังคับให้เป็นไปตาม
คำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะเป็นอำนาจที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมาย
สูงสุดของประเทศได้บัญญัติให้อำนาจไว้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง” และ “การใช้อำนาจของ
คณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจดั่งเช่นอำนาจตุลาการ” นอกจากนั้น
ศาลรัฐธรรมนูญยังได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ ว่า “คณะกรรมการ
การเลือกตั้งมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล กติจึงไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาล
ปกครอง”

๔.๑.๓ กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การวินิจฉัยชี้ขาดว่า ศาลปกครองมี
อำนาจตรวจสอบการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ไม่อยู่ในอำนาจ
ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัย แต่เป็นอำนาจของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่าง
ศาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ นั้น

คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า กรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เป็นการร้องเกี่ยวกับเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาล จะไม่ใช่มาตรา ๒๖๖ เพราะมีบทบัญญัติใน มาตรา ๒๔๘ แล้ว นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ไม่ถูกต้อง เนื่องจากกรณีนี้เป็นเรื่องที่ ศาลปกครองได้รับคำฟ้องที่นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ไว้พิจารณา จึงทำให้เกิดผลกระทบต่ออำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง คณะกรรมการการ เลือกตั้งได้มีคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า คณะกรรมการการ เลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ศาลปกครอง จึงไม่มีอำนาจรับคดีที่นายโกวิท สุรัสวดี ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการ เลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ไว้พิจารณา

๔.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ส่งความเห็นเพิ่มเติม ความหนังสือคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ที่ ทค (กทค.) ๐๖๐๕/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๔.๒.๑ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ไม่ได้ให้อำนาจศาลปกครองที่จะ พิจารณาพิพากษาคดีที่มีผู้ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลปกครอง เนื่องจาก คณะกรรมการ การเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของ รัฐบาล นอกจากนั้น คำตั้งของศาลปกครองสูงสุด ที่ ๘๔/๒๕๕๔ เป็นแต่เพียงคำตั้งของศาล ปกครองที่ตั้งให้รับคดีไว้พิจารณาเท่านั้น ยังไม่ใช่คำพิพากษาที่จะทำให้คดีคลี่คลายไปแต่อย่างใด จึงไม่ใช่คำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ท่านาถกต์

(นายปัญญา จุณ
ผู้อำนวยการ

๔.๒.๒ ศาลปกครองต้องพิจารณาขอบเขตอำนาจของศาลปกครองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ เป็นหลัก แต่อย่างไรก็ตาม หากคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำมิชอบบุคคลที่ได้รับผลกระทบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒ สามารถฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลยุติธรรมได้อยู่แล้ว

๔.๒.๓ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ มิใช่เป็นเรื่องการใช้อำนาจซ้ำซ้อนกันตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ แต่เป็นเรื่องที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) แล้ว กรณีต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดเพราะว่า เป็นการใช้อำนาจดังตุลาการ

๔.๒.๔ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้พิพากษาและตุลาการต้องพิจารณาพิพากษาคดีตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด นอกจากนั้น การฟ้องคดีต้องมีกฎหมายรองรับให้อำนาจผู้ฟ้องคดีที่จะนำคดีไปฟ้องต่อศาลได้ และกฎหมายจะต้องให้อำนาจศาลที่จะรับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้เท่านั้น

ข้อเท็จจริงและความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง และศาลปกครองเพียงพอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่มีรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ในองค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง และศาลปกครอง เป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๒๗๖ ตามลำดับ บัญญัติให้มีขึ้น และบัญญัติให้มีอำนาจ

สำเนาถูกต้อง

Am 9/

(นายปัญญา จุฑา
ผู้อำนวยการสำนักงาน)

หน้าที่ลาวรัฐธรรมนูญ ฯ คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครอง จึงมีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ปัญหาต่อมาว่า เป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว หรือไม่ นั้น เห็นว่า ตามคำร้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้มีการใช้อำนาจหน้าที่ไปแล้ว ต่อมาได้มีการโต้แย้งว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งจะถูกฟ้องศาลปกครองได้หรือไม่ จึงเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งกับศาลปกครอง คำว่า ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้เคยวินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๕๔/๒๕๔๒ วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๒ ว่า ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ อาจเป็นลักษณะของการมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรใดขององค์กรหนึ่ง มีอำนาจกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือไม่ เพียงใด หรือเป็นลักษณะของการที่องค์กรตามรัฐธรรมนูญตั้งแต่สององค์กรขึ้นไป มีปัญหาโต้แย้งกันว่า องค์กรตามรัฐธรรมนูญองค์กรหนึ่ง ได้ใช้อำนาจหน้าที่ล่วงล้ำหรือกระทบกระเทือนอำนาจหน้าที่ของอีกองค์กรหนึ่ง กรณีตามคำร้องมีปัญหากับการใช้อำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแล้ว มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ที่แท้จริง จึงเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ และไม่ใช่กรณีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๘ บัญญัติไว้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

ดำเนินคดีต่อ

(นายปัญญา อธิษฐาน)

ผู้อำนวยการคดี

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา หรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ควบคุมและ ดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วย การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น และเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ บัญญัติว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตามกฎหมายความ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายที่เจ้าพนักงาน กฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่ เกิดขึ้นตามกฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง

(๔) ตั้งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใด

ตำนานถูกต้อง

(นายปัญญา อุดม
ผู้อำนวยการกลุ่มงาน

หน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งหรือการออกเสียงประชามติในหน่วยเลือกตั้งนั้น ๆ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ

(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาให้ด้วยคำ ตลอดจนขอให้ศาล พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเพื่อประโยชน์แห่งการปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน สอบสวน หรือวินิจฉัยชี้ขาด

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย"

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณมาแล้ว เห็นว่า ความรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง บัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ซึ่งเห็นได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะจัดการเลือกตั้ง ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม การจัดให้มีการเลือกตั้ง นั้น มีขั้นตอนและรายละเอียดที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติ เช่น ความรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๑) ออกประกาศกำหนดการทั้งหลายอันจำเป็นแก่การปฏิบัติตาม

สำเนาถูกต้อง

๕๓ ๘/

(นายปัญญา อุดชา
ผู้อำนวยการส่วน

กฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง (๒) มีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ ปฏิบัติการทั้งหลายอันจำเป็นตามกฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง เป็นต้น และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจากการจัดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญและตามกฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ก็ให้อำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นได้ตามกฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ซึ่งการใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) เป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการที่รัฐธรรมนูญให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดได้นั้น เพราะเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่จัดการเลือกตั้ง ชี้ขาดได้เอง เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม

กรณีตามคำร้อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร โดยการออกคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้มีคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง เมื่อทราบผลขั้นสุดท้ายก็ได้ประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นกระบวนการในการจัดการเลือกตั้ง ต่อมาเมื่อมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

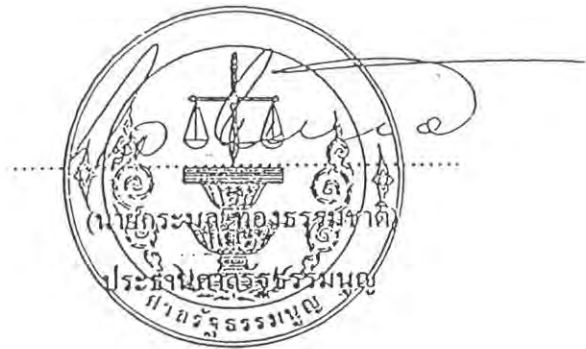
ดังนั้น กรณีตามคำร้อง การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้อำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง เป็นลักษณะการใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญอันมีผลให้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้ใช้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ มิใช่เป็นการใช้อำนาจทางบริหารหรือทางปกครองตามที่กล่าวอ้าง แต่อย่างไร

สำเนาถูกต้อง

(นายปัญญา จุฑามาศ)
ผู้อำนวยการสำนักงาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จึงวินิจฉัยว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายความมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ความรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ

(คำวินิจฉัยที่ ๕๒/๒๕๕๖)

[Signature]

(นายจุมพล ณ สงขลา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายปรีชา เถลิมาณิชย์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายศัน จันทรปาน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายมงคล ตระภูณ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายมานิต วิทยาเต็ม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายศักดิ์ เตชะชาญ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายสุจิต บุญบงการ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายสุธี สุทธิสมบูรณ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(สุวรรณ สุวรรณเวช)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายสุวิทย์ ชีรพงษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายอุระ หวังอ่อนกลาง)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ดำเนินคดี

[Signature]

(นายปัญญา จุฑา)
ผู้อำนวยการกลุ่มงาน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐๒๓-๕๖๐๐-๓๕

สรุปผลการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๔๕ (๓)

สรุปข้อเท็จจริง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ขึ้นคำร้อง ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕
ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ กรณีคำสั่งศาลปกครองสูงสุด
ที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ได้มีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและ
คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ซึ่งได้วินิจฉัยเกี่ยวกับการจัดการการเลือกตั้ง (กรณี
นายโกวิท สุรัสวดี ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร
ได้โต้แย้งคัดค้าน) อาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองได้ โดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา
๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ประกอบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า นายโกวิท สุรัสวดี
ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๕๐ (บางกอกน้อย) ได้ฟ้องคดี
คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร
ต่อศาลปกครองกลาง โดยกล่าวหาว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร มีพฤติการณ์ส่อเจตนาที่จะทำให้เกิดการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้ง โดยในฐานะ
เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่จัดทำคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐
กรุงเทพมหานคร ที่ ๑๗/๒๕๔๓ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๐ ชำซ้อนกันถึง ๓ ฉบับ โดยมีข้อขัดแย้งกฎหมาย มีข้อความอันเป็นเท็จ และโดยทุจริต ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี จึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษา หรือ คำสั่งว่าคำสั่งที่ ๑๗/๒๕๔๓ ดังกล่าวมีข้อขัดแย้งกฎหมาย และขอให้เพิกถอนคำสั่ง

ศาลปกครองกลางได้มีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ใช้อำนาจวินิจฉัยชี้ขาดไปตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ให้อำนาจไว้ อันเป็นอำนาจหน้าที่ที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลปกครองกลางจึงไม่มีอำนาจรับคำฟ้องไว้พิจารณาหรือมีคำสั่งให้เป็นอย่างอื่นได้

นายโกวิท สุรัสวดี ได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุดว่า ประสงค์จะฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ร่วมกันออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนชำซ้อนกัน จนเป็นเหตุให้น่าจะเกิดการทุจริต ไม่ได้ประสงค์จะฟ้องในฐานะบุคคล และขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้ศาลปกครองกลางรับคำฟ้องไว้พิจารณา ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่ง ที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ ที่ว่า "เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายความว่า... (๒) ... คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ มีผลกระทบต่อบุคคล" และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทนั้นอย่างน้อยจะต้อง "อยู่ในกำกับดูแลของรัฐบาล" เนื่องจากคำว่า รัฐบาล มีความหมายกว้างกว่าคำว่า คณะรัฐมนตรี โดยหมายถึง "รัฐในฐานะที่เป็นตัวแทนประเทศชาติ" มิใช่ "คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงหรือทบวง" ฉะนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง จึงอาจถูกดำเนินคดีในศาลปกครองได้

คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ดังกล่าว จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดการการเลือกตั้ง

ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครองสูงสุดให้ความเห็นและชี้แจงเป็นหนังสือเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ฯ แล้ว

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ บัญญัติว่า "ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ในองค์กรนั้นหรือประธานรัฐสภา เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย"

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครองเป็นองค์กรที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๒๗๖ ตามลำดับ บัญญัติให้มีขึ้น และบัญญัติให้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ฯ คณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครองจึงมีสถานะเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งและศาลปกครองซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญและมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ได้

ประเด็นการวินิจฉัยชี้ขาด

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ โดยกำหนดให้เป็นผู้ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงเป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญมอบหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง โดยเฉพาะ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในวรรคหนึ่ง อำนาจหน้าที่ในส่วนนี้ จึงเป็นอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ

กรณีความคำร้อง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง
ที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร โดยการออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรดังกล่าว เป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้มีคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งในการ
ทำหน้าที่เกี่ยวกับการนับคะแนนในสถานที่นับคะแนนเลือกตั้งสำหรับเขตเลือกตั้งแต่ละแห่ง
เพื่อนำไปสู่การวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง
โดยเฉพาะกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
วุฒิสภา เพื่อนำไปสู่การสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) และการประกาศผลการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๕) นั้น จึงเป็นการใช้อำนาจของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจทางบริหารหรือ
ทางปกครอง แต่อย่างใด

ดังนั้น การให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนสอบสวนเพื่อหา
ข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง
เป็นลักษณะการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญอันมีผลให้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ที่ได้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ

คำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเอกฉันท์ จำนวน ๑๓ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ
นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เถลิงวิเศษ นายคัน จันทรปาน นายมงคล ธรรมภูมัย นายมานิต
วิชาเด็ม นายศักดิ์ เศษชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ
สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง จึงวินิจฉัยว่า
การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและ
วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓) ถือเป็นยุติ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๖

๖ - ๘

การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
และศาลปกครอง (กรณีผู้ฟ้องคดี ๒๔ ราย)
และนำไปสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
ตามคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๕๗

หน้าว่าง

การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เกี่ยวกับผู้ฟ้องคดี ๒๔ ราย
(เฉพาะบางคดี)

๑.๑ คณะกรรมการเลือกตั้งเป็นองค์กระอิสระเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายตาม มาตรา ๑๔๔, ๑๔๕ และ ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หากมีบุคคลใด ซึ่งได้รับการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปแล้ว ต่อมาผู้มีร้องเรียนหรือคัดค้านการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อในภายหลังต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้นั้นหรือผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคล หรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไปอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และเมื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔๗ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การวินิจฉัยสั่งการรวมทั้งการสั่งหรือไม่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง และการประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕(๓)-(๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๖)-(๘) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ การคัดค้านการเลือกตั้ง มาตรา ๙๔ ถึงมาตรา ๙๗ บัญญัติรับรองไว้ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้นที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดยังได้มีความเห็นเรื่องการกระทำอย่างไรเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม

๒๕๔๔ ว่า “... การดำเนินงานของรัฐทุกระบบต้องถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ยกเว้นเป็นกรณีที่ตรวจสอบไม่ได้โดยสภาพ เช่นการกระทำในทางตุลาการ.....” ซึ่งการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจดังตุลาการ และเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดซึ่งเป็นอำนาจที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระภายในขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๒๗ (๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า “.....จัดให้มีหน่วยงานที่เป็นอิสระเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น” หากให้หน่วยงานอื่นสามารถเพิกถอนหรือกลับคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสั่งการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญได้แล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะถูกละเมิดและไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างอิสระอีกต่อไป ดังเช่นกรณีสืบเนื่องจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งขึ้น และรวมทั้งฝ่ายสืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่ผ่านมาแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นอันมาก และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยและคณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหากมีปัญหาใดก็ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการดังกล่าว ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวน สั่งการหรือวินิจฉัยชี้ขาดและประกาศผลการเลือกตั้งประการใดไปแล้วต้องถือว่าเป็นอำนาจเด็ดขาด ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔, ๑๔๕ และ ๑๔๗ โดยเฉพาะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๖ ส่วนที่ ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๑๓๙ (๑) (๒) ได้บัญญัติว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องไม่เข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเห็นเจตนารมณ์ของ

รัฐธรรมนูญดังกล่าวว่าการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาการเลือกตั้งสมาชิกสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นย่อมเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ใดจะไปกล่าวหาฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้ และเนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กร อิสระ รัฐบาลจึงไม่สามารถควบคุมดูแลหรือสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ มีคณะกรรมการ การเลือกตั้งหรือคณะกรรมการดังกล่าวได้วินิจฉัยชี้ขาดประกาศผลแล้ว ก็ย่อมต้องถือเป็นอำนาจ อิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะถ้าหากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโต้แย้งและฟ้องคดีต่อ ศาลปกครองได้ เช่น หากมีการโต้แย้ง จำนวน ๒๖๐ เขต ปรากฏว่าศาลปกครองรับคดีไว้พิจารณา และชี้ขาดว่าการเลือกตั้งไม่ชอบทั้ง ๒๖๐ เขต ผลก็ต้องถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒๖๐ เขต ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งและรัฐบาลที่ได้จัดตั้งไปแล้วตกเป็นโมฆะ ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่สามารถเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรและแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีได้ทันภายในระยะเวลา ที่รัฐธรรมนูญกำหนด และจะทำให้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๙ ซึ่งบัญญัติว่า "ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิก ได้มาประชุมเป็นครั้งแรก" และมาตรา ๒๐๒ ได้บัญญัติว่า "ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความ เห็นชอบบุคคล ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมสภาครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๙..." ซึ่งหากแปลความว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ การเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งสามารถถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลใดได้แล้ว ก็จะทำให้ศาล นั้นไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และจะมีผลกระทบในแนว กว้างที่เสียหายเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกันกับผลคดีที่มีการร้องเรียนข้าราชการว่ามีการทุจริตต่อ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าข้าราชการผู้นั้นมี ความผิดตามข้อกล่าวหา ก็เป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ ซึ่งต้นสังกัดของข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตาม หากจะตีความว่าเมื่อ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิดและ ยอมให้ข้าราชการผู้นั้นฟ้องต่อศาลปกครองได้ความดีของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยไม่ชอบ ย่อมเป็นการไม่ชอบและเป็นไปไม่ได้ ในทำนองเดียวกันกับ คณะ กรรมการการเลือกตั้งที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปแล้วผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องต่อศาล ปกครองไม่ได้ หากเจตนารมณ์ของกฎหมายให้อำนาจแก่ศาลใดโดยเฉพาะแล้วก็จะบัญญัติไว้ชัดเจน

ลงทบทวนญัตติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยกลไกการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งเกี่ยวกับกรณีที่มีผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตได้รับสมัครและตรวจคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใดแล้วจะประกาศการรับสมัครผู้นั้นไว้ ณ ศาลากลางประจำจังหวัด ฯลฯ และผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศดังกล่าวให้ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยเช่นใดแล้วให้แจ้งคำสั่งนั้นไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขต จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเจตนาให้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการเลือกตั้งที่วินิจฉัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นเป็นที่สุดและเด็ดขาด ซึ่งในระบบนิติรัฐอำนาจตุลาการหรือกึ่งตุลาการที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดนั้นมิใช่จะสามารถดำเนินการได้เฉพาะองค์กรฝ่ายตุลาการเท่านั้น แต่อาจมีองค์กรอื่นที่สามารถใช้อำนาจบังคับเสร็จเด็ดขาดเช่นนี้ได้ด้วย แต่ต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นบทยกเว้นในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ คณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทยได้นำรูปแบบมาจากประเทศที่ใช้กฎหมายระบบหลายลักษณะ อักษร (Civil Law) ซึ่งเป็นประเทศที่มีได้ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพราะฉะนั้นการจะให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ อยู่ในองค์กรเดียวก็ชอบที่จะกระทำได้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่อยู่ในระบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งจะให้มีการตรวจสอบกันโดยจะไม่ให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการในองค์กรเดียว แต่เมื่อนำรูปแบบมาไว้ในรัฐธรรมนูญก็เท่ากับเป็นการสร้างข้อยกเว้นหลักการแบ่งแยกอำนาจโดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหลายประการตามรัฐธรรมนูญ เช่นอำนาจในการออกประกาศกำหนดต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๔๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นอำนาจเชิงนิติบัญญัติ หรือมีคำสั่งให้ข้าราชการปฏิบัติภารกิจอันจำเป็น ตามมาตรา ๑๔๕ (๒) ซึ่งเป็นอำนาจเชิงบริหาร หรืออำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) (๔) และ (๕) ซึ่งเป็นอำนาจตุลาการ เมื่ออำนาจต่าง ๆ เหล่านี้ได้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดไม่ต้องการให้ไปฟ้องต่อศาลอีก เพราะหากให้องค์กรอื่นมาทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แล้ว ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยรับรอง

เกี่ยวกับเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้แล้วว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ และคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบวล จึงไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ และที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ รายละเอียดปรากฏตาม เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๑-๒

แต่หากปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยมิชอบก็ย่อมถูกถอดถอนได้ตามมาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และอาจถูกดำเนินคดีอาญาได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๒ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๐๑ รวมทั้ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ด้วย

๑.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งมิใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ ว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง" คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงถือว่าเป็นอันเด็ดขาด และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งรวมถึงศาลปกครองด้วย ส่วนคำว่า "รัฐบาล" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายความว่าองค์กรที่ใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศ ดังนั้นคำว่า "รัฐบาล" จึงต้องหมายความถึงแต่เพียงคณะรัฐมนตรีที่ใช้อำนาจในการบริหารปกครองประเทศเท่านั้น ส่วนการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราช

บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๖ และตามมาตรา ๑๔
วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า “ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำ
งบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี” และวรรคสอง
บัญญัติว่า “ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง”
และ มาตรา ๓๙ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี และ
ข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือ วุฒิสภา อาจมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือหรือมาชี้แจงด้วยวาจา หรือส่งเอกสาร
หลักฐาน.....ได้นั้น มิได้หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการ
การเลือกตั้งจะอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลแต่อย่างใด เช่นเดียวกันกับรัฐบาลก็ไม่มี
อำนาจที่จะสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรวมทั้งศาลปกครองและ
คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแต่
ที่มีบทบัญญัติดังกล่าวก็เพียงเพื่อให้เป็นบทบัญญัติยึดโยงในฐานะที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น
องค์กรอิสระโดยผ่านองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้องค์กรเหล่านั้นจัดสรรงบประมาณให้แก่
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและควบคุมดูแลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้จ่ายเงินจาก
งบประมาณแผ่นดินไม่ได้หมายความว่าให้องค์กรดังกล่าวมาควบคุมเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาด
อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด

๑.๓ บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจ
หน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดเนื่องจากมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี
ที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือ
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชนหรือระหว่าง
หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ใน
บังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่าหน่วยงาน
ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา

หรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น แต่มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้ความหมายของคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ มีความหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่... (๒) องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ....." คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์ให้องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นบทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐

อนึ่ง ขณะนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด คำร้องที่ ๑๗/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ลต ๐๑๐๑/๑๙๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๓ ซึ่งปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีมติให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยแล้วเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือศาลรัฐธรรมนูญที่ ศร ๐๐๐๓.๖/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๔

ข้อ ๒. นอกจากข้อต่อดังกล่าวไม่ ข้อ ๑ แล้ว ผู้ถูกไป เกิดขอให้อาการปฏิเสธคำฟ้อง ของผู้
ฟ้องคดีทุกข้อทุกประเด็น ดังนี้ *

ฯลฯ

ฯลฯ

- ๑๐ -

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๓. ตามเหตุผลดังที่ได้กราบเรียนมา เห็นได้ว่าคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีปราศจาก
พยานหลักฐานสนับสนุนให้รับฟังได้ และไม่ชอบที่ศาลปกครองกลางจะรับคำฟ้องดังกล่าวไว้
พิจารณาพิพากษา ดังนั้น จึงขอศาลได้โปรดพิพากษายกคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีนี้และจำหน่ายคดีออก
เสียจากสารบบความ

ลงชื่อ

ผู้ยื่นคำให้การ

(นายสุวิทย์ อารยภิณโณ)

พนักงานอัยการ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดีแทนผู้ถูกฟ้องคดี

* คำให้การในส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่ได้นำมาลงพิมพ์ไว้

หมายเหตุ : ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

สีโองของ

๑๖.๑.

๘ ส.ค. ๒๕๔๕

(ค. ๓)

คำให้การ

คดีหมายเลขดำที่ ๓๐๗ /๒๕ ๔๕

ศาลปกครอง กลาง

วันที่ ๗ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕ ๔๕

ระหว่าง

นางพรรณประภา อินทวิทย์นันท์ ผู้ฟ้องคดี

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้าพเจ้า คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนายสุวิทย์ อารยภิญโญ พนักงานอัยการ
สำนักงานคดีปกครอง ผู้รับมอบอำนาจ ผู้ถูกฟ้องคดี

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. ๒๕ - อายุ - ปี
อยู่บ้านเลขที่ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด เลขที่ ๑๕๕๑ หมู่ที่ -
ถนน เจริญกรุง ตรอก/ซอย ๕๓ ใกล้เคียง ตำบล/แขวง ยานนาวา
อำเภอ/เขต สาทร จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๒๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๑-๐๓๑๑ ต่อ ๕๑๓ ได้ทราบคำฟ้องตลอดแล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ๑. ผู้ถูกฟ้องคดีขอให้การปฏิเสธคำฟ้องของผู้ฟ้องคดี โดยขอให้การตัดฟ้องว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษาด้วยเหตุผลต่อไปนี้

/๑.๑.....

๑.๑ คณะกรรมการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์กรเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายตาม มาตรา ๑๔๔, ๑๔๕ และ ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หากมีบุคคลใด ซึ่งได้รับการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปแล้ว ต่อมาเป็นผู้ร้องเรียนหรือคัดค้านการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อในภายหลังต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้้นั้นหรือผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคล หรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไปอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการ^{หรือ}เลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และเมื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔๗ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การวินิจฉัยสั่งการรวมทั้งการสั่งหรือไม่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง และการประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕(๓)-(๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๐ (๖)-(๘) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๓ การคัดค้านการเลือกตั้ง มาตรา ๙๔ ถึงมาตรา ๙๗ บัญญัติรับรองไว้ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ นอกจากนั้นที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดยังได้มีความเห็นเรื่องการกระทำอย่างไรเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม

๒๕๔๔ ว่า ".....การดำเนินงานของรัฐทุกระบบต้องถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ยกเว้นเป็นเรื่องที่ตรวจสอบไม่ได้โดยสภาพ เช่นการกระทำในทางตุลาการ....." ซึ่งการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจดังตุลาการ และเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดซึ่งเป็นอำนาจที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระภายในขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๒๗ (๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า "จัดให้มีหน่วยงานที่เป็นอิสระเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น" หากให้หน่วยงานอื่นสามารถเพิกถอนหรือกลับคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสั่งการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญได้แล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะถูกละเมิดและไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างอิสระอีกต่อไป ดังเช่นกรณีสืบเนื่องจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งขึ้น และรวมทั้งฝ่ายสืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่ผ่านมาแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นอันมาก และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยและคณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหากมีปัญหาใดก็ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการดังกล่าว ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวน สั่งการหรือวินิจฉัยชี้ขาดและประกาศผลการเลือกตั้งประการใดไปแล้วต้องถือว่าเป็นอำนาจเด็ดขาด ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔, ๑๔๕ และ ๑๔๗ โดยเฉพาะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ในหมวด ๖ ส่วนที่ ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๑๓๙ (๑) (๒) ได้บัญญัติว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องไม่เป็นข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเห็นเจตนารมณ์ของ

รัฐธรรมนูญดังกล่าวว่าการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นย่อมเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ใดจะไปกล่าวหาฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้ และเนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ รัฐบาลจึงไม่สามารถควบคุมดูแลหรือสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการดังกล่าวได้วินิจฉัยชี้ขาดประกาศผลแล้ว ก็ย่อมต้องถือเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะถ้าหากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโต้แย้งและฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ เช่น หากมีการโต้แย้ง จำนวน ๒๖๐ เขต ปรากฏว่าศาลปกครองรับคดีไว้พิจารณา และชี้ขาดว่าการเลือกตั้งไม่ชอบทั้ง ๒๖๐ เขต ผลก็ต้องถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒๖๐ เขต ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งและรัฐบาลที่ได้จัดตั้งไปแล้วตกเป็นโมฆะ ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่สามารถเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรและแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีได้ทันภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนด และจะทำให้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๙ ซึ่งบัญญัติว่า "ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก" และมาตรา ๒๐๒ ได้บัญญัติว่า "ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคล ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมสภาครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๙..." ซึ่งหากแปลความว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งสามารถถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลใดได้แล้ว ก็จะทำให้ศาลนั้นไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และจะมีผลกระทบในแนวกว้างที่เสียหายเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกันกับผลคดีที่มีการร้องเรียนข้าราชการว่ามีการทุจริตต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิดตามข้อกล่าวหา ก็เป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งต้นสังกัดของข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตาม หากจะตีความว่าเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิดและยอมให้ข้าราชการผู้นั้นฟ้องต่อศาลปกครองได้ว่าผิดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยไม่ชอบ ย่อมเป็นการไม่ชอบและเป็นไปไม่ได้ ในทำนองเดียวกันกับ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปแล้วผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้ หากเจตนารมณ์ของกฎหมายให้อำนาจแก่ศาลใดโดยเฉพาะแล้วก็จะบัญญัติไว้ชัดเจน

ตั้งที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งเกี่ยวกับกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตได้รับสมัครและตรวจคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใดแล้วจะประกาศการรับสมัครผู้นั้นให้ ศาลากลางประจำจังหวัด ฯลฯ และผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศดังกล่าวให้ผู้สมัครผู้นั้น มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อ ศาลฎีกาวินิจฉัยเช่นใดแล้วให้แจ้งคำสั่งนั้นไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขต จึงเห็นได้ว่า เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเจตนาให้การวินิจฉัย ชี้ขาดของคณะกรรมการเลือกตั้งที่วินิจฉัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นเป็นที่สุดและเด็ดขาด ซึ่งในระบบ นิติรัฐอำนาจตุลาการหรือกึ่งตุลาการที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดนั้นมิใช่จะสามารถดำเนินการได้ เฉพาะองค์กรฝ่ายตุลาการเท่านั้น แต่อาจมีองค์กรอื่นที่สามารถใช้อำนาจบังคับเสร็จเด็ดขาดเช่นนี้ได้ ด้วย แต่ต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นบทยกเว้นในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ คณะ กรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทยได้นำรูปแบบมาจากประเทศที่ใช้กฎหมายระบบหลายลักษณะ อักษร (Civil Law) ซึ่งเป็นประเทศที่มีได้ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพราะฉะนั้นการจะให้องค์กรใด มีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ อยู่ในองค์กรเดียวก็ชอบที่จะกระทำได้ ซึ่งแตกต่างจาก ประเทศที่อยู่ในระบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งจะให้มีการตรวจสอบกันโดยจะไม่มีให้องค์กร ใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการในองค์กรเดียว แต่เมื่อนำรูปแบบมาไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็เท่ากับเป็นการสร้างข้อยกเว้นหลักการแบ่งแยกอำนาจโดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมี อำนาจหลายประการตามรัฐธรรมนูญ เช่นอำนาจในการออกประกาศกำหนดต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๔๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นอำนาจเชิงนิติบัญญัติ หรือมีคำสั่งให้ข้าราชการปฏิบัติกรอันจำเป็น ตามมาตรา ๑๔๕ (๒) ซึ่งเป็นอำนาจเชิงบริหาร หรืออำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) (๔) และ (๕) ซึ่งเป็นอำนาจดังตุลาการ เมื่ออำนาจต่าง ๆ เหล่านี้ได้นำมา บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดไม่ต้องการให้ไปฟ้องต่อศาลอีก เพราะ หากให้องค์กรอื่นมาทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แล้ว ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยรับรอง

เกี่ยวกับเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้แล้วว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ และคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล จึงไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ และที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ รายละเอียดปรากฏตาม เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๑-๒

แต่หากปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยมิชอบก็ย่อมถูกถอดถอนได้ตามมาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และอาจถูกดำเนินคดีอาญาได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๒ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๐๑ รวมทั้ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ด้วย

๑.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้นระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง” คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงถือว่าเป็นอันเด็ดขาด และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งรวมถึงศาลปกครองด้วย ส่วนคำว่า “รัฐบาล” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายความว่าองค์กรที่ใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศ ดังนั้นคำว่า “รัฐบาล” จึงต้องหมายความถึงแต่เพียงคณะรัฐมนตรีที่ใช้อำนาจในการบริหารปกครองประเทศเท่านั้น ส่วนการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราช

บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และตามมาตรา ๓๘
วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำ
งบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี" และวรรคสอง
บัญญัติว่า "ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง"
และ มาตรา ๓๙ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี และ
ข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา สมาชิกวุฒิสภา หรือ วุฒิสภา อาจมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือ
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือหรือมาชี้แจงด้วยวาจา หรือส่งเอกสาร
หลักฐาน....ได้นั้น มิได้หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการ
การเลือกตั้งจะอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลแต่อย่างใด เช่นเดียวกับรัฐบาลก็ไม่
มีอำนาจที่จะสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรวมทั้งศาลปกครองและ
คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแต่
ที่มีบทบัญญัติดังกล่าวก็เพียงเพื่อให้เป็นบทบัญญัติยึดโยงในฐานะที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น
องค์กรอิสระโดยผ่านองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้องค์กรเหล่านั้นจัดสรรงบประมาณให้แก่
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและควบคุมดูแลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้งเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้จ่ายเงินจาก
งบประมาณแผ่นดินไม่ได้หมายความว่าให้องค์กรดังกล่าวมาควบคุมเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาด
อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด

๑.๓ บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจ
หน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดเนื่องจากมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า "ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี
ที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือ
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชนหรือระหว่าง
หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ใน
บังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่าหน่วยงาน
ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา

หรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น แต่มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้ความหมายของคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ มีความหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่... (๒) องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ....." คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์ให้องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์การอื่น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นบทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐

อนึ่ง ขณะนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด คำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ลต ๐๑๐๑/๑๙๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๓ ซึ่งปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีมติให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยแล้วเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือศาลรัฐธรรมนูญที่ ศร ๐๐๐๓.๖/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๔

ข้อ ๒. นอกจากข้อต่อสู้ดังกล่าวใน ข้อ ๑ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีขอให้การปฏิเสธคำฟ้อง ของผู้ฟ้องคดีทุกข้อทุกประเด็น ดังนี้ *

ฯลฯ

ฯลฯ

- ๑๔ -

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๓. ตามเหตุผลดังที่ได้กราบเรียนมาทั้งหมด เห็นได้ว่าคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีปราศจากพยานหลักฐานสนับสนุนให้รับฟังได้ ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิที่จะขอให้ศาลพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ตามที่ขอ ดังนั้น จึงขอศาลปกครองกลางได้โปรดพิพากษายกคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีนี้และจำหน่ายคดีออกเสียจากสารบบความ

ลงชื่อ

ผู้ยื่นคำให้การ

(นายสุวิทย์ จารยภิญโญ)

พนักงานอัยการ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดีแทนผู้ถูกฟ้องคดี

* คำให้การในส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่ได้นำมาลงพิมพ์ไว้
หมายเหตุ : ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

คำให้การ

คดีหมายเลขคำที่ ๖๔๕ ๒๕ ๔๕

๗๖๒๓๑๗

๐.๗.๑

4 ๓๑.๗

ศาลปกครอง กลาง

วันที่ ๓ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕ ๔๕

ระหว่าง

นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ

ผู้ฟ้องคดี

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้าพเจ้า คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยนายสุวิทย์ อารยภิญโญ พนักงานอัยการ

สำนักงานคดีปกครอง ผู้รับมอบอำนาจ ผู้ถูกฟ้องคดี

เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. ๒๕ - อายุ - ปี

อยู่บ้านเลขที่ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด เลขที่ ๑๕๕๑ หมู่ที่ -

ถนน เจริญกรุง ตรอก/ซอย ๕๓ ใกล้เคียง - ตำบล/แขวง ยานนาวา

อำเภอ/เขต สาทร จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๒๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๑-๐๓๑๑ ต่อ ๕๑๓ ได้ทราบคำฟ้องตลอดแล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ๑. ผู้ถูกฟ้องคดีขอให้การตัดฟ้องว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณา พิพากษาด้วยเหตุผลต่อไปนี้

๑.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายตาม มาตรา ๑๔๔, ๑๔๕ และ ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หากมีบุคคลใด ซึ่งได้รับการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปแล้ว ต่อมาเป็นผู้ร้องเรียนหรือคัดค้านการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อในภายหลังต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้นั้นหรือผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคล หรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไปอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และเมื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔๗ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การวินิจฉัยสั่งการรวมทั้งการสั่งหรือไม่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง และการประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕(๓)-(๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๖) - (๘) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ หมวด ๓ การคัดค้านการเลือกตั้ง มาตรา ๙๔ ถึงมาตรา ๙๗ บัญญัติรับรองไว้ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

นอกจากนั้นที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในศาลปกครองสูงสุดยังได้มีความเห็นเรื่องการกระทำอย่างใดเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของ

การปกครอง เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๔ ว่า ".....การดำเนินงานของรัฐทุกระบบต้องถูก
ตรวจสอบโดยศาลได้ ยกเว้นเป็นเรื่องก็ตรวจสอบไม่ได้โดยศาลฯ เช่นการกระทำในต่าง
ตุลาการ....." ซึ่งการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีลักษณะ
เป็นการใช้อำนาจดังตุลาการ และเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญ
กำหนดซึ่งเป็นอำนาจที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่
อย่างอิสระภายในขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๒๗ (๘) ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า ".....จัดให้มีหน่วยงานที่เป็นอิสระเพื่อ
ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น" หากให้หน่วยงาน
ขึ้นสามารถเพิกถอนหรือกลับคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสั่งการให้คณะ
กรรมการการเลือกตั้งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญได้แล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะถูกละเมิดและ
ไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างอิสระอีกต่อไป ดังเช่นกรณีสืบเนื่องจากการ
ที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งขึ้น และรวมทั้ง
ฝ่ายสืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการให้มี
การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่ผ่านมาแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรค
ต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นอันมาก และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า
คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต คณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยและคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายการปฏิบัติงาน
เกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา
และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากมีปัญหาใดก็ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการ
ดังกล่าว ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวน สั่งการหรือวินิจฉัยชี้ขาดและประกาศผลการเลือกตั้ง
ประการใดไปแล้วต้องถือว่าเป็นอำนาจเด็ดขาด ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๕๓, ๑๕๕ และ ๑๕๗ โดยเฉพาะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ได้
บัญญัติไว้ในหมวด ๖ ส่วนที่ ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทยมาตรา ๑๓๗ (๑) (๒) ได้บัญญัติว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องไม่เป็น

ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเห็นเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญดังกล่าวว่าการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาการเลือกตั้งสมาชิกสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นย่อมเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ใดจะไปกล่าวหาฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้

เนื่องจากคณะกรรมการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ รัฐบาลจึงไม่สามารถควบคุมดูแล หรือสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการดังกล่าว ข้างต้นได้วินิจฉัยชี้ขาดประกาศผลแล้ว ก็ย่อมต้องถือเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะถ้าหากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโต้แย้งและฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ เช่น หากมีการโต้แย้ง จำนวน ๒๖๐ เขต ปรากฏว่าศาลปกครองรับคดีได้พิจารณาและชี้ขาดว่า การเลือกตั้งไม่ชอบทั้ง ๒๖๐ เขต ผลก็ต้องถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒๖๐ เขต ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งและรัฐบาลที่ได้จัดตั้งไปแล้วตกเป็นโมฆะ ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่สามารถเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรและแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีได้ทันภายใน ระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดและจะทำให้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๙ ซึ่งบัญญัติว่า "ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีการเรียกประชุม รัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก" และมาตรา ๒๐๒ ได้บัญญัติว่า "ให้สภาผู้แทน ราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคล ซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมสภาครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๙...." ซึ่งหากแปลความ ว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งสามารถถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครอง หรือศาลใดได้แล้ว ก็จะทำให้ศาลนั้นไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญ กำหนดไว้ และจะมีผลกระทบในแนวกว้างที่เสียหายเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกับผลคดีที่มีการ ร้องเรียนข้าราชการว่ามีการทุจริตต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งได้ มีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิดตามข้อกล่าวหา ก็เป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งต้นสังกัดของข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติ ตาม หากจะตีความว่าเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยว่า ข้าราชการผู้นั้นมีความผิดและยอมให้ข้าราชการผู้นั้นฟ้องต่อศาลปกครองได้ว่ามติของ คณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยไม่ชอบ ย่อมเป็นการไม่ชอบ

และเป็นไปไม่ได้ ในทำนองเดียวกันกับ คณะกรรมการการเลือกตั้งที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปแล้วผู้ใดจะนำไปฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้

อนึ่ง หากเจตนารมณ์ของกฎหมายให้อำนาจแก่ศาลใดโดยเฉพาะแล้วก็ควรจะบัญญัติไว้ชัดแจ้งดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งเกี่ยวกับกรณีที่ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขตได้รับสมัครและตรวจคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใดแล้วจะประกาศการรับสมัครผู้นั้นไว้ ณ ศาลากลางประจำจังหวัด ฯลฯ และผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศดังกล่าว ให้ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยเช่นใดแล้วให้แจ้งคำสั่งนั้นไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขต จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเจตนาให้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการเลือกตั้งที่วินิจฉัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นเป็นที่สุดและเด็ดขาด ซึ่งในระบบนิติรัฐอำนาจตุลาการหรือกึ่งตุลาการที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดนั้นมิใช่จะสามารถดำเนินการได้เฉพาะองค์กรฝ่ายตุลาการเท่านั้น แต่อาจมีองค์กรอื่นที่สามารถใช้อำนาจบังคับเสร็จเด็ดขาดเช่นนี้ได้ด้วย แต่ต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นบทยกเว้นในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจ คณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทยได้นำรูปแบบมาจากประเทศที่ใช้กฎหมายระบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งเป็นประเทศที่มีได้ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพราะฉะนั้นการจะให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการอยู่ในองค์กรเดียวก็ชอบที่จะกระทำได้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่อยู่ในระบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งจะให้มีการตรวจสอบกันโดยจะไม่ได้ให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการในองค์กรเดียว แต่เมื่อนำรูปแบบมาไว้ในรัฐธรรมนูญก็เท่ากับเป็นการสร้างข้อยกเว้นหลักการแบ่งแยกอำนาจโดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหลายประการตามรัฐธรรมนูญ เช่น อำนาจในการออกประกาศกำหนดต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๔๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นอำนาจเชิงนิติบัญญัติ หรือ มีคำสั่งให้ข้าราชการปฏิบัติกรอันจำเป็นตามมาตรา ๑๔๕ (๒) ซึ่งเป็นอำนาจเชิงบริหาร หรืออำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) (๔) และ

(๕) ซึ่งเป็นอำนาจตุลาการ เมื่ออำนาจต่าง ๆ เหล่านี้ได้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดไม่ต้องการให้ไปฟ้องต่อศาลอีก เพราะหากให้องค์กรอื่นมาทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แล้วย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยรับรองเกี่ยวกับเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้แล้วว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตาม รัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจ ดังเช่นอำนาจตุลาการ และคณะกรรมการการเลือกตั้งมิได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล จึงไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ และที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ รายละเอียดปรากฏตาม เอกสารท้ายคำให้การ หมายเลข ๑-๒

แต่นหากปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยมิชอบก็ย่อมถูกถอดถอนได้ตามมาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และอาจถูกดำเนินคดีอาญาได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๒ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๐๑ รวมทั้ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ด้วย

๑.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือในกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง” คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงถือว่าเป็นอันเด็ดขาด และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งรวมถึงศาลปกครองด้วย ส่วนคำว่า "รัฐบาล" ตาม
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายความว่า องค์การที่ใช้อำนาจบริหารในการ
ปกครองประเทศ ดังนั้น คำว่า "รัฐบาล" จึงต้องหมายความถึงแต่เพียงคณะรัฐมนตรีที่ใช้อำนาจ
ในการบริหารปกครองประเทศเท่านั้น ส่วนหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเสนอ
งบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ
การเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามมาตรา ๓๔ แห่ง
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๐ และตามมาตรา
๓๔ วรรคหนึ่ง ของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
จัดทำงบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี" และ
วรรคสองบัญญัติว่า "ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงานคณะกรรมการ
การเลือกตั้ง" และ มาตรา ๓๙ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน
ประจำปี และข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือ วุฒิสภา อาจมีมติให้คณะกรรมการ
การเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือหรือมาชี้แจงด้วยวาจา หรือส่ง
เอกสารหลักฐาน.....ได้นั้น มิได้หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและ
คณะกรรมการการเลือกตั้งจะอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลแต่อย่างใด เช่นเดียวกัน
กับรัฐบาลก็ไม่มีอำนาจที่จะสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรวมทั้ง
ศาลปกครองและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจ
ตามรัฐธรรมนูญ แต่ที่มีบทบัญญัติดังกล่าวก็เพียงเพื่อให้เป็นบทบัญญัติยึดโยงในฐานะที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระโดยผ่านองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้องค์กร
เหล่านั้นจัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและควบคุมดูแลเกี่ยวกับ
ค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งใช้จ่ายเงินจากงบประมาณแผ่นดิน ไม่ได้หมายความว่าให้องค์กรดังกล่าว
มาควบคุมเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
แต่อย่างใด

๑.๓ บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดเนื่องจากมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาคดีแพ่งภาคีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชนหรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น แต่มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ได้ระบุว่าต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้ความหมายของคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ มีความหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือคำสั่งของคณะกรรมการเลือกตั้งไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่... (๒) องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ.....” คณะกรรมการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจึงไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์ให้องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่นด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นบทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

อนึ่ง ขณะนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด คำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๕ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ สต ๐๑๐๑/๑๙๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๓ ซึ่งปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีมติให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยแล้ว เมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือศาลรัฐธรรมนูญที่ คร ๐๐๐๓.๖/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๔

ข้อ ๒. นอกจากคำให้การคัดค้านดังกล่าวใน ข้อ ๑ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีขอให้การปฏิเสธคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีทุกข้อทุกประเด็น ดังนี้ *

ฯลฯ

ฯลฯ

-๑๒-

ข้อ ๓. ตามข้อเท็จจริงและเหตุผลดังที่ได้เรียนมาเห็นได้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการไปตามขั้นตอนตามอำนาจหน้าที่ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ไม่มีเหตุที่ผู้ฟ้องคดีจะขอให้ศาลปกครองกลางพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ตามที่ขอ ดังนั้น จึงขอศาลได้พิพากษายกคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีและจำหน่ายคดีนี้ออกเสียจากสารบบความด้วย

ลงชื่อ

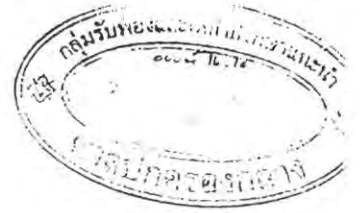
ผู้ยื่นคำให้การ

(นายสุวิทย์ อารยภิญโญ)

พนักงานอัยการ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดีแทนผู้ถูกฟ้องคดี

* คำให้การในส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่นำมาลงพิมพ์ไว้
หมายเหตุ : ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

(ค. ๓)

คำให้การเพิ่มเติม

คดีหมายเลขดำที่ ๓๒๐ /๒๕ ๕๕

ศาลปกครอง _____ กลาง _____

วันที่ 28 เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕ ๕๕

ระหว่าง

นายถวิล ไพรสนนท์ ผู้ฟ้องคดี

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้าพเจ้า คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดย นางสาวอภิพร จันทพันธ์ พนักงานอัยการ
สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดี

เกิดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. ๒๕ _____ - อายุ _____ - ปี
อยู่บ้านเลขที่ _____ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด เลขที่ ๑๕๕๑ หมู่ที่ _____
ถนน เจริญกรุง ตรอก/ซอย ๕๓ ใกล้เคียง _____ - ตำบล/แขวง ยานนาวา
อำเภอ/เขต สาทร์ จังหวัด กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๒๐
โทรศัพท์ ๐-๒๒๑๑-๐๓๑๑ ต่อ ๕๒๒ ขอให้การเพิ่มเติมตามที่จะกล่าวต่อไป

ข้อ ๑. ผู้ถูกฟ้องคดีขอให้การตัดฟ้องว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณา
พิพากษาด้วยเหตุผลต่อไปนี้

๑.๑ คณะกรรมการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายตาม มาตรา ๑๔๔, ๑๔๕ และ ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ หากมีบุคคลใด ซึ่งได้รับการประกาศรับรองผลการเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาไปแล้ว ต่อมา มีผู้ร้องเรียนหรือคัดค้านการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อในภายหลังต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าผู้นั้นหรือผู้ใดได้กระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริต เพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งมา โดยไม่สุจริตโดยผลของการที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดได้กระทำลงไป อันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา คณะกรรมการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และเมื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนเสร็จแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยสั่งการโดยพลัน ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔๗ (๑) และ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การวินิจฉัยสั่งการรวมทั้งการสั่งหรือไม่สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งใดหน่วยเลือกตั้งหนึ่งหรือทุกหน่วยเลือกตั้ง และการประกาศผลการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๑๔๕(๓)-(๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวได้มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๖)-(๘) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ หมวด ๓ การคัดค้านการเลือกตั้ง มาตรา ๙๔ ถึงมาตรา ๙๗ บัญญัติรับรองไว้ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และเป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

นอกจากนั้นที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดยังได้มีความเห็นเรื่องการกระทำอย่างใดเป็นกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๔ ว่า ".....การดำเนินงานของรัฐทุกระบบต้องถูกตรวจสอบโดยศาลได้ ยกเว้นเป็นเรื่องที่ตรวจสอบไม่ได้โดยสภาพ เช่นการกระทำในทางตุลาการ....." ซึ่งการวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีลักษณะเป็นการใช้อำนาจตั้งตุลาการ และเป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดซึ่งเป็นอำนาจที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระภายในขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ตามมาตรา ๓๒๗ (๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า "จัดให้มีหน่วยงานที่เป็นอิสระเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น" หากให้หน่วยงานอื่นสามารถเพิกถอนหรือกลับคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสั่งการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญได้แล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะถูกละเมิดและไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญได้อย่างอิสระอีกต่อไป ดังเช่นกรณีสืบเนื่องจากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งขึ้น และรวมทั้งฝ่ายสืบสวนสอบสวนของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่าที่ผ่านมาแล้วได้พบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นอันมาก และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่าการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขต คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำหน่วยและคณะอนุกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมาย การปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหากมีปัญหาใดก็ตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการดังกล่าว ได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวน สั่งการหรือวินิจฉัยชี้ขาดและประกาศผลการเลือกตั้งประการใดไปแล้วต้องถือว่าเป็นอำนาจเด็ดขาด ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๔๔, ๑๔๕ และ ๑๔๗ โดยเฉพาะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ได้

บัญญัติไว้ในหมวด ๖ ส่วนที่ ๔ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๑๓๙ (๑) (๒) ได้บัญญัติว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องไม่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ ฯลฯ เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมเห็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าวว่าการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นย่อมเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ใดจะไปกล่าวหาฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้

เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระ รัฐบาลจึงไม่สามารถควบคุมดูแลหรือสั่งการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้นได้วินิจฉัยชี้ขาดประกาศผลแล้ว ก็ย่อมต้องถือเป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพราะถ้าหากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้แย้งและฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ เช่น หากมีการโต้แย้ง จำนวน ๒๖๐ เขต ปรากฏว่าศาลปกครองรับคดีไว้พิจารณาและชี้ขาดว่าการเลือกตั้งไม่ชอบทั้ง ๒๖๐ เขต ผลก็ต้องถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒๖๐ เขต ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งและรัฐบาลที่ได้จัดตั้งไปแล้วตกเป็นโมฆะ ซึ่งจะมีผลทำให้ไม่สามารถเรียกประชุมสภาผู้แทนราษฎรและแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีได้ทันภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดและจะทำให้ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๙ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาเพื่อให้สมาชิกได้มาประชุมเป็นครั้งแรก” และมาตรา ๒๐๒ ได้บัญญัติว่า “ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มีการเรียกประชุมสภาครั้งแรกตามมาตรา ๑๕๙....” ซึ่งหากแปลความว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการเลือกตั้งสามารถถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลใดได้แล้ว ก็จะทำให้ศาลนั้นไม่สามารถดำเนินการได้ทันภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และจะมีผลกระทบในวงกว้างที่เสียหายเป็นอย่างยิ่ง เช่นเดียวกันกับผลคดีที่มีการร้องเรียนข้าราชการว่ามีการทุจริตต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่าข้าราชการผู้นั้นมีความผิดตามข้อกล่าวหา ก็เป็นอำนาจอิสระและเด็ดขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งต้นสังกัดของข้าราชการผู้นั้นต้องปฏิบัติตาม หากจะ

ตีความว่าเมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยว่าข้าราชการผู้นั้น มีความผิดและยอมให้ข้าราชการผู้นั้นฟ้องต่อศาลปกครองได้ วามติของคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติวินิจฉัยไม่ชอบ ย่อมเป็นการไม่ชอบและเป็นไปไม่ได้ ในทำนอง เดียวกันกับคณะกรรมการการเลือกตั้งที่วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการเลือกตั้งไปแล้วผู้ใดจะนำ ไปฟ้องร้องต่อศาลปกครองไม่ได้

อนึ่ง หากเจตนารมณ์ของกฎหมายให้อำนาจแก่ศาลใดโดยเฉพาะแล้วก็จะบัญญัติไว้ ชัดแจ้งดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๔ ซึ่งเกี่ยวกับกรณีที่ผู้อำนวยการ การเลือกตั้งประจำเขตได้รับสมัครและตรวจสอบคุณสมบัติของผู้สมัครผู้ใดแล้วจะประกาศการรับสมัคร ผู้นั้นไว้ ณ ศาลากลางประจำจังหวัด ฯลฯ และผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครในประกาศดังกล่าว ให้ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัคร รับเลือกตั้ง เมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยเช่นใดแล้วให้แจ้งคำสั่งนั้นไปยังผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเขต จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเจตนา ให้การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการเลือกตั้งที่วินิจฉัยเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้นเป็นที่สุดและ เด็ดขาด ซึ่งในระบบนิติรัฐอำนาจตุลาการหรือกึ่งตุลาการที่มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดนั้น มิใช่ จะสามารถดำเนินการได้เฉพาะองค์กรฝ่ายตุลาการเท่านั้น แต่อาจมีองค์กรอื่นที่สามารถใช้อำนาจ บังคับเสร็จเด็ดขาดเช่นนี้ได้ด้วย แต่ต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นบทยกเว้นในเรื่อง การแบ่งแยกอำนาจ คณะกรรมการการเลือกตั้งของประเทศไทยได้นำรูปแบบมาจากประเทศที่ใช้ กฎหมายระบบลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ซึ่งเป็นประเทศที่ได้ยึดหลักการแบ่งแยกอำนาจ เพราะฉะนั้นการจะให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ อยู่ในองค์กรเดียวก็ ชอบที่จะกระทำได้ ซึ่งแตกต่างจากประเทศที่อยู่ในระบบจารีตประเพณี (Common Law) ซึ่งจะให้มีการตรวจสอบกัน โดยจะไม่ให้องค์กรใดมีอำนาจทั้งนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการในองค์กรเดียว แต่เมื่อนำรูปแบบมาไว้ในรัฐธรรมนูญก็เท่ากับเป็นการสร้างข้อยกเว้นหลักการแบ่งแยกอำนาจ

โดยกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหลายประการตามรัฐธรรมนูญ เช่น อำนาจในการออกประกาศกำหนดต่าง ๆ ตามมาตรา ๑๔๕ (๑) ของรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นอำนาจเชิงนิติบัญญัติ หรือมีคำสั่งให้ข้าราชการปฏิบัติราชการอันจำเป็นตามมาตรา ๑๔๕ (๒) ซึ่งเป็นอำนาจเชิงบริหาร หรืออำนาจในการวินิจฉัยชี้ขาดหรือสั่งเลือกตั้งใหม่ ตามมาตรา ๑๔๕ (๓) (๔) และ (๕) ซึ่งเป็นอำนาจตุลาการ เมื่ออำนาจต่าง ๆ เหล่านี้ได้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้มีสภาพบังคับเสร็จเด็ดขาดไม่ต้องการให้ไปฟ้องต่อศาลอีก เพราะหากให้องค์กรอื่นมาทบทวนการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้แล้ว ย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยรับรองเกี่ยวกับเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้แล้วว่า การใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจ ดังเช่นอำนาจตุลาการ และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล จึงไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๓ และที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๓ รายละเอียดปรากฏตาม เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๑-๒

แต่หากปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการโดยมิชอบก็ย่อมถูกถอดถอนได้ตามมาตรา ๓๐๓ ถึงมาตรา ๓๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และอาจถูกดำเนินคดีอาญาได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๒ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๐๑ รวมทั้ง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ด้วย

๑.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๒ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้นระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง” คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ดังกล่าวจึงถือว่าเป็นอันเด็ดขาด และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งรวมถึงศาลปกครองด้วย ส่วนคำว่า "รัฐบาล" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ หมายความว่า องค์กรที่ใช้อำนาจบริหารในการปกครองประเทศ ดังนั้นคำว่า "รัฐบาล" จึงต้องหมายความถึง แต่เพียงคณะรัฐมนตรีที่ใช้อำนาจในการบริหารปกครองประเทศเท่านั้น ส่วนการที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุน การปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ และตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำงบการเงิน และบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี" และวรรคสองบัญญัติว่า "ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง" และ มาตรา ๓๙ บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี และข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา อาจมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือหรือ มาชี้แจงด้วยวาจาหรือส่งเอกสารหลักฐาน.....ได้นั้น มิได้หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งจะอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล แต่อย่างใด เช่นเดียวกันกับรัฐบาลก็ไม่มีอำนาจที่จะสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติรวมทั้งศาลปกครองและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ เพราะเป็นองค์กรอิสระตาม รัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ แต่ที่มีบทบัญญัติดังกล่าวก็เพียงเพื่อให้เป็นบทบัญญัติยึด โยงในฐานะที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระโดยผ่านองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้องค์กรเหล่านั้นจัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและควบคุมดูแล เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนด ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้จ่ายเงินจากงบประมาณแผ่นดิน ไม่ได้หมายความว่า ให้องค์กรดังกล่าวมาควบคุมเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของ คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด

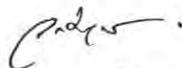
๑.๓ บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดเนื่องจากมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดว่า "ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน" ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่า หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น แต่มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้ความหมายของคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่... (๒) องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ....." คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์ให้องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระ ไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่นด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นบทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับ

เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐

อนึ่ง ขณะนี้ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด คำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ รายละเอียดปรากฏตามสำเนานั่งสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ลต ๐๑๐๑/๑๙๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๕ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๓ ซึ่งปรากฏว่า ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มีมติให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยแล้วเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ รายละเอียดปรากฏตามสำเนานั่งสือศาลรัฐธรรมนูญที่ ศร ๐๐๐๓.๖/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๔

ข้อ ๒. ผู้ถูกฟ้องคดีจึงขอศาลปกครองกลางรอกการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ลงชื่อ

ผู้ยื่นคำให้การเพิ่มเติม

(นางสาวอภิพร จันทพันธ์)

พนักงานอัยการ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้รับมอบอำนาจให้ดำเนินคดีแทนผู้ถูกฟ้องคดี

ที่ สต (กกต.)๐๑๐๑/ 5475

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เลขที่ ๔๔ อาคารศรีจุฬทรัพย์
ถนนพระราม ๑ แขวงรองเมือง
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

ธกม
ค.ม.

๑๓ ส.ค. ๕๕

สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และขอให้ศาลรอกการพิจารณาคดีไว้ก่อน จนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมี
คำวินิจฉัยชี้ขาด

เรียน อธิบดีศาลปกครองกลาง

อ้างถึง หมายเลขกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง คดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๕๕
ศาลปกครองกลาง ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. สำเนาคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ สต ๐๑๐๑/๑๙๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ พร้อมสำเนาคำร้องให้พิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ ระหว่าง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ศาลปกครอง ผู้ถูกร้อง รวมจำนวน ๑ ฉบับ
 ๔. สำเนาหนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ศร ๐๐๐๓.๖/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๑ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ศาลปกครองกลางได้มีหมายแจ้งกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง
คดีหมายเลขดำที่ ๑๕๕๘/๒๕๕๕ ศาลปกครองกลาง ลงวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕ แจ้งว่า ศาลได้กำหนด
วันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ และได้แจ้งว่าบรรดาค่าฟ้องเพิ่มเติมคำให้การ
คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม รวมทั้งพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่ยื่นต่อศาลหลังวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อ
เท็จจริง ศาลจะไม่รับไว้เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนคดี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วเห็นว่า ยังมีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่จะ
ต้องชี้แจงต่อศาลเพิ่มเติม คือ คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า นางวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ไม่มีสิทธิที่
จะยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้อง เป็นคดีนี้ต่อศาลปกครองกลาง ดังเหตุผลต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจควบคุมและดำเนินการจัด หรือจัด

ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติ ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชน เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ และมาตรา ๑๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงต้องเป็นไปตามอำนาจหน้าที่และความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าว เป็นอำนาจหน้าที่ที่มีสภาพเสร็จเด็ดขาด และคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระ ภายในขอบเขตอำนาจที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๓๒๗(๔) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดว่า “ให้มีหน่วยงานที่เป็นอิสระ เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น” หากให้หน่วยงานอื่นสามารถเพิกถอนหรือกลับคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือสั่งการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดที่เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญได้แล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะถูกละเมิด และไม่สามารถใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญได้อีกต่อไป ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยรับรองเกี่ยวกับเรื่องอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้แล้วว่าการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ จึงไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๒. คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ว่า “คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มีเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้น ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง” ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ ซึ่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวถือว่าเป็นเด็ดขาด และมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ ตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓. บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๔ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน” ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่าเจ้าหน้าที่

/ของรัฐว่า จะต้อง ...

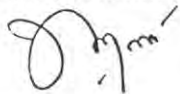
ของรัฐว่า จะต้องเป็นเจ้าของที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น แต่มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” โดยไม่ได้ระบุว่า จะต้องเป็นเจ้าของที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้คำว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายกว้างกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด และหมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย พระราชบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดและเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นอันใช้บังคับมิได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีความประสงค์ที่จะขอให้ศาลปกครองกลางพิจารณาพิพากษายกฟ้องคดีที่นางวารุณี ภูริสัมบรรณ ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังกล่าวข้างต้น

อนึ่ง ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยกรณีศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งอาจถูกฟ้องดำเนินคดีในศาลปกครองกลางได้ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๗๑ และมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งขณะนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้พิจารณาแล้ว ปรากฏตามเอกสารแนบ ๓ และ ๔ และเนื่องจากคดีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยนั้น เป็นคดีที่มีผู้ฟ้องคดีคณะกรรมการการเลือกตั้งเช่นเดียวกับคดีที่นางวารุณี ภูริสัมบรรณ ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีนี้ ดังนั้น จึงขอให้ศาลปกครองกลางรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ก่อนจนกว่าศาลรัฐธรรมนูญจะได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาด ตามนัยมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และกรุณาแจ้งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริญญ์ นาคฉัตรีย์)

กรรมการการเลือกตั้ง

ทำหน้าที่แทน ประธานกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักบริหารกลาง

ฝ่ายนิติการ

โทร ๐ ๒๖๑๓ ๗๓๓๓ ต่อ ๑๔๑๖-๗, โทรสาร ๐ ๒๖๑๓ ๗๔๔๗

สีโสมทอง

๑.๑.
๑๐ ค.ค. ๔๖

(ก. ๓)

คำให้การ

คดีหมายเลขดำที่ ๕๖๕ /๒๕ ๕๖

ศาลปกครอง กลาง

วันที่ ๒๐ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕ ๕๖

ระหว่าง

{	นายจรัสพงษ์ เลหาประดิษฐ์สกุล	ผู้ฟ้องคดี
	คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑	
	ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางม่วง ที่ ๒	ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้าพเจ้า นายสมพล พรพัฒน์เลิศกุล พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีปกครอง ๑
 ผู้รับมอบอำนาจ _____ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง
 เกิดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. ๒๕ _____ อายุ _____ ปี
 อยู่บ้านเลขที่ _____ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด เลขที่ ๑๕๕๑ หมู่ที่ _____
 ถนน เจริญกรุง _____ ตรอก/ซอย ๕๓ _____ ใกล้เคียง _____
 ตำบล/แขวง ยานนาวา อำเภอ/เขต สาทร จังหวัด กรุงเทพมหานคร
 รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๒๐ โทรศัพท์ ๐๒ - ๒๑๑๐๓๑๑ ต่อ ๕๑๘ ได้ทราบคำฟ้องตลอด
 แล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองขอให้การปฏิเสธโดยขอให้การชี้แจงข้อเท็จจริงเป็นข้อต่อสู้
 ดังนี้ *

๗๗

๗๗

* คำให้การในส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่ได้นำมาลงพิมพ์ไว้
 หมายเหตุ : ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

ข้อ ๒. ความคำฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองขอให้การต่อสู้เป็นข้อตัดฟ้องว่าคดีนี้ไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง กล่าวคือ

๒.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นองค์กรอิสระเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ประกาศผลการเลือกตั้งดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคลหรือผู้แทนองค์การเอกชนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายตามมาตรา ๑๔๔, ๑๔๕, และ ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การดำเนินการของคณะกรรมการเลือกตั้งจึงเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยเป็นการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นอิสระตามมาตรา ๓๒๗ (๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง กอว. ครอบงำการวินิจฉัยตุลาการจำจึงเห็น คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำองค์การ

ปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการ
อนุกรรมการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้แต่งตั้งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการ
การเลือกตั้งได้มอบหมาย การปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการดังกล่าวที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาท้องถิ่นและ
ผู้บริหารท้องถิ่น ปัญหาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการอื่น ๆ
ดังกล่าว ได้ดำเนินการสืบสวน สอบสวน สั่งการหรือวินิจฉัยชี้ขาด ตลอดจนการไม่ประกาศรายชื่อ
ผู้ไม่มีสิทธิรับเลือกตั้งและประกาศผลการเลือกตั้ง และการประกาศผลการเลือกตั้งเป็นประกาศใดไป
แล้วถือว่าเป็นอำนาจเด็ดขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรณีคดีนี้เมื่อพิจารณาตามพระราช
บัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๕๗ และ
มาตรา ๕๙ ที่กำหนดให้ผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการ
รับสมัครและตรวจคุณสมบัติของผู้สมัครสมาชิกสภาเทศบาล หากผู้สมัครผู้ใดไม่มีชื่อเป็นผู้สมัครใน
ประกาศดังกล่าว ให้ผู้สมัครผู้นั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน ๓ วัน นับแต่
วันที่ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยโดยเร็วและให้
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตาม
คำวินิจฉัย นั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏตามคำให้การ ข้อ ๑.๖ ดังกล่าวข้างต้นว่า คณะกรรมการ
การเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการได้พิจารณาคำร้องของผู้ฟ้องคดีแล้วจึงวินิจฉัยว่า การที่
ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางเมืองผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่รับสมัครผู้ฟ้องคดี นั้น
ชอบแล้ว และมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ฟ้องคดี ดังนั้น จึงต้องถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ประจำจังหวัดสมุทรปราการเป็นอำนาจเด็ดขาด เพราะเป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการ
เทียบตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ เอกสาร
ท้ายคำให้การหมายเลข ๑๓

๒.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ
เขตเลือกตั้งและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางเมือง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ใช่หน่วยงาน
ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือในการกำกับดูแลของรัฐบ้างตามมาตรา ๒๗๖
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งประเด็นนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมี
คำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานชัดเจนแล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๒ ว่า
"คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มีใช้หน่วยงาน
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือในการกำกับดูแลของรัฐบ้าง ดังเช่น หน่วยงานคณะกรรมการ

การเลือกตั้งซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง" รายละเอียดปรากฏตามเอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๑๔ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวย่อมเป็นเด็ดขาดย่อมมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐ ตามมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒.๓ บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๖ ที่กำหนดว่า "ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชนหรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน..." ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้นแต่ มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ได้ระบุว่าต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้ความหมายของคำว่า หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มีความหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางเมือง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ใช่คำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้มีให้ใช้บังคับแก่... (๒) องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ..." ซึ่งแสดงให้เห็นเห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์เพื่อให้องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงแสดงให้เห็นเห็นว่าบทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่

รัฐธรรมนูญกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้เนื่องจากมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า "รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้"

ข้อ ๓. ตามคำฟ้องและคำขอท้ายฟ้องของผู้ฟ้องคดีที่ขอให้เพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการท้องถิ่นที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง และขอให้คณะกรรมการเลือกตั้งประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง นั้น

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอให้การปฏิเสธทั้งสิ้นโดยขอให้การต่อสู้ว่า ตามมาตรา ๔๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ บัญญัติว่า "บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง....(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง หรือได้เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดินหรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นเวลาติดต่อกันสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง...."

ข้อเท็จจริงปรากฏว่าเมื่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางเมือง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตรวจสอบคุณสมบัติและอื่น ๆ ของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นแล้ว ปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๔๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นฯ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหลักฐานการเสียภาษี ภ.ง.ด. ๑๒ ประเภทบ้านเช่าจำนวน ๓ ^{หลัง} จากการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียนการเสียภาษีแล้ว บ้านเช่าดังกล่าวตั้งอยู่บนที่ดินโฉนดเลขที่ ๒๒๕๔๖ ตำบลสำโรงเหนือ (สำโรงฝั่งใต้) อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ มีชื่อทางโฉนด ลืมประเสริฐ เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ปรากฏตามเอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๑๕ บ้านเช่าดังกล่าวไม่ใช่ทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเป็นเพียงผู้เช่าตามสัญญาเช่าลงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๔ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๑๖ ซึ่งตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ บัญญัติว่า "ค่าภาษีนั้นทำนให้เจ้าของทรัพย์สินเป็นผู้เสีย..." ผู้ฟ้องคดีซึ่งมิใช่ผู้เสียภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดินฯ และการเสียภาษีไม่ติดต่อกันเป็นเวลา ๓ ปี นับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง เมื่อพิจารณาประกอบความเห็นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามเอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๖ ข้างต้นแล้ว จึงเห็นว่าไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นฯ จึงประกาศไม่รับสมัครผู้ฟ้องคดีดังกล่าว

เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๓ ต่อมาผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๖ ร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยชอบด้วยกฎหมายดังกล่าว ตามคำให้การ ข้อ ๑.๕ ข้างต้นได้พิจารณาและได้สวนแล้วมีคำวินิจฉัยว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ประกาศไม่รับสมัครผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งนั้นชอบแล้ว จึงมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ฟ้องคดี รายละเอียดดังกล่าวตามคำให้การ ข้อ ๑.๖ ข้างต้น การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และคณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการได้กระทำตามอำนาจหน้าที่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนและวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ การกระทำทั้งปวงได้กระทำโดยสุจริต ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมหรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ จึงไม่มีเหตุเพิกถอนคำสั่งคณะกรรมการท้องถิ่น รวมทั้งขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งแต่อย่างใด

อาศัยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ขอศาลโปรดมีคำพิพากษายกฟ้องและจำหน่ายคดีนี้เสีย

ลงชื่อ

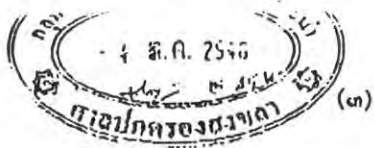
ผู้ยื่นคำให้การ

(นายสมพล พรพัฒน์เลิศกุล)

พนักงานอัยการ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดี

คำให้การเพิ่มเติม
รายนาม
๘

คดีหมายเลขดำที่ 180/2544

คดีหมายเลขแดงที่

ศาลปกครองสงขลา

วันที่ 4 เดือน มีนาคม พุทธศักราช 2546

ความปกครอง

ระหว่าง	{	นายนิวัฒน์ ชุนสั้น	ผู้ฟ้องคดี
		คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ 1	
		ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง ที่ 2	ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้าพเจ้า คณะกรรมการการเลือกตั้งที่ 1 ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตรัง

ที่ 2 โดย นายใหญ่สย ถาวรวิจิตร พนักงานอัยการ ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดี

เชื้อชาติ - สัญชาติ - อาชีพ รับราชการ เกิดวันที่ - เดือน - พ.ศ. -

อายุ - ปี อยู่ที่ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีปกครองสงขลา 1 ถนน แหลมสนอ่อน

ตำบล บ่ขยาง อำเภอ เมือง จังหวัด สงขลา รหัส 90000 โทรศัพท์ 0-7431-2073

ขอยื่นคำร้องมีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองขอให้การเพิ่มเติมแก้คำคัดค้านคำให้การของผู้ฟ้องคดี

ดังนี้ *

ฯลฯ

ฯลฯ

* คำให้การในส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่นำมาลงพิมพ์ไว้
หมายเหตุ : ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

2. ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองขอให้การคัดฟ้องว่าศาลปกครองไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

2.1 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 296 วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติ

ทั่วไปในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองบัญญัติว่า "ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษา คดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่าง หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ใน บังคับบัญชา หรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นต้องปฏิบัติตามกฎหมาย อันเนื่องจากการกระทำ หรือ การละเว้นการกระทำ ที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ" เป็นบทบัญญัติที่ให้ ยานาจอศาลปกครองในการพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือในกำกับดูแลของรัฐบาล เท่านั้น

สำหรับคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่มีขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย หมวด 6 ส่วนที่ 4 วิเศษหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือ

กำกับดูแลของรัฐบาลดังเช่นที่กล่าว ดังนั้นระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง ทั้งนี้ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 24/2543 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2543 และคณะกรรมการการเลือกตั้งยังคงเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยโดยเฉพาะ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ศาลปกครองจึงไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนี้

2.2 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 268 บัญญัติให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาดมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐ

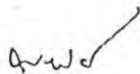
2.3 บทบัญญัติของมาตรา 3 มาตรา 9 และมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้วในข้อ 2.1 โดยในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัติจำกัดความของคำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" ว่ากระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ซึ่งเป็นการเกินเลยไปจากขอบเขตที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ว่าหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง--จะต้อง

/ศอด้ำนหล้ง

เป็นหน่วยงานที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีผลให้
บทบัญญัติในมาตรา 3 มาตรา 9 และมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี
พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ใช้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 6
จึงขอศาลได้รอกการพิจารณาไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นข้อโต้แย้งของผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งสองเพื่อ
ให้ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัย

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ

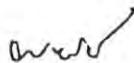

ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดี

คำให้การฉบับนี้ข้าพเจ้า นายไพฑูรย์ ทาวรวจิตร พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษ

ฝ่ายคดีปกครองสงขลา 1 ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ถูกฟ้องคดี เป็นผู้เรียง

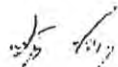
ลงชื่อ

ผู้เรียง

คำให้การฉบับนี้ข้าพเจ้า นางขวัญตา พระธาตุ ตำแหน่งเจ้าพนักงานธุรการ 2 เป็นผู้พิมพ์

ลงชื่อ

ผู้พิมพ์

๑) คำให้การ

(ค. ๓)

รับไว้ รวมสำนวน ส่งในรายงาน

คดีหมายเลขคำที่ ๑๘๓ / ๒๕๔๖

๑. ๓๕/๑

(นางสุกัญญา นาชัยเวียง)

ศาลปกครอง นครราชสีมา

ศาลากลางศาลปกครองนครราชสีมา

๓ ตุลาคม ๒๕๔๖

วันที่ ๒ เดือน ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๖

ระหว่าง	นายเชาว์พันธ์ เขียวสะอาด		ผู้ฟ้องคดี
	คณะกรรมการการเลือกตั้ง	ที่ ๑	พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ที่ ๒
	นายวีระชัย แนวนุญเนียร	ที่ ๓	นายจรัล บุรณพันธ์ศรี ที่ ๔
	นายปริญญา นาคจรรย์	ที่ ๕	พลเอก จารุภัทร เรืองสุวรรณ ที่ ๖
	นายชนพันธ์ ศรีสาคร	ที่ ๗	นายถนอม มารัตน์ ที่ ๘
	นายบุญตา หาญวงศ์	ที่ ๙	นายทวี ไชยศิริ ที่ ๑๐
	นายสมเกียรติ ลีภัยเจริญ	ที่ ๑๑	ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้าพเจ้า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑, พลตำรวจเอก วาสนา เพิ่มลาภ ที่ ๒, นายวีระชัย แนวนุญเนียร ที่ ๓, นายจรัล บุรณพันธ์ศรี ที่ ๔, นายปริญญา นาคจรรย์ ที่ ๕, พลเอก จารุภัทร เรืองสุวรรณ ที่ ๖, นายชนพันธ์ ศรีสาคร ที่ ๗ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งเจ็ด เกิดวันที่ _____ - เดือน _____ - พ.ศ. _____ - อายุ _____ - ปี อยู่ที่ (1)-(7) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เลขที่ 44 อาคารศรีจุลทรัพย์ ชั้น 21 หมู่ที่ _____ - ถนน _____ (1) - (7) พระราม 1

ครอบครัว/ชอย _____ - ตำบล _____ - อำเภอ/เขต _____ - จังหวัด _____ (1) - (7) กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ _____ (1) - (7) 10330 โทรศัพท์ _____ - ได้ทราบคำฟ้องตลอดแล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 7 ขอให้การตัดฟ้องว่า ศาลปกครองนครราชสีมาไม่มีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษาด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1.1 คณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตามมาตรา 276 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร

หมายเหตุ แบบฟอร์มนี้เป็นเพียงตัวอย่าง ไม่จำเป็นต้องทำตามแบบ

(ต่อหน้าหลัง)

จักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเรื่องนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานไว้แล้วตามคำวินิจฉัยที่ 24/

2543 ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2543 ว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญหมวด 6 ส่วน

ที่ 4 มิใช่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล ดังนั้นระเบียบคณะกรรมการ

การการเลือกตั้งซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง" คำ

วินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจึงถือว่าเป็นเด็ดขาดและมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นขอ

รัฐตามมาตรา 268 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งรวมถึงศาลปกครองด้วย ส่วน

คำว่า "รัฐบาล" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หมายความว่าองค์กรที่ใช้อำนาจบริหารในการ

ปกครองประเทศ ดังนั้นคำว่า "รัฐบาล" จึงต้องหมายความถึงแต่เพียงคณะรัฐมนตรีที่ใช้อำนาจในการบริหาร

ปกครองประเทศเท่านั้น ส่วนหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องเสนองบประมาณรายจ่ายต่อคณะ

รัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบ

ประมาณรายจ่ายประจำปีตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พ.ศ.2541 และมาตรา 38 วรรคหนึ่งของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า "ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

จัดทำงบดุล งบการเงินและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี" และวรรคสองบัญญัติว่า

"ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และมาตรา 39 บัญญัติให้

คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและข้อสังเกตเสนอต่อรัฐสภา สมาชิกแทนราษฎร

หรือวุฒิสภาอาจมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งชี้แจงเป็นหนังสือหรือ
 มาชี้แจงด้วยวาจาหรือส่งเอกสารหลักฐาน.....ได้นั้น มิได้หมายความว่าสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและ
 คณะกรรมการการเลือกตั้งจะอยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลแต่อย่างใด เช่นเดียวกับกับรัฐบาลก็
 ไม่มีอำนาจที่จะสั่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรวมทั้งศาลปกครองและคณะกรรมการ
 การเลือกตั้งได้เพราะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแต่ที่มีบทบัญญัติดังกล่าวก็เพียง
 เพื่อให้เป็นบทบัญญัติยึดโยงในฐานะที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระโดยผ่านองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าว
 ข้างต้นเพื่อให้องค์กรเหล่านั้นจัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและควบคุมดูแลเกี่ยวกับ
 ค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่านั้น เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการ
 การเลือกตั้งใช้จ่ายเงินจากงบประมาณแผ่นดินไม่ได้หมายความว่าให้องค์กรดังกล่าวมาควบคุมเกี่ยวกับการวินิจฉัย
 ชี้อำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด

1.2 บทบัญญัติตามมาตรา 3 มาตรา 9 และมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ
 วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่
 รัฐธรรมนูญกำหนด เนื่องจากมาตรา 276 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดว่า
 "ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือ
 ข้าราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชนหรือ

ระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับ
บัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่
ของรัฐจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลเท่านั้น
แต่มาตรา 3 มาตรา 9 และมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.
2542 บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ได้ระบุว่าจะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือ
เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้ความหมายของคำว่าหน่วยงานของรัฐ
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 3 มาตรา 9 และมาตรา 42 มีความหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่
ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยและเหตุผลอีกประการหนึ่งคือคำสั่งของคณะ
กรรมการการเลือกตั้งไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 เนื่องจาก
จากมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 ได้บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้มิให้
ใช้บังคับแก่.....(2) องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ....." คณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงาน
คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็น
เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.2539 มีเจตนารมณ์ให้องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ
โดยเฉพาะได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่นด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น บท
บัญญัติตามมาตรา 3 มาตรา 9 และมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
พ.ศ.2542 จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดบทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้

ตามมาตรา 6 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

อนึ่ง ขณะนี้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าคำสั่งศาล

ปกครองสูงสุด คำร้องที่ 13/2544 คำสั่งที่ 84/2544 ลงวันที่ 30 ตุลาคม 2544 ขอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ราย

ละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ลต 0101/192 ลงวันที่ 26 มิถุนายน 2545

เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข 1 ซึ่งปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติให้รับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการและ

พิจารณาวินิจฉัยแล้ว เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2545 รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือศาลรัฐธรรมนูญ ที่

สร 0003.6/562 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2545 เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข 2

ข้อ 2. นอกจากคำให้การคัดค้านดังกล่าวในข้อ 1 แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 7 ขอให้การแก้คำฟ้องของ

ผู้ฟ้องคดีดังต่อไปนี้ *

ฯลฯ

ฯลฯ

แผ่นที่ 4

ข้อ 3. ด้วยเหตุผลตามข้อเท็จจริงและบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540

ดังกล่าวข้างต้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 7 ได้ดำเนินการตามขั้นตอนตามระเบียบและกฎหมายทุกประการ คำกล่าว

อ้างของผู้ฟ้องคดีตามคำฟ้องเป็นการกล่าวอ้างโดยปราศจากเหตุผลตามกฎหมายและศาลปกครองไม่มีอำนาจรับ

* คำให้การในส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่นำมาลงพิมพ์ไว้
หมายเหตุ : ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

คดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษา ขอศาลได้โปรดพิพากษายกคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีเสีย

(ลงชื่อ)

น. พ. ๕๕๕

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 7

(นายมีชัย เหลืองกำจร)

อัยการผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานคดีปกครองนครราชสีมา

ผู้รับมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทนผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 ถึงที่ 7

คือไม่ว่าอะไร!

๑๗.๑.
10 ๗1๕ 46

(ค. ๓)

14.50

คำให้การ

คดีหมายเลขดำที่ ๑๒๒๙/๒๕ ๔๖

ศาลปกครอง กลาง

วันที่ ๑๐ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๖

ระหว่าง

นายไพศาล ลับบัวงาม ผู้ฟ้องคดี

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี

ข้าพเจ้า นายสมพล พรพัฒน์เลิศกุล พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีปกครอง ๑

ผู้รับมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน ผู้ถูกฟ้องคดี

เกิดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. ๒๕ _____ อายุ _____ ปี

อยู่บ้านเลขที่ _____ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด เลขที่ ๑๕๕๑ หมู่ที่ _____

ถนน เจริญกรุง ตรอก/ซอย ๕๓ ใกล้เคียง _____

ตำบล/แขวง ยานนาวา อำเภอ/เขต สาทร จังหวัด กรุงเทพมหานคร

รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๒๐ โทรศัพท์ ๐๒ - ๒๑๑๐๓๑๑ ต่อ ๕๑๘ ได้ทราบคำฟ้องตลอด

แล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้ถูกฟ้องคดีขอให้การปฏิเสธฟ้องโดยขอให้การต่อสู้เป็นข้อคัดฟ้องว่า คดีนี้
ไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง กล่าวคือ

๑.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นองค์กรอิสระเกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่

ควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น รวมทั้งการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาด ประกาศผลการเลือกตั้ง ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติตลอดจนให้มีอำนาจแต่งตั้งบุคคล คณะบุคคล หรือผู้แทนองค์การเอกชนเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่มอบหมายตามมาตรา ๑๔๔ มาตรา ๑๔๕ และ มาตรา ๑๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดโดยเป็นงานปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นอิสระ ตามมาตรา ๓๒๗ (๘) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหมดของคณะกรรมการดังกล่าว รวมทั้งปัญหาใดที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดได้ดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการใช้อำนาจดังเช่นอำนาจตุลาการเทียบตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ๑๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๓ เอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๑

๑.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชา หรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลตามมาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งประเด็นนี้ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานชัดเจนแล้ว ตามคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๓ ว่า "คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๖ ส่วนที่ ๔ มีใช้หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาล ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งออกโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของศาลปกครอง..." รายละเอียดปรากฏตามเอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๒ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวย่อมเป็นเด็ดขาดมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาลและองค์กรอื่นของรัฐตามมาตรา ๒๖๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑.๓ บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองไว้เกินกว่าที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๖ ที่กำหนดว่า "ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ใน

บังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชนหรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน..." ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้ว่า ต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล เท่านั้น แต่มาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติคำว่า หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยไม่ได้รับระบุว่าต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล ทำให้ความหมายของคำว่า หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในการกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย และเหตุผลอีกประการหนึ่ง คือ คำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เนื่องจากมาตรา ๔ แห่ง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่... (๒) องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ..." ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีเจตนารมณ์ให้องค์การที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะได้ปฏิบัติงานอย่างอิสระไม่ถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือองค์กรอื่นด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น บทบัญญัติตามมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่าที่รัฐธรรมนูญกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นอันใช้บังคับมิได้ เนื่องจาก มาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า "รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติของกฎหมาย กฎหรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้"

ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีได้เคยยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้พิจารณาวินิจฉัยในประเด็นข้อขัดข้องในคดีอื่น เพื่อขอให้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานคือตามคำร้องที่ ๑๓/๒๕๔๔ คำสั่งที่ ๘๔/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาเมื่อวันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ รายละเอียดปรากฏตามเอกสารท้ายคำให้การหมายเลข ๓

ข้อ. ๒ ตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีที่กล่าวอ้างโดยสรุปว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีคำสั่งที่ ๑๓๙/๒๕๔๖ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรี โดยไม่มีกระบวนการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง ตลอดจนไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้เข้าชี้แจง แสดงเหตุผลตามคำขอของผู้ฟ้องคดี นั้น *

ฯลฯ

ฯลฯ

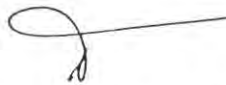
๖

ฯลฯ

ฯลฯ

อาศัยข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นขอศาลโปรดมีคำพิพากษายกฟ้องและจำหน่ายคดีนี้เสีย

ลงชื่อ

ผู้ยื่นคำให้การ

(นายสมพล พรพัฒนเลิศกุล)

พนักงานอัยการ สำนักงานคดีปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด

ผู้รับมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทนผู้ถูกฟ้องคดี

* คำให้การในส่วนนี้ไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงไม่นำมาลงพิมพ์ไว้
หมายเหตุ : ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

๗

การดำเนินการของศาลปกครอง
เกี่ยวกับผู้ฟ้องคดี จำนวน ๒๔ ราย
(เฉพาะบางคดี)

- ความเห็นเกี่ยวกับ
บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ความเห็นที่ ๑๖/๒๕๔๕

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

ด้วยนายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อศาลปกครองตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๔ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุดรธานี พรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ ในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ และได้คะแนนสูงสุดในเขตเลือกตั้งแต่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งมีผู้ยื่นคำร้องต่อผู้ถูกฟ้องคดีว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงโดยรีบเร่ง จนผู้ฟ้องคดีไม่สามารถนำหลักฐานไปพิสูจน์กับคณะกรรมการตรวจสอบได้ ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีความเห็นตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัย และในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๔ มีการตัดชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยผู้ถูกฟ้องคดีมิได้แจ้งหรือมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดี ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำวินิจฉัยสั่งการที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากไม่สามารถกระทำได้ขอให้มีคำสั่งเพิกถอนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๔ และมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศเลือกตั้งใหม่โดยไม่ตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีที่จะมีสิทธิได้รับเลือกตั้งใหม่

ศาลปกครองกลางมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๕ ไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณา และให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔ อุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองกลางศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ศาลปกครองมีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ จึงมีคำสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้ศาลปกครองชั้นต้นดำเนินการต่อไป

ศาลปกครองกลางได้รับคำฟ้องคดีนี้ไว้พิจารณา และได้แสวงหาข้อเท็จจริง โดยให้คู่กรณีทำคำให้การ คำคัดค้านคำให้การ และคำให้การเพิ่มเติมแล้ว ปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีได้ยื่นคำให้การเพิ่มเติมตามหนังสือ ฉบับลงวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๔๕ คัดค้านว่า ศาลปกครองไม่มีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษา เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเกินกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด บทบัญญัติดังกล่าวจึงใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ศาลปกครองกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีนี้ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาล ปกครองกลางเพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ เรื่อง คำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ เขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุดรธานี แต่โดยที่ผู้ถูกฟ้องคดีโต้แย้งว่า บทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติคำว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเกินกว่ามาตรา ๒๗๖ ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด จึงใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย อีกทั้งยังไม่ปรากฏว่าได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่ เกี่ยวกับบทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล ปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กรณีจึงเป็นเรื่องที่ศาลปกครองกลาง จะต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราว และส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ว่า บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามทางการเพื่อ ศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยต่อไป

ศาลปกครองกลางจึงมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้เป็นการชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

นายกมล สกลเดชา
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง
นายสมชัย วัฒนการุณ
ตุลาการศาลปกครองกลาง
นายอนุวัฒน์ ธาราแสง
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ที่ คป ๐๐๐๙.๑/๑๑๖๕

สำนักงานศาลปกครอง

อาคารเอ็มไพร์ ทาวเวอร์ ชั้น ๓๑-๓๗

เลขที่ ๑๙๕ ถนนสาทรใต้ แขวงยานนาวา

เขตสาทร กรุงเทพฯ ๑๐๑๒๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ส่งคำโต้แย้งของคู่ความว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

เรียน เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ความเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญของศาลปกครองกลาง ความเห็นที่ ๑๖๖/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ จำนวน ๒ แผ่น
๒. สำเนาคำฟ้องและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕๑ แผ่น

ด้วยศาลปกครองกลางได้รับคำฟ้องคดีหมายเลขดำที่ ๑๒๖๑/๒๕๕๔ ระหว่าง นายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ผู้ฟ้องคดี คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี โดยผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีและให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศรายชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากไม่สามารถกระทำได้ขอให้มีคำสั่งเพิกถอนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๔ และมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศเลือกตั้งใหม่โดยไม่ตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีที่จะมีสิทธิได้รับเลือกตั้งใหม่ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีโต้แย้งว่าบทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเกินกว่ามาตรา ๒๗๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนด จึงใช้บังคับไม่ได้ตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อีกทั้งยังไม่ปรากฏว่าได้มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติในมาตรา ๓ มาตรา ๙ และมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ กรณีจึงเป็นเรื่องที่ศาลปกครองกลางจะต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและ ส่งคำโต้แย้งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ว่าบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานศาลปกครองจึงขอส่งความเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้ง

/ต่อรัฐธรรมนูญ...

ต่อรัฐธรรมนูญของศาลปกครองกลาง (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑) สำเนาคำฟ้องและเอกสารที่เกี่ยวข้อง (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๒) มายังสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

นายชาญชัย แสงศักดิ์

(นายชาญชัย แสงศักดิ์)

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

สำนักงานศาลปกครองกลาง

ส่วนเลขานุการอธิบดีศาลปกครองกลาง

โทร. ๐ ๒๖๗๐ ๑๒๐๐-๖๓ ต่อ ๔๐๖๓ - ๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๖ ๑๒๖๒

สิทธิเวทย์ ศาลรัฐธรรมนูญ ก 116-45 ศค 1261-45

รองเลขาธิการ	<i>นาย ชาญชัย</i>
บก. ศค.	<i>นาย ชาญชัย</i>
บก. ส่วนเลขานุการ	<i>นาย ชาญชัย</i>
นาย ๑	<i>นาย ชาญชัย</i>
นาย ๒	<i>นาย ชาญชัย</i>
นาย ๓	<i>นาย ชาญชัย</i>
นาย ๔	<i>นาย ชาญชัย</i>

หน้าว่าง

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗
วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗

สำนักงานศาลปกครอง
รับที่..... ๖๘
วันที่..... 6 ก.พ. 2547
เวลา..... 14.30 น.

ที่ ศร ๐๐๐๓.๖/ 092

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ถนนจักรเพชร กทม. ๑๐๒๐๐

๓0 มกราคม ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลปกครอง ฯ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

เรียน เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

อ้างถึง หนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๘๕๗ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๘๕๘ ลงวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๔๕, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๘๕๙ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๕, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๑๑๓๘ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๕, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๑๑๖๒ - ๑๑๖๖ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๕, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๑๗๕ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๒๕๗ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๓๕๕ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๖, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๘๖๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๘๕๕ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๖, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๑๔๒๖ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๖, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๑๖๒๐ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๖, ที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๑๕๗๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ และที่ ศป ๐๐๐๕.๑/๗ ๑๕๕๓ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๖

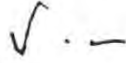
สิ่งที่ส่งมาด้วย ตำนาคำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ จำนวน ๓ ชุด

ตามที่สำนักงานศาลปกครองได้ส่งความเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญของศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมา และศาลปกครองสงขลา กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่ จำนวนทั้งสิ้น ๒๔ คำร้อง นั้น

บัดนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาวินิจฉัยในคำร้องดังกล่าวแล้ว สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ขอส่งคำวินิจฉัยที่ ๑-๒๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗ ดังปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพอล เสงเจริญ)

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

กลุ่มงานคดี ๖

โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๖๐๐ ต่อ ๓๑๑๐

โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๖๒๘

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒๔/๒๕๔๗

วันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลปกครอง ฯ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

ศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมาและศาลปกครองสงขลา ส่งคำโต้แย้ง ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ รวมถึงสืบสืบคำร้อง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ ดังนี้

๑. คำร้องที่หนึ่ง นายสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๗๑๒/๒๕๔๕ โดยฟ้องว่า เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ โดยได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัด สกลนคร ได้หมายเลข ๑๕ พรรคเสรีธรรม ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดี ได้ประกาศผลการเลือกตั้งให้ นายเสรี สาระนันท์ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง หมายเลข ๗ พรรคไทยรักไทย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัดสกลนคร ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อประธานกรรมการ การเลือกตั้ง ว่า นายเสรี สาระนันท์ ได้รับการเลือกตั้งโดยไม่สุจริต แจกจ่ายทรัพย์สินและสิทธิประโยชน์

อื่นใดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนให้แก่ตน ตลอดจนรายงานค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งอันเป็นที่ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีลักษณะและพฤติการณ์เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ฟ้องคดีได้รับทราบผลการวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดี เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้ยกคำร้องของผู้ฟ้องคดีโดยคำสั่งดังกล่าวมิได้ทำเป็นหนังสือแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘๕/๕ อีกทั้งยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในการสืบสวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาต่าง ๆ ของผู้ถูกฟ้องคดี จึงได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางเมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕ เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

(๑) ยกเลิกคำสั่งประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัดสกลนคร

(๒) มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัดสกลนคร

๒. คำร้องที่สอง นางพรณประภา อินทรวินันท์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๓๐๗/๒๕๔๕ โดยฟ้องว่า เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๔๔ โดยได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดี ได้ประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ให้นายประสิทธิ์ ตั้งศรีเกียรติกุล เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง ว่า นายประสิทธิ์

ตั้งศรีเกียรติกุล ได้รับการเลือกตั้งโดยไม่สุจริตในการซื้อเสียง และพฤติกรรมส่อในทางทุจริตในวันเลือกตั้ง และในวันนับคะแนน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับไม่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงโดยพลันตาม รัฐธรรมนูญมาตรา ๑๔๗ ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือ ที่ ลค ๐๒๐๒/ ๗๘๑ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ส่งคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑๖๖/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔ ไปให้ผู้ฟ้องคดี โดยคำวินิจฉัยดังกล่าวมีคำสั่งยกคำร้องคัดค้านของผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าตนได้รับความเสียหาย เนื่องจากไม่สามารถเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายประสิทธิ์ ตั้งศรีเกียรติกุล ได้ เพราะเกินกำหนด ๑ ปี นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง อีกทั้งการดำเนินการ สอบสวนก็ไม่ถูกต้องเนื่องจากไม่เคยแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีมาให้ถ้อยคำและนำพยานหลักฐานมาเพิ่มเติม แต่อย่างใด และการสอบสวนไม่ครบประเด็น จึงได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

(๑) การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๕ และมาตรา ๕๗ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยวิธีการพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๓๐ และข้อ ๓๑

(๒) เพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๑๖๖/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔

(๓) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีนำคำร้องเรียนและคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๑ จังหวัดบุรีรัมย์ มาสอบสวนพิจารณาใหม่ให้ครบทุกคำร้อง เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดี

๓. คำร้องที่สาม นายโสรัจจ์ คาศรี หัวหน้าพรรคไทยประชาธิปไตย ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่ ๒ และเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลข คำที่ ๘๖๔/๒๕๔๕ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นพรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๕ ในปี ๒๕๔๔ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้อนุมัติเงินสนับสนุนพรรคการเมืองให้แก่ผู้ฟ้องคดี เป็นเงิน ๒,๑๘๗,๗๐๐ บาท ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ค่วนที่สุด ที่ ลต ๐๐๐๔.๑๐/๔๘๖ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๔ แต่ต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือ ที่ ลต ๐๐๐๔.๑๐/๕๖๐ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๔ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๔ (๒๕) เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ ให้ชะลอการจ่ายเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประจำปี ๒๕๔๔ รวมทั้งการเบิกจ่ายเงินสนับสนุนค่าไปรษณียากรและค่าสาธารณูปโภค ประจำปี ๒๕๔๔ ของผู้ฟ้องคดีไว้ก่อนจนกว่าจะสอบสวนกรณีร้องเรียนการดำเนินการของผู้ฟ้องคดีที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายจะได้ข้อยุติ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การปฏิบัติของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ละเลยเพิกเฉยและมีเจตนาที่จะหน่วงเหนี่ยวทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายต้องหยิบยืมเงินจากแหล่งอื่นมาจ่ายสำรองเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของพรรค จึงได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งดังนี้

(๑) เพิกถอนคำสั่งชะลอการเบิกจ่ายเงินประจำปี ๒๕๔๔

(๒) เพิกถอนคำสั่งที่ให้ผู้ฟ้องคดีระงับการดำเนินงานและการเบิกจ่ายเงิน

ประจำปี ๒๕๔๕

๔. คำร้องที่สี่ นางสาวปาริชาติ ชาลีเครือ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๖๘๕/๒๕๔๕ โดยฟ้องว่า เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดชัยภูมิ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้ประกาศรับรองการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ให้นายวุฒิชัย สงวนวงศ์ชัย เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดชัยภูมิ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งต่อผู้ถูกฟ้องคดีว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดชัยภูมิ และกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดชัยภูมิ ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพนักงานการเลือกตั้งโดยไม่ชอบ แจกบัตรคิวการรับที่บัตรเกิน วางหีบบัตรในที่ลับตาปราศจากการควบคุมจากคณะกรรมการ วางตัวไม่เป็นกลางปล่อยให้มิชังภาพผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาถ่ายรูปในเขตเลือกตั้ง จงใจนับคะแนนให้ผิดไปจากข้อเท็จจริง ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกฟ้องคดีได้วินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ฟ้องคดีแล้วได้แจ้งหรือชี้แจงให้ผู้ฟ้องคดีทราบแต่อย่างใด กลับประกาศให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่ จำนวน ๑๒ จังหวัด ๑๔ เขตเลือกตั้ง โดยไม่มีเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดชัยภูมิ นอกจากนี้การดำเนินการสอบสวนและวินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ถูกฟ้องคดี ก็มีมาตรฐานแตกต่างจากสำนวนคำร้องคัดค้านของบุคคลอื่น ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๕ เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งดังนี้

(๑) เพิกถอนคำวินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ถูกฟ้องคดีในสำนวนการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดชัยภูมิ

(๒) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ฟ้องคดี และมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ฟ้องคดีใหม่ให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยให้ยึดถือสำนวนอื่นที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่ที่เพิกถอนสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๓) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดชัยภูมิใหม่

๕. คำร้องที่ห้า นายถวิล ไพรสมน্থ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๓๒๐/๒๕๔๕ โดยฟ้องว่า เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๔ กรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์ หมายเลข ๑๖ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ซึ่งต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกฟ้องคดีได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งว่า นายสุวัฒน์ วรรณศิริกุล ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓๔ กรุงเทพมหานคร ผู้ฟ้องคดีได้ร้องคัดค้านการเลือกตั้งเพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งที่ ๓๔ ตามความในมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยได้ยื่นเป็นหนังสือต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ว่า การเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๔ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพราะนายสุวัฒน์ วรรณศิริกุล ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งได้กระทำความผิดกฎหมาย โดยการแจกสิ่งของแก่ประชาชนและมีการขู่เข็ญ ใช้อิทธิพลบังคับขวางการหาเสียงเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดีและต่อมาผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือคัดค้านการเลือกตั้งอีกในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ว่านายสุวัฒน์ วรรณศิริกุล ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งกระทำความผิดกฎหมายโดยใช้ง่ายในการเลือกตั้งเกินจำนวนเงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนด และรายงานค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไม่ตรงกับความเป็นจริงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศว่ามี ๑๔ เขตเลือกตั้งทั่วประเทศที่จะมีการเลือกตั้งใหม่ ในวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่ปรากฏว่า ไม่มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งที่ ๓๔ กรุงเทพมหานคร ผู้ฟ้องคดีจึงเห็นว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ขกคำร้องคัดค้าน ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องยังศาลปกครองกลาง เพื่อให้พิพากษาตั้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยกเลิกคำสั่งขกคำร้องคัดค้านของผู้ฟ้องคดี เพื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งจะได้พิจารณาเพิกถอนการรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ต่อไป

๖. คำร้องที่หก นายศรัณย์ ศรัณย์เกตุ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๔ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดอุดรธานี พรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ และได้คะแนนสูงสุดในเขตเลือกตั้ง แต่ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งมีผู้ยื่นคำร้องต่อผู้ถูกฟ้องคดีว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงโดยรีบเร่ง จนผู้ฟ้องคดีไม่สามารถนำหลักฐานไปพิสูจน์กับคณะกรรมการตรวจสอบได้ ทำให้คณะกรรมการตรวจสอบมีความเห็นตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีวินิจฉัย และในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ มีการตัดชื่อผู้ฟ้องคดีออกจากการเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยผู้ถูกฟ้องคดีมิได้แจ้งหรือมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดี ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำวินิจฉัยสั่งการที่ ๖๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ สั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดีเป็นเวลา ๑ ปี นับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่ง ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีจึงขอให้ศาลปกครองกลางสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าว และให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากไม่สามารถกระทำได้ขอให้ศาลปกครองกลางมีคำสั่งเพิกถอนการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๔ และมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศเลือกตั้งใหม่โดยไม่คัดสิทธิผู้ฟ้องคดีที่จะมีสิทธิได้รับเลือกตั้งใหม่

ศาลปกครองกลางมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๔ ไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณา และให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๔ อุทธรณ์คำสั่งศาลปกครองกลาง ต่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ศาลปกครองมีอำนาจรับคดีนี้ไว้พิจารณาพิพากษา หรือมีคำสั่งได้ จึงมีคำสั่งให้รับคำฟ้องไว้พิจารณาและให้ศาลปกครองชั้นต้นดำเนินการต่อไป

๗. คำร้องที่เจ็ด นายตุลภาค ประเสริฐศิลป์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๓๒๕๖/๒๕๔๔ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ต่อมา ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่น ได้มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ สด ๐๐๑๔.๐๔๔๐/๒๐๔๕ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ แจ้งว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีลักษณะต้องห้าม มิให้ได้รับการเสนอชื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๒ (๑๓) ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นอุทธรณ์ต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๔ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่น ได้มีหนังสือ ที่ สด ๐๐๑๔.๐๔๔๐/๒๔๖๐ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๔ ถึงผู้ฟ้องคดีโดยยืนยันว่า ผลการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามมิให้เสนอชื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่นของผู้ฟ้องคดี ที่ได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามหนังสือ ที่ สด ๐๐๑๔.๐๔๔๐/๒๐๔๕ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ นั้น ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๓๖ และมาตรา ๑๓๗ มีเจตนารมณ์ที่ต้องกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมาตรฐานสูงกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด เพราะเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดขององค์กรและต้องวางตัวเป็นกลางทางการเมืองเป็นที่ประจักษ์จึงได้บัญญัติคุณสมบัติที่เจาะจงดังกล่าว เฉพาะคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งห้าคน เป็นหลัก มิได้หมายถึงคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัด ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ข้อ ๑๒ (๑๓) ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ฟ้องคดีอันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๑๓๖ ถึงมาตรา ๑๔๐ ผู้ฟ้องคดี จึงได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๔ เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งดังนี้

(๑) ให้ยกเลิกระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๒ (๑๓)

(๒) ให้ผู้ฟ้องคดีได้รับสิทธิในการเสนอชื่อแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเหมือนบุคคลอื่น ๆ ด้วยความเสมอภาคตามรัฐธรรมนูญ

๘. คำร้องที่แปด นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรคพลังมหาชน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ นายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ ๒ และคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๕๒๕/๒๕๔๕ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยได้รับจดแจ้งการจัดตั้งจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้จัดสรรเงินสนับสนุนเป็นรายปีจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้แก่ผู้ฟ้องคดี ตามมาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๑๖/๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๒ ให้ชะลอการเบิกจ่ายเงินที่ได้รับจากการจัดสรรประจำปี ๒๕๔๒ และ ๒๕๔๓ ไว้ก่อน จนกว่าการสอบสวนการร้องคัดค้านการดำเนินการของผู้ฟ้องคดีที่ได้แก้ไขข้อบังคับพรรค และเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับจะได้ข้อยุติ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีมติให้ชะลอการจ่ายเงินสนับสนุนของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวโดยอ้างว่า ผู้ฟ้องคดีมีเหตุต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ (๕) ประกอบมาตรา ๖๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ น่าจะหมายถึงพรรคการเมืองที่ถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองแล้วเท่านั้น ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองกลางเพื่อขอให้มีการพิพากษาหรือคำวินิจฉัย ดังนี้

(๑) ยกเลิกมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ที่ได้มีมติให้ชะลอการเบิกจ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองประจำปี ๒๕๔๒ ถึง ๒๕๔๔ ของผู้ฟ้องคดีและให้ส่งจ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวให้

ผู้ฟ้องคดี

(๒) ยกเลิกข้อ ๓ คำนิยาม “พรรคการเมือง” ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

(๓) ยกเลิกข้อ ๒๔ (๒) ของประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๑ ที่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายเช่นกัน

๕. คำร้องที่เก่า รองศาสตราจารย์ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์ กับพวกรวมห้าคน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับพวกรวมสามคน ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ เลขรับที่ ๐๑๖/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๔ ต่อมาคดีโอนมายังศาลปกครองกลางตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๖๕/๒๕๔๔ โดยผู้ฟ้องคดีทั้งห้าคน ฟ้องว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ยกเลิกบัญชีประกอบคำสั่ง ที่ ๑๐๔/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑ เป็นผลให้ผู้ฟ้องคดีทั้งห้าคน ซึ่งเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ โดยไม่มีการไต่สวนหาข้อเท็จจริงจากผู้ฟ้องคดี หรือแจ้งมูลความผิดให้ทราบ และได้มีคำสั่ง ที่ ๔๑๐/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๓ แต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดขอนแก่นชุดใหม่ มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมและอาจฝ่าฝืนต่อข้อบัญญัติของกฎหมาย จึงขอให้พิจารณาให้ความเป็นธรรม โดยขอให้ดำเนินการดังนี้

(๑) สั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเพิกถอนคำสั่ง ที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ซึ่งให้ยกเลิกบัญชีรายชื่อผู้ฟ้องคดีทั้งห้าคน

(๒) สอบสวนการใช้อำนาจที่ไม่เหมาะสมและการออกคำสั่งที่อาจผิดกฎหมาย

ของผู้ถูกฟ้องคดี

(๓) ขอให้ตรวจสอบคำสั่งที่ ๔๑๐/๒๕๔๓ ว่ามีความเหมาะสมเป็นธรรม ถูกต้องตามกฎหมายหรือขัดกับหลักเกณฑ์และวิธีการ ได้มาซึ่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดหรือไม่ อย่างไร

(๔) ขอให้พิจารณาสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีคนละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท

๑๐. คำร้องที่สืบ นายโกวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๐๕/๒๕๔๔ โดยผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยมีขอบ อันอาจเปิดโอกาสให้มีการทุจริตเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้ ผู้ฟ้องคดี ได้คัดค้านการประกาศผลการเลือกตั้งและได้ร้องเรียนให้ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ ตรวจสอบการทำงานของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้ดำเนินการตรวจสอบการทำงานของ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จนมีผลให้มีความไม่พบการกระทำผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร และไม่มีการนับคะแนนใหม่ จนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดี โดยผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองกลางมี คำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนการประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งเกี่ยวกับการรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ศาลปกครองกลางพิเคราะห์แล้ว เห็นว่า กรณีอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนี้ เป็นเรื่องที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้เป็นอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งอันมีสภาพเสร็จเด็ดขาด ศาลปกครองกลางไม่มีอำนาจรับคำฟ้องไว้ พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ จึงได้มีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ ไม่รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาและให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้ พิจารณาของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุด เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และ

ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ กลับคำสั่งของศาลปกครองกลาง โดยให้รับคำฟ้องนี้ไว้พิจารณาและดำเนินการต่อไป

๑๑. คำร้องที่สิบเอ็ด นายวัชรินทร์ เกตะวันดี ที่ ๑ นายวิม บุตรชัยงาม ที่ ๒ นายชัยกฤต กิตติอุคมพิทยา ที่ ๓ นายลอยลม จันทาสี ที่ ๔ พันตำรวจโท ทรงเดช ผาจันทร์ ที่ ๕ และนายประสิทธิ์ นนทการ ที่ ๖ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลข ที่ ๒ และคณะกรรมการสภาการศึกษาวิชาการทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๒๗๒๔/๒๕๔๔ และศาลได้เรียก พลเอก อาทิตย์ กำลังเอก เป็นผู้ร้องสอดในคดีนี้ โดยผู้ฟ้องคดีทั้งหกฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีทั้งหกและผู้ร้องสอดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเขตเลือกตั้งจังหวัดเลข ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นผู้ดำเนินการในการเลือกตั้ง ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า ผู้ร้องสอดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภাজังหวัดเลข และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับรองผลการเลือกตั้งดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีทั้งหกเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ (๓) ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาไว้ว่า ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า แต่ผู้ร้องสอดสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เมื่อปี ๒๕๓๑ ซึ่งเป็นหลักสูตรการศึกษา ๓ ปี ได้รับวุฒิปริญญาตรีเพียงใบประกาศนียบัตรยังไม่ได้รับวุฒิปริญญาตรี ผู้ร้องสอดจึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ รับสมัครผู้ร้องสอดทั้ง ๆ ที่เป็นผู้ขาดคุณสมบัติจนทำให้ผู้ร้องสอดได้รับการเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกวุฒิสภাজังหวัดเลข และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รับรองผลการเลือกตั้งดังกล่าว เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๕ (๓) และการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้มีหนังสือตอบข้อหารือ เรื่อง วุฒิสภาการศึกษาของผู้ร้องสอดไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามหนังสือที่ ๓๕/๕๒ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ที่ว่าในกรณีของผู้ร้องสอดซึ่งสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ก่อนที่พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการทหาร พ.ศ. ๒๕๓๗

ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๑ จะมีผลใช้บังคับ จึงมีสิทธิและศักดิ์แห่งปริญญาตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวทุกประการ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีความหมายใดให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ สามารถกระทำได้ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสามดังกล่าว ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

(๑) มีคำสั่งเพิกถอนการเลือกตั้ง การรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของจังหวัดเลขที่เกี่ยวกับผู้ร้องสอด

(๒) มีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาของจังหวัดเลขขึ้นใหม่แทนผู้ร้องสอด

(๓) มีคำสั่งเพิกถอนหนังสือสภาการศึกษาวิชาการทหารที่ ๓๕/๔๒ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ และมีคำสั่งให้หนังสือฉบับดังกล่าวเป็นโมฆะ

๑๒. คำร้องที่สิบสอง นายณรงค์กร ขวาลสันตติ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๖๒๘/๒๕๔๕ โดยผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคไทยรักไทยและได้รับเลือกจากประชาชนให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งที่ ๔ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ แต่เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาว่า เมื่อประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ ผู้ฟ้องคดีได้จัดเลี้ยงและแจกเงินให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้แก่ผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีได้เข้าให้ปากคำต่อผู้ถูกฟ้องคดี เพื่อชี้แจงแก่ข้อกล่าวหาประกอบหนังสือชี้แจง ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๕ โดยปฏิเสธข้อกล่าวหาทั้งหมด ต่อมา วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำวินิจฉัยและมีคำสั่ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ฟ้องคดีในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตเลือกตั้งที่ ๔ เป็นเวลา ๑ ปี ตามคำวินิจฉัยสั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่

๗/๒๕๔๕ โดยผู้ถูกฟ้องคดีได้รับฟังหรือนำพยานและคำชี้แจงของผู้ฟ้องคดีมาประกอบข้อกล่าวหา แต่เชื่อตามคำร้องเรียนดังกล่าว คำวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงและสิทธิในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตลอดจนสิทธิในการเลือกตั้ง ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗/๒๕๔๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕

๑๓. คำร้องที่สิบสาม นายมาโนช เต็มมณีวิวัฒน์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายธีรศักดิ์ วรรณสุต) ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๕๕๑/๒๕๔๔ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓ (บางซื่อ) กรุงเทพมหานคร ตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๔๘๖/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งที่ ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๔ ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓ (บางซื่อ) กรุงเทพมหานคร ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เคยเรียกผู้ฟ้องคดีไปชี้แจงข้อกล่าวหาว่า ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องในส่วนใด และลงมติให้พ้นจากตำแหน่งโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายธีรศักดิ์ วรรณสุต) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งนับแต่วันที่ได้อื่นคำอุทธรณ์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ หรือแจ้งผลการพิจารณาอุทธรณ์ให้ผู้ฟ้องคดีทราบแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำสั่งดังนี้

(๑) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีฉบับลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

(๒) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เพิกถอนคำสั่งที่ ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๔๔ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้ง ประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓

(บางชื่อ) กรุงเทพมหานคร

๑๔. คำร้องที่สิบสี่ แพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๒๐๖/๒๕๔๕ โดยผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ เรื่อง ขกเลิกบัญชีรายชื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ประกอบคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๐๔/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑ ทำให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี โดยไม่มีการไต่สวนแจ้งข้อมูลความผิด แจ้งข้อกล่าวหาและไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีชี้แจง ทำให้ผู้ฟ้องคดีเสื่อมเสียชื่อเสียงและเสื่อมสิทธิอันพึงจะได้รับ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นหนังสือที่ ขบ ๑/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๓ ต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อขอให้เปิดเผยข้อมูลที่มีผู้รายงานการกระทำความผิดของผู้ฟ้องคดีและเปิดเผยรายชื่อผู้รายงานการกระทำความผิดของผู้ฟ้องคดีทุกคน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ยังมีได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เพื่อขอให้คณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการสั่งการให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวตามหนังสือที่ ขบ ๒/๒๕๔๓ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการได้มีหนังสือที่ นร ๑๓๑๑/๑๘๔๗ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบเกี่ยวกับผลการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีว่า คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร สาขาตั้งคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย มีมติให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และรับรองสำเนาถูกต้องให้แก่ผู้ฟ้องคดีด้วย ตามคำวินิจฉัยที่ สค ๒๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือที่ ขบ ๕/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๔ ถึงประธานกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อขอให้เปิดเผยข้อมูลพร้อมกับแนบสำเนาผลการวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการดังกล่าว แต่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือ ที่ สค ๐๐๐๑/๔๕๕๕ ลงวันที่

๑๘ กันยายน ๒๕๔๔ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่า ยังไม่สามารถส่งเอกสารตามที่ผู้ฟ้องคดียื่นร้องขอได้ ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองพิจารณากรณีที่ผู้ฟ้องคดีขอเอกสารหลักฐานดังกล่าวโดยเร็ว

๑๕. คำร้องที่สิบห้า นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๘๗๗/๒๕๔๕ โดยผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดศรีสะเกษ ในคราวประกาศการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับเลือกตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตดังกล่าว ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ต่อมา นายจ่านงค์ โทธิสโร ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตเลือกตั้งดังกล่าวได้ร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีมติในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ให้มีการนับคะแนนใหม่ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนับคะแนนใหม่ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้ประกาศและจัดให้มีการนับคะแนนใหม่ในวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ ผลการนับคะแนนใหม่ปรากฏว่า นายจ่านงค์ ฯ ได้คะแนนเป็นอันดับหนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีจึงได้มีประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๕ รับรองผลการนับคะแนนใหม่ และประกาศให้นายจ่านงค์ ฯ เป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำ คำสั่ง มติ หรือประกาศดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่เป็นธรรม ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่เป็นไปตามวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการตรวจคะแนน เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอย่างร้ายแรงและทำให้ผู้ฟ้องคดีต้องสิ้นสุดจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตเลือกตั้งดังกล่าว รวมทั้งเป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีต้องเสียเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ เป็นจำนวนมาก จึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

(๑) ให้เพิกถอนรายงานผลการนับคะแนนใหม่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดศรีสะเกษ ของคณะกรรมการนับคะแนนใหม่ ฉบับลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕

(๒) ให้เพิกถอนมติการประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้ง ครั้งที่ ๓๕/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๕ เรื่อง ผลการนับคะแนนใหม่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดศรีสะเกษ (วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕) เสียทั้งสิ้น

(๓) ให้เพิกถอนประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เรื่อง ผลการนับคะแนนใหม่ ซึ่งลงนามโดยผู้ถูกฟ้องคดี ฉบับลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๕ เสียทั้งสิ้นโดยพลัน

(๔) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ในเขตเลือกตั้งที่ ๓ จังหวัดศรีสะเกษ ให้แล้วเสร็จโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

(๕) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีร่วมกันรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นจำนวนเงิน ๗๗๑,๕๖๒.๖๕ บาท (เจ็ดแสนเจ็ดหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยหกสิบสองบาทหกสิบห้าสตางค์)

(๖) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีชำระค่าฤชาธรรมเนียมแทนผู้ฟ้องคดีทั้งหมด

๑๖. คำร้องที่สิบหก นายสมเกียรติ กิตติธรวกุล ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๓๒๕/๒๕๔๕ โดยศาลได้หมายเรียกให้นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล เข้าเป็นผู้ร้องสอดในคดีนี้ โดยผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยกำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ผู้ฟ้องคดีได้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จังหวัดกระบี่ เขต ๒ พรรคไทยรักไทย หมายเลข ๗ ส่วนผู้ร้องสอดเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

เขต ๒ พรรคประชาธิปัตย์ หมายเลข ๑๖ ซึ่งการเลือกตั้งทั่วไปดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นผู้กำกับ
ควบคุม ดูแลการเลือกตั้ง ผลปรากฏว่า ผู้ร้องสอดเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดกระบี่ เขต ๒ และ
ผู้ถูกฟ้องคดีได้รับรองให้ผู้ร้องสอดเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งในจังหวัดกระบี่ เขต ๒ ตามประกาศผลการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ฉบับลงวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔
ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า มีการกระทำผิด คือ (๑) ก่อนถึงวันเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔
ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ร้องสอดได้กระทำผิดตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับ
ไม่ดำเนินการสืบสวนสอบสวนโดยพลัน และได้ประกาศรับรองให้ผู้ร้องสอดเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎร (๒) ในระหว่างวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ จนถึงวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๔ คณะกรรมการ
การเลือกตั้งเขต ๒ จังหวัดกระบี่ ได้แก้ไขจำนวนบัตรเสียของบัตรเลือกตั้งระบบบัญชีรายชื่อโดย
ผลการ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งเขต ๒ และกรรมการการเลือกตั้งเขต ๒ จังหวัดกระบี่ ยินยอม
ให้ผู้ร้องสอดเข้าไปในสถานที่นับคะแนนร่วมกับการนับคะแนนเลือกตั้ง และในระหว่างวันที่ ๖
มกราคม ๒๕๔๔ จนถึงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งเขต ๒ จังหวัดกระบี่
ทำการเปิดหีบบัตรเลือกตั้งที่มีบัตรเลือกตั้งเพื่อสับเปลี่ยนบัตรเลือกตั้งให้เป็นคุณแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
หรือพรรคการเมือง และ (๓) เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีชุดแรกหมดวาระลง ผู้ถูกฟ้องคดีชุดใหม่ที่ปฏิบัติหน้าที่
สืบต่อจากผู้ถูกฟ้องคดีชุดแรก ไม่ดำเนินการพิจารณาคำร้องคัดค้านโดยไม่ชักช้า โดยไม่มีเหตุผลอัน
สมควร แต่กลับดำเนินการพิจารณาคำร้องคัดค้านด้วยความล่าช้า ประวิงเวลาให้ล่วงพ้นกำหนดเวลา
๑ ปี และต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๕ ผู้ถูกฟ้องคดีได้วินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ฟ้องคดี
แล้ว แต่ไม่แจ้งผลการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านให้ผู้ฟ้องคดีทราบ และไม่ชี้แจงแสดงเหตุผลประกอบคำสั่ง
วินิจฉัยคำร้องคัดค้าน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยคำร้องเรียน
และคำร้องคัดค้านของผู้ฟ้องคดี โดยมีมาตรฐานแตกต่างจากจำนวนคำร้องคัดค้านของบุคคลอื่น จึง
ขอให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

(๑) ขอให้ศาลปกครองกลางมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งวินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ถูกฟ้องคดีในสำนวนการเลือกตั้งจังหวัดกระบี่ เขต ๒

(๒) ขอให้ศาลปกครองกลางมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการวินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ฟ้องคดี และมีคำสั่งวินิจฉัยคำร้องคัดค้านใหม่ให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม โดยยึดถือสำนวนอื่นที่ผู้ถูกฟ้องคดีมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่ที่เพิกถอนสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้ง

(๓) ขอให้ศาลปกครองกลางมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขต จังหวัดกระบี่ เขต ๒ ใหม่

๑๗. คำร้องที่สิบเจ็ด นายพรพรมธรรม นุสติ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๖๓๕/๒๕๔๕ โดยผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นหัวหน้าพรรคไทยมั่นคง ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หมายเลขประจำตัว ๓ เขตเลือกตั้งที่ ๓ ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ยื่นฟ้องว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ออกประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง “เรื่อง การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุห์บัญชีเลือกตั้ง” ข้อ ๘ ถึงข้อ ๑๖ ฉบับลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ผ่าฝืนหรือไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ไม่จำเป็นต้องเปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน แต่อาจเปิดบัญชีเงินฝากประเภทออมทรัพย์หรือใช้บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ที่มีบัญชีเปิดไว้ก่อนแล้วก็ได้ การที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้เปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวันตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนด เป็นเหตุให้ผู้ถูกฟ้องคดีได้มอบอำนาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช แข่งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ดำเนินคดีแก่ผู้ฟ้องคดี ทำให้ผู้ฟ้องคดีและนายอนน ตังจะเทพ สมุห์บัญชีได้รับความเดือดร้อนเสียหาย ตลอดจนถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๒๕ ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองกลางดำเนินการ ดังนี้

(๑) มีคำสั่งว่าผู้ฟ้องคดีหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ต้องเปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวันตามประกาศกำหนดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๒) ขอให้สั่งว่าประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง “เรื่อง การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุหบัญชีเลือกตั้ง” ข้อ ๘ ข้อ ๙ ฉบับลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ ไม่ชอบหรือขัดหรือแย้งหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพหรือจำกัดสิทธิและเสรีภาพหรือไม่จำเป็นหรือเป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมุหบัญชี

(๓) ขอให้ยกเลิกประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี “เรื่อง การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของสมุหบัญชีเลือกตั้ง” ข้อ ๘ ถึงข้อ ๑๔ ของประกาศ ฉบับลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ หรือทั้งฉบับ

๑๘. คำร้องที่สืบแปล นางกานดา รัตนวิจารย์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๖๘๒/๒๕๔๕ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๗ ประจำจังหวัดสกลนคร หมายเลข ๗ สังกัดพรรคไทยรักไทย ในการเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ฉบับลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ โดยในระหว่างวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ จนถึงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๔ นายเกษม อุประ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ ๗ ประจำจังหวัดสกลนคร หมายเลข ๕ สังกัดพรรคความหวังใหม่ ได้มีพฤติการณ์อันมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเลือกตั้ง และนับตั้งแต่วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันทำการเลือกตั้งทั่วไปจนถึงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นวันเสร็จสิ้นการนับคะแนน มีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งเขตเลือกตั้งที่ ๗ จังหวัดสกลนคร มีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่ามีได้ดำเนินการให้มีการเลือกตั้งให้เที่ยงธรรม โปร่งใส ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นร้องเรียนเป็นหนังสือพร้อมทั้งพยานหลักฐานต่าง ๆ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อให้มีคำสั่งยกเลิกการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ในเขตเลือกตั้งที่ ๗ จังหวัดสกลนคร ตามหนังสือร้องเรียนฉบับลงวันที่ ๕

มกราคม ๒๕๔๔ และฉบับลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๔ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีเพิกเฉยไม่ได้ดำเนินการ
อย่างหนึ่งอย่างใด และประกาศผลการเลือกตั้งรับรองให้นายเกษม อุประ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหมายเลข ๕ พรรคความหวังใหม่ เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่
๗ จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๔๔ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔
ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นหนังสือคัดค้านการประกาศผลการเลือกตั้งดังกล่าวต่อผู้ถูกฟ้องคดี (คณะกรรมการการ
เลือกตั้งชุดแรก) จนพ้นวาระการดำรงตำแหน่งแล้วก็ยังไม่มีการพิจารณาคำร้องของผู้ฟ้องคดี ต่อมา
ผู้ถูกฟ้องคดี (คณะกรรมการการเลือกตั้งชุดใหม่) ได้ประกาศเมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๔๕ ให้ทำ
การเลือกตั้งใหม่ใน ๑๔ เขตเลือกตั้ง แต่ไม่ปรากฏรายชื่อของเขตเลือกตั้งที่ ๗ จังหวัดสกลนคร
ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ดำเนินการสอบสวนตามที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับ
การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของนายเกษม อุประ ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายเลข ๕
เขตเลือกตั้งที่ ๗ จังหวัดสกลนคร และการดำเนินการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เขตเลือกตั้งที่ ๗ จังหวัดสกลนคร ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป
เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๔ ไม่โปร่งใส เป็นการเพิกเฉยไม่กระทำการให้เป็นไปตามระเบียบแบบ
แผนในการป้องกันการทุจริตการเลือกตั้ง จึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอน
คำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี ที่ไม่พิจารณาให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งที่ ๗ จังหวัดสกลนคร

๑๕. คำร้องที่สิบเก้า นายชาญ นามพิชญ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองนครราชสีมา ตามคดีหมายเลขคำที่ ๔๔๔/๒๕๔๕ โดยฟ้อง
ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้ยื่น
คำคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๑๔
กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ ต่อผู้ถูกฟ้องคดีว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๖
ไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม มีการทุจริตเลือกตั้งทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งและเจ้าพนักงาน
ผู้ดำเนินการเลือกตั้งหลายประการ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๕ สำนักงานคณะกรรมการการ

เลือกตั้ง มีหนังสือ ที่ ลต ๐๒๐๒/๔๓๕๗ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๕ แจงให้ผู้ฟ้องคดีทราบ คำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดีว่า ให้ยกคำร้องเรียนและคำร้องคัดค้านดังกล่าวของผู้ฟ้องคดีแล้ว เนื่องจากยังไม่ปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องเรียนและคัดค้าน หรือบุคคลใดหรือ เจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งกระทำการใดที่ไม่สุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ฟ้องคดี ไม่เห็นด้วยกับ คำวินิจฉัยสั่งการของผู้ถูกฟ้องคดี เนื่องจากผู้ฟ้องคดีมีพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ได้อย่างชัดเจนว่า มีการทุจริตการเลือกตั้ง ผู้ฟ้องคดีจึงได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๕ โดยมีคำขอดังนี้

(๑) ให้เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ลต ๐๒๐๒/๔๓๕๗ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๕

(๒) ให้ศาลมีคำสั่งว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม

(๓) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในเขตเลือกตั้งที่ ๖ จังหวัดบุรีรัมย์

๒๐. คำร้องที่ยื่นสืบ นายนิวัฒน์ จุ่นสั้น ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองสงขลา ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๘๐/๒๕๔๔ โดยฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ออกประกาศรับสมัครบุคคลเข้ารับการศึกษาเลือกเป็นคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ โดยกำหนดรับสมัครระหว่างวันที่ ๕ - ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๔ ในการคัดเลือกกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ มีคณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยอนุกรรมการ จำนวน ๘ คน ตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ทำหน้าที่สรรหาบุคคล ซึ่งอาจได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน ๑๕ คน ซึ่งเป็นจำนวนสามเท่าของกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษที่จะพึงมีได้ จำนวน ๕ คน เพื่อเสนอ

คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแต่งตั้งต่อไป โดยคณะอนุกรรมการสรรหา ฯ คัดเลือกจากบัญชีรายชื่อผู้สมัคร จำนวน ๓๘ คน และผู้รับการทาบทาม จำนวน ๕ คน ปรากฏว่า กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษทั้ง ๕ คน มีชื่อในบัญชีรายชื่อบุคคลในจำนวน ๑๕ คน ตามประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๔ ที่เสนอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาซึ่งเป็นไปตามระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๑ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๓๘ วรรคสอง ที่ให้ถือว่ากรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุดเก่าเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกโดยคณะอนุกรรมการสรรหา ฯ ดังนั้น คณะอนุกรรมการสรรหา ฯ จึงมีสิทธิคัดเลือกบุคคลเพื่อเสนอแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ เพียงจำนวน ๑๐ คนเท่านั้น ทำให้ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้สมัครคนหนึ่งไม่ได้รับความยุติธรรมในการคัดเลือก ได้รับความเสียหาย เสียโอกาส เพราะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษได้สิทธิตามระเบียบดังกล่าว โดยไม่ต้องผ่านการสรรหาของอนุกรรมการสรรหา ฯ เป็นการเลือกปฏิบัติ ให้อภิสิทธิ์เฉพาะกลุ่มบุคคลและปฏิบัติโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ฟ้องคดีขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งหรือคำพิพากษา ดังนี้

(๑) สั่งให้ยกเลิกระเบียบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๔๔ และระเบียบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๔๔

(๒) สั่งให้ยกเลิกประกาศของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๔ เกี่ยวกับรายชื่อผู้ผ่านการคัดเลือกเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ

(๓) ยกเลิกประกาศหรือคำสั่งใด ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในการสรรหากรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษทั้งหมดและขอให้คว่ำบาตรใหม่

(๔) ลงโทษทางวินัยแก่เจ้าพนักงานหรือพนักงานในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่รับคำร้องเรียนแล้วละเลย เพิกเฉย ไม่ดำเนินการใด ๆ

๒๑. คำร้องที่ยื่นสืบเถิด แพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๕๕๘/๒๕๔๔ โดยฟ้องว่า เดิมผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๓ ผู้ถูกฟ้องคดีได้มีคำสั่งที่ ๓๕๕/๒๕๔๓ ยกเลิกบัญชีรายชื่อ ทำให้ตนเองพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี โดยไม่ได้ระบุนความผิดให้ตนเองทราบ ไม่มีการไต่สวน แจ้งมูลความผิด แจ้งข้อกล่าวหา และไม่มีโอกาสชี้แจงต่อสู้ข้อกล่าวหา ทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีโอกาสชี้แจงต่อสู้ข้อกล่าวหา ผู้ฟ้องคดีได้ทำหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อขอข้อมูลข้อกล่าวหาการกระทำ ความผิด แต่ไม่ได้รับคำตอบ จึงได้ทำหนังสือถึงคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ และในที่สุด ได้รับหนังสือชี้แจงจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็น ว่างานในหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งรวมทั้งมติของคณะกรรมการ การเลือกตั้งอยู่นอกเหนือการบังคับของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ แต่ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานอิสระของรัฐในความหมายของ คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ตามมาตรา ๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลปกครองกลางมีคำพิพากษาและคำสั่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เพิกถอนคำสั่งที่มีผลให้ผู้ฟ้องคดีถูกปลดออกจากตำแหน่งคณะกรรมการ การเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี เพื่อให้ผู้ฟ้องคดียังคงดำรงตำแหน่งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำ จังหวัดชลบุรีอยู่

(๒) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีเปิดเผยข้อมูลกล่าวหาการกระทำ ความผิดของผู้ฟ้องคดี โดย

(๒.๑) เปิดเผยแพร่เอกสารที่มีผู้รายงานการกระทำ ความผิดของผู้ฟ้อง คดีทุกชิ้นที่เกี่ยวข้อง

(๒.๒) เปิดเผยแพร่ชื่อผู้รายงานการกระทำ ความผิดทุกคน รวมทั้งวัน เวลา สถานที่ที่ระบุนการกระทำ ความผิด

๒๒. คำร้องที่ยื่นสืบสอง นายจรัสพงษ์ เลาหประคิษฐ์สกุล ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางเมือง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๕๖๕/๒๕๔๖ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบางเมือง ตำบลบางเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งจะมีการเลือกตั้งในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๖ โดยได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๖ และได้รับหมายเลขประจำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง หมายเลข ๑ ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ตรวจสอบหลักฐานของผู้ฟ้องคดีแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครรับเลือกตั้ง ตามมาตรา ๔๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ กล่าวคือไม่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน หรือกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่ ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเวลาดำเนินการสามปีนับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง จึงไม่ประกาศชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

ผู้ฟ้องคดีจึงได้ร้องคัดค้านต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๔๖ ซึ่งต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการ ได้มีคำสั่งขึ้นตามคำสั่งเดิม ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้เสียภาษีโรงเรือนและที่ดินให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเวลาดำเนินการสามปี นับถึงปีที่สมัครรับเลือกตั้ง ตามใบเสร็จภาษีโรงเรือนที่ดิน (ภ.ร.ค. ๑๒) จำนวน ๓ ฉบับ คิดดอกเบี้ยสามปี โดยไม่ได้เว้นการเสียภาษีในปีใดเลย ประกอบกับเกณฑ์ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ค่วนที่สุด ที่ ลต (กกต.) ๐๓๐๒/ว ๒๐๑ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๖ ได้ตีความมาตรา ๔๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๕ เกี่ยวกับเรื่องการเสียภาษีว่า หากเสียภาษีเพียงปีเดียวหรือเสียรวบยอดเพียงครั้งเดียวเพื่อให้ผลย้อนหลังเป็นเวลาสามปี คิดดอกเบี้ย เป็นการไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติของกฎหมายนั้น เป็นการขยาดความที่มีสาระเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลให้เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นการขยาดความโดยมิชอบและไม่มีความจำเป็นในการขยาดความตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีจึง

ได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองกลางเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๔๖ เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งดังนี้

(๑) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีประกาศให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดย
ถ้วน

(๒) เพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิเป็นผู้สมัครรับ
เลือกตั้ง

๒๓. คำร้องที่ยื่นสืบสาม นายเชาวพันธ์ เขียวสะอาด ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้อง
คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ กับพวก รวมสิบเอ็ดราย ผู้ถูกฟ้องคดี ประกอบด้วย ๑. คณะกรรมการ
การเลือกตั้ง ๒. พลตำรวจโท วาสนา เพิ่มลาภ ๓. นายวีระชัย แนวบุญเนียร ๔. นายจรัล
บุรณพันธ์ศรี ๕. นายปริญญา นาคฉัตริย์ ๖. พลเอก จารุภัทร เรืองสุวรรณ ๗. นายชนพันธ์ ศรีสาคร
๘. นายदनอม มาร์คน์ ๙. นายบุญดา หาญวงศ์ ๑๐. นายกวี ไชยศิริ ๑๑. นายสมเกียรติ ลีภัยเจริญ
ต่อศาลปกครองนครราชสีมา ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๘๓/๒๕๔๖ โดยฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นประธาน
สาขาพรรคความหวังใหม่ สาขาที่ ๒๐๘ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๕ พรรคความหวังใหม่มีมติ
ขู่ว่าพรรค ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้วมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคตลอดจนกรรมการ
สาขาพรรคทั่วประเทศสิ้นสมาชิกภาพ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๗ จึงมีความเห็นให้ผู้ฟ้องคดีและ
คณะกรรมการสาขาพรรคความหวังใหม่ สาขาที่ ๒๐๘ ขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน
ภายใน ๓๐ วัน ซึ่งครบกำหนดในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ ส่งหนังสือ
แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีรับทราบและผู้ฟ้องคดีได้รับทราบเมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๔๕

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถจัดการประชุมกรรมการสาขาพรรคเพื่อแจ้ง
ภารกิจดังกล่าวให้กับกรรมการสาขาพรรคได้ทัน เพราะกรรมการบางคนไปทำงานต่างจังหวัดอีกทั้ง
แบบฟอร์มในการแจ้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมีรายละเอียดที่จะต้องกรอกเป็นจำนวน
มาก ต้องใช้เวลาในการกรอกข้อความ ประกอบกับการสิ้นสภาพจากตำแหน่งกรรมการสาขาพรรค
ของผู้ฟ้องคดีเป็นการสิ้นสภาพโดยผลของการขู่ว่าพรรค มิใช่เป็นการพ้นตำแหน่งตามวิธีปกติธรรมดา

ผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจรู้ได้ว่าตนเองพ้นจากตำแหน่งวันใดเพราะต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเสียก่อน ผู้ฟ้องคดีจึงทำหนังสือขอขยายเวลายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินออกไปเป็นเวลา ๔๕ วัน แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๗ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีขยายเวลาตามที่ขอ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๗ มีหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงได้รวบรวมบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ของกรรมการสาขาพรรคทั้ง ๑๔ คน ส่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๗ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๔๕ แต่ปรากฏว่า เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๖ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑๑ โดยความเห็นชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๑๐ ได้ไปแจ้งความร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญากับผู้ฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงไปมอบตัวผู้คดี และถูกพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลจังหวัดเดชอุดม ขอให้เป็นกรรมการสาขาพรรคยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเกินกำหนดระยะเวลา ขณะนี้คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดเดชอุดม ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิบเอ็ดราย เป็นการใช้อิทธิพลโดยไม่ชอบ ขาดความรอบรู้ในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย จึงได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ โดยขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังต่อไปนี้

(๑) การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๗ มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ผู้ฟ้องคดีและกรรมการสาขาพรรคความหวังใหม่ สาขาที่ ๒๐๕ ขยายระยะเวลายื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นการใช้ดุลพินิจที่มีชอบ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และให้มีผลย้อนหลังไปถึงวันที่ออกคำสั่ง

(๒) การแจ้งความดำเนินคดีกับผู้ฟ้องคดีและกรรมการสาขาพรรคความหวังใหม่ สาขาที่ ๒๐๕ เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(๓) ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสิบเอ็ดรายดำเนินการถอนคำร้องทุกข์หรือถอนฟ้องผู้ฟ้องคดี และกรรมการสาขาพรรคความหวังใหม่ สาขาที่ ๒๐๕

๒๔. คำร้องที่ขี้สิบสี่ นายไพศาล ลับบัวงาม ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๒๒๕/๒๕๔๖ โดยฟ้องว่า

ผู้ฟ้องคดีได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๘/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๔๖ ซึ่งได้ปฏิบัติงานในหน้าที่มาเป็นระยะเวลากว่า ๕ เดือน จนกระทั่งวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดีได้รับคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๓๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖ มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรี ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๖ โดยไม่แจ้งข้อกล่าวหาและไม่มีการตั้งกรรมการสอบข้อเท็จจริงผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรีนั้น เป็นการดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีฝ่ายเดียว โดยไม่มีการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริง และไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้โต้แย้งชี้แจงเหตุผลและพยานหลักฐานใดเลย ทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย ผู้ฟ้องคดีจึงได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองกลาง เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ เพื่อขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

(๑) เพิกถอนมติและคำสั่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ ๑๓๕/๒๕๔๖ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ที่สั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกาญจนบุรี

(๒) ให้การแต่งตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชุดใหม่เป็นโมฆะ ศาลปกครอง ฯ ได้มีคำสั่งรับคำฟ้อง พร้อมสืบสืบคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำคำให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองเกินกว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ บัญญัติ ประกอบกับคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้

บังคับเกินกว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ บัญญัติไว้ บทบัญญัติดังกล่าวจึงใช้บังคับไม่ได้ตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมาและศาลปกครองสงขลาพิจารณาแล้ว
ให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวและส่งคำโต้แย้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวตามทางการ
เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องทั้งสี่คดีคำร้อง มีประเด็นที่จะต้อง
พิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้อง
พิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่ง
กฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วย
บทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้
ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาล
รัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องได้ระบุนามตราของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ จัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ อีกทั้งมาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ของพระราชบัญญัติดังกล่าว
เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญใน
ส่วนที่เกี่ยวกับมาตรานั้น ๆ กรณีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง
ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ใบบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ใบบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น และจะมีศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ด้วยก็ได้”

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานทางปกครอง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า

(๑) ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคลหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง

(๒) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใดๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และ

(๓) บุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม (๑) หรือ (๒)"

มาตรา ๕ บัญญัติว่า "ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด

(๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

เรื่องดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง

(๑) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

(๒) การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ

ฝ่ายตุลาการ

(๓) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชำนาญพิเศษอื่น”

มาตรา ๔๒ บัญญัติว่า “ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้ อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๕ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหาย หรือยุติข้อโต้แย้งนั้น ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้ต่อเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว และได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้น หรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ บัญญัติถึงอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองและลำดับชั้นศาลปกครองว่า มี ๒ ชั้น คือ ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น และมี ๓ ชั้นด้วยก็ได้ คือ ศาลปกครองชั้นต้น ศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ และศาลปกครองสูงสุด โดยเฉพาะอำนาจการพิจารณาพิพากษานั้น ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่า ศาลปกครองจะมีอำนาจพิจารณา

พิพาทเฉพาะคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำ หรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ถ้าเป็นข้อพิพาทของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล ศาลปกครองจะไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาได้ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยบทนิยาม คำว่า “หน่วยงานทางปกครอง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง และคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า (๑) ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคลหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง (๒) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และ (๓) บุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตาม (๑) หรือ (๒) มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดประเภทของคดีที่ศาลปกครองจะมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งได้ และมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดสิทธิของบุคคลที่จะฟ้องคดีและชั้นตอนที่ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

มีข้อที่ต้องพิจารณาเกี่ยวกับคำนิยามตามมาตรา ๓ คำว่า “หน่วยงานทางปกครอง” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ฯลฯ และคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า (๑) ข้าราชการ พนักงาน ฯลฯ (๒) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท ฯลฯ (๓) บุคคลที่อยู่ในบังคับ

บัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตาม (๑) หรือ (๒) โดย
คำนิยามทั้งสอง ไม่มีคำว่า จะต้องเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือ
ในกำกับดูแลของรัฐบาลเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ทำให้ความหมายของ
คำว่า หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี
พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ มีความหมายรวมถึง
หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ได้อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วย
หรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่จะพิจารณาว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐใดจะอยู่ใน
บังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลหรือไม่ ต้องพิจารณาบทบัญญัติตามที่บัญญัติไว้ใน
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ เป็นหลัก คำนิยามถ้อยคำทั้งสองตามมาตรา ๓ เป็นเพียงการกำหนด
ความหมายให้ชัดเจนว่าหมายถึงลักษณะของส่วนราชการ หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ประเภทใดบ้าง
ที่จะต้องอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง ซึ่งนอกจากจะกำหนดลักษณะขององค์กรแล้ว ยังกำหนด
ลักษณะของการใช้อำนาจด้วยว่าจะต้องเป็นการใช้อำนาจทางปกครองหรือได้รับมอบหมายให้ใช้
อำนาจทางปกครอง หรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่งเป็นลักษณะของการเป็นหน่วยงานทาง
ปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล อันเป็นไปตามที่
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดและให้อำนาจในการตราพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ฯ ได้บัญญัติไว้ ประกอบกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒
ได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการ
ส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นนิติบุคคล ให้รับผิดเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้น
การกระทำของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้
ตามที่กฎหมายบัญญัติ การใช้สิทธิดังกล่าวต้องพิจารณาถึงลักษณะการใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ
ประกอบด้วย ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ฯ มาตรา ๓

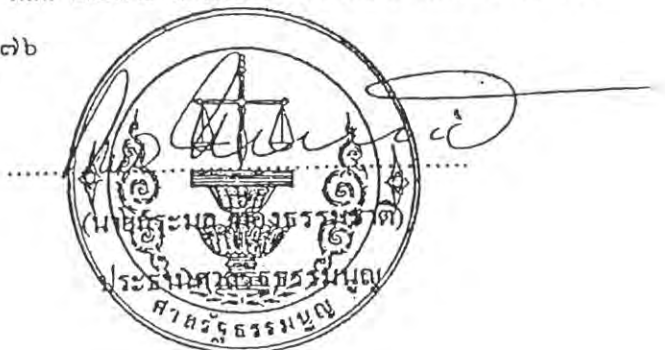

ที่บัญญัติบทนิยาม คำว่า “หน่วยงานทางปกครอง” และ “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” จึงไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖

สำหรับกรณีตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ นั้น เห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่ค่อจากมาตรา ๓ เกี่ยวกับกำหนดประเภทของคดีที่ศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาซึ่งมีคำสั่งได้ และสิทธิของบุคคลที่จะฟ้องคดีและขั้นตอนที่จะฟ้องคดี และเป็นบทบัญญัติที่นำความหมายของคำนิยามถ้อยคำทั้งสองไปใช้ เมื่อวินิจฉัยว่า มาตรา ๓ ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ กรณีตามมาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ก็ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ เช่นเดียวกัน

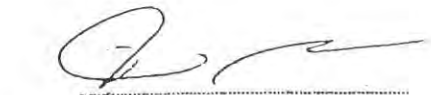
ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๑๒ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เศรษฐาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโซ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์ และนายจอร์จ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ อีก ๑ คน คือ นายปรีชา เฉลิมวิชัย วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เฉพาะในส่วนที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ความรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

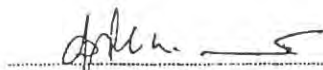
ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖

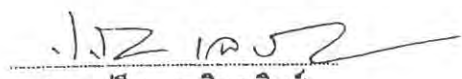

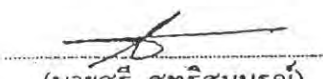

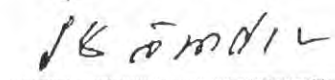
(คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒๔/๒๕๔๗)

(นายจุมพล ฃ สงขลา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

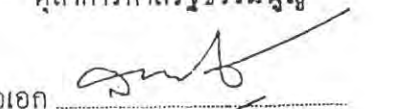

(นายสุจิต นุญบงการ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายปรีชา เถลิมาวิชย์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุธี สุธิตสมบูรณ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

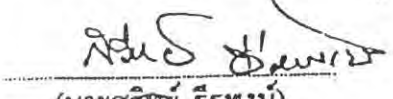

(นายผัน จันทรปาน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

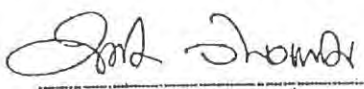
พลดำรงเอก

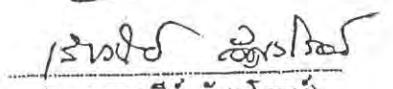

(สุวรรณ สุวรรณไว)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

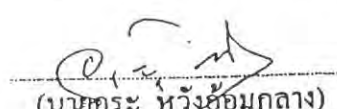

(นายมงคล ตรีคุณ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายสุทธิชัย ธีรพงษ์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายมานิต วิทยาไค้ม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นางเสาวนีย์ อัสวโรจน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายศักดิ์ เตชะรา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(นายชู่ระ หวังฮ้อมกลาง)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐๒๓-๕๖๐๐-๓๕

สรุปผลการพิจารณาวินิจฉัยตามคำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒๔ ๒๕๔๗ วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗

เรื่อง ศาลปกครอง ฯ ส่งคำโต้แย้งของคู่ความ รวมถึงสืบตีคำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ
วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

สรุปข้อเท็จจริง

ศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมาและศาลปกครองสงขลา ส่งคำโต้แย้ง
ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมถึงสืบตีคำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ ดังนี้

๑. คำร้องที่หนึ่ง นายสิทธิรัตน์ รัตนวิจารณ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๗๑๒/๒๕๔๕

๒. คำร้องที่สอง นางพรรณประภา อินทวิทย์นันท์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้อง
คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๓๐๗/๒๕๔๕

๓. คำร้องที่สาม นายโสรัจจ์ คาศรี หัวหน้าพรรคไทยประชาธิปไตย ผู้ฟ้องคดี
ได้ยื่นฟ้อง คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่ ๒
และเลขานุการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลข
คำที่ ๘๖๔/๒๕๔๕

๔. คำร้องที่สี่ นางสาวปาริชาติ ซาลีเครือ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการ
เลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๖๘๕/๒๕๔๕

๕. คำร้องที่ห้า นายฉวีล ไพรสมณ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๓๒๐/๒๕๔๕

๖. คำร้องที่หก นายศรัณย์ ศรีณย์เกตุ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๒๖๑/๒๕๔๔

๗. คำร้องที่เจ็ด นายคุณุภาก ประเสริฐศิลป์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๓๒๕๖/๒๕๔๔

๘. คำร้องที่แปด นายนิรันดร์ วีระธำรงค์ หัวหน้าพรรคพลังมหาชน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ นายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ ๒ และคณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๕๒๕/๒๕๔๕

๙. คำร้องที่เก้า รศ. ชูชาติ อารีจิตรานุสรณ์ กับพวกรวม ๕ คน ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นเรื่องร้องเรียนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กับพวกรวม ๓ คน ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ เลขที่ที่ ๐๑๖/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๔ ต่อมาคดีโอนมายังศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๖๖๕/๒๕๔๔

๑๐. คำร้องที่สิบ นายโกวิท สุรัสวดี ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้งที่ ๓๐ กรุงเทพมหานคร ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๖๐๕/๒๕๔๔

๑๑. คำร้องที่สิบเอ็ด นายวัชรินทร์ เกตะวันดี ที่ ๑ นายวิม บุตรชัยงาม ที่ ๒ นายชัยกฤต กิตติอุดมพิทยา ที่ ๓ นายลอยลม จันทาสี ที่ ๔ พันตำรวจโท ทรงเดช ผาจันทร์ ที่ ๕ และนายประสิทธิ์ นนทการ ที่ ๖ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งจังหวัดเลย ที่ ๒ และคณะกรรมการสภาการศึกษาวิชาการทหาร กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด ที่ ๓ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๒๗๒๔/๒๕๔๔

๑๒. คำร้องที่สิบสอง นายณรงค์กร ชวาลสันตติ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๖๒๘/๒๕๔๕

๑๓. คำร้องที่สิบสาม นายมานิช เต็งมณีวิวัฒน์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และประธานกรรมการการเลือกตั้ง (นายธีรศักดิ์ วรรณสุด) ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๕๕๑/๒๕๔๔

๑๔. คำร้องที่สิบสี่ แพทย์หญิงวารุณี ภูริสัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๒๐๖/๒๕๔๕

๑๕. คำร้องที่สืบห้า นายวิวัฒน์ชัย โหตระไวศยะ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๘๗๗/๒๕๔๕

๑๖. คำร้องที่สืบหก นายสมเกียรติ กิตติธรรกุล ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๑๒๕/๒๕๔๕

๑๗. คำร้องที่สืบเจ็ด นายพรพรหมธรรม นุสดี ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๖๓๕/๒๕๔๕

๑๘. คำร้องที่สืบแปด นางกานดา รัตนวิจารย์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๖๘๒/๒๕๔๕

๑๙. คำร้องที่สืบเก้า นายชาญ นามพิชญ์ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองนครราชสีมา ตามคดีหมายเลขคำที่ ๔๔๔/๒๕๔๕

๒๐. คำร้องที่ยี่สิบ นายนิวัฒน์ ชุ่นสั้น ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดครั้งที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองสงขลา ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๘๐/๒๕๔๔

๒๑. คำร้องที่ยี่สิบเอ็ด แพทย์หญิงวราณี ภูริทัมบรรณ ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๕๕๘/๒๕๔๔

๒๒. คำร้องที่ยี่สิบสอง นายจรัสพงษ์ เลหาประดิษฐ์สกุล ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ และผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำเทศบาลตำบลบางเมือง ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๕๖๕/๒๕๔๖

๒๓. คำร้องที่ยี่สิบสาม นายเชาวพันธ์ เขียวสะอาด ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๑ กับพวกรวม ๑๑ ราย ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองนครราชสีมา ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๘๓/๒๕๔๖

๒๔. คำร้องที่ยี่สิบสี่ นายไพศาล ลับบัวงาม ผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดี ต่อศาลปกครองกลาง ตามคดีหมายเลขคำที่ ๑๒๒๕/๒๕๔๖

ศาลปกครอง ฯ ได้มีคำสั่งรับคำฟ้อง รวมยี่สิบสี่คำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา และคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ถูกฟ้องคดีได้ทำคำให้การว่า ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐบาล ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองเกินกว่ารัฐธรรมนูญ

มาตรา ๒๗๖ บัญญัติ ประกอบกับคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ใช่คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติ
วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี
พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้
บังคับเกินกว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ บัญญัติไว้ บทบัญญัตินี้จึงใช้บังคับไม่ได้ตาม
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ศาลปกครองกลาง ศาลปกครองนครราชสีมาและศาลปกครองสงขลา พิจารณาแล้ว
ให้รอการพิจารณาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวตามทางการ
เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า คำร้องทั้งยี่สิบสี่คำร้อง มีประเด็นที่จะต้อง
พิจารณาวินิจฉัยเป็นอย่างเดียวกัน จึงให้รวมพิจารณาเข้าด้วยกัน และเห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาล
รัฐธรรมนูญจะพิจารณาวินิจฉัยได้แล้ว ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นมีว่า
ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่ง
กฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วย
บทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้
ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาล
รัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องทั้งยี่สิบสี่คำร้องได้ระบุนุมตราของพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒
ที่อ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ อีกทั้งมาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ของ
พระราชบัญญัติดังกล่าว เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และยังไม่มีความวินิจฉัย
ของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับมาตรานั้น ๆ กรณีเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญได้

ประเด็นการพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาล
ปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ขัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ หรือไม่

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ศาลปกครอง
มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่เป็นข้อพิพาทระหว่างหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ

หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลกับเอกชน หรือระหว่างหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาลด้วยกัน ซึ่งเป็นข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ" ส่วนพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ ที่บัญญัติบทนิยามคำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" และ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" เป็นเพียงการกำหนดให้ชัดเจนว่าหมายถึงหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่มีลักษณะเช่นใดบ้าง บทนิยามทั้งสองข้างต้นมิได้มีข้อความใดที่มีความหมายว่า ให้รวมถึงหน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของรัฐบาล การที่จะแปลความหมายถึงการใช้อำนาจทุกอย่างให้ครอบคลุมโดยเกินไปจากที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุด และเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจในการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ฯ ดังกล่าว ไม่อาจกระทำได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ฯ มาตรา ๓ ที่บัญญัติบทนิยาม คำว่า "หน่วยงานทางปกครอง" และ "เจ้าหน้าที่ของรัฐ" และพระราชบัญญัตินี้ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่นำความหมายของบทนิยามทั้งสองไปใช้ จึงไม่มีข้อความใดที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๗๖

คำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๒ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายมานิต วิทยาเต็ม นายศักดิ์ เศรษฐา นายสุจิต บุญบงการ นายสุธี สุทธิสมบูรณ์ พลตำรวจเอก สุวรรณ สุวรรณเวโช นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นางเสาวนีย์ อิศวโรจน์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง เห็นว่า พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓ มาตรา ๕ และมาตรา ๔๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอีก ๑ คน คือ นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เฉพาะในส่วนที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๓)

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๘ มกราคม ๒๕๔๙

ภาคผนวก

- หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ด่วนมาก ที่ ลต ๐๖๐๕/๑๑๗๕ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เรื่อง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ด่วนมาก

ที่ สด ๐๖๐๕/ 1174

สำนักงานศาลปกครอง
รับที่ ๖๔๖
วันที่ ๘:๑๑ ก.พ. ๒๕๖๗
เวลา ๑๔:๑๐ น.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
เลขที่ ๔๔ อาคารศรีจุลทรัพย์
ถนนพระราม ๑ แขวงรองเมือง
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

สำนักวิจัยและวิชาการ
รับที่ ๑๖๘/๐
วันที่ 11 ก.พ. 25๖7
เวลา ๑๕:๖๐ น.

เรื่อง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

เรียน เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

อ้างถึง หนังสือสำนักงานศาลปกครอง ด่วน ที่ ศป ๐๐๒๕/๓๐๐ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๗

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สืบ ที่ สด ๐๑๐๑/๑๔๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕
 ๒. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ สด (กต) ๐๑๐๑/๗๕๗๘ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕
 ๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ สด (กต) ๐๖๐๕/๒๕๖๐ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานศาลปกครองได้แจ้งขอให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง พิจารณายกเลิกชั้นความลับของคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ และส่งสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามคำวินิจฉัย ที่ ๕๒/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๖ เพื่อเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทางวิชาการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งขอเรียนว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ยกเลิกชั้นความลับของหนังสือของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สืบ ที่ สด ๐๑๐๑/๑๔๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ และคำร้องฉบับลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ แล้ว พร้อมกับได้จัดส่ง สำเนาเอกสารหนังสือดังกล่าว เพื่อเผยแพร่ในงานครบรอบ ๓ ปีศาลปกครอง มาพร้อมนี้แล้วปรากฏ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจตรี

(เอกชัย วารุณประภา)

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักกฎหมายและคดี

โทร ๐ ๒๖๑๓ ๗๓๓๓ ต่อ ๑๔๑๖-๗

โทรสาร ๐ ๒๖๑๓ ๗๔๔๗, Hotline : ๕๑๗๕๑

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

ดร.ชาญชัย	แสวงศักดิ์	เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
นางกาญจนารัตน์	สีวิโรจน์	รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

คณะผู้จัดทำ

นางสาวธรรมรังสี	วรรณโก	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและวิชาการ
นายอนุชา	สุนสวัสดิกุล	พนักงานคดีปกครอง ๙ ชช.
นางพิไลรัตน์	เทียนทัด	รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการส่วนวิเคราะห์และ เผยแพร่หลักกฎหมายปกครอง
นางสาวสุภาพ	ชอบดอน	เจ้าหน้าที่ศาลปกครอง ๘ ๖
นางสาวอโณทัย	ศรีสมัย	พนักงานคดีปกครอง ๓
นางสาวชนาวรรณ	โชคดีมีบุญ	พนักงานคดีปกครอง ๓
นางสาวสุดปรารถนา	นิละไพจิตร	พนักงานคดีปกครอง ๓
นายธีรวัฒน์	ขวัญใจ	พนักงานคดีปกครอง ๓
นายชนชัย	มิโชค	พนักงานคดีปกครอง ๓
นายจักรพันธ์	เชี้ยวพานิช	เจ้าหน้าที่ศาลปกครอง
นางสาวปรีดา	สดสง่า	เจ้าหน้าที่ศาลปกครอง
นางสาวชชนี	แดงช่วง	เจ้าหน้าที่ศาลปกครอง
นางสาวละออง	เกวาระ	เจ้าพนักงานธุรการ ๔
นายสมพงษ์	นันทะพันธ์	เจ้าหน้าที่ธุรการ ๑

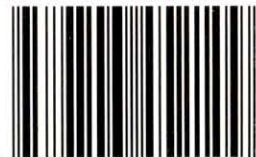

พิมพ์ที่ บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด
70 ถนนราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 0-2222-5555, 0-2221-9781 โทรสาร 0-2221-6433
นายยอดย้ง โสภณ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา พ.ศ.2547

**ศาลปกครอง
เพื่อความเป็นธรรมในสังคม**

ISBN 974-346-210-9

9 789743 452109